

С.В.Тимофєєва

Сучасне козацтво Білгород-Дністровщини

2006

**...Історія вчить, що ефективно те, що
утверджує своє. А своє у нас – козацтво – спосіб
життя вільної людини, яка із зброєю в руках
захищала Богом дані їй вольності й права...**

Історичні умови буття українського народу породили самобутній феномен – козацтво. Воно втілювало в собі фізичне і духовне здоров'я нації, інтелектуальну силу, життєздатність, оптимізм і енергію. Це була об'єднана, згуртована, ідейно і духовно зцементована, суворо дисциплінована національна сила, яка очолювала боротьбу проти чужоземних ворогів. Майже чотириста років тому козаки так виклали королівським послам свою роль і призначення: «Подібно до наших предків, хочемо й ми користуватися вольностями життя, маєтностями і свободами, що належать рицарським людям... Дбаємо про те, щоб так само, як ми отримали від своїх предків ті права і вольності, щоб і наші наступники прийняли їх цілими і непорушними, з примноженням слави. І щоб вони один після одного передавали їх у прийдешні часи».

Відродження козацьких традицій сьогодні є надзвичайно потрібною і важливою справою. Постане сучасне українське лицарство – духовно постане Україна. Сьогодні нам належить продовжити велику місію козацтва. Козаки знову мають стати захисниками честі й гідності України, її традицій, її культури.

Сучасний загальнодержавний сплеск цікавості до історії козацтва й зокрема уваги до його проблем пояснюється просто: **йде формування національної еліти, яка спирається в своїй діяльності на національний – козацький! – досвід державотворення.**

В програмі діяльності Українського козацтва є такі слова:

«...метою козацького руху є розбудова української держави через духовне об'єднання народу, мобілізація енергії на економічне процвітання і підняття добробуту людей...»

**Душу – Богу!
Життя – Батьківщині!
Серце – людям!
Честь – нікому!**

**Слава козакам!
Слава Україні!**

Нехай ці слова служать дороговказом для нас.

**@Тимофєєва С.В. Сучасне козацтво Білгород-Дністровщини.
СПД СП. Свідоцтво про державну реєстрацію
№ 2552000000002957 від 23.02.2006 р.
Замовлення № 27/29-11 від 12.06.2006.
м. Білгород-Дністровський.**

ВІД АВТОРА

«Українській козак - це лицар України, морально чиста, високодуховна і матеріально незалежна людина, яка вміє панувати над собою, володіє своїми емоціями, розумом і волею; патріот України, який постійно морально, психологічно, духовно і фізично готує себе до оборони Батьківщини, захисту родини, свого роду та українського народу, своєї честі та гідності; дбає про єдність Українського козацтва і українства всього світу».
Статут Українського козацтва.

Підтверджуючи правоту Нобелівського комітету, який признає синусоїдальність розвитку виключно важливим відкриттям сучасної цивілізації, в останній час багато уваги приділяється історії козацтва, повторюючи на новому витку етногенетичної спіралі розвиток інтересу до витоків національної культури. Це характерне для етапу формування національної еліти, патріотичний настрій якої спрямований на обґрунтування української державності.

За своєю суттю український народ показав себе козацькою нацією з прогресивними козацькими звичаями і традиціями, українською національною ідеєю в козацькому варіанті. В українському народі дух козацтва живе в способі життя, діяльності і поведінки, в розвитку козацьких форм самоврядування. Активізація політичного життя під гаслом визволення України ініціювала відродження козацько-лицарських традицій в Україні, появи козацьких осередків та об'єднання їх в єдине Українське козацтво. Сприйняття козацтва як споконвічної сили, що виборювала волю України, призвела до масовості руху. Тому зараз актуально вивчення процесу становлення сучасного козацтва, його цілей, сутності козацького руху, місця в розбудові сучасної України. Феномен козацтва потребує серйозного осмислення для пошуку оптимальних шляхів використання відроджуваного козацтва в сучасних умовах, зрозуміння та передбачення місця козацтва в українському суспільстві й державі XXI століття.

Дотепер увага приділялася козацькому минулому Одещини. Настав час написати і про сучасне козацтво. Матеріалу для цього достатньо; він зібраний та упорядкований автором. Є публікації в пресі Білгород-Дністровського району, Одеської області, Всеукраїнських видань козаків Б.Устименка, Л.Городецького, В.Тимофєєва, архівні матеріали козацьких товариств, мемуари учасників козацького руху, епістолярна спадщина отаманів козацьких осередків, матеріали інтернетсайтів. У книзі, яка пропонується увазі читачів, висвітлюється історія виникнення сучасного козацтва на території Білгород-Дністровського району, його діяльність, розповідається про лідерів. Охоплено період з 1988 (початок козацького руху) по 2004 роки.

Сподіваюсь, що ця книга буде корисною для всіх небайдужих до історії Батьківщини, національного відродження, визвольного руху.

I. ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО КОЗАЦТВА У 90 –ТІ РОКИ ХХ СТОЛІТТЯ

В історичній свідомості народу найвищий статус належить тим людям-ідеалам, які відстоювали свободу як найдорожчу цінність попередніх поколінь, невтомно боролися з чужоземними загарбниками, захищали свою національну гідність і честь, по-лицарськи служили рідній Батьківщині, будували власну національну державу. Для української молоді такими ідеалами стали І.Гонта, М.Залізник, С.Наливайко, І.Трясило, П.Сагайдачний, І.Сірко, І.Богун, І.Виговський, Б.Хмельницький, І.Мазепа. Наш народ споконвіку культивував лицарські традиції виховання. Із століття в століття на лицарських традиціях формувалася еліта нації, яка завжди боролася за свободу і незалежність України. Коли в значній частині наших співвітчизників занепадав дух, не вистачало сили волі, бракувало віри в свої сили і можливості перемоги над ворогом, тоді історична необхідність породжувала українське козацтво. Історія вчить, що ефективне те, що утверджує своє. А своє у нас – козацтво – спосіб життя вільної людини, яка із зброєю в руках захищала своє право на свободу. Французький історик Шерер писав про українців так: «Ми бачимо батьків, що передали своїм синам почуття гордості бути незалежними й залишали їм у спадок саму тільки шаблю з девізом: «Перемогти або загинути!» Так, шаблями наші предки володіли краще, ніж пером, тому в історії згадки про героїчні діяння українців залишили іноземці, але хай краще пишуть вони про наші звичаї, аніж ми про їхні!

В сучасних умовах багато підлітків, юнаків і дівчат вибирають ідеал лицаря – високошляхетної, духовно багатой, морально чистої, мужньої людини. Такими лицарями української культури, науки і духовності були Я.Мудрий, В.Мономах, Т.Шевченко, М.Драгоманов, Б.Грінченко, С.Русова, В.Вернадський, М.Грушевський. Немає ідеальних людей і не можна з будь-кого робити ідеал для молоді, але можна говорити про орієнтацію на моральні принципи, які сповідають козаки Задністров'я: відданість ідеї Леоніда Городецького, Михайла Склярєнка, Бориса Устименка, любов до Батьківщини Валерія Тимофеєва, Миколи Скиби, Василя Бойчева, Олександра Царєнкова, В'ячеслава Воробйова, відвага і честь Анатолія Майстра, Василя Якименка, Ігоря Лелеченка, Анатолія Редька, В'ячеслава Козубенка...Вихована на лицарських традиціях, молодь заперечує рабську і напіврабську психологію, засуджує забуття людиною національної приналежності, зневагу до волелюбних заповідей дідів і прадідів, пасивність, слабодухість, невіру у власні сили, політичне прислужництво чужинцям. Тому у період розбудови й утвердження незалежної України у громадському, шкільному і родинному житті нам потрібен насамперед культ лицарства. Наше завдання – відновити історичну пам'ять, виховати людину, яка здатна побудувати і саму себе, і своє гідне життя, і державу.

Треба сказати, що вся Україна охоплена козацьким відродженням. На розвиток козацького руху вплинули різні умови та обставини. Серед них слід відзначити – сплеск національної свідомості, набуття Україною незалежності, а також виникнення деяких організацій, як не дивно, саме антиукраїнського напрямку. Наявність таких організацій, члени яких зневажливо ставилися до українського руху, підштовхувала патріотично настроєних громадян (не обов'язково етнічних українців) та національно-демократичних організацій і

партій до входження у козацтво. До того ж підтримувався розвиток козацького руху і на державному рівні через низку наказів і посвідчень.

Вже у червні 1991 року вийшов Інформаційний збірник Міністерства народної освіти Української РСР з положенням про республіканську туристсько–краєзнавчу експедицію «Козацькими шляхами». В ознаменування 500–річчя українського козацтва Міністерство народної освіти УРСР, Спілка піонерських організацій України, Республіканська станція юних туристів, Міністерство народної освіти УРСР та дитяча газета «Перемена» оголосили Республіканську туристсько–краєзнавчу експедицію «Козацькими шляхами», яка пройшла в рамках руху учнівської молоді України за збереження і примноження традицій, звичаїв, обрядів народу. Експедиція тривала з березня 1991 по березень 1992 року. Мета експедиції – залучення молоді до вивчення історичного минулого українського народу; виховання в учнів патріотичних та інтернаціональних почуттів, виявлення та пропаганда пам'яток, пов'язаних з історією українського козацтва. Ідучи маршрутами експедиції, учасники проводили походи по місцевостям, пов'язаних з козацтвом; самостійно розробляли і описували туристські маршрути по Україні, де пролягали козацькі шляхи; обстежували історичні місця, пов'язані з діяльністю козаків на Україні; збирали усні перекази про часи козаччини, матеріали, які розкривають духовне життя наших славних предків.¹

4 січня 1995 року вийшов Указ Президента України про відродження історико-культурних та господарських традицій українського козацтва. Враховуючи історичну роль козацтва у становленні української державності, а також з метою відродження традицій та звичаїв Українського козацтва було постановлено схвалити громадські ініціативи щодо державної підтримки дальшого розвитку і діяльності організацій Українського козацтва, які об'єднують громадян України, що відносять себе до козаків.²

Початок національного виховання в суверенній Україні активізував процес цілеспрямованого і систематичного виховання підростаючого покоління на історико-культурних та господарських традиціях рідного народу. У 1995 році, у червні, в №11 Інформаційного збірника Міністерства освіти України було дано методичні рекомендації педагогічним колективам закладів освіти України по відродженню історико-культурних та господарських традицій українського козацтва. «...Запорозьке козацтво – гордість української нації. Його ідейно-моральний потенціал – це ядро козацької духовності, яке є невичерпною скарбницею громадянського загартування підростаючих поколінь. Значна частина сучасної молоді має про нього поверхове і спрощене уявлення. Насправді воно є не тільки військовим, а й соціальним, політичним, педагогічним, культурно-історичним, державним явищем... Викладачам історії України слід пам'ятати, що відроджуючи козацькі традиції та звичаї, важливо, щоб учні, студенти передусім успішно оволодівали історією народовладдя, становлення і розвитку республіканських структур влади, адміністративно-військового ладу, демократичного і гуманістичного управління, законодавства, тобто української державності козацької... У процесі роботи по відродженню історико-культурних та господарських традицій українського козацтва науково-педагогічним колективам навчальних закладів, педколективам необхідно

¹ Інформаційний збірник Міністерства освіти України. – 1991. – №6. – с.12.

² Указ Президента України «Про відродження історико-культурних та господарських традицій українського козацтва» від 04.01.1995 року.

поєднати досягнення сучасної педагогічної науки та традицій українського козацтва».³

Враховуючи історичне значення і заслуги Українського козацтва в утвердженні української державності та суттєвий внесок у сучасний процес державотворення, 7 серпня 1999 року вийшов Указ Президента України про день українського козацтва. Постанова: установити День Українського козацтва, який відзначати щорічно 14 жовтня – в день свята Покрови Пречистої богородиці.⁴

З метою організації взаємодії та координації діяльності органів державної влади і козацьких товариств щодо підтримки розвитку Українського козацтва 6 жовтня 1999 року виходить Указ Президента України про координаційну раду з питань розвитку українського козацтва, згідно з яким відповідні ради створені при кожній обласній державній адміністрації. Все це сприяло відродженню козацьких традицій в Україні і зокрема на Одещині.⁵

Для подальшого розвитку і утвердження Українського козацтва як громадської сили, здатної зробити певний внесок у консолідацію суспільства, було розроблено національну програму відродження та розвитку українського козацтва на 2002-2005 роки. Основними завданнями Програми було:⁶

- використання народних традицій в усіх сферах суспільного життя;
- підвищення рівня військово-патріотичного виховання молоді, її готовності до захисту Вітчизни;
- залучення козацьких товариств до участі в охороні громадського порядку і державного кордону;
- збереження і пропаганда історичної і культурної спадщини українського народу;
- об'єднання зусиль органів виконавчої влади і громадськості у використанні виховних і культурних традицій Українського козацтва;
- сприяння підвищенню духовності суспільства;
- вивчення, популяризація історії та розвитку Українського козацтва;
- створення додаткових робочих місць за рахунок розширення мережі козацьких селянських (фермерських) господарств, промислів, туристичної діяльності;
- розширення міжнародного співробітництва Українського козацтва з аналогічними громадськими об'єднаннями іноземних держав.

Становлення незалежної української держави на демократично-правових принципах проходить у складних умовах загальної економічної кризи, але, незважаючи на це, всупереч зовнішнім і внутрішнім перешкодам, процес державотворення набув незворотного характеру. У справу будівництва незалежної Української держави, реформування і розбудови її Збройних Сил, військово-патріотичного виховання воїнів на традиціях Українського народу значний внесок зробили об'єднання громадян патріотичного та оборонного спрямування, такі, як організації ветеранів України, Спілка офіцерів України, конгрес Української інтелігенції, Українське козацтво та інші.

Враховуючи значний внесок громадських патріотичних організацій у державотворення України, з метою відродження демократичних,

³ Інформаційний збірник Міністерства освіти України. – 1995. – №11. – с.28.

⁴ Показчик нормативних правових актів України. – 1996. – №9. – с.29 (Стаття 79).

⁵ Показчик нормативних правових актів України. – 1999. – №11. – с.21 (Стаття 126).

⁶ Показчик нормативних правових актів України. – 2001. №12. – с.17 (Стаття 95).

національних традицій, притаманних українській армії в минулому, а також встановлення тісного співробітництва між військовим командуванням усіх рівнів і громадськими патріотичними організаціями, об'єднання зусиль в інтересах будівництва Збройних Сил України було видано 22 жовтня 1996 року директиву №Д-41 Міністра оборони України О.Кузьмука "Про зміцнення стосунків військового командування з громадськими організаціями" для підвищення рівня допризовної підготовки молоді, військово-патріотичного виховання військовослужбовців, повного впровадження української мови у військах, виховання у всіх категорій особового складу високої свідомості, відповідального ставлення до виконання свого конституційного обов'язку, почуття любові до Українського народу, причетності до будівництва і розвитку української держави, її історії, особистої відповідальності кожного за її безпеку⁷.

З приводу видання указу Президента України «Про національну програму відродження та розвитку Українського козацтва на 2002-2005 роки» від 15 листопада 2001 року, було розроблено регіональну програму розвитку українського козацтва на Одещині з метою відродження історичних, патріотичних, господарських та культурних традицій Українського козацтва, сприяння громадській злагоді в суспільстві. Метою програми було дальший розвиток і Утвердження Українського козацтва як громадської сили, здатної зробити певний внесок у консолідацію суспільства.⁸

10 травня 2000 року Одеською обласною державною адміністрацією було видано розпорядження про заходи щодо підтримки розвитку та діяльності Українського козацтва в Одеській області.⁹ Відповідно до указів Президента України від 04.01.1995 року №14/95 «Про відродження історико-культурних та господарських традицій Українського козацтва», від 06.10.1999 року №1283/99 «Про координаційну раду з питань розвитку Українського козацтва та питань розвитку Українського козацтва» було утворено при голові облдержадміністрації Координаційну раду з питань розвитку Українського козацтва на Одещині.¹⁰ Координаційна рада з питань розвитку Українського козацтва на Одещині стала консультативно-дорадчим органом облдержадміністрації; утворено її було з метою сприяння подальшому розвитку і організації в області Українського козацтва.

04 червня 2005 року з метою створення ефективного механізму взаємодії органів державної влади та козацьких громадських організацій щодо розвитку історичних, патріотичних, господарських та культурних традицій Українського козацтва було утворено Раду Українського козацтва як консультативно-дорадчий орган при Президентові України.¹¹ 29.12.2005 року при голові Одеської обласної державної адміністрації було утворено раду козацьких отаманів, затверджено її склад та Положення про неї.¹² Основними завданнями ради є: забезпечення реалізації потенціалу козацької ідеї для

⁷ Директива Міністра оборони України О.Кузьмука "Про зміцнення стосунків військового командування з громадськими організаціями" №Д-41 від 22.10.1996 року.

⁸ Регіональна програма відродження та розвитку Українського козацтва на Одещині на 2002-2005 роки. Архів автора.

⁹ Розпорядження Одеської облдержадміністрації. 10.05.2000. Архів автора.

¹⁰ Координаційна рада з питань розвитку УК на Одещині. Архів автора

¹¹ Показчик нормативних правових актів України. – 2005. – №7. – с.22.

¹² Розпорядження голови Одеської облдержадміністрації №771/А-2005 від 29.12.2005 року «Про раду козацьких отаманів при голові Одеської обласної державної адміністрації».

консолідації українського суспільства, залучення козацьких громадських організацій до охорони культурної спадщини, фізкультурно-спортивної роботи, військово-патріотичного виховання молоді; аналіз стану розвитку Українського козацтва в Одеській області, проведення заходів із забезпечення взаємодії органів виконавчої влади і козацьких громадських організацій у сфері відродження історико-культурних та господарських традицій Українського козацтва; участь у розробленні та реалізації обласних програм розвитку Українського козацтва; внесення в установленому порядку пропозицій щодо формування та реалізації державної політики у цій сфері.

Осередки козацтва на Україні з'явилися ще в кінці 1980-х років й з перших днів існування Українське козацтво заявило про себе, як про авторитетну громадську силу, котра одразу почала шукати свого місця в громадсько-політичному спектрі України. Першим Гетьманом Українського козацтва був В.Чорновіл, другим – В.Мулява, третім – І.Білас. При В.Чорноволі ця громадська організація накопичувала сили, розробляла теоретичне підґрунтя; при В.Муляві - козацтво зросло числено та якісно; при І.Біласі – козацтво почало плідно співпрацювати з державою.

Основна мета діяльності Українського козацтва – забезпечення духовного і матеріального добробуту, морального і фізичного здоров'я українського народу, сприяння розбудови України як суверенної держави, держави самостійної та незалежної, демократичної і правової, відродження української, за своєю суттю – козацької нації, прогресивних українських козацьких звичаїв і традицій, української національної ідеї в козацькому варіанті, захист політичних, економічних, культурних та історичних здобутків українського народу, відродження, утвердження і розвиток української мови і культури.

Українське козацтво вирішує такі завдання:

- сприяє відродженню України як суверенної держави, її збройних сил, які створюються як з оборонною метою, так і для підтримання порядку в державі;

- сприяння вихованню наступних поколінь у душі національного козацького лицарства, відданості рідному народу;

- проведення роботи по створенню Козацьких Січей і поселень як осередків розвитку традиційних форм господарювання і навчання молоді на засадах козацьких традицій;

- боротьба проти впливу наслідків тоталітарної системи на життя різних верств населення України, а також проти утворення всіляких тоталітарних структур.

У 1996 році Українське козацтво вперше стало Міжнародною організацією і отримало правову можливість об'єднати всіх українських козаків світу незалежно від місця їх народження, поселення і проживання. Як Всеукраїнська організація Українське козацтво вперше придбало правовий статус оборонно-спортивної національно-патріотичної організації з правом військово-патріотичного вишколу, відродження і розвитку бойових умінь, козацької боротьби, спортивних бойових мистецтв усіх видів, стилів і технічних комплексів, проведення спортивних змагань з козацьких вправ у володінні зброєю, новітньою технікою та транспортними засобами, з правом освоєння сучасних передових методик і адаптації міжнародного досвіду боротьби і бойових мистецтв т. ін. «Українське козацтво – наступник без винятку всіх історичних гілок українського козацтва, які стояли на державницьких,

самостійницьких засадах відновлення незалежності та розбудови України, в т. ч. і війська Запорозького як Низового, так і Гетьманського».¹³

Структура Українського козацтва:

Першою ланкою структури сучасного Українського козацтва є первинне козацьке товариство (ПКТ), ним керують виборні отаман та писар. ПКТ підзвітне районному товариству. Друга ланка – районне козацьке товариство (РКТ), керується отаманом та виборною старшиною (суддя, писар, осавул, хорунжий, бунчужний). Наступна ланка – крайове (обласне) козацьке товариство (ОКТ). Керується виборними отаманами та старшинами. ОКТ підзвітна гетьману та Генканцелярії Українського козацтва. Українське козацтво, виходячи з сучасного адміністративно-територіального поділу України, має громадську, військово-патріотичну, виховну, господарську, січову та паланкову структури. Українське козацтво, як громадська організація, створюється за територіальним, виробничо-територіальним принципом, за інтересами, або за одним із напрямків діяльності Українського козацтва і складається:

- з первинних козацьких товариств (ПКТ);
- первинні козацькі товариства об'єднуються в районні козацькі товариства (РКТ);
- районні козацькі товариства об'єднуються в обласні (крайові) козацькі товариства (ОКТ) і т.д.

Крайове (обласне) козацьке товариство (ОКТ).

Керівні органи ОКТ складаються з крайової ради, Ради отаманів ОКТ, Крайової канцелярії.

Вищим органом самоврядування ОКТ є Крайова рада, до якої входять делегати від усіх козацьких товариств області і скликається не рідше одного чи двох разів на рік.

Керівні органи РКТ складаються з районної Ради, Ради отаманів РКТ та канцелярії РКТ.

Вищим органом самоврядування РКТ є районна Рада, до якої входять делегати від усіх ПКТ, вона скликається двічі-тричі на рік.¹⁴

Козацтво – феноменальний історичний витвір українського народу. Скільки легенд і переказів пов'язано із звитягою та побутом запорожців! І майже завжди вони є символом вірності в усьому своєму обов'язку, товариству і в коханні. А давні малярі зображали січовиків як характерників, тобто чаклунів, яких не брала ні шабля, ані куля – такою великою була сила любові до цих оборонців волі нашого народу. Терпи, козаче, отаманом будеш, - повчали батьки хлопчаків - й передбачливі застерігали, що «козак – душа правдива», отож не смій лукавити. Образ козака-захисника, поборника зла настільки глибоко увійшов до генетичної пам'яті народу, в його звичай, духовні джерела, зрештою став рисою ментальності, що нехтувати цим не можна. Тим паче тепер, коли постала унікальна можливість реалізувати українську ідею.

14 жовтня 1990 року відбулася Велика Установча Рада, яка відновила Українське козацтво на всій території України. Від дещо романтичного періоду відродження вона перейшла до конкретних дій в усіх сферах буття. Досить

¹³ Статут Українського козацтва. // Українське слово. – 1996. – №9. – с.3

¹⁴ Статут Українського козацтва. // Українське слово. – 1996. – №9. – с.6

порівняти масові заходи на відзначення 500-річчя козацтва (початок 90-х років) та цілеспрямовану підготовку й проведення першого Всесвітнього фестивалю мистецтв Українського Козацтва «Козацькому роду нема переводу» (жовтень 1997 р.) Серед членів оргкомітету цього тривалого мистецько-спортивного свята були відомі громадські та державні діячі, міністри, керівники шкіл національних і східних видів бойових мистецтв. До того ж це не була одноразова акція. Протягом року в усіх областях, в т.ч. Автономній Республіці Крим відбувалися попередні конкурси: Всеукраїнські змагання з національних видів бойових мистецтв «Міжнародний фестиваль «Козацькі джерела»», відбіркові змагання з морського багатоборства, походи козацької регати від Дніпра до Босфору та козацької «Чайки» до Франції. Завершився фестиваль великими козацькими дійствами у столиці, виступами творчих колективів і спортсменів у військових частинах, вузах тощо. Всі ці заходи знайшли своє відображення у культурних осередках-театрах, музеях, виставкових залах, а також у радіо і телепередачах. Так, у Києві була виставка живопису і скульптури «Козацька Україна», у Сєверодонецьку на Луганщині експонувалася козацька зброя Григорія Купченка. А в столичному Будинку кіно переглянуто фільми на козацьку тематику.

Отже, сучасне козацтво вже досить добре заявило про себе. І не слід ототожнювати його з гуртом акторів у шароварах, чи учасниками танцювальних ансамблів і хорових колективів, що їх споглядали ми у недавні часи тоталітарного режиму. Щодо концертного номера з «Гопаком», то він тепер виглядає набагато цікавішим. Звісно, той, що його демонструють хлопці з танцювальних ансамблів, залишився без істотних змін. Інша справа, коли ведучий оголошує «Бойовий гопак». Це незрівняне видовище. Бо то є вид бойового мистецтва, що передавалося лише козакам високої моралі. А саме такими були характерники, котрі досконало володіли древньоруськими стилями бою, зокрема «Спасом», «Хрестом», та «Сваргою». У 2003 році у Києві відбулася демонстрація двобою «Бойовий гопак», що його запропонувала фольклорно-спортивна асоціація «Галицька Січ», та презентація Благодійного фонду розвитку і популяризації цього мистецтва мужніх. «Бойовий гопак» - це комплексна система гармонійного розвитку людини, розроблена на основі елементів лицарської культури українського народу, закодovаних у танцях, та власного досвіду львівського дослідника бойових мистецтв Володимира Пилата.¹⁵

Українське козацтво за основною суттю є звичаєвим, отож мусить існувати і діяти на засадах своїх кращих традицій, але відродитися воно може лише як модернове. Що це значить? Бути на рівні сучасних наук, досягнень виробництва та управління, менеджменту і тому подібне. Згадаймо: козаки першими створили демократичну республіку – Запорізьку Січ, були авторами унікальної на той час конституції. Першими застосували ракетну зброю проти турків, що їх пропустили москалі з півночі в тил. І саме козаки були першими фермерами, а це – зародки капіталістичних відносин. Ось що значить бути сучасним у техніці, господарюванні та суспільних відносинах.

До честі гетьмана та Генеральної канцелярії Українського козацтва вони своєчасно потурбувалися про належне юридично-правове забезпечення національної освіти. Міністерство юстиції України визнало Українське козацтво міжнародною добровільною, незалежною і добродійною громадською

¹⁵ Іван Мамота. Звичаєве, модернове. // Українська культура. – 1998. – №3. – с.19.

організацією. Організацією Всеукраїнського, національно-патріотичного і, що особливо важливо, оборонно-спортивною. Це єдине громадське утворення, з приводу якого є Указ Президента (від 4.01.1995 р. «Про відродження історико-культурних та господарських традицій Українського козацтва»). Тим самим визнано важливу роль козаків у становленні нашої незалежної держави й тому з метою відновлення їхніх звичаїв і традицій гарантується державна підтримка.

«Ми вимушені були почати з правових основ, позаяк антидержавні сили намагалися спрямувати нас до червоного, проросійського імперського козацтва. Під різними назвами, але з підпорядкуванням «Союзу казаків Росії и Зарубежжя», - коментує гетьман. Ось чому за затвердженням Статутом «Українське козацтво – наступник без винятку всіх історичних гілок українського козацтва, які стояли на державницьких, самостійницьких засадах відновлення незалежності та розбудови України, у тому числі й війська Запорозького: як низового, так і Гетьманського».¹⁶

Українське козацтво об'єднує козаків, нащадків усіх гілок, напрямків і течій козацтва незалежно від місця їхнього поселення та проживання, громадян України та українців інших країн, які сповідують ідею Українського козацтва – вичитуємо зі Статуту. І тут можна ще раз відзначити далекоглядність і наполегливість генеральної канцелярії, котра зуміла догукатися потужних осередків козацтва в діаспорі, що надають вагому допомогу. (У 1917-1920 рр. відродилося Українське вільне козацтво, частина якого емігрувала за кордон. Так виникли у США, Канаді, Франції, Аргентині, Австралії та Новій Зеландії козацькі коші, які існують досі).

Отже, українська національна ідея в козацькому варіанті виходячи з того ж таки Статуту, то є оборона українського народу, нашої держави за будь-якої ситуації, водночас постійне піклування про фізичне й духовне здоров'я нації. Дуже важливим є той факт, що Українське козацтво розширило сферу свого впливу, насамперед, на дітей, підлітків, студентську та учнівську молодь. Нарощує зусилля на «покозачення», патріотичне виховання у Збройних Силах України. Так, у Карпатах існує прикордонна застава, сформована з хлопців козаків, у Черкасах – учбова козацька застава, а в Тернополі – отаманський полк. Були козаки і в Національній гвардії (командир першої дивізії Національної гвардії України – полковник гвардії В.Федоренко – Одеський крайовий писар Українського козацтва). Зростає авторитет Українського козацтва й на міжнародній арені. На кінноспортивному святі військових формувань Скандинавії та Європи у 1995 році здивовані шведи сказали В. Муляві, що козаки за кілька днів зробили для пізнання України значно більше, ніж її амбасадори.¹⁷

Українські козаки на відміну од російських, ніколи не виконували жандармських функцій. І за цим звичаєм, з незаплямованим сумлінням у них – великі перспективи. З покликанням бути в обороні рідного народу, культури і його мови, православної віри, в авангарді утвердження Української держави.

17-18 січня 1998 року в Києві відбулася спільна Рада отаманів і повноважних козаків Українського козацтва. У ній взяв участь наказний отаман Українського кошу Франції Серж-Юрій-Фуке-Отман. Було прийнято ухвалу

¹⁶ Тарас Чухліб. Поки кожний козак нестиме в собі такі чесноти, як свобода і честь – Україна буде жити. // Свобода слова. – 2003. – №7. – с.6 – 8.

¹⁷ Свобода слова. – 2003. – №6. – с.3.

Ради генеральної старшини «Про участь Українського козацтва у виборах 1998 року»:

- українським козакам, які балотуються до Верховної Ради України або місцевих органів влади, включити до своїх програм основні статутні засади Українського козацтва, українську національну ідею в її козацькому варіанті.

6 травня 1998 року було засновано інформаційний бюлетень козацького товариства Київщини «Козацька Рада», в якому розповідалося про нові нормативні акти козацтва, звіти козацьких нарад.

Сьогодні Україна знаходиться перед вибором. Чи живуть її громадяни в тих умовах, які наші пращури окреслювали словом «свобода»? На яких засадах має бути облаштоване українське суспільство, яку роль у його поступі виконуватиме держава, які перетворення необхідні для суспільного функціонування національного господарства, якою мусить бути соціальна політика? Щодо національної ідеї – народ чекає політика, гідного нашої величної історії, який буде проводити політику державного протекціонізму, тобто здорового державного націоналізму. Хотілося, щоб Українське козацтво відіграло ще більшу роль в нашому суспільстві, незважаючи на напади з права і з ліва, зверху і з низу. Воно займає, попри все, активну патріотичну, глибоко національну позицію. І поки кожен козак нестиме в собі найвищі цінності Свободи і Честі – то Україна буде жити.¹⁸

Так які перетворення необхідні для суспільного національного функціонування, якою мусить бути соціальна політика, щоб відповідати інтересам сім'ї кожної людини, верстви та усїєї нації в цілому? Саме навколо цих питань точаться відчайдушно палкі дискусії, протистоять інтереси різних соціально-політичних сил, олігархічних та кланових груп. Настав час зробити рішучий вибір, щоб покласти край невизначеності, згубній для народу та його держави. Свого часу, три з половиною століття тому, українське козацтво – найкращі представники свого народу – під проводом своїх гетьманів та отаманів зіграло видатну роль у першій хвилі відродження Гетьманату. На початку минулого століття козацтво знову зі зброєю в руках боролось із ворогами нашого народу. Прийшов час третьої хвилі – час повсякчасної кропіткої, можливо і буденної роботи, роботи фізичної і розумової, творчої і натхненної. Об'єднати українців, спонукати їх до державотворчої роботи може ідея «Свободи і Честі», що завжди була притаманна гордим і волелюбним козакам. У різні історичні періоди соціальний статус українського козацтва постійно змінювався, але у всі часи ця категорія населення об'єднувала своїх найкращих представників – оборонців та патріотів рідної землі, діяльність яких була і продовжує бути надійним підґрунтям для виховання сильних духом та міцних здоров'ям громадян різних поколінь.¹⁹

Сучасне Українське козацтво, спираючись на історичний досвід українського народу, враховуючи надбання людства, пропонує цілісну програму побудови нового українського суспільства, яке б ґрунтувалося на першочерговості національних інтересів України, на її рівноправному входженні до сім'ї цивілізованих народів, на створенні для кожної людини можливості забезпечити власною чесною працею гідний рівень життя собі та своїй родині. Козацтво пропонує реальний шлях до добробуту і благополуччя,

¹⁸ Тарас Чухліб. Поки кожний козак нестиме в собі такі чесноти, як свобода і честь – Україна буде жити. // Свобода слова. – 2003. – №7. – с.6 – 8.

¹⁹ Свобода слова. – 2003. – №7. – с.3.

стабільності, реального зміцнення державності, встановлення політичного та економічного суверенітету України, зміцнення її міжнародного авторитету.

Мета козацтва – відродження народних традицій державотворення та побудови єдиного національно орієнтованого, економічно і соціально ефективного й екологічно безпечного суспільства на принципах національної ідеї, свободи, соборності, демократії, правової захищеності та соціальної справедливості. Воно прагне сформувати нове покоління, виховане на національно-патріотичних традиціях козацької держави. Розраховує на силу і дух козацького народу.

Першочерговим завданням Українського козацтва є сприяння консолідації суспільства навколо національної ідеї та християнської моралі, захист усіх історичних здобутків українського народу, забезпечення матеріального і духовного добробуту кожного українця, його фізичного здоров'я та високої моральності; формування міцної української політичної нації з усіх громадян України.

Українське козацтво проводить власну, виразно патріотично і соціально орієнтовану політичну лінію у всіх сферах державного, соціального, економічного, культурного будівництва українського народу, впроваджує кращі традиції державницького та патріотичного руху минулих століть, сповідує його духовну спрямованість і поєднує їх з реаліями й традиціями сучасності. « В своїй хаті – своя правда, і сила, і воля!» - говорив козак Тарас Шевченко (до речі курінний отаман Петербургського козацького Кошу). Нині Українське козацтво діє в усіх областях України, АР Крим, Києві та Севастополі, а також за кордоном у таких країнах як США, Росія, Австралія, Великобританія, Канада, Франція, Німеччина, Аргентина і нараховує у своїх реєстрах понад 200 тисяч чоловік. Водночас, соціологічні дослідження свідчать, що близько мільйона українців вважають себе козаками або їхніми нащадками. Отже всі вони є потенційними членами козацької організації.

Активне відродження козацтва відбувається у всіх регіонах нашої країни. Найкращі козацькі товариства – у Донецькій, Тернопільській, Житомирській, Одеській, Сумській областях. Однак й інші крайові товариства – Харківське, Черкаське, Херсонське, Закарпатське, Миколаївське, Кримське, Київське, Вінницьке, Полтавське – можна відзначити за ту велику працю, яку вони проводять щодо впровадження козацької ідеї, військово-патріотичного виховання молоді, відродження історичних традицій українського козацтва. Козацькі організації тісно співпрацюють з усіма органами державної влади – міністерствами та відомствами, обласними і районними держадміністраціями та радами всіх рівнів.²⁰

Згадуючи відомий вислів «хто не шанує минулого, той не має майбутнього», відзначимо, що протягом 1999-2003 років вдалося відновити багато старовинних козацьких храмів, серед яких, зокрема, величний Свято-Георгіївський собор Видубицького монастиря. При підтримці Гетьмана та Генеральної старшини на Житомирщині було встановлено пам'ятники славетним гетьманам – Івану Виговському та Івану Самойловичу. Тепер планується встановити пам'ятники й іншим гетьманам: Дмитру Вишневецькому-Байді - на Тернопільщині, Івану Сулимі та Івану Мазепі – на Київщині, Петру Дорошенку та Михайлу Ханенку – на Черкащині, Данилу

²⁰ Свобода слова. – 2003. – №6. – с.3.

Апостола – на Полтавщині, Кирилу Розумовському – на Чернігівщині. Окрім цього козацтво відновлює пам'ять про багатьох козацьких полковників та отаманів: Северина Наливайка, Семена Палія, Івана Богуна, Івана Сірка, Максима Кривоніса, Петра Калнишевського і т.д. Створено проект щодо побудови в м. Києві Пантеону гетьманів України та Алеї Українського козацтва.

На Дніпропетровщині, Донеччині та Миколаївщині утворено козацькі громадські формування сприяння охороні державного кордону для надання допомоги в ліквідації наслідків стихійного лиха та інших надзвичайних ситуацій, в охороні громадського порядку та профілактиці правопорушень.

Активно працюють створені козаками фермерські колективи. Козаки взяли землю, обробляють її, займаються тваринництвом. Генеральною канцелярією розроблена «Програма організації та підтримки козацьких селянських (фермерських) господарств і колективних сільськогосподарських підприємств, кооперативів, садівницьких та господарських товариств, козацьких промислів, тощо».

Військо-патріотичне виховання молоді є одним з головних питань козацької роботи. Добре ця робота поставлена в Сумському, Харківському, Донецькому та Одеському козацьких товариствах. Так в Донецьку підготовлені 60 чоловік спеціального козацького вишколу з Донецького інституту фізкультури, а одесити плідно працюють з прикордонниками. Ними утворений загін сприяння прикордонній службі, а також створюються постійно діючі табори козацького вишколу. Багато товариств співпрацюють із Збройними Силами України, а допризовна молодь готується до військової служби з урахуванням кращих традицій Українського козацтва. Проведена підготовча робота щодо відкриття державного Тернопільського козацького ліцею ім. Д. Вишневецького з посиленою військово-фізичною підготовкою. У багатьох товариствах, зокрема, на Запоріжжі, Львівщині, Тернопільщині, Кіровоградщині діють школи, акції та гуртки з національних видів бойових мистецтв «Бойовий гопак», «Спас», «Хрест», «Козацький двобій». Щорічно у Запоріжжі відбувається всеукраїнський фестиваль козацьких єдиноборств.

У доповіді Гетьмана України Івана Біласа на Великий Раді Українського козацтва пролунали такі слова: «Нам, панове козаки, треба твердо зайняти своє місце в державі, але не завдяки вмінню пити горілку. Вважаю, що український козак – це будівничий сучасної України як Третього Гетьманату. Президентські Укази, що стосуються відродження козацького руху в Україні, свідчать про те, що в Українському козацтві закладено великий державотворчий потенціал. ... Якщо країна хоче стати могутньою Європейською країною, вона мусить переймати кращі демократичні традиції Першої Гетьманської держави. Конституція Пилипа Орлика написана задовго до Конституції США. Навіщо ж нам сьогодні будувати суспільства на зразок американської чи німецької демократії, коли в нас є свої такі міцні підвалини? Але в умовах теперішньої вседозволеності і розпусти, не застосувавши на повну силу принципів козацько-гетьманської держави, ніколи не зробимо Україну потужною і демократичною».²¹

За ці роки вийшло багато матеріалів про діяльність Українського козацтва в таких всеукраїнських виданнях, як «Україна молода», «Українське слово», «Шлях перемоги», «Президентський вісник», «Факти», «Дзеркало

²¹ Гетьман України Іван Білас. Українське козацтво єдине, як єдина Україна і єдиний Бог. // Свобода слова. – 2003. – №7. – с.2.

тижня», «День», «Столиця», «Вартові неба», «Народна армія», «Молодь України», в багатьох газетах обласного та районного рівнів, журналі «Президент» тощо. Дружить Українське козацтво і з телебаченням, а це –УТ-1, «Студія 1+1», «УТ-2», «Новий канал», СТБ, які висвітлюють козацьке життя зі своїх екранів. Гетьман та Генеральна старшина протягом 1998-2003 рр. брали участь у багатьох прес-конференціях в УНІАН, теле – та радіопередачах. Влітку 2002 року телевізійна група Другого національного телеканалу Польщі за сприянням Генеральної канцелярії зняла телефільм про діяльність сучасного Українського козацтва під назвою «Повернення Богуна». Він набрав високого рейтингу на польському телебаченні. Нещодавно фільм про козацьку діяльність відзняло телебачення Італії. На сьогодні Українське козацтво, нарешті, має свою власну Прес-службу, а також загальнокозацьку всеукраїнську періодичну газету «Свобода слова», яка висвітлює життєдіяльність козацьких товариств. Побачило світ 7 випусків щотижневика Українського козацтва. На часі видання періодичного журналу Українського козацтва.

Вже є упорядкованою вся канцелярська документація, налагоджено постійний, поштовий, телефонний та електронний зв'язок з усіма крайовими товариствами, запроваджено Посвідчення члена Українського козацтва єдиного зразка, діють Положення про присвоєння військових звань та про нагородження. Є єдині козацькі однострої з урахуванням певних регіональних традицій, що незабаром будуть затверджені на державному рівні.

Протягом минулих років всі структури Українського козацтва брали найактивнішу участь в житті нашої Держави, її народу. Всі крайові козацькі товариства відзначали річниці битв Б. Хмельницького під Берестечком, Жовтими Водами, Пилявцями та Зборовом, битву І.Виговського під Конотопом, перемоги П.Сагайдачного, І Сірка, заснування Чортомлицької Січі, проводили заходи із святкування 10-ї річниці Українського козацтва (2000) та 10-ї річниці Незалежності України (2001).

За ці роки налагоджена тісна співпраця з Українською Православною Церквою Київського патріархату. Проходили неодноразові зустрічі Гетьмана з Святішим Патріархом Київським та всієї Русі-України Філаретом, на яких обговорювалися питання тісної взаємодії, захисту православних святинь та відновлення козацьких церков. У березні 1999 року Генеральна старшина та представники козацьких товариств взяли участь у похованні першого Гетьмана сучасного Українського козацтва В'ячеслава Чорновола. У 2000 році представники Генеральної канцелярії брали участь у перепохованні праху отамана І.Сірка поблизу Копулівки на Нікопольщині. Хай їм та всім іншим козацьким достойникам, які полягли за нашу свободу, буде земля пухом!

У багатьох областях України за ініціативою крайових товариств відновлюються історичні назви населених пунктів, вулиць, майданів, місцевостей, пов'язаних з історією Українського козацтва. В окремих областях здійснюються заходи щодо реставрації та відбудови пам'яток історії і культури Українського козацтва, впорядкування козацьких могил. Фахівцями УК відпрацьовано проект відновлення о. Хортиця як козацької святині. На засіданні Комітету з питань культури та духовності Верховної Ради України з ініціативи УК була створена громадська комісія з питань збереження та відродження Хортиці.

Особливо хотілося б відзначити чудову організацію і проведення Трьох Всеукраїнських пісенних фестивалів козацької пісні «Байда» - в

2001,2002,2003 роках в місті Тернополі. В 2003 році на ньому було близько 800 учасників і не лише з України, але й Польщі, Хорватії, Білорусії. Отже, козацький фестиваль став Міжнародним.

В 2003 році було започатковано і проведено Всеукраїнську акцію «Лицар Свободи і Честі». Її мета – визначити найкращих представників нашого суспільства, які конкретними справами утверджують козацьку ідею та демократію, сприяють консолідації української нації.

З 2000 року проводяться заходи щодо вшанування пам'яті про славетного кошового отамана Запорозької Січі Петра Калнишевського. Спеціалістами вивчалися архівні документи, науковці Українського козацтва виїжджали на Соловки (Російська Федерація).

У 2000 році Гетьман Українського козацтва Іван Білас особисто очолював українських козаків та групу спортсменів, які вперше в історії десантувалися на Північний полюс і встановили там прапор Українського козацтва. Ця спортивна акція набула великого позитивного розголосу в нашій країні та світі. Треба відзначити й те, що у 1999 та 2000 роках весь особовий склад Генеральної канцелярії здійснював парашутні вишколи.

З кожним роком більшої популярності набувають ті види спорту, які засновані на козацьких традиціях. Це – козацькі різновиди бойових мистецтв, річкові і морські регати, кінний спорт. Вже традиційною стала Чорноморська козацька регата «Київ-Дніпропетровськ-Стамбул», яка започаткована Дніпропетровським козацьким товариством. Проводяться туристичні маршрути та огляд місць, що відображають історичні, патріотичні, військові, культурні та господарські традиції Українського козацтва.

У березні 1999 року відбулася зустріч Гетьмана та Генеральної старшини з Верховним отаманом Кубанського козацького війська В.Громовим, на якій обговорювалися різні питання взаємодії. Українське козацтво прийняло саму дійову участь у зустрічі лідера світового християнства Папи Римського Павла-Івана Другого. Від цього Україна та Українське козацтво тільки виграли, адже мета Українського козацтва об'єднання усіх українських церков у єдину Апостольську Християнську Церкву. 16 грудня 2001 року було підписано угоду про співпрацю з Мальтійським орденом, який є одним з найстаріших лицарських об'єднань у Європі. Влітку 2003 року укладено меморандум про дружбу і співробітництво з представниками Російського козацтва. Делегація від Українського козацтва у червні 2003 року брала участь у Великому крузі Російського козацтва у Москві. Нещодавно укладено угоду з Міжнародними військами козацької гвардії (Білорусь).

В 1999 році підписано угоду про співпрацю з Товариством сприяння обороні України, з яким проведено ряд спільних заходів. Налагоджено періодичну взаємодію зі Спілкою офіцерів України. У 2002 році вперше у військовому параді на День Незалежності взяла участь козацька сотня. В місті Тельманові на Донеччині вже працює спільний козацько-прикордонний загін, а в Харцизьку офіційно вступив в дію загін козаків, який спільно з МВС сприяє наведенню порядку в місті.

У кожній з областей на базі шкіл-інтернатів відкриває Українське козацтво ліцеї, в яких на основі козацької педагогіки буде опікуватися «важкими» дітьми – тими, що опинилися на вулиці, стали безпритульними, наркоманами. Жодна з партій, ніхто з олігархів цим не займається. А козацтво здавна опікувалося молодим поколінням, особливо сиротами. Козацтво не залишить цих дітей і після закінчення ліцеїв, відповідно до нахилів і вподобань

розподілити там з них спеціалістів. Люди, які багато років виховувались в душі любові до народу й держави, будуть чудовими працівниками, вони ніколи не стануть на шлях корупції. Проводилися спільні засідання представників Українського козацтва та керівників методичних об'єднань, центрів технічної творчості та юнацьких клубів у м. Києві. Налагоджена співпраця з Малою Повітряною Академією. Протягом 1999-2003 років відбувалися виступи Гетьмана та Генеральної Старшини перед колективами різних університетів, інститутів, гімназій, шкіл, училищ, інтернатів, дитячих садочків. З 2001 року Генеральна канцелярія опікується над Борзненською школою-інтернатом в Чернігівській області. З 2003 року започатковано Всеукраїнський конкурс серед учнів загальноосвітніх середніх шкіл «Козацька держава» на найкращу письмову роботу з історії та сучасного розвитку козацтва. Козацькі школи успішно діють на Одещині, Сумщині, Полтавщині, Кіровоградщині, Донеччині. Протягом 2001-2002 років на базі Харківського державного педагогічного університету ім. Г.Сковороди засновано Інститут Українського козацтва, куди на позаконкурсній основі можуть вступати молоді козаки.

У квітні 2002 року у Харкові спільно з Академією педагогічних наук України та ХДПУ ім. Г.Сковороди було проведено представницьку міжнародну науково-практичну конференцію «Козацькому роду – нема переводу». За козацьким сприянням видано ряд наукових праць з історії козацької педагогіки. Разом з Національною академією наук України та Науково-дослідним інститутом Українського козацтва проведено ряд наукових конференцій, серед яких – Всеукраїнська конференція «Проблеми становлення сучасного Українського козацтва як державотворчої інституції» (Черкаси, 1999); круглі столи, присвячені видатним козацьким діячам Б.Хмельницькому, І.Виговському, П.Дорошенку, І.Мазепи та ін. Побачили світ книжки не лише з історії, але й сучасного розвитку козацтва. Започатковано ряд великих проектів, серед яких, зокрема, біографічна серія «Гетьмани України» в 25 томах тощо. Спільно з Національною Академією Оборони, Українським інститутом воєнної історії козацтво працює над впровадженням навчальних програм з історії воєнного мистецтва українського козацтва у військових ліцях.

Якщо уважно прочитати тепер найголовніший документ – Національну програму, то зрозуміло, що для її втілення в життя залучені майже всі наші міністерства, Національна Академія наук, обласні державні адміністрації, радіо і телебачення та інші інституції і завдання козацтва –йти в ногу з життям, бути на гребні нашої новітньої історії, адже український козак – душа правдива, справедлива і незрадлива.

Багата наша Ненька-Україна талантами в різних галузях, кращі її сини стають під козацькі знамена, допомагають відроджувати козацьку славу, підіймати козацький дух. Вони також допомагають матеріально. В день великого подвійного народного свята – Покрови Пресвятої Богородиці та Українського козацтва, на «Мамаєвій слободі» освячено великий храм, який віднині і довіку буде носити ім'я берегині козаків – Покрови Пресвятої Богородиці. Президент Центру народознавства «Мамаєва Слобода» Костянтин Олійник – один з небагатьох людей, котрі вкладають зароблені тяжкою працею на землі кошти у національну справу. Можливо минуть роки, або ціле десятиліття, поки той благословенний вклад окупиться належно. І не грошима, а чимось набагато ціннішим і вагомішим – всенародною вдячністю.

28.08.2000 року видано Універсал Гетьмана Українського козацтва про виділення козацької молоді в окрему дитячо-юнацьку та молодіжну організацію Українського козацтва “Молода Січ”.²² Продовжуючи славу розвитку дитячо-юнацького та молодіжного руху на засадах національно-патріотичного виховання українського козацького лицарства, піклуючись про достойне молоде поповнення рядів Українського козацтва, підтверджується пріоритетність молодіжної політики в діяльності Українського козацтва. Ухвалено остаточно відокремити дітей, юнацтво та молодь віком до 28-ми років в окремі товариства в рамках єдиної самостійної організації “Молода Січ”, що знаходиться під патронатом Українського козацтва та є його складовою частиною.

У 2000 році було розроблено Радою Старійшин Кальміуської паланки Українського козацтва “Концепцію Українського козацтва”.²³ “Українське козацтво, яке почало відроджуватися на початку останнього десятиліття, має стати потужною і впливовою військовою, громадсько-політичною, виховно-патріотичною, консолідуючою силою нової української держави.

1. Основним принципом повинна стати “двоповерховість” структурної побудови сучасного козацтва як всенародної, всеукраїнської організації з виділення його державної та громадської частини.

2. Державна частина українського козацтва повинна бути представлена підрозділами спеціального призначення, які б, зокрема, взяли на себе:

- охорону державних структур: Президента, Уряду, Парламенту, державних адміністрацій на місцях;

- утворення спеціальних військових козацьких училищ, вищих шкіл, спортивно-військових комплексів для фахової підготовки молодого покоління з використанням звичаєвих, морально-духовних, військових та інших традицій української козащини.

3. Громадська частина українського козацтва повинна бути представлена єдиною і широкою мережею громадських організацій різних рівнів, які б, зокрема, взяли на себе:

- комплексну діяльність по сприянню діючій українській армії та флоту;
- історико-просвітницьку та художньо-мистецьку діяльність серед широкого загалу населення, що включає всі вікові і соціальні групи, незалежно від партійної, конфесійної та іншої приналежності; при цьому українське козацтво усіяко підтримує ідею створення єдиної сильної Української християнської церкви на основі Патріархату в м. Києві;

- створення широкої мережі молодіжних козацьких організацій на основі вікового досвіду вишколу молодого покоління в душі патріотизму, культу здорового тіла і духу.

4. Президент України має одночасно автоматично обіймати посаду Гетьмана українського козацтва. Фінансування державної структури козацтва здійснюється державою. Громадські козацькі структури діють на основі самофінансування при державній підтримці.²⁴

Кінець ХХ століття – початок ХХІ століття в козацькому русі характеризується як період росту організацій різного напрямку та чисельного росту цих організацій. Збільшення кількості членів козацьких організацій веде

²² Універсал Гетьмана УК від 28.08.2000. Архів автора.

²³ Концепція Українського козацтва. 2000. Архів автора.

²⁴ Концепція Українського козацтва. 2000. Архів автора.

до появи поглядів, відмінних від поглядів керівництва цих організацій. Якщо керівництво толерантне, мудре – відміни в поглядах ведуть до розвитку організації, покращання її роботи, зміцненню авторитету в широкому загалі. Але якщо керівництво організації авторитарне, не терпить інших поглядів на розвиток руху, крім своїх, - суперечки виливаються у розкол. Тут є й позитивний момент; можна вважати, що це не розкол, а очищення: невдоволені діяльністю організації козаки створюють свій підрозділ і намагаються працювати краще. Від материнської організації (Всеукраїнська громадська організація Українське козацтво) почали відходити крайові організації та й просто окремі первинні товариства й утворювати свої – незалежні – Козацтво України, Реєстрове Козацтво України, Військо Запорозьке України, Запорозьке козацтво Низове, Звичаєва Громада Українського козацтва, Характерне козацтво, Вільне козацтво, Об'єднане Козацтво України, жіноча козацька організація «Берегиня» та ін. До речі, багато крайових, районних, первинних товариств організаційно входять до декількох об'єднань козацтв та організацій, на практиці демонструючи толерантність та здатність до дієвого діалогу і співробітництва.

Нині всі козацькі організації України можливо умовно розділити на чотири групи, абсолютно тотожні своїм попередникам декілька століть тому. А саме – на реєстровиків, запорожців, вільних козаків і т. зв. «звичаєвих».

1. До реєстровиків належать Міжнародна оборонно-спортивна національно-патріотична громадська організація «Українське козацтво» (Вардинець І.С.), Всеукраїнська громадська організація «Українське реєстрове козацтво» (Шевченко А.І.), Громадська організація «Міжнародна Спілка Козацьких Військ України та Зарубіжжя» (Баранчиков В.В.), Всеукраїнська громадська організація «Козацькі війська України» (Груба Є.Г., Осипенко В.А.), Міжнародна громадська організація «Міжнародна Асоціація «Козацтво» (Конечний О.М.), Міжнародна громадська організація «Спілка козацьких організацій України» (Лазаренко С.Ж.), Всеукраїнська громадська організація «Козацька територіальна оборона» (Сєдих В.Ф.), Міжнародна громадська організація «Міжнародний Союз козацтва» (Хорофейко О.В.), Міжнародна громадська організація «Міжнародна Академія Козацтва» (Ямненко М.І.).

2. Запорізький напрямок представлений Міжнародною громадською організацією «Козацтво Запорозьке» (Сагайдак Д.І.), Всеукраїнською громадською організацією «Військо Запорозьке Низове», Всеукраїнською спілкою громадських організацій «Спілка козаків України» - «Військо Запорозьке» (Попов В.Б., Заболотний П.І.), Всеукраїнською громадською організацією «Відродження Запорозького козацтва» (Солодовник О.Я., Скворцов О.М.).

3. До вільних козаків можна віднести Міжнародну оборонно-патріотичну громадську організацію «Козацтво України» та Всеукраїнську громадську організацію «Всеукраїнська федерація козацького двобою» (Попович А.В.), Об'єднане козацтво України, Всеукраїнську громадську організацію «Соборне Козацтво України «Січ» (Гуменюк В.О.), Всеукраїнську громадську організацію «Товариство Нестора Махна «Гуляй-Поле» (Притула О.Л.), Всеукраїнську громадську організацію «Козацтво Нової України» (Ситнюк М.А.), Міжнародну громадську спілку «Севелике Військо Донське» (Постолакі О.В.).

4. Звичаєве козацтво – Міжнародна громадська організація «Міжнародна федерація Бойового гопака» (Пилат В.С.). До звичаєвиків також належать

характерники і прихильники язичтва (Петренко Є.Д.).²⁵

Варто згадати про те, що всі без винятку козаки в Україні будь-якими засобами і способами доводять свою лояльність владі. В цьому нема нічого поганого – навпаки, у такий спосіб козацтво зайвий раз позиціонується як та соціальна верства, що є однією з основ суспільства взагалі і суспільної стабільності зокрема.

Як би там не було, козацтво в Україні минуло часовий рубіж, після проходження якого можна з упевністю сказати – рух живий і не схильний вмерти найближчим часом.

²⁵ Тимофєєв В.Я. Спомини. Архив автора.

II. ІСТОРИЧНІ ВИТОКИ ТА ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ КОЗАЦЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ НА ОДЕЩИНІ

Унікальний феномен виникнення та існування запорозького козацтва неможливо зрозуміти без ретроспективного погляду в минувшину.

Степ... Багатий чорноземами, рибою в ріках, птицею в плавнях. Немов якийсь фантом вабив він до себе наших пращурів – хліборобів. Причорноморський степ не був однорідним за своїм населенням. Крім значних половецьких угруповань, тут мешкало немало порівняно невеликих об'єднань кочівників – печенігів, торків, берендеїв. Через їх головні убори називали їх чорними клобуками. Цікаво, що нащадки чорних клобуків – каракалпаки (дослівне значення тюркською мовою першої назви) і зараз мешкають в Приураллі. Жорстока боротьба з половцями зробила чорних клобуків одними з найбільш завзятих охоронців південноруських земель.

У XII ст. кількість слов'янського населення в степовий зоні зростає, що було наслідком певної стабілізації обстановки в Причорномор'ї. З частиною цього населення, що мешкало в низинах Дунаю, звела доля одного з найкolorитніших політичних діячів Русі XII ст. – князя Галицької землі – вигнанця Івана Берладника. Князь Іван покинув батьківщину й тут, на півдні, у придунайських містах і селах знаходить собі військову допомогу. Ця територія не належала жодному з південноруських князів, тобто була „обезкняженою”. Місцевість називалась Берладою, а саме населення – берладниками. З Берладдю було пов'язане й існування відомого із джерел X – XI ст. Олешшя – міста, котре стояло наприкінці річного шляху по Дніпру з Києва. Під час перебування в Берладі й Олешші князь Іван зібрав під свої знамена, за даними літописів, біля шести тисяч воїнів. Цифра, може трохи й перебільшена, але досить значна для того часу, коли в між князівських чварах звичайно брали участь порівняно невеликі військові загопи. Про значну силу слов'янського населення південного Прикарпаття й низини Дунаю свідчать і факти з історії сусідньої Болгарії. На початку XI ст. ця південнослов'янська країна була захоплена візантійськими полчищами, проте болгарський народ не скорився загарбникам і протягом десятиліть вів одчайдушну боротьбу за визволення. В 1186 р. Під час вирішальних боїв з армією могутньої Візантії на допомогу сусідам прийшли половці й берладники, що відіграли, за даними грецьких істориків, вирішальну роль у скиненні ненависного ярма. Пізніше, на початку XIII ст., ці ж союзники допомогли одному з болгарських царевичів посісти трон у столиці Болгарського царства Тирнові.²⁶

Крім берладників, у джерелах XII – XIII ст. згадуються, на жаль, дуже стисло за містом, і бровники. Є підстави гадати, що вони були представниками вже слов'янського населення України, мешкали на великих ріках – Дніпрі, Південному Бузі, Дністрі та Сіверському Дінці („Великому Доні”). Вони відіграли важливу роль в охороні водних шляхів. Бровники займалися й мисливством, рибальством, промислами. Свідчення новітніх археологічних досліджень показують: в багатьох побережних поселеннях мешкало не чисте слов'янське населення, а змішане слов'яно – тюркське, що дозволяє говорити про відносну стабільність у взаєминах між бровниками і кочівниками, припускати взаємовпливи цих етносів. Ясна річ, не лише кочівники переймали досвід у

²⁶ Запорожці. Київ, «Мистецтво», 1993. – с.60 .

слов'ян, а й останні запозичували навиків степового життя у половців, - можливо, систему напіввійськового життя в умовах кочового таборування.

Монголо – татарська навала 1223 р. завдала страшного удару по мешканцях причорноморського степу. Літописні оповіді про появу полчищ Чингізхана засвідчили, що подія зачіпала не тільки половців, а й значну частину слов'янського населення. Якщо раніше епізодичні свідчення джерел давали куцу інформацію, з якої досить важко скласти уявлення про слов'янське населення степу, яке мовби перебувало поза увагою давньоруських книжників, то поява сильного ворога, котрий загрожував існуванню вже сталих політичних об'єднань в Причорномор'ї, підняла розкидані по степу слов'янські угруповання на захист батьківщини. Розгляд свідчень про події на р. Калі дає підставу вважати, що саме бровники відіграли найактивнішу роль у воєнних діях. Так, джерела свідчать, що на допомогу половецьким ханам та їхнім союзникам, південноруським князям, прийшло чимало так званих „галицьких вигонців”, під якими треба розуміти згаданих вище берладників. Згадують літописи і бродників, котрі судячи з їх контексту, мешкали на схід від берладників. Опинившись у дуже складному становищі ще напередодні битви на Калці, вони були вимушені перейти на бік татар. Відзначаючи певну взаємодію бродників з кочівниками, важливо відзначити, що в XII – XIII ст. разом із воєнізованим населенням прикордонних фортець, з дружинами південноруських князів вони часто брали участь у війнах з найбільш агресивними половецькими ханами. Ця боротьба, починаючи з середини XI ст., набула певного релігійного – ідеологічного оформлення, бо осторонь її не стояла християнська церква, котра поширювала на Русі популярні на заході ідеї хрестових походів проти „поганів”.

Ця популярність проявлялася не тільки в описах хрестових походів, а й у повсякденній політичній практиці. Поступово на Русі поширювалася ідея рицаря – охоронця християнського світу. Пропаганді цього культу, безумовно, сприяла подорож в „святі землі” ігумена Данила, котрий розповів у своїй книжці „Ходіння” про „охоронця гроба Господнього” (такий титул носив перший король Єрусалимської держави хрестоносців) Балдуїна, а згодом – яскрава розповідь автора одного з літописів про драматичний похід армії германського імператора Фрідріха на Схід. У середині XII ст. згадуються перші випадки опоясування давньоруських дружинників поясами, що мало не тільки воєнне, а й релігійне значення. В умовах більш пізнього загострення взаємин з турецькими та татарськими напасниками релігійні моменти у боротьбі воїнів – християн набувають більшого значення, зокрема у формуванні ідеалу воїна – рицаря в духовному житті козацтва.

У другій половині XIII ст. майже не зустрічається письмових свідчень про слов'янське населення степів. Проте це не означало його повного зникнення в складних умовах встановлення в причорноморських степах гегемонії монголо – татарських ханів. На користь цього свідчать матеріали археологічних досліджень, які дають цінні відомості про слов'янське населення степу ще в XIV ст. Можна припустити, що, починаючи з цього часу, це населення змінює свою назву. Замість слов'янської назви „бродник” вони від своїх тюркських сусідів отримують іншу. Вже в середині XIII ст. в джерелах згадується слово „козак”, котре означало воїна, охоронця. Воно стосувалось як напіввійськового населення міст – фортець півдня Русі, так і степовиків – бродників та берладників. Бровники неодноразово брали участь у походах на Балкани. Все це давало підставу для бачення в бродницьких громадах XII – XIII

ст. прообразу інституту козацтва. Таким чином, можна припустити, що коріння українського козацтва сягає в глибоку давнину, воно набагато старше, ніж саме найменування.

З кінця XII ст. міжусобна боротьба татарських емірів призвела до сваволі ординців. „Вся степ, - за словами М.Л.Ернста, - наповнилась татарськими отрядами, которые, слоняясь, не признавали никакой власти. Безопасное передвижение в степи, как было раньше, сменилось грабежами, нападениями беспризорных отрядов на купеческие караваны. В те времена эти татарские отряды назывались казацкими, которые не подчинялись власти хана, а действовали независимо и только иногда шли к кому-нибудь на службу ”. Перебування в степах ставало небезпечним, і населення здебільшого тікало в обжиті райони.²⁷

Дещо інша картина життя південного прикордоння в XIII ст., зокрема, в так званій „Болохівській землі”, що охоплювала подільський край, постала в розвіді М. П. Шашкевича. Оскільки положення, висловлені автором, стосуються витоків козацтва, то їх слід розглянути детальніше. На думку вченого, татари, поселившись на Поділлі після ординської навали, підпали під вплив місцевої людності, можливо навіть прийняли хрещення і займалися землеробством, тваринництвом та промислами, чому стверджував, посилаючись на польського історика Мацея Стрийковського (1547 – 1582), який нібито зустрів літописні свідчення про переймання татарами слов'янської мови і зміну традиційного характеру занять. Крім того, автор звернув увагу на устрій сільських громад, очолюваних отаманами, прагнення до общинного життя і самоуправління. Водночас він припускав небезпеку для населення, що існувала від окремих татарських загонів, які здійснювали розбої паралельно з узгодженою даниною на користь хана Золотий Орди. Звідси М.П.Дашкевич зробив висновок, що необхідність для мешканців подольського краю бути завжди готовими до оборони стала причиною виникнення козацтва. „Южнорусские казаки, – писав вчений, - таким образом, по нашему мнению, на первой степени своего генезиса, если и отличались воинственностью, то она далеко не была у них на первом плане. Они не составляли еще тогда военных дружин, которые собирались впоследствии, не переходили еще в наступление, а ограничивались защитой там, где напал на них неприятель, было ли то среди домашнего хозяйства, или среди занятий и промыслов, ради которых нужно было выходить за пределы своей земли”. Питання про відсутність будь – яких згадок про козаків у наступний період, який охоплював понад століття, М.П. Дашкевич пояснював міжусобицями Литви і Польщі та завоюванням останньою Поділля, внаслідок чого місцеве населення було відсторонене від самостійного захисту краю.²⁸

Справді, отамани, як керівники сільських громад, з'явилися в татарську добу і зустрічалися навіть у XVI ст. Вони відали збором данини для ханських баскаків, виконували адміністративні та військові функції. Про можливість перебування на цих посадах татар в XII – XIV ст. можна лише здогадуватись. Пізніше в джерелах фігурували переважно слов'янські прізвища. Разом з тим,

²⁷ Запорожці. Київ, «Мистецтво», 1993. – с.62.

²⁸ Віталій Щербак . Українське козацтво: формування соціального стану (друга пол. XV – сер. XVII ст.). Київ, 2000. – 21 с.

татарський термін „отаман”, як, до речі, й „козак”, поступово поширювався на українську людність.²⁹

Становище на південному прикордонні українських земель помітно змінилося в другій половині XIV ст., коли на Подніпров`я увійшла нова спроба відновлення державного життя в передстеповому районі шляхом спорудження укріплених замків і заселення військово–службовою людністю. Великого значення цьому надавав литовський князь Вітовт (1392 – 1430), який здійснював військові експедиції в степ аж до Північного Причорномор`я. Нові державці зобов`язувалися укріпити за свій кошт замки і містечка. Фактично це було поверненням до часів княжої Русі, коли в степових районах поряд із кочівниками проживало слов`янське населення.

Розвиток колонізації помітно загальмувався зі смертю князя Вітовта. Віленські власті переорієнтувалися на розв`язання інших державних проблем. Але імпульс, наданий процесові князем – подвижником, мав реальне продовження, зокрема, у діяльності князів Олелька Володимировича (1440 – 1455) та Семена Олельковича (1455 – 1470). В результаті протягом кількох десятиліть тисячі представників військово – службової верстви, які мали офіційну назву бояр, отримали землі в широкій передстеповій смузі від р. Мурафи на Поділлі до басейну р. Сули на Лівобережжі. Надані землі часто складалися з кількох частин, віддалених одна від одної. Але навіть за небезпечних умов степового прикордоння угіддя цінувалися і були розподілені між власниками. Українське боярство було опорою Литовської держави на південному прикордонні, а володіння землею фактично узаконювалось як плата за службу. Маєтності, пожалувані „до волі”, тобто тимчасово, не могли переходити у спадок або ж передаватися в інші руки. Куплені й „отчизні” з дозволу господаря підлягали успадкуванню і відсудженню. При відсутності прямих спадкоємців, здатних нести службу, земля переходила до розряду виморочних і поверталася до господаря. Поряд з майновими за боярами закріплювалися і особисті права. Боярин підлягав присуду воевод і старост, але не міг бути взятий у підданство. На земську службу він виїжджав „конно й збройно” власною персоною, а також у супроводі пахолків. Крім того, як і представники інших соціальних верств, бояри зобов`язувалися брати участь в укріпленні замку, їздити з урядниками на лови. Нижчий розряд службових людей становили люди колані і ясачні, які виконували роботи при замку, за що користувалися невеликою ділянкою землі та платили переважно натуральний податок. З сільського населення прикордонної смуги створювалися загони слуг, які займалися виключно військовою справою. На основі широкого фактичного матеріалу можна зробити слушний висновок що слуги в селянських лавах посідали вищу сходинку і в економічному, і в юридичному сенсі – місце, близьке до бояр. Безумовно, слуги могли входити і до складу загонів, організованих для ведення степових промислів, у тому числі й експедицій за здобиччю на татарські улуси.

В другій половині XV ст. колонізаційна хвиля української людності наштовхнулася майже на аналогічне явище з боку Кримського ханства. В 1475 р. воно стало васалом Туреччини, що призвело до активізації експансії на сусідні християнські держави. Мешканці степового прикордоння стали першими жертвами татарських погромів, Згодом ординські спустошення набули регулярного характеру і досягали навіть Волині та Північної Київщини.

²⁹ Запорожці. Київ, «Мистецтво», 1993. – с.27.

Нечисленні гарнізони службових людей при замках не могли зупинити ординців, а уряд Великого князівства Литовського не мав коштів для утримання на прикордонні найманого війська. Місцеве населення змушене було самостійно зорганізовуватися перед татарською навалою. Це ставало не лише елементарною потребою, а й обов'язком, що пізніше було закріплено у законодавстві. „Абы уси мещане и подданные наши часу навальное потребности и з иншими людьми нашими земскими войну служили, - зазначалося в Першому Литовському Статуті, - Або з дозволення нашего на войну выправляли”. Поряд із професійними вояками – боярами, драбами, старостинськими служебниками на захист власних осель виступали й селяни, ремісники. Отже, потреба в обороні зумовлювала постійну бойову готовність населення, а походи в степ проти татар дістали назву козакування.³⁰ „Козак” – термін тюркського походження і запозичений українцями від південних сусідів. У широкому розумінні „козак” – це вільна людина, шукач пригод, бурлака. Водночас цей термін застосовувався для означення прикордонника, вправного вершника, найманого воїна, степового розбійника, добичника тощо.

Південноукраїнський степ з широко розгалуженими водяними артеріями вражав сучасників надзвичайними природними багатствами. Наявність великої кількості дичини сприяла широкому розвою ухадництва. Крім мисливства, рибальства, бджільництва, промисловці часто здійснювали походи за сіллю. Отже, саме охоронці південного прикордоння й ухадники – промисловці, які перебували в постійних контактах з татарами, вперше зустрічаються у джерелах другої половини XV ст. під назвою „козак”. З цього часу джерельні свідчення про козацтво на терені південноукраїнського степу простежуються регулярно. Давнє побутове явище козакування поступово набувало широких масштабів, залучаючи представників різних соціальних верств. Умови прикордоння витворили своєрідний тип людини, характерною рисою якої було поєднання в одній особі воїна і трудівника.

З середини XVI століття спостерігається новий етап в історії українського козацтва. За слушним зауваженням І.П.Крип'якевича, на цей час: «в степах виробився оригінальний тип господарства, а в його обороні нова воєнна організація; під впливом цього і в війні зі степовими ордами повстала нова козацька суспільність, зі своїм окремим побутом і світоглядом. Виробивши собі новий лад в степах, переходять козак до давніх українських центрів, до городів; тут лучаться з міщанською опозицією проти нових міських порядків, переймають на себе її боротьбу з локальними урядниками і реорганізують міста за своїм ідеалом. Цей процес відбувається дуже скоро; козацький лад так відповідав пограничним відносинам і в своїм поході показав стільки сили, що протягом двох–трьох десятиліть скозачили всі міста над степовим поясом»...³¹ Отже, перенесення козацького устрою на волості стало важливою передумовою формування окремого соціального стану.

Консолідація панівних верств Великого князівства Литовського супроводжувалася ліквідацією різноманітних ступенів ієрархії та ревізією прав на шляхетство. Підставою для визнання останніх стало не відбування військової служби, а наявність документально підтвердженого землеволодіння. Більшість бояр володіла землею за звичаєвим правом. Тож, південноукраїнське боярство стало перед проблемою пошуку свого місця в

³⁰ Запорожці. Київ, «Мистецтво», 1993. – с.30.

³¹ Запорожці. Київ, «Мистецтво», 1993. – с.41.

суспільстві. Через брак умов для заняття землеробством воно намагалося іншими шляхами відстояти свій попередній статус. Цьому ж об'єктивно сприяло створення козацького реєстру та залучення урядом Речі Посполитої українського населення до військової служби під час чергових кампаній, насамперед для боротьби проти Швеції та Московської держави. Найбільш підготовленими, безумовно, виявлялися бояри і слуги. Вони й стали основою створення козацьких загонів, які перетворювалися на вагому силу при кварцяному війську. Одже, бояри та слуги склали нову хвилю формування українського козацтва. Водночас поповнення козацтва боярським контингентом збігалося з важливим моментом у формуванні лицарської верстви, а саме: початком генези станових прав.

Прагнучи здобути земельні володіння, тисячі безпомісних і дрібних шляхтичів з Волині та Галичини взяли участь у колонізаційному процесі. Для залучення поселенців феодала на перших порах встановлювали пільги, але при надмірних утисках або ж наближенні завершення строку «слобод», останні відходили на нове місце проживання в південні та південно–східні райони, створюючи «слободи» і відмовляючись підпорядковуватися старостинській владі, оголошуючи себе козаками. Селян та міську бідноту приваблювало право козаків на володіння землею і свобода від експлуатації, насамперед кріпацтва. Перехід до козацтва асоціювався у них з ідеєю вільного господарювання. В багатьох містах і містечках кількість тих, що вважали себе козаками, була значно більшою, ніж населення, яке відбувало феодальні повинності. На південному порубіжжі фактично ігнорувалися феодально–кріпосницькі порядки, а спроби їх запровадження завершувалися масовими втечами на Запорозжя.

Потужним імпульсом консолідації українського козацтва, формування його самосвідомості та утвердження організаційної структури стала Запорозька Січ. Серед найважливіших причин виникнення Січі стала внутрішня потреба козацтва в своїй організації у зв'язку із зростанням його чисельності на середину XVI століття. Також заснування центру козацької вольності зумовлювалось практичною потребою захисту українських земель від зростаючої татарської агресії. Тривале перебування козаків далеко від волостей викликало необхідність об'єднання в згуртовані загани на чолі з досвідченим отаманом. Формування козацької громади в умовах безпосередніх контактів з кочівниками, вплинуло на її військову організацію, яскраво проявилось в мові та одязі запорожців. Віддаленість од волості визначала своєрідну сферу життя та діяльності козацтва. Потреба у хлібі та продукції ремісничого виробництва зумовлювало пошук адекватного товару для обміну. Тому козакуючи часто вдавалися до походів за здобиччю на татарські улуси. Захоплені коні та вівці згодом продавалися на волості. Здобуття так званого «козацького хліба» супроводжувалося звільненням з неволі співвітчизників. Своїми сміливими діями козаки стримували турецько–татарську експансію в Україну. Водночас південноукраїнські старости переймали практику козаків, залучаючи їх до спільних походів.

Ідея створення твердині на південних рубежах виникає, очевидно, в 20–30–х роках XVI ст. у зв'язку зі спробами литовського уряду прийняти козаків на державну службу. Проте через брак коштів реалізувати її вдалося лише князеві Дмитру Вишневецькому. Важливою підоймою втілення в життя цього плану стали розвій козацтва на південному порубіжжі та органічна потреба єднання зусиль перед татарською агресією. Як наслідок стала поява в сер.

50–х років фортеці на одному з дніпровських островів, Хортиці. Хортицький замок став своєрідним прототипом козацького укріплення, яке, утвердившись на о. Томаківка в 60–70–х роках XVI ст., дістало назву Запорозької Січі. Специфічне самоуправління з притаманними йому демократичними рисами сприяло консолідації козацтва. Не став на заваді навіть перехід на державну службу тих козаків, які до 1625 року перебували виключно на Запоріжжі, хоча і не обов'язково на Січі.

Велике значення у справі консолідації мала боротьба запорожців проти турецько–татарської агресії. Січ стала своєрідною військовою базою, звідки розпочиналися морські та сухопутні походи, а козацтво – могутньою організацією з власним флотом, піхотою і артилерією. Вже протягом другої половини XVI століття козаки здійснили десятки експедицій до Очакова, Кілії, Ізмаїлу, Акермана, Гезлева та інших турецьких твердинь на Північному Причорномор'ї. Згодом козацькі чайки досягли навіть берегів Анатолійського півострова, зокрема, фортець Сінопа і Трапезунда. Актові матеріали зберігають багато листів турецьких султанів, кримських ханів та інших високопоставлених осіб, в яких вони скаржилися польському урядові на запорожців, намагалися використати походи останніх як привід для втручання у внутрішні справи Речі Посполитої. У відповідь власті заявляли, що вони не можуть покарати козаків, оскільки запорожці їм не підпорядковувалися. Лише перед реальною загрозою турецької агресії в 1590 році сейм ухвалив постанову «Порядок щодо низовців і України». Вона передбачала, зокрема, виведення із Січі «людей свавільних» і зміцнення там реєстрової залози представниками шляхти.³² Однак, аналогічні постанови викликали зворотну реакцію. Вибухнув ряд козацьких повстань, що перекреслило плани уряду Речі Посполитої. Зростаюча козацька енергія змусила його відмовитися від тиску на запорожців і перейти до пошуків компромісів.

Одним із найважливіших факторів консолідації козацтва на Січі стало перетворення її у своєрідний осередок визвольного руху українського народу. Саме на Запоріжжі здобув авторитет і визнання Криштофор Косинський, який очолив виступ козацтва проти панського свавілля. Останній похід на волості (1593) гетьман Косинський здійснив з Січі. Цей шлях став у майбутньому основним для руху повстанських сил аж до часів Богдана Хмельницького. З 1625 року Запорозька Січ стала центром організації повстанських загонів для боротьби проти коронного війська. Саме там з'являються письмові звернення до українського народу, зміст яких відбивав прагнення широких соціальних верств. На Січі конкретизувалися методи і завдання визвольного руху.

Отже, виникнення осередку лицарської вольниці – Запорозької Січі в другій половині XVI століття було зумовлене поряд із внутрішніми потребами козаків, які знаходилися на південному порубіжжі, необхідністю захисту від зовнішньої загрози. Ці обставини мали безпосередній вплив на зростання чисельності, формування демократичних засад військово-політичного устрою січовиків коша. Важливим фактором українського козацтва стало утвердження Січі як форпосту боротьби проти турецько–татарської агресії і центру національно–визвольного руху в Україні.

Хаджибей від початку був серед головних цілей захисників українських земель від «бусурман». Скарги кримського хана в листах до польського короля про напади козаків на татар біля соляних промислів у Качібеї 1548 року та

³² Запоріжці. Київ, «Мистецтво», 1993. – с.58.

взяття там в полон татарина, напевно вельможі, Саричори свідчать про дошкульність таких ударів для ханства. Недарма, у зв'язку з цим хан у 1552 році навіть вніс в односторонньому порядку зміни до вищезазначеної угоди від 1540 року. Через козацькі напади Хаджибей почав занепадати. Це «небезпечні місця» для татар та турків «землі козаків» де влада їх ватаг є практично безроздільною, – писав російський посланець В.Айтемирів. На жаль, практично невідомі імена отаманів тих невеликих козацьких загонів, які протягом двох століть фактично контролювали ситуацію навколо Хаджибея. Існують лише деякі непрямі згадки, наприклад, про «доброго випробуваного польових ватаг Осипа Кулика у всій обстановці від Дніпра до Богу, а від Богу до Дністра і до самого Чорного моря дуже обізнаного», який 1688 року брався таємно провести війська І.Мазепи та російської армії під Очаковим.³³ Є відомості, хоча їх не можна вважати достовірними, про похід на Акерман, Хаджибей і в Крим славного кошового отамана Запорозької Січі Івана Сірка в «Історії Русів». У кінці XVII століття козаки на чолі з хоробрим фастівським полковником Семеном Палієм провели бій з татарами на Пересипу біля «небезпечного місця Кочубея», який можна віднести до числа найбільш блискучих перемог козаків над турками та татарами. Неабиякий інтерес має розповідь про подорож через околиці Хаджибея гетьмана Івана Мазепи та короля Карла XII, яких супроводжували шведські військові та численні запорозькі загоны.

В кінці XVI століття козацтво зміцнюється і виділяється в окремий суспільний стан зі своєю особливою організацією з специфічними порядками й характером життя, з своїм центром. Тому коли польські й українські магнати почали захоплювати землі південно-східної України та закріпачувати населення, для селянства, щоб не потрапити в панське ярмо, залишався один вихід: покозачитися, визнати владу козацьких старшин і разом з усім козацтвом, яке на той час уже створило свій центр – Запорізьку Січ, - вступити в боротьбу з панами за свої землі і право бути вільним хліборобом. Оскільки козацтво створило свою військову організацію і свій центр, набуло великого досвіду боротьби проти ординців, мало своїх досвідчених ватажків, то, зрозуміло, воно й очолило селянську боротьбу проти польсько-шляхетського гноблення. Можна вважати, що у тодішніх умовах Запорізька Січ була козацькою республікою, своєрідним прообразом Української козацької держави, яка створилася в ході визвольної війни в середині XVII століття під керівництвом Богдана Хмельницького. Після ліквідації польсько-шляхетського режиму протягом 1648 р., встановлюється новий державний апарат, в Україні складалася нова військово-адміністративна і політична система, яка формувалась на земельних просторах, зокрема й по півдню України, зробивши чималий внесок у освоєння і заселення цього регіону.

Знищення основної організації українського козацтва, Наддніпрянської Січі, не завадило виникненню нових формувань такого типу. Одразу ж після зайняття Січі царськими військами пішла половина перебуваючого в Січі війська і забрала з собою ті вільні думки, проти яких було влаштовано погром. Отже, замість повного знищення запорозького козацтва і перетворення його на регулярне військо сталося зовсім інше: значна частина козацтва опинилась на боці Туреччини, з якою Росії ще треба було вести боротьбу на південних кордонах. Козаки розселилися в перші роки після виходу з Запоріжжя в

³³ Хаджибей – Одеса та українське козацтво. Одеса, 1999. – 10 с.

Очаківській окрузі, на Березані, по Тилігулу, біля Хаджибею і Балти, у пониззі Дністра від Акермана до Бендер, в Буджаку, в дунайських гирлах – у Вилковому, Кілії, біля Тулчи й Галаца. Приймаючи до себе козаків, Туреччина послаблювала позиції Росії на півдні. Козакам надавалася земля для заснування Січі в пониззі Дністра – в Кучурганах. Козацтво виявилось об'єктом політичної гри між Росією і Туреччиною (царський уряд Росії вимагав повернення козаків). Російський уряд знову і знову вимагав від Туреччини переселення запорожців з прикордоння. Тому було вирішено переселяти козаків за Дунай.

За час війни 1787-1791 рр. Задунайські запорожці створили свою військову організацію і закріпилися на певний час в гирлі Дунаю та розмістили свій Кіш в Дунавцях – в Катирлезі (Очаківська округа відійшла до Росії), а також в місцях нижче Старої Кілії на острові.³⁴

Протяжність південних кордонів Російської імперії була відома не тільки козацтву на Україні. Запорозькі козаки, що розходилися по великих південних просторах, зустрічались тут з представниками некрасівських і донських козаків. Поступове переселення їх почалося в 1778 р. і тривало, вірогідно, біля 8 років. Воно мало два потоки: один йшов в Анатолію, другий – в Дунайську дельту. З'явилися некрасівці і в пониззі Дністра. Тікали за Дунай і донські козаки. Частина їх лишилася в Буджаку ще після російсько-турецької війни 1768-1774 рр. Поселення некрасівців: Вилкове, Приморське (Кілійського району Одеської області); Кислиця, Муравльовка, Стара Некрасівка, Нова або Мала Некрасівка (Ізмаїльський район Одеської області); Тучков – район міста Ізмаїла. У ХІХ ст. Тучков (Ізмаїл) – один з головних центрів старообрядництва в Європі.

В середині серпня 1787 року розпочалася друга за царювання Катерини ІІ війна з Туреччиною. З початком війни російське командування відчувало гостру потребу у збільшенні свого військового контингенту, особливо за рахунок бійців, що добре знали театр воєнних дій і противника та бойові якості яких були загальновідомі. Тому уряд змушений був звернутися до колишніх запорожців, які лишилися в Україні. У 1788 р. почалося формування козацького війська, яке одержало назву Чорноморське козацьке військо. Кошовим було призначено Сидора Білого, суддею Антона Головатого, кіннотою командував Захар Чепіга. Кіш Чорноморського козацького війська розділив територію між Бугом і Дністром, яку заселяли козаки, на три полкових паланки (окружні управління) – Подністрянську, Березанську, Кінбургську (тепер Одеська, Миколаївська та Херсонська області). Вони очолювалися призначеними Кошем старшинами і паланковими полковниками. Кожна паланка включала в себе декілька козацьких поселень. Так, на території, яку займала Подністрянська паланка, виникли поселення чорноморців по Дністру: Біляєвка, Калаглія, Кучургани, Глинна, Чобручи, Незавертай, Головівка, Аджидер, Яська та багато інших. За далеко не повними даними, на 1792 р. у Подністрянській паланці існувало 30 селищ, в яких проживало близько 1500 козацьких родин. Крім того, виникло багато хуторів і поселень при риболовецьких заводах, по річках та лиманах.

На початку ХІХ ст. відносини між Росією та Туреччиною настільки загострилися, що привели до війни 1806-1812 рр. В листопаді-грудні 1806 р. російські війська оволоділи Бессарабію, за виключенням Ізмаїла. Вихід в цей

³⁴ Бачинська О.А. Козацтво на півдні України. Одеса, «Маяк». 2000. – с. 3 – 15.

район поставив перед російським командуванням питання про взаємовідносини з біглим сюди українським і російським населенням і задунайськими запорожцями. Зокрема, у фортеці Браїлів, що була оточена російськими військами, знаходилося до трьох тисяч дунайців. Російське командування вжило низку заходів, щоб залучити задунайських запорожців на свій бік, обіцяючи їм всі пільги, якими користуються чорноморці на Кубані. Все це мало певний ефект. Збігле населення було зацікавлене в легалізації свого положення, а задунайські запорожці опинилися в районі дій російської армії.

20 лютого 1807 р. було створене Усть-Дунайське Буджацьке козацьке військо. Уряд, зацікавлений у швидкому заселенні ново приєднаної Бессарабії, дозволив усть-дунайцям селитися в Придунайських степах на правах колоністів. На протязі 1815-1817 рр. в Бессарабію з-за Дунаю вийшло кілька груп козаків, які разом з усть-дунайцями оселилися в Ізмаїльському повіті, заснувавши с. Дракуля (тепер с.Трудове Кілійського району Одеської області), с.Акмангіт (тепер с.Білолісся Татарбунарського району Одеської області). Частина задунайців у 1823 р. переселили в Ізмаїльську колоністську округу, де засновано с.Новопокровське (тепер с.Покровка Ізмаїльського району Одеської області). У зв'язку із збільшенням населення в Акмангіті частина задунайських запорожців і усть-дунайських козаків перейшла на нове місце в Акерманському повіті, де в 1827 р. заснувала с.Старокозаче (тепер в Білгород-Дністровському районі Одеської області). Після ліквідації Усть-Дунайського козацького війська переважна більшість козаків лишилась в Бессарабії.³⁵

З початком у 1828 р. Російсько-турецької війни російське командування намагалось збільшити військовий контингент Дунайської армії. В червні 1828 р. уряд дозволив сформуванню в Акерманському повіті Бессарабії козацьке військо, яке одержало назву Дунайського (з 1856 р. Новоросійське; проіснувало до 1869 р.), з усть-дунайців, задунайських запорожців, що оселилися в Бессарабії до 1828 р. До війська були зараховані села Акерманського повіту Акмангіт, Старокозаче і Волонтирівка (тепер у районі Штефан Воде Молдови). В 1836 р. до війська були приєднані села Михайлівка, Костянтинівка, Новотроїцьке, Миколаївка, Петрівка (тепер в Білгород-Дністровському, Кілійському, Саратському районах Одеської області). Через три роки були приєднані села Фараонівка та Каїри (останнє – с.Крива Балка; обидва в Саратському районі Одеської області). За Паризьким миром 1856 р. частина козацької території з станицями Миколаївка та Новотроїцька відійшла до Молдавського князівства. Замість цих земель війську було дозволено придбати у поміщика К.Зіро селище Байрамча, незабаром перейменоване в Миколаївку-Новоросійську. Центр управління війська розміщувався в станиці Волонтирівка. Однак в зв'язку з тим, що в цій станиці не було необхідних помешкань, військове правління до 1856 р. знаходилось в Акермані. Після придбання військом Миколаївки-Новоросійської воно переїхало в цю станицю. В середині 60-х рр. тут знаходились майже всі головні військові установи: госпіталь, головний військовий храм св. Миколи Чудотворця, поштова станція та училище. Дунайське військо мало нести прикордонну службу на Дунаї, Пруті та по Чорноморському узбережжю до Дніпра, внутрішню службу в Бессарабській та Херсонській губерніях, утримувати гарнізони в Ізмаїлі та

³⁵ Бачинська О.А. Козацтво на півдні України. Одеса, «Маяк». 2000. – с. 16 – 39.

Акермані. Притягувалися вони для виконання й інших завдань. Це було останнє козацьке військо на терені сучасної України.³⁶

Під час російсько–турецьких війн російське командування цінувало козаків. Вони добре знали причорноморські степи і тому використовувались здебільшого для розвідок та як авангард російської армії. У результаті війни 1735–1739 років російська армія взяла Очаків, Хотин. Після взяття Очакова козаки почали виходити в море. За повідомленням німця Манштейна, «запорожские казаки на малых своих лодках» з Очакова «делали...набег до самого устья Днестра; а поднявшись вверх по реке, разбили и сожгли многие деревни вдоль берега лежащие, что причинило в тамошних местах даже до Бендер великий страх». Запорожці повернулися з цього рейду з «великою здобиччю» і «неодноразово потім продовжували такі набіги». У 1739 році за повідомленням А.Скальковського «запорозька піхота на дубах пробиралася до Дунаю, доставляла припаси для армії, винищувала турецькі галери, одне слово продовжували ту ж службу, «яка й одвічно бувала» – велась на Запоріжжі».

Війна з Оттоманською Портою 1768–1774 років була для Російської імперії набагато успішною ніж попередня. Незважаючи на те, що саме турки були ініціаторами збройного конфлікту і спочатку, за допомогою татар, намагалися діяти наступально, вже в 1769 році ініціатива перейшла в руки росіян. Під час війни у складі російської армії успішно діяли козацькі полки з Лівобережжя і Слобідської України, а також запорожці. Останні, як і в попередній війні, виконували функції розвідників та авангарду. Як відзначає сучасний історик Г.Шпитальов, Росія тоді не мала регулярної легкої кінноти, тому функції останньої виконували іррегулярні підрозділи (панікери, калмики, козаки, арнаутки). Запорозька легка кіннота мала свої переваги («На відміну від інших видів кінноти головним засобом боротьби запорозької кінноти була вогнепальна зброя». – відзначає Г.Шпитальов). Тому хоча «на театрі бойових дій російсько–турецької війни 1768–1774 років запорозька кіннота діяла на другорядних ділянках», саме як допоміжна сила, вона «зробила певний внесок у перемогу Росії над Туреччиною». Вельми успішним були і дії запорозької флотилії. Росія тоді ще не мала сильного флоту на Чорному морі і це надавало подвигам запорозьких човнів на Дунаї особливого значення.

В 1769 році козаки напали на Хаджибей (Одесу), здобувши колосальну здобич (до 36.000 коней, 1.000 рогатої худоби, 4.000 овець та 180 верблюдів). 27 червня 1770 року авангард армії П.Паніна та головних сил Запорозького війська під проводом кошового отамана Петра Калнишевського підійшли до містечка Аджидер (сучасне м. Овідіополь), спалили його, взявши немало здобич та вогнем змусивши турецькі кораблі відійти від Аджидера до Білгорода. 13 липня запорожці спустошили передмістя Хаджибея (Одеси). Під обстрілом з турецького флоту та з фортеці вони захопили форштадт (слобода біля фортеці). Про хоробрість козаків під час цього бою П.Панін доповів цариці. В 1770 році було взято Кілію, Ізмаїл, Бендери, Акерман. В 1771 році за повідомленням А.Скальковського запорожці мали «три запеклі й славетні справи з ворогом» біля Очакова та Хаджибея 24 червня, 15 вересня та 9 жовтня. У 1772 році запорожці захопили поблизу Хаджибею у Дальнику 7.000 ногайських коней. Безперечно мали місце й інші набіги, про які історикам поки

³⁶ Бачинська О.А. Козацтво на півдні України. Одеса, «Маяк». 2000. – с. 46 – 55.

що не відомо. В 1771–1774 роках запорозька флотилія успішно діяла на Дунаї. Козаки брали участь у боях біля Гірсова, патрулювали береги нижнього Дунаю, громили Турецькі кораблі, висаджували десанти на правий берег ріки тощо. У ході боїв на Дунаї запорожці зазнали значних втрат, але здобули низку вражаючих перемог, захопили значну здобич (в тому числі декілька ворожих суден) і заслужили подяки від російського військового командування та від цариці.³⁷

Під час російсько–турецької війни 1787–1791 років головнокомандувач армії Г.Потьомкін багато уваги приділяв формуванню козацьких підрозділів. За його ініціативою на Півдні України були створені Албанське, Бузьке, Катеринославське козацькі війська, які вельми непогано зарекомендували себе під час зазначеної війни. Слід звернути увагу на особливе значення Чорноморського козацького війська, що створювалося з колишніх запорожців. Під проводом своїх здібних керівників колишніх запорозьких старшин: кошового отамана Захарія Олексійовича Чепіги (перше приз віще Куліш) та військового судді керівника козацької флотилії Антона Андрійовича Головатого (1744–1797) чорноморці успішно воювали з турками на теренах, що тепер входять до Одеської області. «Під час російсько–турецької війни чорноморські козаки брали участь у штурмах Хаджибею, Очакова, здобутті Бережанської фортеці, фортець Ісакчі, Тулчі, Акермана, Ізмаїла, у битвах при с. Терновці (під Бендерами) та Мачині. Поміж козацьких військ, які були створені Г.О.Потьомкіним на півдні України, саме військо чорноморських козаків було найбільш організованим та боездатним і зберегло багаті військові традиції запорозького війська». – відзначає сучасний історик Р.Шиян.

У 1788 році поблизу Хаджибея тривалий час знаходився великий турецький флот, який вельми цікавив російські війська. Що проводили облогу Очакова. За повідомленням історика П.Короленка: «29 октября 1788 года Чепега взял с собой несколько человек отважных казаков и пробравшись ночью к Хаджибею зажег береговой цейхгауз». А 7 листопада 1788 року, коли чорноморські козаки–піхотинці військового судді Антона Головатого оволоділи островом Березань, кіннота чорноморців, під проводом кошового отамана Захарія Чепіги «была под Гаджибеем и истребила у самой крепости магазины, на берегу построенные, в которых до несколько было тысяч четвертей (1 четверть – 209,9 літра) муки, пшена и овса». За цей подвиг З.Чепіга отримав орден Св.Георгія 3–го ступеня. У 1789 році козаки З.Чепіги робили регулярні роз'їзди навколо Хаджибея, при цьому захоплюючи турецьких «язиків».³⁸ При взятті міста велику роль зіграла флотилія А. Головатого, яка приймала пізніше участь і у взятті Акермана. Також до складу військ входили 3 піших та 3 кінних полки чорноморського козацтва (в кожному полку – по 500 козаків) під проводом З.Чепіги та два батальйони піхоти регулярної російської армії, а функції обозної служби під час походу виконували чорноморські козаки А.Головатого. Акерман та Паланку було залишено під охороною Антона Головатого.

Особливістю цієї війни було те, що частина запорожців, так звані «задунайські» козаки, воювали на боці не Росії, а Туреччини. «Задунайські запорожці опинилися на театрі воєнних дій з першого дня війни», писав А.Д.Бачинський. У 1787–1789 роках задунайці діяли зокрема поблизу р.Тилігул,

³⁷ Гончарук Т.Г. Військові операції на території Одещини. Одеса, 2002. – 10 – 26 с.

³⁸ Гончарук Т.Г. Військові операції на території Одещини. Одеса, 2002. – 36 с.

Хаджибея, Аджидера та Акермана. «У 1790 році, – відзначав А.Б.Бачинський, – російські війська вийшли у пониззя Дунаю. Саме тут знаходилися оселі задунайських запорожців і зосереджувалися їх головні сили. Влітку в гирлах Дунаю, у Вилковому і Кілії розташувалася гребна флотилія задунайців.³⁹

Слід зауважити, що російське командування в порівнянні з попередніми війнами набагато краще знало театр військових дій. Тому особливого значення набували досвід та обізнаність колишніх січовиків – чорноморців. На відміну від попередніх двох російсько–турецьких війн, наслідки війни 1787–1791 років безпосередньо стосувалися земель теперішньої Одещини. Більшість її території була визволена від турецького ярма, що надало потужного поштовху для економічного розвитку краю і всієї України.

Мужність і хоробрість, патріотизм, любов до волі й батьківщини, демократизм, взаємодопомога, високі моральні цінності лишило козацтво в спадщину українському народу. Не випадково в огляді Одеської військової округи за 1871 р. підкреслювалося, що в українцях „й до цього часу добре зберігається пам'ять про вільне козацтво”. В умовах незалежної України знов, в новій якості, відродилося козацтво. Воно відіграє важливу роль в політичному і культурному житті, разом з усім народом будує Українську суверенну державу. Задунайський запорожець Ананій Коломієць, закінчуючи розповідати Федору Вовку про Задунайську Січ, висловив невмирущі, сповнені глибокої віри в козацтво і його спадкоємців, слова: „А за нас... то наше не пропаде... Досі не пропало, то вже й не пропаде!.. Нашого насіння ніхто не скоренить!”⁴⁰

І хоча після ліквідації незалежності Української козацької держави пройшло 2,5 століття, головною рушійною силою у становленні в 1918 році Української народної республіки, Української держави Скоропадського (Гетьманат) стало селянське ополчення “вільних козаків”, січових стрільців, українських козацьких дивізій сірожупанників, синьожупанників.

У 1914 році у Львові та інших містах Західної України почали формуватися українські загони Січових Стрільців, з метою підготовки до збройної боротьби з Московщиною. Січові Стрільці зіграли також видатну роль у боротьбі з австро–угорською армією на Західній Україні.

Вибух революції в лютому 1917 року застав у лавах російської армії потужну масу українського вояцтва, яке під впливом національного пробудження прагнуло не лише завершення імперіалістичної та чужої інтересам війни, а й відбудови української державності, як гаранта прав і свобод народу на своїй землі. Саме тому від часу утворення 17 березня 1917 року в Києві Української Центральної Ради, поряд із розбудовою державності піднявся велетенський рух українізації військових частин російської армії, де числом переважали вихідці з України. Ядром військових сил Директорії УНР був Запорозький корпус і корпус Січових Стрільців. Після возз'єднання УНР та ЗУНР у 1919 році збройні сили Директорії представляли об'єднані українські армії, куди входили Галицька армія та Наддніпрянська армія, в яку ввійшли групи Січових Стрільців.

Одещина не стояла осторонь цих процесів. Тут процес українізації військових частин царської армії посувався швидкими темпами. На початку

³⁹ Гончарук Т.Г. Військові операції на території Одещини. Одеса, 2002. – 29 с.

⁴⁰ Бачинська О.А. Козацтво на півдні України. Одеса, «Маяк». 2000. – с. 55.

квітня 1917 року в Одесі під проводом відомого українського діяча, полковника медицини Івана Митрофановича Луценка засновано Одеську Українську Військову Раду. Нову організацію нарекли Одеській Українській Військової Кіш. В липні 1917 року Українська військова організація почала вже диктувати свою волю місцевій військовій владі. І коли відбувся з'їзд Українського Вільного Козацтва УНР, в ті ж бурхливі дні І.М.Луценко отримав дозвіл на формування Гайдамацьких куренів. До складу 1-го Гайдамацького куреня увійшла в повному складі Одеська «Січ», яка була створена за пропозицією Юрія Липи, відомого українського історіографа, письменника і лікаря. «Одеська Січ» – бойовий загін патріотичної молоді, яку очолив десятник січових стрільців Янів. З її членів був створений «Союз української молоді». Янів разом з Липою перетворили «Одеську Січ» на добру сотню вправних вояків. У вересні Гайдамацький курінь мав 6 піших, кулеметну, кінну, гарматну сотні, виділивши кадри для формування 2-го та 3-го Гайдамацьких куренів і куреня в Херсоні. Гайдамаки мали темно-сині козацькі однострої зі срібними літерами «ГК» на погонах і тверді синьо-жовті армійські кашкети. Кіннота мала замість кашкетів чорні смужкові шапки із червоними шликами та малинові козацькі жупани і шаровари, підперезані синіми поясами. Невдовзі завершилось формування Одеської гайдамацької дивізії. Вдалі дії по наведенню ладу і спокою на вулицях Одеси, у Тирасполі, Вознесенську й Херсоні у листопаді 1917 року сприяло піднесенню авторитету гайдамаків серед місцевого населення. В дивізію входили 1-й та 2-й Гайдамацькі пластунські куреня, 3-й Гайдамацький кінний курінь та Гайдамацька гарматна батарея. Крім того, до гайдамацьких формацій належала зукраїнізована учбова кулеметна команда штабу Одеського округу. Гайдамацька формація сягала 2 тисячі вояків. Ця організація існувала до розгрому одеських гайдамаків наприкінці січня 1918 року.⁴¹

У середині 1917 року в складі російської армії було 27 зукраїнізованих дивізій. Таким чином лідери УНР мали всі можливості для того, аби створити боєздатну армію новопосталої державності. Однак вони не лише не скористались шансом, який їм подарувала історія, але й відверто виступали проти військового будівництва. В. Вінниченко, один з лідерів Центральної Ради, у «Робітничій газеті», органі своєї партії писав статті, спрямовані проти формування українських збройних сил: «Не своєї армії нам, соціал-демократам і всім щирим демократам, треба, а знищення всяких постійних армій» – твердив він. «Не треба в дану історичну хвилину відокремлювати долю України від долі Росії. Будьмо на висоті нашої національної гідності, щоб ніхто не потребував кинути нам докір національної пристрасті і виключності» – переконував він. «Тепер війни уже не буде, бо всі народи незабаром поєднаються в одну велику спілку народів» – погоджувалися колеги В.Винниченка, зокрема й С.Петлюра, відповідальний за творення війська.⁴² І коли в Києві 1917 року полк ім. П.Полуботка зробив спробу збройно усунути російські військові частини, його було роззброєно і з наказу Центральної Ради відправлено на фронт разом з ініціаторами українського військового руху М.Міхновським. Тому, коли 25 грудня 1917 року більшовицькі війська розпочали широкий наступ на Україну, проти 30-ти тисячної більшовицької

⁴¹ Козацтво, народжене на Одещині. Одеса, 2001. – 54 с.

⁴² О.Янчук. Український військовий рух на Одещині в першій половині ХХ ст. Одеса, Український Чорноморський інститут ім. Юрія Липи, 1998. – 8 с.

армії при 60 гарматах і 10 бронепотягах УНР змогла виставити лише 1,5 тисячі багнетів.

Але боротьба за вільну Україну ще не була закінчена! У 1920 році армія УНР здійснила перший Зимовий похід на зайняту територію. В складі армії був полк Чорних Запорожців. В кінці 1921 року УНР здійснила другий Зимовий похід на територію УСРС. Бессарабською групою у складі Української повстанчої армії командував Генерал-хорунжий А.Гулий-Гуленко. Справжнім проявом козацької відваги був відчайдушний напад на Тирасполь штурмового загону козаків і старшин армії УНР з території Румунії в листопаді 1921 році. Він відбувся одночасно з наступом військ генерала-хорунжого Ю.Тютюнника на правобережну Україну. 1920–23 роки – всплеск антибільшовицького повстанського руху в Одеській губернії. Велику роль зіграв повстанський загін отамана С.Заболотного, який об'єднав більшість повстанських загонів у Чорноморську або Наддністрянську дивізію. Саме це «бандитське» (по словам більшовицького губернського начальства) покровительство врятувало сотні тисяч селян на Україні від голодної смерті, на яку прирікали червоні продзагони. Огляд матеріалів про голод 1921–22 років на Україні дає можливість дійти чіткого висновку – найменше постраждали від голоду ті місцевості, де був міцний і нищівний до радянської влади український повстанський рух. Після поразки військ отамана Ю.Тютюнника повстанський рух як в одеській губернії, так і по всій Україні пішов на спад. Причиною спаду повстанської боротьби була елементарна зневіра в успіх подальших змагань та арешти отамана Заболотного і генерал-хорунжого А.Гулого-Гуленка.⁴³

У 1939 році на Закарпатті в Карпато-Україні, як тоді офіційно називали цю автономну українську державу, була сформована Карпатська Січ – військова організація чисельністю близько 5 тис. бійців. Її створення було обумовлене постійною загрозою угорського нападу на цю молоду державу. Українськими націоналістами було створено відоме в Україні військово-формування – Українська повстанська армія – для боротьби з польськими та німецькими загарбниками і більшовицькою владою. Перші такі партизанські загони виникли на Поліссі та Волині. Як тільки вибухнула друга світова війна, місцевий український Тарас Бульба – Боровець, близький до петлюрівського уряду УНР, що перебував тоді у Варшаві, сформував нерегулярну частину під назвою Поліська січ (пізніше перейменовану в УПА). У 1941 році після спроби німців розпустити цю частину, вона пішла у ліси.⁴⁴

В 1941 – 44 роках на Одещині також активізується націоналістичний рух опору. Історія руху опору під час іноземної окупації 1941–44 років на півдні України, зокрема на території губернаторства Бессарабії, Трансністрії є однією з найменш досліджених тем як у радянській, так і пострадянській історіографії. Це питання потрібно досліджувати в аспектах діяльності обох фракцій ОУН під проводом полковника А.Мельника та очолюваної С.Бандерою (ОУН-М та ОУН-Б, відповідно ОУН-Я).

В 1941 році на Одещину, після проголошення у Львові Акту відновлення Української Держави 30 червня 1941 року та обрання тимчасового Українського Державного Правління, прибувають частини Південної похідної групи ОУН-Б, що мали завдання Проводу розгорнути на Півдні України

⁴³ О.Янчук. Український військовий рух на Одещині в першій половині ХХ ст. Одеса, Український Чорноморський інститут ім. Юрія Липи, 1998. – 55 с.

⁴⁴ Військове законодавство України. Київ, «Атіка», 1999. – 8 с.

мережу організації, перебрати адміністрацію на низах у свої руки, допомогти місцевому населенню в самоорганізації і розподілі майна колгоспів та радгоспів, захисті його від пограбунку окупантів, організувати маніфестації з вимогами до окупаційної влади визнати відновлення державності, а в разі відмови підготувати базу для розгортання довготривалої боротьби у підпільних умовах.

Південна похідна група ОУН–Б налічувала більше тисячі досвідчених революціонерів, що пройшли багатомісячний політичний і військовий вишкіл в районі Ся нока (Польща). Кінцевим пунктом її маршруту мав бути Південь України з центрами в Одесі та Дніпропетровську. На кінець 1941 року було сформовано Крайовий провід ОУН–Б так званої «Трансністрії», до складу якого увійшли: крайовий провідник «Трансністрії» Тиміш Семчишин («М.Річка»), провідник Акерманської області, провідник Одеської області Луценко та провідник Ізмаїльської області. Крайовий провідник «Трансністрії» входив до Проводу ОУН–Б. В підпільних друкарнях Одеси видавалися листівки для національних відділів при УПА навіть оригінальними шрифтами кавказьких народів. Значна частина центральних видань ОУН–Б, УПА та УГВР виготовлялися теж в Одесі, куди для контролю роботи неодноразово приїздив керівник Головного пропагандивного осередку УПА Йосип Позичайнюк («Шугай», «Шаблюк») з відповідним штабом. Тут друкувався підпільний журнал Одеського обласного проводу ОУН–Б «Чорноморський вісник», література для Дніпропетровського крайового та Донецького обласного проводів ОУН–Б. Діяльність членів похідної груп ОУН–М в Одесі (З.Матла) проводилась здебільшого в рамках підпільної боротьби та нелегальної роботи. Зокрема у культурницькому напрямку. Про це свідчать документи румунської поліції – сигуранци та СС–1, що зберігаються у фондах Державного архіву Одеської області. Окупанти називали українських патріотів «сепаратистами, що ведуть пропаганду незалежності України». Станом на 13 травня 1942 року СС–1 зафіксувало щонайменше десять таких осіб, що працювали в культурно–навчальних закладах міста, органах окупаційної влади – при мерії й дирекціях муніципалітету і були близькими до націоналістичного підпілля ОУН–М. Одним з найбільших осередків «сепаратизму», з огляду на документи, які зберігаються в ДАОО, був український лицей, що був розташований в будинку №5 по вулиці Єлизаветинській. З десяти осіб, які перебували під наглядом сигуранци, четверо працювали в цьому навчальному закладі – Ф.М.Сумлінський – викладач української мови; Дубінський, Пелішенко (можливо, колишній представник одеського Українського військового коша у Центральній Раді) – директор лицейу та Лазуровський В.Ф. – викладач Західноєвропейської літератури. Про діяльність українських націоналістів ОУН–М на культурному фронті неодноразово згадувала й місцева преса окупаційного періоду.

Одеське українське націоналістичне підпілля, як і все підпілля Півдня України, взяло активну участь у формуванні загонів УПА – «Південь». Враховуючи, що Одещина бідна на великі лісові масиви, представники місцевого підпілля вливались в загони, що формувалися на Вінниччині, Уманщині та в Холодному Яру, поповнивши склади наддніпрянських куренів УПА під командуванням командирів «Костя», «Остап», «Саблюк». Під час переходу фронту куренів ВО «Вінниця» та ВО «Умань», згідно наказу ГК УПА, відступаючи на Волинь, понесли надзвичайно великі втрати і тому наприкінці літа 1944 року УПА – «Південь» було розформовано, а її рештки включено до

складу УПА – «Захід». У відомостях про героїв, що полягли на полі слави в лавах УПА – «Захід знаходимо дані й про представників одеського підпілля: Мирослав кіндзірський («Боєві», «Степан») – член обласного проводу Одещини, окружний провідник Чернівеччини («Левко», «Василь» – родом з Одещини, активний член українського підпілля Одеси, «Запорожець» – стрілець УПА родом з Одеси, «Корінь» – родом з Одещини, визначний організатор студентства Одеси. На жаль сьогодні не завжди є можливість дізнатись справжні імена героїв.

В 1943 році під час переслуховування арештованих підпільників ОУН–Б Одеси, румунське військове командування запропонувало переговори з ГК УПА. Звільнені націоналісти передали в серпні 1943 року це ГК УПА і у січні 1944 року в Кишиневі відбулися переговори між делегацією УПА у складі: о д–р. І.Гриньох, професор Л.Шанковський, сотник М., представник ГК УПА М.Дужий та представник одеського проводу ОУН з делегацією румунського уряду, ГК румунської армії, що вважали ГК УПА єдиною суверенною владою на Україні. На переговорах, що мали здебільшого військовий характер, румунською делегацією було запропоновано в обмін на позитивне ставлення до можливості відновлення Української держави клопотання керівника Румунії маршала Антонечку в цій справі перед Гітлером підписати ГК УПА декларацію про зречення північної Буковини і Бессарабії. При цьому румунська делегація обіцяла зректись своїх домагань на Одесу і Трансністрію. Українська делегація відкинула ці вимоги, заявивши, що завжди стоятиме на позиціях неподільності України.⁴⁵

З відходом основної частини кадрів ОУН Одещини у лави УПА, місцеве підпілля продовжувало роботу по забезпеченню організації літературою, листівками, проводило пропагандивну роботу серед місцевого населення, розбудовувало підпільну мережу, готувалось до тривалої боротьби з новим окупантом. Останні згадки про одеське націоналістичне підпілля ОУН стосуються кінця 40–х років. Згідно спогадів зв'язкової Г.Дідик «Анни» відомо, що в Одесі двічі 1948 та 1949 років перебував Головний Командир УПА, Голова Генерального секретаріату УГВР. Голова Проводу в Україні генерал–хорунжий Роман Шухевич («Тарас Чупринка»), який проводив тут наради з проводом ОУН Півдня України та лікувався після довготривалого перебування у підпільних умовах. Підсумовуючи сказане, можна сміливо стверджувати, що Одеса, як і весь Південь України, відігравала значну роль у розбудові українського націоналістичного підпілля та дала видатні кадри для визвольного руху в Україні 1941–1944 років.

В наш час, коли Україні вкотре випав шанс стати повноцінною державою, як ніколи потрібно дослідити досвід минулого військового будівництва, зробити відповідні висновки, аби не припуститись подібних помилок і пам'ятати, що сильна армія – це право на існування нації.

Практично в усіх країнах були різні воєнізовані групи населення, які виконували специфічні функції, пов'язані з військовою службою (Іспанія – реконкистадори, Швейцарія – кнехти, Балкани – гайдуки, клефти, граничари, Україна – козаки, гайдамаки, Індія – гуркхи, Японія – самураї). Виникло військове громадянство в період смут, в умовах прикордонних конфліктів, релігійних війн і війн за національну незалежність, здійснення колонізацій. На

⁴⁵ О.Янчук. Український військовий рух на Одещині в першій половині ХХ ст. Одеса, Український Чорноморський інститут ім. Юрія Липи, 1998. – 59 с.

початкових етапах існування основним заняттям таких громадств була війна напіврозбійницького характеру. Однак пізніше вони або переходили на службу до держави на договірних началах, або щезали... Логіка історичного процесу невблаганна – при закритті “прикордонних” зон потреба в відважних й умілих вояках-колонізаторах минає. Але козацтво проіснувало до початку ХХ століття. Цьому сприяли такі причини: існування територій, що потребували колонізації (Ідо речі, наш Буджак); це виступало своєрідним “гарантом” існування козацтва, найбільш пристосованого для рішення колонізаційних завдань; в державі, в якій є феодальні пережитки, з режимом, що спирався на досить вузьку соціальну базу, козацтво як опора самодержав'я було “приречено” на “підтримку” із боку уряду й “захист” від розмиву як військового стану. По мірі укріплення державності й експансії держави на прикордонні території у козацтва не було іншого шляху, як увійти до державного організму на умовах відбуття служби, збереження, з поступовим відмиранням декількох вольностей або зникнення козацтва загалом. Що й відбувалося в пореформений період, а завершилися ці процеси в роки громадянської війни й сталінської модернізації...

Вже до початку Першої світової війни козаки були лише військовою силою з неефективною економікою й були анахронізмом, який пережив свою доцільність для держави. Процес індустріалізації, модернізації, репресивні міри знищили ідентичність козаків, від них залишилися лише легенди... Відбулася втрата традицій через фізичне винищення значної частини козаків і членів їхніх сімей (1919-1920 роки – “розкозачування”), депортації козацького населення в інші місця (20-30-ті роки ХХ століття), а в місцях традиційного проживання – розбавлення чужинцями-некозаками (20-40-ві роки ХХ століття). Такий стан був на початок 90-х років ХХ століття, коли в Радянському Союзі почався бурхливий рух визволення від гніту тоталітарного комуністичного режиму, відомий під назвою “перебудова”.

Модернізація держави порубіжжя ХХ-ХХІ століття в якості свого природнього слідства припускала певне поживлення зацікавленості до політичної архаїці та традиціоналізму. Концепт “світлого майбутнього” який характерний для радянської епохи, було змінено на “світле минуле”. Практичною проявою цього “кидка назад” стало виникнення багатьох організацій, які будувалися на основі середньовічних, за своєю суттю, політико-правових, соціальних понять: стану, корпоративізму, жорсткої ієрархічності. Як гриби після дощу, виникали численні дворянські зібрання, купецькі гільдії та ін Одним з яскравих проявів подібного роду став рух за “відродження козацтва”. Ще до розпаду СРСР лідери й активісти нового руху оголосили головною своєю метою “відродження” козацтва. Це поняття до теперішнього часу залишається ключовим для всіх програмових документів українських неокозаків. Із самого початку їх ідеологи сприймали історичне минуле як норму, яку необхідно відновити. Це виразилося в різних формах: від атрибутики (відродження козацьких прапорів) до висування територіальних претензій до сусідів, які займають “козацькі землі” (Крим).

Стихійний рух відродження козацько-лицарських традицій в Україні започаткував I етап загальноукраїнського козацького відродження. Хронологічно цей етап охоплює події 1984 – 1991 рр. і характеризується відновленням зацікавленості історією українського козацтва та власною родовою спадщиною. Саме тому виник дещо романтичний потяг до славного

козацького минулого. Ще одним доказом активізації козацького відродження в Україні стала активізація політичного життя під гаслом визволення України.

У 1989-1999 роках козаків "опікувало" керівництво КПРС та КПУ. "Перебудову" політичної лінії КПРС-КПУ по відношенню до козацтва, яка намітилася в кінці 1980-х років, можливо пояснити декількома причинами. По-перше, партійному керівництву необхідно було тримати під контролем процес формування багатопартійності, а відтак, й громадські течії, які виникали в результаті цього руху. По-друге, в умовах кризи офіційного світогляду, КПРС потрібні були нові ідеологи. По-третє, якийсь новий рух повинен був стати одним з важелів протидії українському РУХу Чорновола, інструментом його стримування. Тоді ж й пройшов перший розкол (козацтво РУХу й "реєстровці"). Подальші політичні події (серпневий путч 1991 року, президентські, парламентські, місцеві вибори та ін.) показали, що ідея "загальнокозацької єдності" (як і в 1917-1922 роках) приносилась в жертву політичним пристрастям.

Гасло визволення України стало у 1990 році прапором єднання всіх тих, хто сприймав козацтво як споконвічну силу, що виборювала волю України. Наслідком цього стало об'єднання козацьких осередків в єдине Українське козацтво. В цей час перебування у лавах Українського козацтва було певним випробуванням на мужність, бо офіційна влада почала ставитись до цієї структури відверто вороже. Поряд із цим невизначеність пріоритетів, брак досвіду і авторитетних провідників суттєво ускладнювали розбудову козацьких структур. Саме тому піднесення 1990-1991 рр. не було належним чином використано у справі становлення підвалин Українського козацтва. Після здобуття Україною незалежності те, що об'єднувало і вело вперед козацькі структури, зникло.

В нових умовах 1992 р. розпочався II етап відродження козацької спадщини на Україні. Він, насамперед, характеризувався пошуком пріоритетів у розбудові Українського козацтва. На жаль, впливи родових козаків і тих, хто розумів необхідність орієнтації на спадкові цінності козацького лицарства, були слабкими. За таких умов виявилась відсутність єдності і намагання підмінити традиційний козацько-лицарський істотний критерій чим завгодно:

- абстрактним патріотизмом;
- козацькими демократичними традиціями;
- бізнесово-господарчою та фермерською діяльністю;
- охоронною діяльністю;
- клубами "козацького відпочинку";
- іншим.

Наслідком цього стала розмитість та відсутність єдиного підходу до визначення критерію приналежності до козацького товариства (відповідно до сутності історичної козацької спадщини). Результатом цього стала криза і дезорієнтація Українського козацтва у середині 90-х рр. XX ст. Найяскравішим виявом цього стало утворення паралельних місцевих та загальноукраїнських козацьких організацій. Так розпочався III етап козацького відродження в Україні, коли штучність та формалізація цього процесу набули загрозливих розмірів.⁴⁶

⁴⁶ Задунайський В.В. Родові козаки і сучасне відродження української козацької спадщини. www.cossacks.info/

Починаючи з кінця 2001 року можна виділити IV етап козацького відродження. Він характеризується посиленням уваги держави до розвитку козацьких структур і зустрічним прагненням отримати державну підтримку зі сторони більшості новітніх козацьких об'єднань. Ця тенденція нагадує ситуацію кількарічної давнини в Росії, коли козацький рух було поділено на реєстровий і на нереєстровий, хоча цілий ряд проблем так і не було вирішено. Для ситуації з відродженням козацького руху в Україні ця перспектива є неоднозначною, бо цей рух є занадто кволим, розрізненим і слабо пов'язаним з традиційним родовим устроєм. Такий стан речей загрожує повною формалізацією українського козацького відродження.

Першим Гетьманом Українського козацтва був В.Черновіл, другим В.Мулява, третім І.Білас. У 1994 році Президент України Кучма Л.Д. став почесним Гетьманом Українського козацтва. 22 січня 2005 року відбулася історична для Українського козацтва подія: Президент України В.А.Ющенко згодився стати Гетьманом України, очоливши роз'єднане до сьогоднішнього Українське козацтво. Президент-Гетьман України В.А.Ющенко після ритуалу посвяти у Гетьмани України виголосив сучасні завдання козацтва: діяльність його повинно мати державне спрямування; має відновити роботу Координаційна Рада при Президентові України; вона повинна стати дієвим органом у справах козацтва; вже йде мова і про Департамент Українського козацтва; козацтво, в свою чергу, повинно стати моральним авторитетом держави у тих галузях, які сьогодні державою не охоплюються – починаючи з силових структур, прикордонної служби, охорони правопорядку; а головне завдання - об'єднати навколо себе всі козацькі організації.

Сьогодні уже можна однозначно констатувати, що Українське козацтво пододало кризу, котра заважала працювати і діяти на повну силу і звільнилося від негативних тенденцій, які панували в ньому.

Козацтво. Козацький дух. Козацький гарт і козацька звитяга ... Лицарське служіння січовому товариству, козацькій ідеї, своєму народові, Україні... Серед ініціаторів відродження Чорноморського козацтва в самій Одесі, тобто в січовій столиці, бачимо представників інтелігенції, робітництва, відставних військових службовців. Згадаймо ж їх, тих, що були, і тепер назавжди залишаються ініціаторами створення Чорноморського козацтва. Ось вони: Костянтин Янченко, Ігор Власик, Іван Кобилко, В'ячеслав Ляшкевич, Леонід Безклубий, Леонід Тимчук, Сергій Іванов, Володимир Насипайко. Саме цим людям і пощастило стати офіційними засновниками Українського Чорноморського Подунай-Гуляйпільського козацтва, Установче Коло якого відбулося 22 грудня 1990 року, тобто ще за кілька місяців до проголошення акту про державний суверенітет України і за рік до історичного референдуму про незалежність.

Подунай-Гуляйпільське козацтво задумувалося його засновниками як невід'ємна частина теж уже відроджуваного – на той час воно ще не було зареєстроване - Українського козацтва.⁴⁷ Згодом в Одесі, і на всьому просторі від Дунаю до Донбасу і Криму, почали виникати різні козацькі групи та формування, котрі почали проголошувати свою осібність від загальноукраїнського козацького руху, осібність і позастатутність стосовно українського козацтва. Збільшення кількості членів козацьких організацій привела до появи поглядів, відмінних від поглядів керівництва цих організацій.

⁴⁷ Богдан Сушинський. Лицарі Причорноморського степу. Одеса, «Словянія-XXI», 2000. – с.93.

Тут є позитивний момент: можна вважати, що це не розкол, а очищення: невдоволені діяльністю організації козаки створюють свій підрозділ і намагаються працювати краще...Ця ситуація у кінці ХХ століття склалася в Українському козацтві на всіх рівнях – від всеукраїнського до місцевого, зокрема в Одеській крайовій та Білгород-дністровській районній організаціях.

Обравши отаманом генерала Валентина Пилипенка, а писарем полковника гвардії Валентина Федоренка, Українське Чорноморське Гуляйпільське козацтво вступило в новий етап свого розвитку. Заступником отамана з питань ідеології було обрано письменника – академіка Богдана Сушинського, заступником з організаційних питань полковника Анатолія Петька – отамана Овідіопольської районної козацької організації. УЧГПК на Великій Раді Українського козацтва підтримало кандидатуру генерала Івана Біласа, який (після Гетьмана Володимира Муляви, який тяжко захворів – інсульт) став третім Гетьманом. Незгода серед керівників Одеської крайової організації щодо подальшого шляху її розвитку призвела до серії розколів. Спочатку крайова організація змінила назву – стала Чорноморським козацтвом. При цьому стався розкол: більша частина козаків на чолі з Анатолієм Петько, Валентином Федоренко, Богданом Сушинським організувало окреме козацьке об'єднання яке згодом розколося на Чорноморське козацьке військо Анатолія Петька, яке підтримувало Гетьмана І.Біласа, та Реєстрове козацтво Богдана Сушинського, яке не підтримувало Гетьмана, а входило у Всесвітню Лігу Лицарів. До речі, Б. Сушинський є пріором Мальтійського ордена лицарів, нагороджений Папою Іоанном Павлом II медаллю Св. Амвросія. Далі Чорноморське козацьке військо розколося на ЧВК (Чорноморське козацьке військо – отаман А. Петько) та ЧКЗ (Чорноморське козацьке з'єднання – отаман Пукліч – президент охоронного бюро «Гриф»). Розбіжності добре висвітлені у статутах цих організацій. Від Чорноморського козацтва В. Пилипенка відійшов полк ім. Сірка отамана В. Кривобока, потім «Одеська Січ» Івана Ковалю. Далі В. Пилипенко склав повноваження і отаманом Чорноморського козацтва обрали іншого козака й т. д...⁴⁸

В першому десятиріччі ХХІ століття в Одеському краї працюють більше 30 незалежних козацьких організацій, які мають статус обласних:

1. Буджацьке січове козацьке військо.
2. Громадська організація «Військо вірних козаків чорноморських імені гетьмана Богдана Хмельницького».
3. Козацька асоціація пасічників Одещини.
4. Козацька громадська організація «Варун».
5. Козацьке товариство «Отаман Сірко» з обласним особливим підрозділом «Отаман Сірко» Українського козацтва.
6. Об'єднання звичаєвого козацтва «Чорноморська Січ».
7. Козачий Центр Духовності та Культури Козацтва України в Одеській області.
8. Одеський полк Міжобласної громадської організації «Українське Чорноморське козацтво».
9. Міжобласна громадська організація «Чорноморський округ «Козацтво Запорозьке».

⁴⁸ Тимофєєв В.Я. Спомини. Архів автора.

10. Обласне громадське творче об'єднання «Театр пісні та танцю Чорноморського козацтва».

11. Одеська обласна організація українських козаків «Одеська Січ».

12. Одеське відділення Міжнародної благодійної організації Козацький фонд «Альбатрос».

13. Одеське крайове товариство Козацтва України «Чорна Січ».

14. Одеське обласне відділення Міжнародного благодійного фонду соціальної допомоги відродження козацького війська запорізького України «Козацький».

15. Одеське обласне козацьке товариство Всеукраїнської громадської організації «Українське реєстрове козацтво».

16. Одеський крайовий екологічний полк.

17. Одеська обласна організація Соборного козацтва України «Січ».

18. Чорноморська козацька паланка.

19. Чорноморське козацтво ім. А. Головатого.

20. Чорноморське козацьке військо.

21. Чорноморське козацьке з'єднання.

22. Чорноморське козацьке з'єднання Півдня України.

23. Чорноморський округ Міжнародної громадської організації «Козацтво Запорозьке».

24. Чорноморсько-Дністровське козацтво.

25. Благодійний фонд розвитку козацтва ім. А. Головатого.

26. Громадська організація «Молодіжна паланка».

27. Одеське відділення міжобласної громадської організації «Козацтво Нової України».

28. Одеське відділення міжобласної громадської організації «Азово-Чорноморське козацьке військо Південного регіону».

29. Громадська організація «Чорноморське гайдамацьке з'єднання».

30. З'єднання «Кочубеївський Кош».

31. Товариство «Пернач».

32. Міжобласна громадська організація «Чорноморське козацтво».

33. Одеське відділення Міжнародної громадської організації «Міжнародний комітет Всеукраїнського козацтва».

У липні 1990 року після прийняття Декларації про суверенітет України Українські патріотичні партії та громадські організації звернулися до Верховної Ради УСРС з пропозицією відзначити на початку серпня цього ж року 500-річчя Українського козацтва як народне свято на місцях перебування Українських козацьких Січей. Тодішній Голова Верховної Ради Л. Кравчук дав згоду й відповідним органам наказав сприяти проведенню акції.

З Одеси виїхало 4 автобуси. Це десь більше за двісті осіб, представників різних партій і громадських організацій під українськими національними та козацькими прапорами. Збори активістів відбулися біля Українського театру. Прийшли також одеські козаки. Кошовий Леонід Безклубий запропонував відправитися пішки колонами до парку Ілліча й там на колишньому Першому Християнському кладовищі, біля Привозу, встановити Хреста на Козацькій могилі. Напередодні одеські козаки на цьому цвинтарі розшукали чотири козацькі могили з кам'яними хрестами, під якими було поховано чотирьох козаків—чорноморців, які загинули під час штурму Хаджибея 14 вересня 1789 року. Великого хреста з мореного дубу виготовили самі козаки Чорноморського Подунай—Гуляйпільського козацтва. Козаки розділились на

два гурти. Один з них вирушив на Запорізьку Січ, другий під орудою Л.Безклубого подався з хрестом на парк – кладовище. Але їм не поталанило: їх біля входу до парку перейняло численне міліцейське формування й після короткої сутички відібрали хреста й протримали його при парковому відділенні міліції аж до проголошення Української Незалежної держави. Звільненого хреста одесити – козаки на свято Святої Покрови 14 жовтня 1991 року встановили таки на козацькій могилі.

2-го лютого 1992 козаки виступили проти перейменування в Одесі вулиці Карла Маркса в Катерининську, на честь російській цариці Катерині II. Козаки тричі звертались з протестом по цьому факту, але не отримали жодної відповіді. Врешті-решт це призвело до гострих суперечок, особливо коли козаки стали самочинно замінювати назву «Катерининська» на назву «Кіндрата Табанця», на честь одного з козаків-чорноморців, учасника штурму Хаджибею у 1789 році. Ця подія мала великий резонанс не лише в Одесі, але й в усій Україні, що відобразилось у міській й загальноукраїнській пресі.

У червні 1995 року козаки разом з іншими національно-демократичними організаціями виступили проти демонтажу у місті Одесі пам'ятника повсталим у 1905 році матросам панцирника «Князь Потьомкін-Таврійський» і встановлення замість нього пам'ятника Катерині II, який знаходився там до 1917 року. Козаки опублікували заяву до міської влади: далі – президенту України п. Леоніду Кучмі.⁴⁹ За допомогою Генеральної старшини Українського козацтва і особисто гетьмана УК, на той час генерал-майора Збройних сил України, народного депутата Верховної Ради В.С. Муляви справу вдалося залагодити.

Сучасні Одеські козаки разом з жовтневою райдержадміністрацією м. Одеси і одеським товариством «Південна громада» були організаторами у 1998 році відзначення 209-ї річниці штурму Хаджибею (Одеси). Місце для проведення цього свята козаки вибрали у Палаці М.С. Воронцова (колишній будинок піонерів ім. Я. Гордієнко), на місці якого стояла фортеця Єні-Дуня. Всі ці вищезазначені заходи допомогли ствердженню в м. Одесі української національної ідеї і становленню українського козацтва.

Одним з напрямків діяльності одеського козацтва є охорона природи. Так, у травні 1997 року Одеська облдержадміністрація підтримала пропозицію Українського Чорноморського козацького товариства по охороні та збереженню природних ресурсів Хаджибейського лиману. Згідно з цим козаки разом з рибінспекцією проводили рейди проти бракон'єрів. За шість місяців 1997 року козаками під керівництвом крайового осавула В.Я. Калінського було виявлено 25 порушень природоохоронного законодавства України. У березні 1997 року козаки встали на захист природи на території міста. Під 206-літнім заповідним козацьким дубом товщиною в шість обхватів, який був посаджений чорноморцями в день переселення на Кубань з Хаджибею, що стоїть в центрі Одеси, неподалік від Політехнічного університету, намагались звести фундаментальну будову. Але завдяки втручанню козаків, дуб вдалось врятувати та зупинити будівництво споруди.

У спортивному напрямку роботи сучасні чорноморці заявили про себе на все місто і область. У серпні 1997 року Одеське козацтво разом з Комітетом фізичної культури і спорту облдержадміністрації, управлінням у справах молоді, фізичної культури та спорту Одеської мерії, Прес-центром Одеської

⁴⁹ Одеса козацька. Одеса, 2000. – 131 с.

мерії, Асоціацією “Во-В’єтнам” було одним з організаторів і учасником Міжнародного фестивалю бойових мистецтв “Козацькі джерела”. Цей фестиваль проходив з 20 до 25 серпня 1997 року. В ньому брали участь спортсмени з Франції, Німеччини, Болгарії, Росії, Білорусії, В’єтнаму. У місті та області фестиваль викликав широкий розголос. “Под шапкой казачества здесь намечено объединение различных школ, которые с уважением и пониманием относятся к процессам присходящим в Украине, ведь казачество – это, в первую очередь, способ жизни, способ разумного общения с другими народами мира...” – писав один з місцевих журналістів. В Одесу з приводу проведення фестивалю навіть прибув тодішній гетьман Українського козацтва В.С. Мулява, який провів низку зустрічей з міською та обласною владою, де розглядались і питання розвитку козацького руху в нашому краї.

Останнім часом козаки намагаються створити в Одесі козацьку кінноспортивну школу. До співпраці по створенню цієї школи козаки запрошували представників МВС, прикордонників, митників, військових, всіх, хто зацікавлений у підготовці фахівців-кіннотників для створення кіннопатрульних служб. Серед сучасного Одеського козацтва спортивною діяльністю найбільш активно займаються козаки Київського районного товариства ім. І. Сірка, яке очолює наказний отаман Вадим Кривобок. До складу цього товариства входять п’ять первинних товариств, які займаються бойовими мистецтвами: «Семаргл», «Кейко-Дзен», «Профі-Спорт», «Карате Го-Жзю» і «Во-В’єтнам-Кім Мен Мон». Усі спортивні зали товариств фінансуються на власні кошти козаків. Спортивні зали відвідують понад 300 юнаків і дівчат, з якими проводиться виховна робота на основі лицарських традицій українського козацтва.

Одеське козацтво проводить заходи по збереженню пам’яток козацької історії на території міста. Захищає від руйнування та впорядковує разом з громадкістю Одеси два унікальних кладовища – Усатівське та Куяльницьке – з численними козацькими похованнями, найстаріші з яких датуються кінцем XVIII століття. Кладовища були визнані пам’ятниками історії та культури місцевого значення. Козаками також було встановлено на місці колишнього І Християнського кладовища пам’ятного дубового хреста в пам’ять козаків-чорноморців – визволителів Одеси від турецького панування у кінці XVIII століття.

Останнім часом одеські засоби масової інформації почали частіше згадувати про сучасне козацтво, що засвідчує зростання зацікавленості суспільства козацьким рухом у місті. Так, в газеті «Думська площа» з’явилась рубрика під назвою «Козацькі турботи», де висвітлюється козацьке життя Одеси. Козаки намагаються створити і свій власний друкований вісник. Протягом 1996-1997 років вийшло три номери інформаційного вісника «Українське Чорноморське козацтво».

5 травня 2000 року студенти Одеського технічного коледжу, члени відродженої «Одеської Січі» в кількості 25 осіб завітали до обласного Центру української культури, аби відзначити соту річницю від народження українського письменника, лікаря та борця за незалежну Українську державу, одесита, засновника молодіжної «Одеської Січі» 1917 року Юрія Івановича Липи. В урочистостях взяли участь як чорноморські козаки, так і члени Національної Спілки письменників України та представників інших творчих осередків міста.⁵⁰

⁵⁰ Козацтво, народжене на Одещині. Одеса, 2001. – С.63 .

14 жовтня 2000 року делегація Одеського козацького товариства брала участь на урочистостях у м. Києві, присвячених 10-й річниці відродження Українського козацтва. Ціла низка чорноморців отримала козацькі нагороди і підвищення у військових званнях за особистий внесок у справу розбудови Української Держави та відродження Українського козацтва.⁵¹

Одеське козацтво з честю продовжує існуючі давні звичаї і традиції на користь українському народові та державі, підтверджуючи вислів – «Козацькому роду – нема переводу!».

⁵¹ Одеса козацька. Одеса, 2000. – С.132 .

III. БІЛГОРОД-ДНІСТРОВСЬКІ КОЗАЦЬКІ ТОВАРИСТВА: ІСТОРІЯ ВИНИКНЕННЯ, СТРУКТУРА, СКЛАД .

**Ми живемо у жорстокі і непередбачені часи. Ніхто не знає,
які випробування чекають на нас і нащадків наших. В цьому світі,
як і за часів татарської навали, ніхто не рахується із слабким
та беззахисним. Тому ми, українці, як і наші героїчні предки, мусимо бути
сильними, розумними і непереможними. Тільки так ми будемо здатні
зберегти себе, свій народ і свою Батьківщину.
Слава Україні! Слава героям!**

Б.Устименко

На півдні Одеської області, на березі широкого Дністровського лиману, розкинулося місто. Це одне з найдавніших міст не тільки нашої країни. Воно входить в число десяти таких же найдавніших міст світу як Афіни, Єрусалим, Рим, Пекін, Єреван та ін.

Перші житла на місці теперішнього Білгород–Дністровська з'явилися ще зорі людства. Як свідчать розкопки археологів, приблизно сто – сто тридцять п'ять тисяч років тому тут жив неандерталець. Десь за три тисячі до н. е. на берегах Дністровського лиману вже існували поселення, жителі яких вже вміли виготовляти залізні знаряддя праці, розводили домашніх тварин, ловили рибу. Хто вони були, відповісти на це питання важко. Відомо, що пізніше, в сер. першого тисячоліття до н. е. на східному березі лиману жили скіфи, а на західному – гето–фракійські племена, в V – VI ст. – анти, VII – XI ст. – тиверці та уличі.

Починаючи з VI ст. до н.е. в стародавній Греції починається розклад родового устрою і формується класове суспільство. Населення, щоб не потрапити в кабалу, покидає батьківщину та відправляється у подорож в пошуках вільних земель. Частина їх тримає шлях на північ і пристає до берегів Дніпро–Бузького і Дністровського лиманів. Незабаром тут виростають великі та малі міста, а серед них і Тіра, від якої починає свій родовід Білгород–Дністровський. В сер. першого ст. Тіра входить до складу Понтійської держави Мітрідата VI Євпатора, але після загибелі царя, який вступив у боротьбу з Римом, місто було розгромлено гетами. На поч. I ст. н.е. Тіра була перетворена римлянами у форпост їх володінь на півночі. У III ст. Тіра пала під міцним ударами готів, які самі були незабаром відтиснені гунами. На зміну гунам приходять інші загарбники, але всі вони були недовго і не залишили помітного сліду.

Нову історію міста створюють слов'яни, які оселилися в Дністро–Бугському Причорномор'ї. Вони відродили місто й дали йому назву Білгород. У IX – X ст. Білгород входив в склад Київської держави. В той час Київська Русь вела тяжкі оборонні війни з Візантією, і Біле місто було надійним форпостом на південних кордонах держави. Вже тоді з'являються тут перші оборонні споруди.

В результаті половецького нашестя на Північне Причорномор'я (біля XI ст.) величезні масиви плодородних земель були відторгнуті від стародавньої Русі. Після розпаду Київської Русі в XIII ст. Білгород втрачає своє адміністративне значення центру придністровського краю. Пізніше Білгород стає молдавським містом. Влітку 1420 року під мурами фортеці вперше з'явилось військо турецького султана. У 1484 році Білгород був підкорений.

Три сторіччя було місто під ігом, і на протязі всього цього часу не припинялась боротьба за його визволення.

Вперше козаки з'явилися під Акерманом у 1517 році. Походи посилились в 70–ті роки XVI ст., коли молдавський воєвода Івон – Вода Лютий вступив у відкриту боротьбу проти Турції. Козацькі загони оказали йому тоді велику допомогу. Брала штурмом козаки у 1583, 1589, 1594 під проводом гетьмана Григорія Лободи. У 1602 – під стіни фортеці прибуло тридцять чаек та декілька галер. 1606 – козаки захопили десять турецьких галер. Козаки штурмували Акерман 1659, 1664, 1671, 1673 років на чолі з отаманом Сірко, 1684, 1686, 1691, 1693 – полковником Семеном Палієм.

Під час російсько–турецьких війн російське командування цінувало козаків. Вони добре знали причорноморські степи і тому використовувались здебільшого для розвідок та як авангард російської армії. Під час російсько–турецької війни чорноморські козаки брали участь у штурмах Хаджибею, Очакова, здобутті Бережанської фортеці, фортець Ісакчі, Тулчі, Акермана. 17 жовтня 1826 р. була підписаний бухарестський мир, де Росія закріпила за собою на Чорноморському прибережжі деякі міста, серед яких був і Білгород–Дністровський. Через два десятиліття після цього Акерманська фортеця остаточно втратила своє військово–політичне значення, а місто стало захолусним куточком на півдні Російської імперії.

1. Задністрове козацьке земляцтво.

Група вищих офіцерів 180-ї Кантемирівської дивізії (місто дислокації – Білгород–Дністровський) на чолі з її командиром генерал-майором Токаревим А.Є. організувала у 1990 році Задністрове козацьке земляцтво – складову частину Всесвітньої спілки козаків. Душею земляцтва був комендант Білгород–Дністровської залози - полковник Слепухін М.О. До складу організації входили полковник Кучер В.В., підполковники Ломовцев Ю.О., Корнєв В.С., Некрасов П.М., Пронін С.В., капітан Антонов Г.В. - за посадами - командири полків, військовий прокурор...

Штабом земляцтва було розроблено цікавий документ – “Ідеологія козаччини”, який слугував фундаментом для розробки статутів усіх наступних об'єднань козаків Задністров'я.

У 1991 році Україна виборола незалежність. Із незалежністю прийшло розуміння необхідності позаблокового існування держави і як наслідок - скорочення Збройних Сил: було розформовано 180-ту ордену Кутузова та Червоного прапору Київську дивізію. Залишившись без пенсій та квартир, колишні офіцери вимушені були шукати роботу та помешкання; багато хто з них виїхав за межі Одещини. Частина офіцерів-козаків залишилася вірною козацькій ідеї: маленький осередок Задністрового козацького земляцтва ще працював у 1996 році – до його отамана Слепухіна М.О. зверталася рада отаманів козаків Петербурга.

Поява Земляцтва у Білгороді–Дністровському наштовхнулася на супротив українського козацтва. В Одесі було обнародовано наказ №1 отамана Українського Чорноморського Подунай–Гуляйпільського козацтва В'ячеслава Лашкевича. Він, “вбачаючи небезпеку для соборності незалежної держави України”, наказав, зокрема, “бути готовими дати відсіч будь–коли агресору ззовні або всередині Української держави.” У своєму наказі В.Лашкевич ультимативно попередив начальника штабу Одеського

військового округу, начальника Служби Безпеки України по області та представника Президента в Одеській області про те, що, коли вони не вживуть заходів до негайного розпуску “російського військового козацтва та депортації” його членів за межі України, то буде розпочато “прискорену підготовку до Всеукраїнської акції козацтва по витісненню цього “дворянського козацтва” у Придністров’є”.⁵²

Що ж викликало таку бурю протесту?

Союз козаків, який очолив Олександр Гаврилович Мартинов, було створено у червні 1990 році. У Листопадовій декларації Рада отаманів – директивний орган Союзу – заявила урядам республік про недопустимість розвалу СРСР. У цьому ж документі українці йменуються малоросіянами, а в пункті 7 мовиться про відновлення козацьких військових формувань.

Громадськістю Земляцтво було сприйнято як шукачі пригод, які озброїлися, щоб захищати “исконно русские земли”, тим більше, що Кучер В.В. був хранителем зброї 180-ї дивізії.⁵³

5 вересня 1992 року в Білгороді-Дністровському на малому козацькому Кругу було засновано Дунайське козацтво, яке на території Бессарабії існувало на протязі століть. Ініціаторів відродження Дунайського козацтва – полковника Кучера В., підполковників Корнева Ю., Некрасова Г., Ломовцева Ю., Глущенко, капітана Антонова Г. – було викликано до керівництва Одеського військового округу (генерал-лейтенант Радецький), “звинувачено в порушенні присяги та зраді Батьківщині” й звільнено з армії “за дискредитацію високого звання українського офіцера.”⁵⁴

2. Буджацька Січ (Буджацьке січове козацьке військо).

Князем Аргутінським-Довгоруком у 1992 році було організовано кооператив „Рюрик” при Дворянських зборах півдня Одещини. Складовою частиною кооперативу була Буджацька Січ – об’єднання козаків півдня країни. Співзасновниками Буджацької Січі були Устименко Б.І., Деордиця І.М., Токарєв А.Є., Склярєнко М.П., Бойчев В.В., Дмитренко В.В., Кучер В.В.. Як сказав Харчук Ю.І. - один із співзасновників Буджацької Січі: „Із закриттям Задністрового козацького земляцтва – козацька ідея в Задністров’ї не вмерла - оскільки землі Буджаку потребують захисту”.-Штаб-квартирою Буджацької Січі був Білгород-Дністровський.

Буджацька Січ. Її очолював князь Аргутінський-Довгорукий. У складі осередка було багато впливових та знаних у районі осіб, але позиція керівництва стосовно других осередків козацтва у районі (курс на ізоляцію та елітаризм) не дала Січі можливості консолідувати та очолити козацьких рух. Та ще й князь багато часу був у роз’їздах (справи за кордоном – був особистим секретарем Великого князя Володимира – нащадка російського імператорського престолу; заснування дворянського зібрання Півдня України та ін.), а відсутність отамана паралізувала роботу осередка, то за першим статутом Січі отаман практично одноосібно керував роботою Буджацького козацтва (печатка та фінанси осередка були в руках князя). Буджацька Січ була незалежною обласною організацією і не входила до лав Українського

⁵² Голос України. Козаки: стінка на стінку? 1992. – 15 жовтня.

⁵³ Юг. Казаки возвращаются. 1992. – 20 листопада.

⁵⁴ Правда. Неужели опять геноцид? 1992. – 20 вересня.

козацтва – на той час єдиної у країні козацької організації всеукраїнського масштабу.

У складі Січі активно працювали Устименко Борис Іванович – січовий суддя (кореспондент Одеської обласної газети «Одеські вісті»), Скляренко Михайло Петрович – заступник отамана (військовий пенсіонер, фермер), Токарев Анатолій Євгенович – писар Січі (колишній командир 180 дивізії, військовий пенсіонер). Бойчев Василь Васильович – обозний Січі (керівник кооперативу таксистів, потім фермер), Деордиця Іван Матвійович (пенсіонер), Дмитренко Василь, Кучер В.В. (військовий пенсіонер). Діяли козацькі осередки у Сараті (Іванов Є.І., Поглупко), Тарутіно, Арцизі, Татарбунарах, Кілії, Ізмаїлі. У травні 1995 р. було проведено коло з організаційних питань, на якому була затверджена нова редакція Статуту Січі, який відтепер обмежував права отамана та розширював права та повноваження січової старшини; керівництво січчю перетворювалось із одноосібного на колегіальне. На колі були присутні письменники Ковальджи, Набоков, Задорожний. У цьому ж році до Білгород-Дністровського приїздив за листом Леоніда Городецького Гетьман Українського козацтва В. Мулява. Разом із Сагайдаком (Київ) та Лукашевичем (Одеса) Мулява мав зустрічі з керівництвом Буджацької Січі та Білгород-Дністровської паланки і зробив висновки, що лише керівництво паланки стоїть на державницьких позиціях, а діяльність керівництва Січі не відповідає національним інтересам України. Леонід Городецький отримав Універсал Гетьмана на право формування осередків Українського козацтва; керівництво Січі такого Універсала не отримало. Цей крок Гетьмана відштовхнув багато офіцерів 180 дивізії від лав козацтва⁵⁵. Але як казав Городецький: «Хто бажав стати козаком – той став ним, не зважаючи на те, хто керує осередком. Тим паче, що отамана завжди можливо переобрати».

Як би там не було, але частина козаків Буджацької Січі припинила активну діяльність до кращих часів (Деордиця І.М., Дмитренко В.В.), частина відійшла від козацтва зовсім (зокрема, в зв'язку із виїздом –Токарев В.Є., Кучер В.В.), частина ввійшла до складу Білгород-Дністровської паланки (Скляренко М.П., Устименко Б.І., Бойчев В.В., Вітряк М.К.). Офіційно Січ припинила діяльність у 1997 році, але у 1999 році рішенням козацького кола Українського Чорноморського козацтва її було відновлено; її наказним отаманом було призначено генерал-хорунжего Скляренка М.П.⁵⁶

Згідно Закону України від 22.06.2000 року за №1835-111 "Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону" в Буджацькому січовому війську було створено громадське формування з охорони громадського порядку - козацький роз'їзд.⁵⁷

Козацький роз'їзд призначався для захисту громадського порядку, боротьби з порушенням норм громадської поведінки та іншими антисоціальними проявами, надання допомоги прикордонникам в захисті державних кордонів України, здійснення охоронних функцій з охорони державного, громадського та приватного майна громадян.

Згідно положенню про козака Буджацького січового козацького війська, козак БСКВ мав право:

⁵⁵ Тимофєєв В.Я. Спомини. Архів автора.

⁵⁶ Тимофєєв В.Я. Спомини. Архів автора.

⁵⁷ Козацький роз'їзд БСКВ. Архів автора.

- у відповідності з Указом Президента України "Про відродження історико-культурних та господарських традицій Українського козацтва" і ст.5 Земельного Кодексу України звертатись з проханням к Отаману, узгодивши з полковими командирами про виділення йому земельної ділянки у використання з числа земель, які знаходяться в колективній власності Земельної Асоціації БСКВ для ведення козацького господарства;

- обробляти виділену землю технікою, придбаною командуванням під об'єднану земельну програму БСКВ;

- реалізувати всю вироблену сільськогосподарську продукцію або частину її через торговий відділ війська як на території Одеської області, так і на території всієї України і за її межами у відповідності з попитом на цю продукцію.

Козак БСКВ незалежно від звання зобов'язаний:

- кожного року в Військову казну членський внесок, який визначений для кожної сотні окремо в залежності від кількості земель, які належать відповідній сотні;

- приймати активну участь в земельній програмі БСКВ і здавати на розвиток і економічне зміцнення БСКВ 5% виробленої продукції.⁵⁸

3. Білгород-Дністрове паланкове козацьке товариство.

Білгород-Дністровське паланкове товариство козаків-пасічників очолював Леонід Городецький - військовий пенсіонер. Паланка входила до складу Українського Чорноморського Гуляйпільського козацтва, але з розколом обласної (крайової) організації УЧГПК на дві організації - Чорноморське Гуляйпільське козацтво та Звичаєве козацтво, отримала автономію. На відміну від інших козацьких організацій, в паланці ніколи не було розбрату; паланкова старшина завжди спокійно й розважливо вирішувала всі суперечки між козаками і не доводила ці суперечки до розколу. У життєдіяльності громадської організації дуже важлива роль керівництва та старійшин, і в цьому паланці дуже пощастило, що в керівництві та раді старійшин були такі особи, як Городецький Леонід, Маринеску Микола, Тимофеев Валерій - люди, які пройшли школу керівництва громадами, організаціями, установами, працюючи головами сільрад, директорами шкіл, профспілковими та партійними лідерами; особи, що мали вже звичку приймати рішення та відповідати перед загалом за ці рішення.

Білгород-Дністровська паланка входила до складу Українського козацтва (перший Гетьман УК В'ячеслав Чорновіл). Від Чорновіла група козаків паланки отримала перші козацькі нагороди - Хрести з мечами (вони були зроблені з пластмаси, трималися на синій стрічці, кріпилися швацькими шпильками); до речі в Україні тоді ще не було своїх державних нагород - орденів та медалей. Першим в паланці цей Хрест отримав Л. Городецький.

28 січня 1995 року отаманом Крайового товариства УЧПК Українського козацтва було дозволено Городецькому Леоніду Григоровичу утворити Білгород-Дністровську козацьку паланку УК.⁵⁹

15 жовтня 1996 року Генеральною канцелярією Українського козацтва було підтверджено, що Білгород-Дністровське міжрайонне козацьке

⁵⁸ Установчий договір кооперативу «Козацька застава» при козацтві БСКВ. Архів автора.

⁵⁹ Доручення-дозвіл УЧПК від 28.01.1995. Архів автора.

товариство пасічників є складовою частиною міжнародної, оборонно-спортивної, національно-патріотичної громадської організації УК і в практичній діяльності керується її статутом.⁶⁰

2 березня 1999 року⁶¹ Білгород-Дністровською районною державною адміністрацією була розглянута заява від 23 лютого 1999 року⁶² про легалізацію шляхом письмового повідомлення Білгород-Дністровського паланкового козацького товариства. У відповідності із статтею 14 Закону України «Про об'єднання громадян» товариство було легалізовано районною державною адміністрацією. В книзі обліку громадських організацій козацьке товариство значиться за №13. Засновниками товариства є Городецький Леонід Григорович, Берлізов Андрій Максимович, Тимофєєв Валерій Якович.

26 лютого 1995 року загальними зборами⁶³ Білгород-Дністровського міжрайонного товариства пасічників було затверджено статут, згідно якого Білгород-Дністровське міжрайонне товариство пасічників є складовою автономною, самодіяльною, самоконтрольованою регіональною паланкою (козацьким підрозділом) в складі Українського Чорноморського Подунай-Гуляйпільського козацтва.

Товариство наслідує історичні традиції Царичанського охоче комонного сердюцького полку Івана Мазепи. Значкові кольори товариства чорно-жовті.

В Білгород-Дністровське паланкове козацьке товариство входять:⁶⁴

Білгород-Дністровський отаманський курінь - м. Білгород-Дністровський, смт. Сергіївка, с-ще Затока, сс. Шабо, Прибережне, Кароліно-Бугаз.

Старокозацький курінь - сс. Старокозаче, Козацьке, Удобене, Полянка, Петрівка, Підгірне, Зеленівка. Отаман – Лісіцин Ігор Михайлович.

Руськоіванівський-Волонтирівський курінь- сс. Руська Іванівка, Дальнічени, Володимирівка, Чистоводне, Петропавлівка, Волонтирівка.

Адамівський курінь - сс. Адамівка, Овидівка, Благодатне, Черкеси, Софіївка, Привітне, Бритівка, Вигін, Розкішне, Монаші, Долинівка, Карналіївка, Олексіївка, Маразліївка. Отаман – Тимофєєв Валерій Якович.

Краснокосянський курінь - сс. Сухолужжя, Семенівка, Південне, Гончарівка, Андріївка, Молога, Випасне, Турлаки, Бикоза. Отаман – Кулик Василь Карпович.

Приморський курінь - сс. Приморське, Курортне, Біленьке, Миколаївка, Вольне, Великомар'янівка, Тузли, Широке, Дивізія, Костянтинівка. Отаман – Патронска Іван Федорович.

Наказний Придністровський курінь - с. Паланка, мм. Бендери, Тирасполь. Отаман – Чудак Микола.

Основна мета сучасного етапу діяльності товариства – становлення організаційних низових структур в селах. Ця мета на погляд отамана товариства і районної старшини не досягнута з-за відсутності Закону про Українське козацтво, що в повній мірі не дає правових підстав для здійснення заходів цивілізованого втручання в порятунок нації та держави.⁶⁵

⁶⁰ Довідка Генеральної канцелярії УК від 15.10.1996. Архів автора.

⁶¹ Довідка Білгород-Дністровської райдержадміністрації від 02.09.1996. Архів автора.

⁶² Заява Білгород-Дністровського паланкового товариства від 23.02.1999. Архів автора.

⁶³ Статут Білгород-Дністровського міжрайонного товариства пасічників.1995. Архів автора.

⁶⁴ Чисельний реєстр Білгород-Дністровського паланкового козацького товариства станом на 2000 рік. Архів автора.

⁶⁵ Довідка отамана Білгород-Дністровського паланкового товариства. Архів автора.

Характеристика паланкового товариства:⁶⁶

Отаман товариства – Городецький Леонід Григорович.

Товариство зареєстровано шляхом письмового повідомлення 02.03.1999 року. В книзі обліку громадських організацій товариство значиться за №13.

Статистичну звітність товариство не веде, оскільки не є юридичною особою.

Структура паланкового товариства не передбачає обов'язкового функціонування низових осередків в межах адміністративних кордонів. Шляхом повідомлення зареєстровані осередки в сільських радах за №2 в Старокозаччому 02.06.1997 року та за №2 28.02.2000 року в Адамівці школи джур та дан дитячо-юнацької організації «Молода Січ», а також за №1 28.02.2000 року Адамівський курінь Українського козацтва. Решта низових осередків ще знаходяться в стані організаційного формування.

Загальна кількість членів товариства –1399 чол. Чисельність товариства обліковується згідно з поданими заявами паланковою канцелярією в компуті (реєстровому списку).

Товариство організувало пункт козацького самозабезпечення. Його функції зараз передаються новоорганізованому підприємству "Козацька справа", яке уповноважене отаманом товариства виконувати ті ж самі завдання, аби господарська діяльність козаків не суперечила Закону про об'єднання громадян. Товариство організовує можливість населенню (пенсіонерам, інвалідам, учасникам бойових дій, багатодітним родинам) придбати вугілля за цінами на 25-30% дешевшими, ніж на місцевому ринку палива, заохочуючи до фактичної добродійності козацькі комерційні структури.

Грошові надходження в бюджет товариства складаються з членських внесків, які визначені зборами районної Ради в розмірі 2 гривні 50 копійок на рік. На ці кошти здійснюється аренда приміщень для паланкової канцелярії, забезпечується діяльність перукарні з безоплатним обслуговуванням пенсіонерів, інвалідів, учасників бойових дій, багатодітних, дітей-сиріт. Оперативний облік коштів та облік чисельності членів товариства здійснюється на основі записів в книзі сплати членських внесків до першої половини року, пізніше книга передається до крайової канцелярії, яка до вересня проводить бухгалтерський облік надходження коштів і звітує про це Генеральному скарбничому.

Про діяльність товариства майже щомісячно отаман товариства інформує місцеві засоби інформації, вони охоче здійснюють публікації, Іноді роблять помилки трактовного характеру, щоправда позитивного змісту.

Товариство використовує історичний гербовий знак війська Гетьмана П.Орлика, нащадками традицій якого себе вважає

Форма паланкового товариства:

- кашкети парадно-вихідні старого зразку;
- мундир і брюки парадно-вихідні кольору морської хвилі;
- мундир та спідниця кольору морської хвилі;
- сорочка захисного кольору;
- сорочки білого кольору старого зразка;
- пальто літнє офіцерське.

⁶⁶ Характеристика Білгород-Дністровського паланкового товариства. Архів автора.

Військові посадові відзнаки згідно із Положенням УК про козацькі військові звання.⁶⁷

Козацьке товариство поставило собі за мету⁶⁸

- створення вільної економічної зони в Затоці та Сергіївні шляхом залучення в наш регіон інвестицій з боку "білої меншини" Південно-Африканської республіки;

- об'єднання виконавчих структур міста та району для вирішення проблем зайнятості населення та для зменшення бюрократичних витрат;

- створення на базі діючих підприємств міста сільськогосподарських бригад самозабезпечення, відродження систем риборозведення в ериках Шаболата та в Дністровських плавнях;

- створення ферми з розведення страусів на основі бізнес-плану та існуючих технологічних ліній м'ясокомбіната;

- створення літніх дитячих та юнацьких таборів праці і відпочинку на кошти міжнародної програми ЮНЕСКО для скаутського руху;

- кооперація з сусідніми районами для заснування акціонерного позабюджетного фонду на будівництво газопроводу;

- будівництво протягом трьох місяців платформ та залізничного переїзду в районах вул. Сонячної та Південної;

- створення вільного від посередників ринку "Козацький привоз" та козацьких некомерційних магазинів розпродажу товарів першої необхідності для пільгового контингенту населення міста;

- створення пенітенціарної системи на основі самоврядування та самозабезпечення для використання трудового та духовного потенціалу мілких правопорушників;

- надання пільгових можливостей козацькому товариству для забезпечення населення дешевим та високоякісним вугіллям по цінам собівартості;

- першочергове надання соціальних гарантій ліквідаторам аварії на ЧАЕС, інвалідам та ветеранам воєн, пенсіонерам та багатодітним.

Один з видів діяльності - благодійні акції. Наприклад, у 1995 році було проведено благодійні козацькі розпродажі лікарських медів вищого ґатунку по цінах вдвічі нижчими від ринкових на Грецькій площі в місті Одесі.

Як йшли справи у козацтва? Це висвітлено у протоколах звітних зборів товариства:

1996. Перший раз товариство було представлено на Великій Раді Українського козацтва на Покрову в Києві. Фінансове становище тяжке: внески ледве покрили видатки. Товариство не мало інших, окрім внесків, прибутків - цього недостатньо для перспективного розвитку.

1997 рік.⁶⁹ Придбано однострої та виготовлено козацькі хоругви. Створено духовий оркестр. Була спроба створити ринок "Козацький привоз".⁷⁰

Білгород-Дністровське козацьке товариство співпрацювало з Луганськими козацькими товариствами- Рішенням крайового отамана Лутанщини паном-товаришем Дудником було вислано товариству для забезпечення пенсіонерів, інвалідів, багатодітних, учасників бойовик дій та

⁶⁷ Витяг з положення про козацькі військові звання від 25.06.1998. Архів автора.

⁶⁸ Виборча програма Білгород-Дністровської міської організації УК. Архів автора

⁶⁹ Протокол зборів козацького круга Білгород-Дністровського міжрайонного козацького товариства пасічників від 08.01.1998. Архів автора.

⁷⁰ Контракт Білгород-Дністровської філії «Січ». 1998. Архів автора.

Іншого пільгового контингенту населення міста та району високоякісне вугілля, ціною на 25% нижче преїскуранта ⁷¹

1999 рік. За рік змінилася кардинально ситуація. В регіоні відбулася демонополізація послуг пасічникам. Вже більше півроку існує "Уголок пчеловода" в магазині "Спорттовари" в Білгороді-Дністровському, Став торгувати неофіційно інший. Товариство перестало бути монополістом на ринку послуг пасічникам. Це призвело до зменшень надходження внесків до товариства. Козацтво, яке забезпечувало можливість вижити, було порятунком для товариства пасічників. Товариство постачає вугілля малозабезпеченим. Своїх оборотних коштів не має. Замість них - кошти людей, які здавали наперед гроші на вугілля. Постачальники ж завжди залишали борг (за доставку) до наступних вагонів з вугіллям. Найшлися зависники з колишніх керівників "Козацької застави", їх кляузи у всі інстанції призвели до тимчасової затримки останнього вагона з вугіллям.⁷² Відкрито козацьке транспортне агентство, яке забезпечує населення по собівартості. Буде ремонтно-будівельна група для обслуговування інвалідів-пенсіонерів по собівартості. Для обслуговування цих проектів створено і оформлено підприємство "Козацька справа".

1998 рік.⁷³ Виконуючи Указ Президента "Про відродження історико-культурних та господарських традицій Українського козацтва" Білгород-Дністровське козацьке товариство вирішило увіковічити пам'ять полеглих козаків, які загинули за справ визволення цього краю. Для цього було запропоновано встановити пам'ятник у вигляді чорних гранітових каменів із зображенням у білому мрамурі православного та козацького хрестів перед олтарем зруйнованої турками християнської церкви на території Білгород-Дністровської фортеці.⁷⁴ Дійсно, запорізькі та українські козаки неодноразово брали штурмом Акерманську фортецю, яка знаходилася під владою турків (1517, 1541, 1574, 1575-1576, 1589, 1595, 1609, 1621, 1659, 1664, 1671, 1673, 1684, 1686, 1691, 1693 роках). В районі Акерману відомо декілька козацьких поселень. Окрім того, при захваті Акерману у 1787 році російськими військами, в їхньому складі, окрім донських козаків, приймали участь і бурські українські козаки.⁷⁵ На встановлення пам'ятника дали згоду начальник управління охорони нерухомих об'єктів культурної спадщини В.Палієнко (до речі, Палієнко починав свою трудову діяльність директором БК с.Адамівка),⁷⁶ завідувача відділом археології Північно-західного Причорномор'я інституту археології НАНУ Т.Самойлова.⁷⁷ Згідно з попередньою домовленістю з міськвиконкомом та православною церквою у місті було проведено хресний хід для освячення цього пам'ятника.⁷⁸ Це дійство зіпало з святом пасічників -

⁷¹ Прохання Білгород-Дністровського міжрайонного козацького товариства від 21.09.1998. Архів автора.

⁷² Звіт отамана Л.Городецького. Архів автора.

⁷³ Звіт отамана Л.Городецького за 1998 рік. Архів автора.

⁷⁴ Заява Білгород-Дністровського козацького товариства пасічників від 19.06.1998. Архів автора.

⁷⁵ Заключення зав. відділом археології Північно-Західного Причорномор'я інституту археології НАНУ. Архів автора.

⁷⁶ Відповідь отамана Білгород-Дністровського козацького товариства від 28.09.1998. Архів автора.

⁷⁷ Заклучення Інституту археології НАНУ. Архів автора.

⁷⁸ Запрошення Білгород-Дністровського паланкового товариства на свято медового Спаса. План проведення урочистостей святкових дат на 23.08.1998. Архів автора.

Святом Спаса, а також з Днем Незалежності України. Козацьке товариство активно приймало участь у проведенні свят. Це було висвітлено в міській пресі.^{79 80}

Не була вирішена проблема зі збутом меду, який накопичився у пасічників. Посередницька фірма "Сардіс" хотіла взяти вагон меду, але виникли сумніви відносно надійності їхніх російських партнерів на Крайній Півночі. Взагалі з пасічництвом постало більше проблем, аніж прибутків. Ще 2 роки тому виникла волокита з ветеринарним обстеженням пасік. Була публікація Городецького Леоніда в журналі "Пасіка" з цього приводу, яка була підтримана Інститутом бджільництва ім. Прокоповича. Але департамент з держветмедицини "став в позу" і тарифи не змінив і не змінив норми обстеження. Але частково ця проблема таки вирішилася. Міська станція ветслужби і головний лікар згодились збирати 10% від загальної чисельності пасіки, а не 30%. Пасіки - це матеріальна основа козацького товариства. Коли є діло загальне і більш-менш вигідне для об'єднання людей, то такої структури об'єднання виживають. Чого зникли товариства пасічників в районах. Бо в основі діяльності цих товариств була зацікавленість керівництва лише в своїх Інтересах, а вигоди пасічникам там не було, У міжрайонному козацькому товаристві склалося по Іншому тому, що козацтво поставило стріху, а пасічники охоче під ту стріху стали; дехто з опаскою та недовірою, з смішками. Сьогодні товариство задовольняє інтереси як пасічників, так і козаків, а найбільше тих пасічників, які взяли на свої плечі обов'язки козака. Сьогодні від декого можна почути таке: "Я, мов, чистий козак, а козаки-пасічники - ні те, ні се". Але товариство пасічників стало основою козацтва в цьому краї, і низький уклін тим пасічникам, які не поцуралися стати під погони з хрестами.

З'явилися негаразди з узгодженням діяльності між паланковим товариством і їхніми автономним міським козацьким Кошем.⁸¹ Виникли великі проблеми з ринком "Козацький привоз". Було вкладено в діло багато коштів, але все зупинилося "нагорі".⁸² 31 жовтня делегація з 60-ти чоловік була на Великій Раді в Києві, на виборах нового гетьмана. Козаки повезли з собою 20-теро дітей, мало підготовлених до козацької справи. Але поїздка до Києва стала поштовхом до розвитку джурового руху в Адамівці. Зараз ці діти, прекрасно екіпіровані, морально готові до козацької справи.

Водночас заглохла робота з джурами в Випасному, де козацькою роботою завідував Валерій Гавриленко. Він поступив в військову Академію в Києві. Зараз, за допомогою козака товариства пасічників, депутата райради Івана Хоменка, вдалося залучити до цієї справи вчителя цієї ж школи і діяльність осередка джурового відновила. Звичайно, потрібна підтримка козацького товариства, бо іншої немає – ні від влади, ні від керівництва району. Але, навіть при цих умовах, створювалися школи джур на Вигоні та Байрамчі. В Старокозаччому в діяльності школи джур настав деякий спад. І не вина в цьому курінного отамана Лісіцина Ігоря Михайловича. На одному ентузіазмі працювати 4 роки – тяжко. До речі, ним розроблено положення про козацький роз'їзд. Ця розробка оцінена Генеральною канцелярією як така, що не потребує опрацювання. Це саме і щодо розробок по джуровій програмі.

⁷⁹ Советское Приднестровье. Все на праздник. 11.08.1998.

⁸⁰ Торнадо. Праздник казаков, пчеловодов и всего народа. 13.08.1998.

⁸¹ Звіт Л.Городецького за 1998 рік. Архів автора

⁸² Звіт Л.Городецького за 1998 рік. Архів автора

Кличуть товариство до школи, як це трапалося в Костянтинівці. Звичайно, там попередньо була наведена відповідна робота нашого наказного осавула роз'їздної служби Анатолія Майстра. Після бесіди з школярами зібралися жителі села, козаки мали з ними бесіду. Після візиту козаків там створена народна дружина козацького роз'їзду, яка взялась утримувати на основі самоврядності громадський правопорядок в селі. Членам цієї дружини видані посвідчення позаштатних працівників міліції.

Є проблеми взаємин з крайовим отаманом. По словам Городецького, їхні взаємини особисті – нормальні, але як з отаманом складні і не можуть бути простими. Бо в крайовій організації дійшло до того, що ті люди, які відроджували козацтво в Одесі і області, лишилися поза офіційним козацтвом. Багато хто з нових хоче використати козацтво як ширму для особистих амбіцій. Хоча такий гріх є з обох сторін. Комерція стала водорозділом між новими і старими козаками Одещини.

1999 рік. З'явилася кінноспортивна група, тренером якої працює Невольниченко Юрій Олексійович. Вона знаходиться в Старокозачому колгоспі «Вільне козацтво». Олексій Невольниченко один з перших в Україні став на шлях відродження козацтва. Сам з старовинного козацького роду, майстер спорту міжнародного класу з кінного спорту, талановитий тренер, серцем і душею відданий козацькій справі. Таких людей зараз мало: джигітовка, виїздка, уміння володіти козацькою зброєю.⁸³

Білгород-Дністровське міжрайонне козацьке товариство Українського Задністрового козацтва співпрацює з Білгород-Дністровською організацією КУНу. У 1999 році вони випустили спільний меморандум.⁸⁴

"Нинішні події в Україні набули занадто драматичного розвитку. Вбито лідера найбільшої політичної національно-патріотичної партії В'ячеслава Чорновола, сам РУХ розколотий діями ворожих Україні сил.

Ворожі внутрішні антиукраїнські сили перейшли до активних конкретних практичних дій по ліквідації незалежності демократичної України. На сьогоднішній день українське козацтво є єдиною організованою військовою силою, яка є в керівництві, цілком стоїть на національно-патріотичних позиціях... Виходячи з цього, було запропоновано розробити та надати всім козацьким отаманам (до котрих є безсумнівна довіра) секретну директиву для розробки можливих варіантів нейтралізації вороже налаштованих.

2000 рік. Білгород-Дністровське міжрайонне козацьке товариство разом з організаціями національно-державницького спрямування⁸⁵ міста звернулося з меморандумом до президента України у зв'язку з складенням надзвичайної ситуації в місті. В меморандумі була висунена вимога ввести в Білгороді-Дністровському, за прикладом Одеси, а також Василькова Київської області президентське правління для реального становлення української державної влади до 2002 року (тобто до кінця терміну повноважень вибулого міського голови, покійного А.Лук'янова). Було також запропоновано призначити на цю посаду (мера міста) голову місцевої організації НРУ, голову міської спілки репресованих і політ'язнів Павла Отченашенка.

⁸³ Довідка отамана Білгород-Дністровського Коша від 28.05.1999. Лист Л.Городецького голові колгоспу «Вільне козацтво». Архів автора.

⁸⁴ Спільний меморандум Білгород-Дністровської організації КУНу та Білгород-Дністровського міжрайонного товариства пасічників. 1999. Архів автора.

⁸⁵ Меморандум організацій національно-державницького спрямування м. Білгорода-Дністровського від 28.02.2000. Архів автора.

26.II.2001 року Старшинською Радою була затверджена програма діяльності Б-Дністровського міжрайонного (паланкового) козацького товариства:⁸⁶

1. Продовжувати виконання програми козацько-лицарського виховання в сільських школах: Староцаричанській, Адамівській, Молозькій. Залучити до цієї програми Староказацьку школу після примусової перерви, пов'язаної з від'їздом з села осавула Лісіцина.

2. Добитися збереження права носити існуючі в товаристві однострої, встановлені в часи гетьманства Муляви. Добиватися поновлення історичної традиції українських козаків визначати лише виборні посади.

3. Якщо є кандидат з козаків на посаду «воєнрука», то людина, яка не займається військово-патріотичним вихованням, а лише викладає предмет, повинна підлягати конкурсній переатестації достроково до укладеного контракту.

4. Визначити правові засади шефського контролю козаків над військовослужбовцями строкової служби задля ліквідації в армії «дідовщини», поборів, корупції, крадіжок продовольства в столових, кухнях та на складах в бригаді Б-Дністровського гарнізону.

5. Передати на додатковій громадській контроль Б-Дністровському міжрайонному козацькому товариству прокордонну з Молдовою смугу шириною в 20км в Б-Дністровському районі.

У випадку виявлення контрабанди залишати в розпорядженні козацької громади 10% конфісковано товару.

Надати спеціально підготовленим козакам товариства затримувати для перевірки відповідності деклараціям вантажів, які вже пройшли митний контроль (для ліквідації корупції на митницях).

Надати козацьким народним дружинам, козацьким роз'їздам статуту позаштатних співробітників МВС.

6. Передати Б-Дністровському кошовому товариству в розпорядження охорону та рекреацію природного середовища Задністровських плавнів, території колишнього поселення Мокрі Чаїри.

7. Відновити зруйнований антиукраїнською місцевою владою в 1999 році встановлений пам'ятний знак на місці православної козацької церкви в Б-Дністровській фортеці.

8. Надати статуту історичної пам'ятки козацькому престолу-хресту козацької новобогородицької слободи в с. Нова Царичанка.

9. Надати козакам Б-Дністровського міжрайонного і кошового товариства право шефства над фортецею, грецькою (Івано-Предтеченською) церквою у м. Білгород-Дністровському.

10. Упорядкувати козацькі лицарські та родові намогильники та козацькі хрести на цвинтарях сіл Старокозаче та Стара Царичанка.

11. Надати програми козацько-лицарського виховання розробленій полковником В. Тимофєєвим, статуту обов'язкової для військово-патріотичного виховання серед учнівської (шкільної) молоді, фінансувати роботу керівників джурових шкіл в системі Б-Дністровського райВОО.

12. Надати (узаконити) статус «козацький» церковному хору Покровської церкви села Стара Царичанка з врученням регенту хора відповідної грамоти.

⁸⁶ Програма діяльності Білгород-Дністровського міжрайонного козацького товариства від 26.02.2001. Архів автора.

13. Дослідити історію Задністрового та Задунайського козацтва з турецьких та румунських архівних джерел (використовуючи через Інтернет фонди Стамбульської та Бухарестської національної бібліотек).

14. Ввести вимогу про призначення на посаду викладача допризовної підготовки в школах членів козацьких організацій, або таких, які отримали рекомендацію-характеристику від козацької національно-патріотичної організації.

15. Здійснювати видання літератури з історії та розвитку сучасного Задністрового козацтва.

16. Забезпечити підготовку та випуск в друк кольорових портретів гетьманів України та героїв боротьби за свободу і незалежність України, визначних політичних громадських діячів і діячів мистецтва, культури та літератури (для шкіл, військових світлиць).

17. Створити короткометражні документальні фільми з всесвітньої історії козацтва, українського козацтва, січового стрілецтва УПА.

18. Ввести в с. Стара Царичанка Б-Дністровського району штатну посаду інструктора-тренера верхової їзди при відділі молодіжної політики та спорту райадміністрації.

19. Внести до туристичних маршрутів Б-Дністровську фортецю, залишки села Мокрі Чаїри, огляд ериків і плавнів, де господарювали на ловах козаки Задністров'я.

20. Створити сітку некомерційних пунктів козацького самозабезпечення товарами народного споживання за цінами собівартості (положення розроблене Б-Дністровськими міжрайонним та кошовими козацтвом).

21. Інвестувати вітчизняними кредиторами на основі бізнес-проекту освоєння ериків та озер Дністровських плавень, а також озера Шаболат для відновлення історичних козацьких ловів та розведення кефалі і лобаса.

22. Підготувати і видати книгу-посібник по конярству, верховій виїзді, по виготовленню збруї, сідел та упряжі.

23. Профінансувати розробку програми, функціонування заповідника на місці колишнього козацького поселення Мокрі Чаїри в плавнях Дністровського лиману.

24. Підтримати матеріально і організаційно діяльність наказного Придністровського козацького куреня Б-Дністровського міжрайонного козацького товариства в містах Бендери та Тирасполь Молдови.

Відповідно з рішенням зборів Старшинської Ради Білгород-Дністровського міжрайонного козацького товариства козака Чудака Миколу Дмитровича призначено наказним курінним отаманом на створення куреня Українського козацтва в містах Бендери та Тирасполі, а також в околичних селах Придністров'я та Задністров'я в місцях історичного заселення Молдови українськими козаками.

4. Адамівський курінь Українського козацтва.

У 1994 році було засновано Адамівський курінь Українського козацтва - автономний осередок козацтва у складі Білгород-Дністровської паланки. Співзасновники куріню - Тимофєєв В.Я., Маринеску М.К., Козубенко В.О. Тоді ж почала працювати Адамівська школа козацько-лицарського виховання, яка була першою на Україні школою цього типу...

Згідно зі Статутом Українського козацтва,⁸⁷ Указом Президента України від 4.01.1995 року №14/95 “Про відродження історико-культурних та господарських традицій Українського козацтва”, Законом України “Про об’єднання громадян” на території Адамівської сільської ради у березні 1996 року було юридично оформлено первинне козацьке товариство – Адамівський курінь Українського козацтва на чолі з курінним отаманом Тимофєєвим Валерієм Яковичем – капітаном запасу Збройних Сил України. Адамівській курінь УК підпорядковано Білгород-Дністровському міжрайоновому козацькому товариству (курінь був створений ще на початку 1994 року як добровільна козацька дружина з охорони громадського порядку). 28.02.2000 року у відповідності зі ст. 14 Закону України “Про об’єднання громадян” Адамівський курінь Українського козацтва легалізовано шляхом письмового повідомлення районною державною адміністрацією і в книзі обліку громадських організацій значиться за №1.⁸⁸

У 1998 році було вирішено юридично оформити на території Адамівської сільської ради народну козацьку дружину, яка була створена в 1994 році і працювала разом із козаками Задністрового козацтва. На той час Адамівським сільським головою був Тимофєєв В.Я..

Список козаків станом на 23.08.1998 року.

1.Тимофєєв Валерій Якович. 2.Козаченко Олександр Іванович. 3.Маринеску Микола Костянтинович. 4.Редько Анатолій Сидорович. 5.Чеботюк Олександр Михайлович. 6.Білоус Василь Іванович. 7.Козубенко Феодосій Іванович. 8.Козубенко В’ячеслав Олександрович. 9.Гончаров Віктор Якович. 10.Лавріненко Юрій Іванович. 11.Подолько Сергій Миколайович. 12.Козаченко Олександр Антонович. 13.Деревенча В’ячеслав Ілліч. 14.Огорожа Ігор Федорович. 15.Лазуренко Дмитро Степанович. 16.Макаренко Федір Васильович. 17.Макаренко Сергій Федорович. 18.Редько Сергій Анатолійович. 19.Харченко Олександр Іванович. 20.Куликов Руслан Костянтинович. 21.Гуцан Валерій Тимофійович.⁸⁹

5. Білгород-Дністровський міський козацький Кіш.

У 1996 році від Білгород-Дністровської паланки відокремився Білгород-Дністровський міський козацький Кіш, співзасновниками якого є Скляренко М.П., Вітряк М.К., Устименко Б.!, Черв’як О.О., Горлачов В.П., Воробйов В.М., Бойчев В.В., Мельниченко Г.Б., Скиба М.Є., Лелеченко І.А., Городниченко П.М., Кулинський В.Я., Зуєв О.І., Лісіцин І.М., Павлюк В.В...

У березні 1997 року отаманом Білгород-Дністровського міжрайоновому козацького товариства пасічників паном Л.Г.Городецьким було запропоновано створити на базі цього товариства автономний міський козацький Кіш, який організаційно буде входити до цього товариства. Рішення Козацьким колом було прийнято одногосно.⁹⁰ Було подано заяву виконавчому комітету міської ради народних депутатів про легалізацію Білгород-Дністровського міського козацького Коша. В узгодженні з ст.14 Закону “Про об’єднання громадян», Білгород-Дністровський міський козацький Кіш був легалізований

⁸⁷ Статут Адамівського куреня від 15.06.1998. Архів автора

⁸⁸ Лист голови Білгород-Дністровської районної ради Адамівському куреню від 04.08.1998. Архів автора.

⁸⁹ Список козаків Адамівського куреня від 23.08.1998. Архів автора.

⁹⁰ Протокол козацького кола Білгород-Дністровського міжрайоновому козацького товариства пасічників від 03.1997. Архів автора

шляхом письмового повідомлення. Білгород-Дністровський міський козацький Кіш в книзі обліку організацій числиться за №46 від 22.05.1997 року.⁹¹

1 березня 1998 року,⁹² на козацькому колі Білгород-Дністровського міського козацького товариства було затверджено виборним отаманом Кошу – Скляренка Михайла Петровича,⁹³ виборним кошовим писарем – Черв'яка Олександра Олександровича.

На установчій раді Білгород-Дністровського Коша 20 грудня 1998 року було затверджено статут Коша,^{25а} який був зареєстрований Білгород-Дністровською міською радою 21.01.1999 р.⁹⁴ В цей день Кош одержав свідоцтво про реєстрацію статуту свого громадського об'єднання.

Білгород-Дністровський козацький Кіш є добровільна, незалежна громадська організація козацтва України, що виникло в результаті вільного волевиявлення громадян, які об'єдналися на ґрунті загальності інтересів. Є складовою частиною Одеської крайової організації Українського Чорноморського козацтва.

Метою діяльності є сприяння розбудові України як суверенної держави, відродження прогресивних українських козацьких звичаїв і традицій, захист політичних, еконмічних, культурних тв історичних здобутків українського народу, відродження, утвердження і розвиток української мови і культури.

У своїй діяльності Козацькій Кіш співпрацює із структурами Війська Низового Запорізького (хоча й вважають це вимушеним кроком ради державної єдності).⁹⁵

Отамани Коша працюють на Раді Отаманів Українського козацтва, беруть участь у Тризні в Запоріжжі.⁹⁶

Білгород-Дністровський міський козацький Кіш брав участь у передвиборній кампанії 2002 року, підтримуючи кандидата у депутати Верховної Ради України – козака Руслана Зозулю.⁹⁷ У 2004 році козацький Кіш приєднався до коаліції демократичних сил Одеської області, мета якої – продемонструвати політичну зрілість і не допустити перемоги авторитарно-олігархічної системи, сформованої в останні роки; об'єднати всі національно-патріотичні сили навколо головної мети проведення чесних, прозорих виборів Президента України у 2004 році.⁹⁸

Козацький Кіш також бере участь в організації і проведенні Дня міста Білгорода-Дністровського, що освітлюється в місцевій пресі.⁹⁹

При Білгород-Дністровському козацькому товаристві створений сільськогосподарський кооператив “Козацька застава”, основна мета якого вирощування та переробка сільськогосподарської продукції.¹⁰⁰

⁹¹ Свідоцтво про реєстрацію Білгород-Дністровського міського козацького Кошу. Архів автора.

⁹² Протокол козацького кола Білгород-Дністровського міського козацького Кошу від 01.03.1998. Архів автора.

⁹³ Скляренко М.П. Біографія. Архів автора.

⁹⁴ Статут Білгород-Дністровського Коша. Архів автора.

⁹⁵ Протокол зборів старшинської ради Білгород-Дністровського козацького товариства від 12.07.1998. Архів автора.

⁹⁶ Протокол зборів старшинської ради Білгород-Дністровського козацького товариства від 12.07.1998. Архів автора.

⁹⁷ Звернення отамана Білгород-Дністровського міжрайонного козацького товариства. Архів автора.

⁹⁸ Резолюція форуму демократичних сил Одеської області. 04.10.2003. Архів автора.

⁹⁹ Советское Приднестровье. День Белого города. Сентябрь 2003.

Згідно з дорученням Президента від 10 жовтня 2000 року про вживання заходів щодо ширшого залучення козацьких товариств до військово-патріотичного виховання, організації фізкультурно-спортивної роботи та посилення ролі Українського козацтва у підготовці молоді до військової служби Білгород-Дністровське козацьке товариство проводить роботу по виконанню цього доручення. На сьогоднішній час у всіх районах Бессарабії є козацькі організації та інші об'єднання – об'єднання джур, молодих козаків. Численні організації джур знаходяться в селах Старокозачче, Миколаївка-Новоросійська, Стара Царичанка, Козацьке, Мар'янівка та ін. Молодіжні козацькі організації (об'єднання) призначаються для виховання молоді в дусі вірності народу України і відродженню звичаїв, традицій, обрядів козацтва. Об'єднання джур сприяють відриву підлітків від вулиці, підгодовують їх до служби в Збройних Силах України. На сьогоднішній день в козацтво приходять досвідчені військові спеціалісти-офіцери, які вийшли в запас. Вони готові працювати з підлітками, проводити з ними заняття з військової підготовки, фізичному вихованню. Проведенню таборових зборів на військових полігонах України. У майбутньому козацтво планує створити школу джур.¹⁰¹

Оскільки Українське козацтво – це громадське об'єднання, то козацтво повинне самостійно заробляти кошти для втілення в життя цих планів. Але є проблема – немає приміщень для забезпечення нормальної життєдіяльності козацтва Буджацької Січі, в яку входить Білгород-Дністровський міський козацький Кіш.

Україна на роздоріжжі. 12 років незалежності багато в чому виявилися роками втрачених можливостей. Ми не змогли побудувати Україну нашої мрії. Усе ще не завершилася економічна трансформація. Непрофесіоналізм державного управління, відсутність політичної волі, корупція в вищих ешелонах влади не дозволили провести необхідні економічні перетворення, які б сформували ефективну, конкурентну і соціальну ринкову економіку. Бідність, занепад соціальної сфери, безробіття, державний рекет малого і середнього бізнесу, зростання злочинності, безправ'я й убогість місцевого самоврядування... Влада виявилася не здатною визначити національний інтерес України, плутаючи його з власними інтересами. Так звана "багатовекторність" – ще одна сумна ознака 12-річного топтання на місці цілої держави, розташованої в центрі Європи.

Чому прихильники європейської демократії програли ці 12 років? Чому справжні патріоти України не змогли реалізувати програму відродження країни? Відповідь очевидна: тому, що сумною традицією українських демократичних сил є розбрат.

Одещина відчуває ті ж проблеми й труднощі, що і вся Україна. Соціально-економічний розвиток гальмується відсутністю чіткої і стабільної законодавчої бази. Корупція і непрофесіоналізм чиновників гублять добрі починання. Місцеве самоврядування усе ще безправне і виконує скоріше роль громовідводу народного невдоволення від органів державної влади.¹⁰²

¹⁰⁰ Клопотання кооператива «Козацька застава». Архів автора.

¹⁰¹ Звернення старшини Білгород-Дністровського Коша. Архів автора.

¹⁰² Резолюція форуму демократичних сил Одеської області. 04.10.2003. Архів автора.

Козацьке товариство вважає, що доки будуть в Україні такі начальники, які не підтримують патріотичні організації, тяжко будувати незалежну Україну.¹⁰³

6. Білгород-Дністровський міський Окружний полк ім. П.Орлика.

У 2000 році утворився 1-й Білгород-Дністровський міський Окружний полк ім. П.Орлика, співзасновниками якого є Врублевський М.В., Єремєєв В.!, Дейна М.К., Оленів І.П., Царенков О.П., Хоменко Є.В.

В зв'язку з рішенням Ради Білгород-Дністровського міського козацького товариства від 15 квітня 2000 року, протокол №6, згідно п.4.8.2. Статуту Українського козацтва, отаманом Білгород-Дністровського міського козацького товариства було обрано полковника Українського козацтва Царенкова Олександра Петровича. Рішення Ради Білгород-Дністровського міського козацького товариства було затверджено наказом №18 від 25 квітня 2000 року Крайовим отаманом Українського Чорноморського Подунай-Гуляйпільського козацтва А.Петьком.¹⁰⁴

Наказом №19 Крайового отамана Українського Чорноморського Подунай-Гуляйпільського козацтва від 20 травня 2000 року отамана Білгород-Дністровського міського козацького товариства Царенкова О.П. було призначено наказним отаманом Міжрайонного козацького товариства Подунай-Дністровська Січ.¹⁰⁵

На підставі наказу №19 від 20 травня 200 року крайового отамана Українського Чорноморського козацького війська про створення 1-го Білгород-Дністровського козацького полку, а також згідно Статуту Українського козацтва про полково-сотенний устрій Українського козацтва та по бажанню козаків, було створено 1-й Білгород-Дністровський Окружний козацький пол ім. П.Орлика, який є складовою частиною Чорноморського козацького війська та відповідає вимогам статуту Українського козацтва¹⁰⁶ і є правонаступником Білгород-Дністровського Коша та Подунай-Дністровської Січі.¹⁰⁷

Засновниками 1-го Білгород-Дністровського Окружного полку ім. Пилипа Орлика стали: Воробйов В'ячеслав Миколайович (зараз полковий писар, осавул), Врублевський Микола Васильович (зараз отаман полку, осавул), Горлачов Святослав Петрович (осавул), Городніченко Петро Максимович (зараз отаман 1-го куріня, курінний), Жигаленко Валерій Кононович (зараз хорунжий, сотник), Дейна Микола Кирилович (зараз голова поважних козаків, полковник), Єремєєв Віктор Ілліч (зараз скарбник полку, сотник), Оленів Ігор Павлович (осавул по економіці, осавул), Комлик Олександр Михайлович (сотник), Ковалів Степан Дмитрович (старійшина, полковник), Царенков Олександр Петрович (полковник), Черв'як Олександр Олександрович (осавул), Скиба Микола Юхимович (зараз курінний отаман).¹⁰⁸

¹⁰³ Звернення старшинської ради Білгород-Дністровського Кошу від 05.11.2001. Архів автора.

¹⁰⁴ Наказ №18 від 25.04.2000 крайового отамана УЧПГК. Архів автора.

¹⁰⁵ Наказ №19 крайового отамана УЧПГК. Архів автора.

¹⁰⁶ Протокол Установчої ради Білгород-Дністровського полку ім. П.Орлика від 10.06.2000. Архів автора.

¹⁰⁷ Протокол Установчої ради Білгород-Дністровського полку ім. П.Орлика від 30.09.2000. Архів автора.

¹⁰⁸ Список засновників 1-го Білгород-Дністровського окружного полку ім. П.Орлика. Архів автора.

В полк входять 112 козаків. Полк складається з Старшинської Ради, окремої сотні полку, 1-го козацького куріня, 2-го козацького куріня.¹⁰⁹

7. Білгород-Дністровський Окремий курінь ім. С.Білого.

У 2002 році засновано Білгород-Дністровський Окремий курінь ім. С.Білого, співзасновниками якого є отаман Городниченко П.М., Сокорев Ю.О., Сокорев О.О., Чудак В.С., Павленко О.Д., служитель УПЦ КП отець Микола...

4 травня 2002 року на козацькому колі 1-го козацького куреня Окружного полку ім.П.Орлика було ухвалено рішення створити на базі 1-го козацького куреня первинне козацьке товариство (ПКТ) Українського Чорноморського козацтва й перейменувати в Окремий Козацький курінь Чорноморського козацького війська імені отамана Чорноморського козацького війська Сидора Білого.¹¹⁰ Було обрано старшину ПКТ: Отаман – Городниченко П.М., писар – Сокорев Ю.О., бунчужний – Чудак В.С., скарбник – Борецький Н.Г., заст. отамана по роботі з молоддю – Павленко О.Д., заст. отамана по стосунках з пресою – Сокорев О.Ю.¹¹¹

16 червня 2002 року козацьким колом ПКТ було затверджено статут,¹¹² згідно якого: “Козацтво є громадською організацією громадян України, які мають козацький світогляд, визнають статут, прийняли Посвяту перед товариством, працюють над реалізацією його програми та віросповідують православну віру.

Діяльність куреня здійснюється у правовому полі України на засадах демократичного самоуправління, самофінансування через козацькі комерційні структури, підприємства, виробництва, за рахунок благодійності.

Діяльність політичних партій в структурі куреня заборонена.

Курінь підтримує демократично обрані державні органи влади України, органи місцевого самоврядування та волевиявлення населення, мешкає в місцях історичного розселення козаків.

Громадяни України, які вступили до Козацтва, набувають статусу “козака”, їх сім’ї вважаються «козацькими» в наступних поколіннях.

30.12.2002 року ПКТ ім. Сидора Білого було включено до єдиного державного реєстру підприємств та організацій України.¹¹³

22 лютого 2004 року у козацькому колі ПКТ було утверджено рішення створити громадське формування з охорони громадського порядку при ПКТ ім. Сидора Білого згідно Постанови Кабінету Міністрів України від 20 грудня 2000 року за №1872 “Про участь громадян в охороні громадського порядку державного кордону”.¹¹⁴ Згідно наказу №3 від 23.02.2004 року отамана Городниченко П.М. особовий склад формування такий:¹¹⁵ Острий Олександр Григорович, Корнаков Олег Миколайович, Макаренко Геннадій Григорович, Гаврилов Юрій Пилипович, Мирза Костянтин Володимирович, Морозовський Савелій Гаврилович, Сокорев Юрій Олександрович, Сокорев Олег Юрійович,

¹⁰⁹ Реєстр козаків полку ім. П.Орлика. Архів автора.

¹¹⁰ Протокол козацького кола козацького куреня окружного полку ім. П.Орлика від 04.05.2002. Архів автора.

¹¹¹ Протокол полку ім. П.Орлика від 20.05.2002. Архів автора.

¹¹² Статут окремого козацького куреня ЧКВ. Архів автора.

¹¹³ Довідка №08 Одеського обласного управління статистики від 08.08.2002. Архів автора.

¹¹⁴ Протокол №6 козацького кола куреня ім. С.Білого від 22.02.2004. Архів автора.

¹¹⁵ Наказ отамана куреня ім. С. Білого від 23.02.2004. Архів автора.

Городніченко Петро Максимович, Тимофєєв Валерій Якович. Начальником громадського формування було обрано отамана куреня Городиченка П.М., а його заступником писаря паланки Тимофєєва В.Я.¹¹⁶

22 лютого 2004 року козацьким Колом куреня було затверджено статут громадського формування з охорони громадського порядку.

По реєстру 2002 року: Отаман – Городніченко П.М., писар – Сокорєв Ю.О., бунчужний – Чудак В.С., скарбник - Сокорєв О.Ю., хорунжий – Павленко О.Д., гуртовий – Гюргієш Д.М., ройовий – Морозовський С.Г., заставний – Хоменко Є.В., заставний – Мандриченко А.І., заставний – Радченко С.Ф.¹¹⁷

Всього козаків по реєстру – 59.¹¹⁸

По реєстру 2003 року є деякі зміни:¹¹⁹ Скарбник – Борецький М.Г., заст. отамана по стосункам із пресою – Сокорєв О.Ю., заставний – Антонечко С.О.

Всього козаків по реєстру – 76.¹²⁰

8. Білгород-Дністровський курінь Війська Запорозького України.

У 2002 році утворився Білгород-Дністровський курінь Війська Запорозького України (отаман Возний М.М.).

Білгород-Дністровський осередок Всеукраїнської громадської організації. Козацьке Військо Запорозьке України має не лише безліч планів в майбутньому. Багато чого вже зроблено і робиться. Козаки-запорожці опікуються дітьми та підлітками, займаються благодійною діяльністю, зав'язують плідні міжнародні контакти. У козацький провід входять чимало людей, прізвиська яких на слуху у всієї Задністровщини – депутати, діючі офіцери силових структур, підприємці, діячі науки і культури.

Військо Запорозьке являє собою своєрідну козацьку республіку, де козак козакові був і є брат. Брат не по крові, брат – по духу, по волі, брат по спільності інтересів, поглядів, єдності цілей. І тому, безумовно, є різниця між Військом Запорозьким, яке стоїть на ґрунті запорозьких традицій, і іншими, які зараз оголошують про те, що вони “відроджуються”. Є багато козацьких формацій, та здебільшого аналіз їх діяльності показує, що козаччиною там і не пахне. Навіть, на жаль, є кримінальні структури, які також називають себе козаками.

В меморандуму запорожців сказано, що Президент може бути їхнім гетьманом. Чому? Тому, що його обирає весь народ України. Тому буде зовсім логічно, коли Президент, - якщо він козак, якщо козаччина для нього близька, - стане в козацьке коло і запорожці проголосять його своїм “батьком” – гетьманом України.

Формація запорожців створена для того, щоб допомагати державі. Не знищувати, не розхитувати той корабель, який щойно спустили на воду.

Для залучення дітей до козацтва проводять комплексні спортивні заходи, пісенні фестивалі, тижневі табори для козацьких джур. Намагаються, як дозволяють їх ресурси, утримати в руслі козацьких традицій максимально більшу кількість дітей. Адже невдовзі їм керувати цією державою і від козаків,

¹¹⁶ Протокол №6 козацького кола куреня ім. С.Білого від 26.02.2004. Архів автора.

¹¹⁷ Реєстр куреня ім. С.Білого. 2002. Архів автора.

¹¹⁸ Протокол №2 козацького кола куреня ім. С.Білого від 20.05.2002. Архів автора.

¹¹⁹ Реєстр особового складу куреня ім. С.Білого. 2002. Архів автора.

¹²⁰ Реєстр куреня ім. С.Білого. 2003. Архів автора.

їх батьків, сьогодні залежить, як вони керуватимуть, на яких засадах ґрунтуватимуться.¹²¹

9. Жіноча громада Українського козацтва.

У 2002 році заснована жіноча громада Українського козацтва, співзасновниками якої є Горлачова Л.Я., Городниченко Р.С., Воробйова В.В., Грицуналь УА, Пономаренко Л.О., Пономаренко Н.М..

Жіноча громада Українського козацтва була створена ще у 1994-1995 роках, коли стався масовий приплин чоловіків у козацькі осередки Білгород-Дністровського. Національно налаштовані жінки козаків спочатку активно сприяли згуртуванню чоловіків у лавах Українського козацтва, потім утворили свою організацію.

Першими членами громади (з 1999 року) були: Хорунжа – Горбачова Лариса Яківна, хорунжа – Городниченко Лариса Станіславівна, підхорунжа Воробйова Варвара В'ячеславівна, берегині – Грицуналь Уляна Анатоліївна, Пономаренко Людмила Олександрівна, Пономаренко Надія Максимівна.

У 2002 році громада була оформлена юридично. Серед членів громади – заступник директора школи з виховної роботи, учителі, юристи, завідувача магазином, касир, технік-технолог, кондитер, секретар-друкарка, технічки, майстер-перукар, інженери, вихователі, підприємці – всіх їх об'єднує палка любов до неньки-України, бажання робити добру справу – розбудову держави задля добробуту дітей, онуків, наступного покоління.

Основні напрямки діяльності Жіночої громади:

Відродження духовності, культурно-історичних традицій козацької жіночості.

Роз'яснення громадянам України мети та завдань козацтва на сучасному етапі розвитку суспільства.

Відродження Православної Віри та обрядності, історичних та сучасних свят, традицій.

Виховання молоді на історичних традиціях козацтва.

В планах громади організація гуртків, козацького хору, танцювального ансамблю та ін.¹²²

На 1 жовтня 2003 року по реєстру – 27 козачок.¹²³

10. Білгород-Дністровське районове товариство Українського козацького з'єднання.

Отаман Білгород-Дністровського районного козацького товариства полковник Українського козацтва Білоус Володимир Петрович. Звання присвоєно Гетьманом України І. Біласом 14 жовтня 2003 року наказом №79.

14 жовтня 1987 року в місті Білгород-Дністровському було засновано Окремий осавульській курінь Чорноморського козацького війська і налічував 100 осіб по реєстру. Вибраним отаманом був Білоус В. П. В липні 2004 року аналізуя ті події, які почали відбуватися в козацьких підрозділах по Україні по

¹²¹ Тимофєєв В.Я. Довідка про Білгород-Дністровський курінь Війська Запорозького. Архів автора.

¹²² Тимофєєв В.Я. Довідка про Білгород-Дністровський курінь Війська Запорозького. Архів автора.

¹²³ Реєстр козацької жіночої громади станом на 01.10.2003. Архів автора.

розколу козацтва, на Раді старшини осавульського куріня було прийнято рішення про переєстрацію організації.

2 серпня 2004 року зареєстровано громадську організацію « Білгород–Дністровське районове козацьке товариство Чорноморського козацького з'єднання» з правом юридичної особи. Був відкритий банківський рахунок.

В теперішній час організація нараховує 205 осіб. В товариство входить окремий козацький курінь ім. отамана Сидора Білого, який очолює отаман Городніченко Петро Максимович – полковник Українського козацтва.

Робота в основному будувалася на виконанні регіональної програми відродження та розвитку Українського козацтва на Одещині на 2002–2005 роки. Продовжується розбудова організації. Проводиться виховна робота в учбових закладах: технікумах, училищах, школах.

Девіз товариства: «В роботі не словом, а ділом». ¹²⁴

11. Дністровська Січ.

В середині першого десятиріччя XXI століття було організовано Дністровську Січ. Засновники її полковник УК Царенков О.П., осавул УК Єремєєв В.І., генерал-хорунжий УК Тимофєєв В.Я.

Січчю розроблена Програма діяльності, статутні документи; вирішується питання з приміщеннями, засобами діяльності. ¹²⁵

¹²⁴ Білоус В. П. Характеристика товариства. Річ про Буджацьку Січ, грудень 2005 року. Архів автора.

¹²⁵ Тимофєєв В.Я. Довідка про діяльність Дністровської Січі. Архів автора.

IV. ГОЛОВНІ НАПРЯМКИ ДІЯЛЬНОСТІ КОЗАКІВ

„Враховуючи унікальність козацтва, як соціального явища світового масштабу, що воно несе в собі неосяжний національно-духовний, морально-виховний і військово-патріотичний потенціал; що Українське козацтво є наша українська форма демократії і державності і форма військового устрою; що структура організації Українського козацтва легко вписується в адміністративний устрій України і підкріплює його, метою козацького руху є розбудова української держави через духовне об'єднання народу, мобілізація енергії на економічне процвітання і підняття добробуту людей...”

Програма діяльності Українського Чорноморського козацтва

Білгород-Дністровською районною державною адміністрацією від 1 червня 2000 року за №204/2000 було видано розпорядження щодо створення при голові райдержадміністрації Координаційної ради з питань розвитку Українського козацтва.¹²⁵ Затверджено її склад:¹²⁶

Ігумнов Павло Михайлович – заступник голови районної державної адміністрації, голова Координаційної ради.

Логінов Геннадій Вікторович – завідувачий відділом організаційної і кадрової роботи та з питань нагород, заступник голови Координаційної ради.

Городецький Леонід Григорович – паланковий отаман Білгород-Дністровської паланки Українського козацтва, полковник Українського козацтва, заступник голови Координаційної ради.

Тимофєєв Валерій Якович – директор Адамівської загальноосвітньої школи I-II ступенів, паланковий лицар Білгород-Дністровського козацтва, осавул Українського козацтва, секретар Координаційної ради.

Головними завданнями Координаційної ради є:

- сприяння розвитку в районі козацького руху;
- аналіз стану розвитку Українського козацтва в районі та

координаційної взаємодії органів виконавчої влади і козацьких організацій у сфері відродження історик-культурних та господарчих традицій Українського козацтва в районі.¹²⁷

З метою реалізації вимог Національної програми відродження та розвитку Українського козацтва на 2002-2005 роки, затвердженої Указом Президента від 15.11.2001 року № 1092/2001, відповідного плану МВС України від 28.02.2002 року, плану УМВС України в Одеській області від 17.04.2002 року більш ефективного використання можливостей, передбачених положенням Закону України «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону, згідно плану Б-Дністровського РВ УМВС України в Одеській області щодо реалізації вимог Національної програми відродження та розвитку Українського козацтва на 2002-2005 роки від 03.05.2002 року¹²⁸, було здійснено такі заходи:

¹²⁵ Розпорядження Білгород-Дністровської райдержадміністрації від 01.06.2000. Архів автора.

¹²⁶ Склад Координаційної ради Білгород-Дністровського району. Архів автора.

¹²⁷ Завдання Координаційної ради з питань розвитку Українського козацтва в Білгород-Дністровському районі. Архів автора.

¹²⁸ План щодо реалізації Національної програми розвитку козацтва в Білгород-Дністровському районі. Архів автора.

- проведено робочі зустрічі з керівниками Українського козацтва для розробки напрямків співпраці в охороні громадського правопорядку;
- проведено моніторинг діючих козацьких формувань на території району;
- визначено чисельність козацьких підрозділів, які мають намір створювати громадські формування з охорони порядку;
- надано допомогу щодо створення громадських формувань з охорони громадського порядку із числа козацтва та розробки їх статутів;
- здійснено перевірки членів громадських формувань із числа козацтва з метою недопущення членства в ГФ осіб, які перебувають на профілактичних обліках.

Постійно здійснюються слідуючи засоби, які узгоджені з Б-Дністровським Паланковим козацьким товариством:

- організовуються навчання з правової та спеціальної підготовки членів громадських формувань з охорони громадського порядку із числа козацтва з видачею їм сертифікатів встановленого зразку;
- залучаються до охорони громадського порядку на вулицях в місцях масового відпочинку громадян, відзначення державних свят, проведення спільних рейдів, до охорони природно-історичних заповідників, збереження врожаю від розкрадання та інших заходів члени громадських формувань із числа козацтва;
- здійснюється комплекс заходів щодо підготовки допризовної молоді до військової служби з урахуванням кращих традицій козацтва;
- проводиться робота по відборі кандидатів на службу в ОВС серед кращих членів громадських формувань з охорони громадського порядку з числа Українського козацтва;
- постійно вивчається, узагальнюється та направляється для впровадження передовий досвід участі козацьких громадських формувань в охороні громадського порядку.

14 жовтні 2003 року було проведено засідання координаційно-політичної ради, на якій були керівники та представники районних організацій політичних партій, керівники районних організацій, профспілок, представники засобів масової інформації, керівники та представники районних громадських організацій, серед яких був Городецький Леонід Григорович, отаман Білгород-Дністровського паланкового козацького товариства.¹²⁹

28 грудня 2001 року Одеською обласною державною адміністрацією видано розпорядження №1097/А-2001 про заходи щодо виконання Національної програми відродження та розвитку Українського козацтва на 2002-2005 роки.¹³⁰ Затверджено заходи щодо виконання Програми. Заходи такі:

- залучати козацькі громадські формування до проведення рейдів з охорони лісів та водних живих ресурсів області;
- надавати підтримку козацьким мистецьким колективам: хоровій капелі «Світоч», вокальному ансамблю «Козацькі забави», дитячому ансамблю «Козачата»;

¹²⁹ Звіт щодо реалізації програми розвитку козацтва в Білгород-Дністровському районі. Архів автора.

¹³⁰ Розпорядження Одеської облдержадміністрації від 28.12.2001. Архів автора.

- забезпечити інформаційну підтримку реалізації основних положень програми;
 - спільно з козацькими товариствами організувати військово-патріотичне виховання учнівської молоді, започаткувати при проведенні міських, районних і обласних змагань серед допризовної молоді показові виступи спортсменів з козацьких видів єдиноборств;
 - розробити обласну комплексну програму господарської діяльності Українського козацтва;
 - сприяти утворенню цільових позабюджетних фондів Українського козацтва для його відродження, розвитку та підтримки;
 - спільно з Південним напрямом Прикордонних військ України розглянути питання щодо участі козацьких громадських формувань у сприянні охорони Державного кордону України на території області;¹³¹
- Відділом освіти Білгород-Дністровської райдержадміністрації впроваджено такі заходи щодо виконання Національної програми: (наказ №288 від 22 жовтня 2002 року).¹³²
- залучаються Білгород-Дністровське міжрайонне та Білгород-Дністровське міське товариства Українського козацтва до військово-патріотичного виховання, фізкультурно-спортивної, туристсько-краєзнавчої та культурно-просвітницької роботи серед учнівської молоді;
 - запроваджено в закладах освіти дитячо-юнацьку військово-патріотичну гру «Сокіл» як форму військово-патріотичного виховання, спортивно-масової та оборонно-масової роботи;
 - відділ освіти бере участь у районних етапах Всеукраїнської туристсько-краєзнавчої експедиції учнівської молоді «Краса і біль України», історико-географічної експедиції учнівської молоді «Сто чудес України»;
 - розвиваються та популяризуються види спорту, засновані на козацьких традиціях, беруть участь в змаганнях, які внесені до Єдиного календарного плану змагань України;
 - проведено у жовтні 2002 року на базі Адамівської ЗОШ I-II ст. семінар-практикум по створенню та організації роботи козацьких молодіжних товариств як осередків відродження і розвитку традиційних козацьких форм самоврядування.

Програма заходів спирається на перелік заходів управління освіти і науки облдержадміністрації від 18.02.2002 року №55-02,¹³³ Наказ на виконання Наказу Міністерства¹³⁴ освіти і науки України від 29.12.2001 р. №821 «Про оголошення Указу Президента країни «Про національну програму відродження та розвитку Українського козацтва на 2002-2005 роки», розпорядження голови Одеської облдержадміністрації від 28 грудня 2001 р. №1097/А-2001 «Про заходи обласної державної адміністрації щодо виконання Національної програми відродження та розвитку Українського козацтва на 002-2005 роки», поширення народних традицій підвищення рівня військово-патріотичного виховання учнівської та студентської молоді, її готовності до захисту Вітчизни,

¹³¹ Заходи Одеської облдержадміністрації щодо виконання Національної програми відродження Українського козацтва. Архів автора.

¹³² Наказ відділу освіти Білгород-Дністровської райдержадміністрації від 22.10.2002. Заходи щодо виконання Програми. Архів автора.

¹³³ Перелік заходів управління освіти і науки облдержадміністрації від 18.02.2002. Архів автора.

¹³⁴ Наказ Одеської облдержадміністрації від 18.02.2002. Архів автора.

збереження і пропаганди історичної та культурної спадщини українського народу.

Військовий комісаріат області щорічно інформується координатором діяльності козацьких осередків – на виконання розпорядження начальника Головного організаційно-мобілізаційного управління Генерального штабу Збройних Сил України від 04.01.2004 року №115/5/16 з метою аналізу реалізації національної програми відродження та розвитку українського козацтва на 2002-2005 роки.¹³⁵

Згідно звіту координатора діяльності козацьких осередків секретаря Координаційної ради з питань розвитку Українського козацтва при голові Білгород-Дністровської райдержадміністрації Тимофєєва В.Я. від 10.02.2004 року, на території Білгород-Дністровського району функціонують 8 осередків Українського козацтва. Є дитячі, юнацькі організації (гуртки) при товариствах:

1. Адамівська загальноосвітня школа I-II ступенів (школа козацько-лицарського виховання). Дитячо-юнацька організація “Молода Січ” Українського козацтва.

2. Долинівська загальноосвітня школа I-II ступенів. Дитячо-юнацька організація “Молода Січ” Українського козацтва.

3. Біленківська загальноосвітня школа I-II ступенів. Дитячо-юнацька організація “Молода Січ” Українського козацтва.

4. Молозька загальноосвітня школа I-III ступенів. Дитячо-юнацька організація “Молода Січ” Українського козацтва.

5. Випаснянська загальноосвітня школа I-II ступенів. Дитячо-юнацька організація “Молода Січ” Українського козацтва.

6. Білгород-Дністровська загальноосвітня школа I-III ступенів №11. Дитячо-юнацька організація “Молода Січ” Українського козацтва.

Були проведені навчально-методичні збори викладачів допризовної підготовки 1 січня 2004 року. На зборах були розглянуті такі напрями виховання учнів, що ґрунтуються на козацьких військово-патріотичних традиціях, як козацьке тілодуховиховання.

Козацькі товариства беруть участь у військово-патріотичному вихованні молоді. Співпрацюють з цих питань з військовими частинами, військовим комісаріатом та ВНЗ (Адамівській курінь Українського козацтва, Білгород-Дністровська паланка Українського козацтва, Буджацька Січ Українського козацтва, Білгород-Дністровський 1-й Окружний полк ім. П.Орлика Українського козацтва, Білгород-Дністровський Окремий курінь ім. С.Білого Українського козацтва).

До урочистих проводів призовників на строкову військову службу під час проведення призову залучаються такі представники українського козацтва: Скляренко М.П. (Буджацька Січ), Бойчев В.В. (Буджацька Січ), Воробйов В.М. (Білгород-Дністровський Кіш), Городецький Л.Г. (Білгород-Дністровська паланка), Врублевський М.В. (Білгород-Дністровський 1-й Окружний полк).

Працює український козацький народний хор «Мрія» під керівництвом Зорила Івана Сергійовича. Вони проводять ряд концертів, за які відповідальний осавул Українського козацтва Горбачов Святослав Петрович. 21 лютого 2004 року, 29 лютого – шефські концерти для особового складу

¹³⁵ Звіт координатора діяльності козацьких осередків. Архів автора.

військових частин А-3955, А-0664.¹³⁶ 5 березня 2004 року – шефський концерт для працівників управління праці та соціального захисту населення виконкому Б-Дністровської міської ради.¹³⁷

Козацькі громадські формування Турлацького (курінний – Скиба М.Є.) та Окремого (курінний – Городниченко П.М.) курінів залучені до рейдів з охорони «Заповідника діда Євсея» (лісничий Костецький Є.П. – с козацтва). Планується з цього приводу розробити положення про громадські формування цього напрямку (як положення про громадські формування з охорони громадського порядку) та передбачити в ньому гарантії соціального захисту його членів.

Відділи культури (начальник Корчагіна Д.І.) та освіти (начальник Добриніна З.І.) постійно надають підтримку козацьким мистецьким колективам (колективи «Веселка», «Гроно», козацький хор, духовий оркестр).

У жовтні 2004 року козацькі самодіяльні колективи прийняли участь у обласному фестивалі – огляду козацького мистецтва. Заплановано обласний фестиваль – огляд козацького мистецтва зробити традиційним і проводити щорічно з нагоди Дня Українського козацтва (друга декада жовтня).

В районних газетах «Советское Приднестровье», «Будьте с нами», «Торнадо» започатковані рубрики, тематичні сторінки з метою висвітлення надбань історії, культури, традицій українського козацтва.

Відділи райдержадміністрації: фізичної культури та спорту, культури, освіти та сільвиконкоми спільно з козацькими товариствами (зокрема – Білгород-Дністровською паланкою, Адамівським курінем, Буджацькою Січчю, Окремим курінем ім. С. Білого.) планують військово-патріотичне виховання учнівської молоді; започатковані показові виступи спортсменів з козацьких видів єдиноборств) зокрема при проведенні Дня міста, свята незалежності). Більшість членів Українського козацтва – офіцери-відставники. Розробляються методичні рекомендації щодо залучення цієї категорії до військово-патріотичного виховання молоді.

Відділами райдержадміністрації: фізичної культури та спорту, оборонної та мобілізаційної роботи разом із сільвиконкомом ведеться робота по створенню козацьких військово-спортивних клубів у селах Нова Царичанка та Адамівка. Розроблюється положення про клуби цього напрямку; планується надавати їм допомогу, зокрема методичну, фінансову на Всеукраїнському рівні.

Згідно планів роботи відділу фізичної культури та спорту райдержадміністрації, сільвиконкомів козацька молодь району бере участь у щорічних лицарських турнірах, які проходять влітку в старовинній Білгород-Дністровській фортеці. Цей турнір зроблено Всеукраїнським.

Розроблена районна комплексна програма господарської діяльності осередків Українського козацтва.

У Білгород-Дністровському районі утворено районне відділення господарсько-комерційних проектів Українського козацтва (представник регіонального відділення – полковник УК Царенков О.О.).

Згідно розробленій програмі господарської діяльності козацтва в районні утворено кілька селянських-козацьких (фермерських) господарств (Бойчева В.В., Склярєнка М.П., та ін.).

¹³⁶ Звіт про роботу українського козацького народного хору «Мрія». Архів автора.

¹³⁷ Звіт про роботу українського козацького народного хору «Мрія». Архів автора.

Утворено цільовий позабюджетний фонд Українського козацтва для його відродження, розвитку та підтримки («козацька кредитна спілка»).

Щорічно з нагоди відзначення річниць незалежності України проводяться меморіальні акції з упорядкування козацьких поховань (Старокозаче, Козацьке, Петрівка, Староцаричанка, Адамівка).

Районна організація «Молода Січ» налагодила зв'язки з Всесвітнім Конгресом українців (віце-президент Веріга Іван – професор Торонтського університету – Канада).

Починаючи з 2000 року, заходи щодо проводів призовників району на строкову військову службу проводяться за участю представників Українського козацтва – зокрема – отамана Буджацької Січі генерал-хорунжего УК Склярєнка М.П., полковників УК Бойчева В.В., Городецького Л.Г., Тимофєєва В.Я., Устименка Б.І. та ін.). Планується формувати окремі підрозділи Збройних сил України за рахунок молоді – представників Українського козацтва.

Відділ оборонної та мобілізаційної роботи райдержадміністрації спільно із керівництвом козацьких осередків Буджацької Січі, Білгород-Дністровської паланки подав пропозиції щодо участі козацьких формувань району у сприянні охорони Державного кордону України на ділянці Старокозацької застави на розгляд командування Південного напрямку Прикордонних військ України. Планується створити, зокрема на базі Старокозацької застави окремий підрозділ (у складі частини) з числа військовослужбовців – представників Українського козацтва.

Відділи райдержадміністрації: оборонної та мобілізаційної роботи, освіти, сільвиконкоми залучають козацькі товариства району (зокрема – Білгород-Дністровську паланку, Буджацьку Січ) до військово-патріотичного виховання учнівської молоді (зокрема, на достатньому рівні ця робота ведеться у Долинівській ЗОШ I-II ст., Адамівській ЗОШ I-II ст., Біленьківській ЗОШ I-II ст.) Ця робота проводилася у 1997-2002 роках також у Випаснянській ЗОШ I-II ст., Випаснянській ЗОШ №1 I-III ст., Вигінській ЗОШ I-II ст., Старокозацькій ЗОШ I-III ст., Молозькій ЗОШ I-III ст. Розробляються методичні рекомендації щодо співробітництва педагогічних колективів загальноосвітніх шкіл та Українського козацтва у справі військово-патріотичного виховання молоді.¹³⁸

¹³⁸ Звіт координатора діяльності козацьких осередків. Архів автора.

V. КОЗАЦЬКІ ХУДОЖНІ КОЛЕКТИВИ

***У кого немає культури, у того позитивних якостей лише половина.
Від особи, яка не пройшла школи мистецтва, завжди віддає грубістю;
людині потрібно шліфувати себе, прямувати у всьому к досконалості.
Грасіан.***

Фольклор виник на досить архаїчній стадії розвитку музики, коли пісня була тісно пов'язана з обрядом і становила його складову частину. На цій стадії музика ще не мала самостійного значення, вона разом із словом і рухами становила синкретичну єдність. Усі компоненти цієї синкретичної єдності (слово, рух, музична поспівка) мали магічне значення. При виконанні спів поєднувався з відповідними рухами (хороводом, танцем, ходом). Слово, наспів, рух були нерозривні. Музичні інструменти у давніх українських племен виконували різні функції: сигнальну (звуки рога або барабана сповіщали про небезпеку, скликали на віче), ритуальну (гра на музичних інструментах супроводила магічні дії), естетичну (під час свят музика давала естетичне задоволення). Завдяки злиттю в епоху язичництва людини з природою, її одухотворенню, від більшості календарно–обрядових пісень віє ніжністю, чарівністю, добротою і простотою. Магією слова, ритму, музичною інтонацією вони замовляли добрі й злі сили природи. Це були своєрідні народні молитви до різних сил природи, різних божеств. З часом магічна функція втрачалася і стала переважати функція художньо–естетична.

IX – перша пол. XV ст. – епоха середньовіччя. Активно функціювали різні жанри, які мали свої прийоми викладу, сталі поетичні формули, епітети, словесні характеристики, які збагачувалися новою тематикою. Повного розквіту досягнув необрядовий вид усної народної творчості – епос, який виник давно, ще до утворення Київської Русі, а також билини, пов'язані з воєнною тематикою. У билинах яскраво проходить основна патріотична ідея – захист Батьківщини від ворога. Билини відобразили зростання етнічної самосвідомості і патріотизму: боротьба з ворогом важка і жорстока, але народ завжди перемагає. В образах богатирів втілилися народні ідеали хоробрості, мужності, високої моральності. Богатирі великодушні, б'ються з ворогами тільки в чесному бою, не мстиві й послідовно вірні своєму обов'язку. Билини створювалися не при князівських дворах і не в закутках сільської глушини, а в містах і містечках наддніпрянського пограниччя. «Погранична служба, ратники сільських ополченців, городяни – ось те середовище, яке відповідно до своїх симпатій створювало епічних героїв.

XIII – XIV ст. – епоха ренесансу у південних слов'ян, епоха формування національних держав, чим зумовлено зростання патріотичної свідомості, розвиток національних культур. Під впливом гуманістичної ідеології змінюються погляди на суть музичного мистецтва, якому надається самостійне значення. Музична естетика ренесансу виділяла емоційні властивості музики, її здатність пробуджувати той чи інший емоційний стан і давати слухачеві насолоду.

Кінець XV – початок XVI ст. В усній традиції формуються жанри, які відіграли виняткову роль у духовному та культурно–мистецькому житті українського народу. У цей час виникає героїчний епос – думи та історичні пісні, що продовжували давні епічні традиції Київської Русі і стали гордістю української нації. Розквітає різноманітна лірика, балади, розвивається

танцювальний фольклор (танці козак, гопак та інші. Гопак і козак (козачок) зародились в середовищі козацтва. У запальному танці гопаків розкриваються героїчний і мужній характер козаків, їхні життєрадісність та оптимізм. Це виражається у різних широких і високих стрибках та інших складних фігурах); з'являється новий інструментальний (кобза, бандура, ліра). Виникають думи та історичні пісні, які відображали переважно події, пов'язані з татаро–турецькими нападами. Широко відображалась в думках страшна турецько–татарська неволя. Думи цього циклу є своєрідними «невольничими плачами». З кінця XVI –початку XVII ст. козаки виступають уже не пасивною, струдженою масою, а борються за своє визволення (дума «Про Самійла Кішку», «Про козака Голоту»). Спочатку думи творили самі учасники козацьких походів. Це були козаки, або інші люди, які потрапляли в полон і за втечу деякі з них були осліплені, а потім вони все ж таки поверталися до Запоріжжя. Згодом виконавство епічних творів стає професією. У думках та історичних піснях співається про минулі часи, але минуле пов'язане з сучасністю, з часом виконавця і слухача, що надає їм особливої актуальності та життєвості. У думках з'являється психологічна характеристика героїв, у них поєднуються індивідуальне та колективне начала. В українському епосі відобразилася властива для гуманізму тенденція – прагнення особистості до волі. Герої дум не змиряються зі своїм рабським становищем, а активними діями визволяють себе та інших полонених.¹³⁹⁴⁰ Яскраво втілюється в українському епосі й такий важливий принцип ренесансного гуманізму, як любов до Батьківщини, патріотизм, вірність своїй вірі й народним традиціям.

З кінця XVI ст.. музична освіта в Україні піднялася на значно вищий рівень. Цьому сприяло виникнення братських шкіл, колегіумів, які були тими осередками, де культивувався хоровий спів і дбали про його найвищу якість. Хоровий спів звучав у братських школах як в православних храмах, так і при виконанні учнями ранніх форм театрального мистецтва. Про це свідчать перші друковані декламації кінця XVI –XVII ст.. До них належить «Просфонема» (Львів, 1591 р.), або привітання, яке виголошували учні Львівської братської школи київському митрополиту Михайлові Рогозі. Хоровий спів у братських школах кінця XVI – початку XVII ст.. займав виняткове місце, а школи були осередком розвитку хорового мистецтва. З утворенням в Україні Острозької академії (1580 р.), Львівського, Ставропігійського братства (1586 р.), численних братських шкіл на Січі, де, крім інших предметів, викладали піїтику, риторику, співи, сприяють тому, що у надрах народної мови мелосу кристалізуються нові засоби ліричної пісенної творчості. У всіх народів лірика має властивість конденсувати національно особливе і впливати на попередні види творчості. В Україні вже в XVII ст. пісенну лірику характеризує чистота мови, стрункість версифікації. У складанні нової козацької епіки та лірики немала роль належала учням братських шкіл, колегій.¹⁴¹

XVII – першої пол. XVIII ст. – Бароко. Активізація соціальної та національно – визвольної боротьби, виникнення козацько–гетьманської держави стало суспільно–політичним ґрунтом Бароко (трагічний гуманізм). Змінюється погляд на людську природу. Виникає дуалістичне уявлення про людську істоту, котра здатна як на добрі, так і на злі вчинки. Підкреслюється

¹³⁹⁴⁰ Корній Л. Історія української музики. Київ, видавництво М.П.Коць., 1996. – 15 – 52 с.

¹⁴¹Софія Грица. Трансмісія фольклорної традиції. – 41 с.

подвійність її буття: фізичне і духовне. У духовному вбачають єдину надійну основу життя людини. Формується інша свідомість, яка спрямувала людину на шлях розумних самообмежень і свідомого самоконтролю. І хоч цей період для українського народу був дуже складним і буремним, проте визвольна війна сприяла зростанню національної свідомості народу, активізації національних сил у розвитку своєї культури. Існування, хоч і в складних історичних умовах, козацько–гетьманської держави протягом майже століття позитивно позначилось на розвитку різних галузей культури і сприяло їхньому розквітові в цей період. Хронологічно невеликий період від початку визвольної війни до смерті Богдана Хмельницького (1657 р.) дав стільки зразків пісенного фольклору, скільки не створили попередні століття. У цей період думи та історичні пісні відзначаються історичною конкретністю і розповідають про реальні події, які тоді відбувалися (Хмельницький і Барабаш), козацько–селянські рухи. У думах та історичних піснях яскраво відображено волелюбні прагнення українського народу, всенародна боротьба проти польсько–шляхетського панування в Україні. Народ виступає в них як могутня сила, що бореться за свою волю під проводом відважних і відданих йому героїв. Український епос пройнятий почуттям патріотизму, любов'ю до рідної землі, відданістю своїй православної вірі. Крім епосу, в др. пол. XVII ст. – першій пол. XVIII ст. розвиваються й інші жанри укр. фольклору: побутова лірика, танцювальні жанри. На середину XVIII ст. вже склався основний класичний фонд українського фольклору.

В музичній освіті братніх шкіл з'являється хорівий спів з інструментальним супроводом. В Києві існували хор академічний та хор при Братському монастирі. Академічний хор брав участь у різних святах під час урочистих прийомів гостей, диспутів, рекреацій (травневих розваг на природі). Студенти Київської академії музикували і поза стінами свого закладу. Бідні студенти створювали невеликі хоріві групи і мандрували з ними по місту і найближчих селах, заробляючи собі на життя (співали, виголошували вірші, ставили лялькові вистави).

На Запорізькій Січі існували теж школи. За свідченням істориків, головна січова школа (на Чортомлицькій Січі, заснована в 1659 р.) мала спеціальне відділення, що готувало співаків та музикантів. З часом це відділення виділилося в окрему школу «вокальної музики і церковного співу», такі школи були і в паланках (адміністративних округах). У святкові дні учні шкіл співали перед козаками й розігрували веселі інтермедії, ставили вертеп. Розважаючись після вдалих воєнних походів, козаки Січі водили за собою величезний натовп музик і січових півчих – школярів. Школи готували музикантів для полкової музики. Історичні пісні цього часу збагачуються героїчними інтонаціями, виділяються пісні з мелодикою маршового характеру, з чіткою композиційною структурою («засвистали козаченьки»). Ці пісні бадьорі, пройняті оптимізмом; їм притаманні героїчний пафос, гімнічність.¹⁴¹⁴⁰

Ще донедавна уявлення про фольклор, про його жанри, структуру, звучання здебільшого були нечіткими, а спеціалісти з фольклору – серйозно стурбованими неувагою до нього, нехтуванням його глибинними традиціями. Нині ситуація певною мірою змінилася на краще не тільки в аспекті знайомства широких мас з народною творчістю, а й розуміння її суті для

¹⁴¹⁴⁰ Корній Л. Історія української музики. Київ, видавництво М.П.Коць, 1996. – 177 – 203 с.

історії, культури. В епоху культивування горезвісної доктрини про злиття націй, фантом висувався на шкоду етнічній самобутності. Забувалася пісня, традиції роду, безмежна гама людських почуттів, що мають глибинний характер. Ще донедавна обрядовий фольклор ототожнювався з реакційними пережитками, а нерідко трактувався як прояв націоналізму. В умовах перебудови і гласності ситуація змінилася на краще. Престиж фольклору в країні значно зріс завдяки посиленій пропагандистській роботі – засобами радіо, телебачення, в етнографічних концертах.

Білгород–Дністровський край багатий на талановитих самородків, які бережуть фольклорні традиції України. Ця робота дуже важлива для піднесення національної культури. Все це було б неможливим без ансамблів Козацький духовий оркестр, хор української народної пісні «Мрія», «Веселка», «Гроно», які доводять, що український фольклор не лише існує, а й має значні сили.

В статутах усіх сучасних козацьких організацій Задністров'я мовиться про необхідність розвивати козацьку культуру, зокрема:

– Чорноморське козацьке військо, Чорноморське козацьке з'єднання: «...створення козацьких фольклорних колективів, ансамблів»;

– Окремий полк ім. П.Орлика, Білгород-Дністровський Кіш Буджацької Січі: «...відродження, утвердження і розвиток української культури»;

– програма «Джура» Українського козацтва: «Організувати дитячі фольклорні колективи з вивчення козацької пісні та танцю, української народної пісні та танцю»;

– статут Молодої Січі Українського козацтва: «Відродження козацьких мистецьких традицій: кобзарства, лірництва, гуртового співу, танцю, дотепного влучного слова, різьбярства, художнього розпису, художньої вишивки, іконопису»;

– програма розвитку Чорноморського козацтва на 2002-2005 роки: «п.4. Вивчити можливості й утворити у районах нові козацькі творчі самодіяльні колективи, надавати підтримку створеним мистецьким колективам, провести районні фестивалі-огляди козацького мистецтва».

1. Козацький духовий оркестр.¹⁴¹⁴¹

Із організацією козацьких осередків в Білгород-Дністровському районі та місті – навесні 1996 року від військового оркестру Білгород-Дністровської залоги (гарнізону) відокремився козацький духовий оркестр (малий склад). Він складається з труб (3), баритону (1), тенорів (2), валторни (1), альту (1), басу (1), тромбону (1), великого барабану (1), малого барабану (1). Керівник козацького духового оркестру – Радченко Степан Федорович.

Козаки обслуговували козацькі заходи: конференції, зустрічі з отаманами, паради, ходи, виступали з концертами духової музики, надавали ритуальні послуги за помірними цінами...

Найактивнішими учасниками оркестру було створено ядро – козацьку раду – члени якої є Радченко Степан, Дегтяр Леонід, Литвин Петро, Хомко Анатолій, Радченко Володимир, Лисовий Анатолій.

Приємно було пройти головною вулицею Білгорода-Дністровського з козацьким оркестром.

¹⁴¹⁴¹ Козацький духовий оркестр. Характеристика. Архів автора.

2. Хор української народної пісні «Мрія».¹⁴¹⁴²

16 років тому молодий, енергійний, талановитий Іван Зорило прийшов на завод медичних виробів (сьогодні ВАТ «Гемопласт») з метою створити хоровий колектив. Й це йому вдалося.

В 1989 році на базі заводу медичних виробів було створено хор української народної пісні. До складу хору входять люди різних професій, різних національностей, але всі вони великі любителі української народної пісні.

Через три роки колективу було надано звання «Народний». Кожен рік хор давав звітний концерт перед робітниками та керівництвом заводу. Жодне свято не проходило без його виступів. Завжди радісно й тепло артистів зустрічали не тільки заводчани, але й жителі міста й району.

Про колектив багато писали в районних та обласних газетах. Хор має багато грамот, дипломів, свідоцтв; брав участь в міських, обласних, міжнародних фестивалях. На одному з таких фестивалів – «Травнева калина» - зустрілися з таким ж колективом з міста Кривий Ріг. Зав'язалася творча дружба. Колектив запросили на фестиваль української народної пісні до Кривого Рогу. Декілька разів приїздив криворізький хор до Білгорода-Дністровського.

Керівництво заводу багато допомагало колективу, виділявся транспорт для поїздок, матеріальна допомога артистам, був на заводі свій хорклас. Колектив преюмивався турпоїздками до Ленінграду, у Карпати, Крим.

Але змінюються часи, змінилося керівництво міста, заводу. Змінилося й наше життя. Із-за матеріальних проблем на заводі скоротили ставки баяністів та керівника хору; колектив залишився без свого хоркласу та матеріальної підтримки.

Але хор не розпався, він продовжує жити й радувати своєю піснею народ. Ось вже п'ять років керівник хору й баяністи працюють з колективом безкоштовно, п'ять років колектив не має ніякої підтримки від міста. Проводили репетиції й в ПТУ-10, й в міській бібліотеці, й в рибпромисловому технікумі. Сьогодні артисти мають приміщення на території міського пологового будинку. В 2004 році виділили старе складське приміщення, його відремонтували за свої кошти, виписали дошки й керівник сам зробив лави. Зараз артисти вважають, що це хорклас й сподіваються, що тут вони будуть працювати постійно.

В колективі 38 осіб різних професій, різного віку й різного характеру. Але за п'ять років вони дуже здружилися, «загартувалися» й стали великою співучою, веселою родиною й живуть за девізом – «Нам пісня жити й перемагати допомагає».

3. Ансамбль української народної музики «Веселка».

Ансамбль «Веселка», якому вже тридцять років, створений на базі Білгород-Дністровського педучилища силами викладачів – Михайлом Івановичем Нікіруєм, його дружиною Валентиною Афанасіївною й такими ж, як і вони, ентузіастами, популяризаторами і виконавцями народної музики В. І. Заїкою й

¹⁴¹⁴² Хор української народної пісні «Мрія». Характеристика. Архів автора.

В. Д. Краснянським. Спочатку це був ансамбль «Троїсті музики» з трьох музикантів, який з часом став поповнюватися талановитою молоддю з самого педучилища й шкіл міста. Нині це сталий колектив української пісні зі співочою та хореографічними групами, власним оркестром народних інструментів, який об'єднує людей різного віку й занять, але з'єднаних великою любов'ю до музики, пісні, серед яких – сім'ї Заїки, Нікіруй, Сухаренко та інші.

На протязі багатьох років колектив «Веселки» удосконалює свою майстерність, проводить велику роботу по збиранню фольклорного матеріалу. Саме обрядові пісні становлять основу репертуару колективу. Із студентськими фольклорними експедиціями М.Нікіруй об'їздив мало не всі села Придністров'я, збираючи невідомі зразки гаївок, щедрівок, весільних та обжинкових пісень. За роки копіткої пошукової роботи таких знахідок стало на великий фольклорний збірник, який вже підготовлено до друку. Учасники ансамблю також відтворюють старовинні народні інструменти. Увесь свій вільний час віддає виготовленню сопілок, ріжків, кувиць Викладач педучилища В. І. Краснянський. Вдалий підбір голосів виконавців та своєрідне звучання оригінальних музичних інструментів (таких, як коза, бас, бугай) дозволяють ансамблю з успіхом відтворювати мелодії та пісні новорічних, весняних, весільних та інших народних обрядів. Обрядовій темі відводиться особливе місце в виступах «Веселки». Тут характерним є не тільки вокальне та оркестрове виконання елементів хореографії (з ухотом природи мелодій, їх жанру, приналежності до тої чи іншої епохи), але також використання різноманітної обрядової атрибутики – Стрічок, вінків, паляниць, рушників і т. п. З великою майстерністю виконуються ансамблем не тільки українські, російські народні пісні, а й польські, болгарські та інші пісні.

У складі колективу – студенти та викладачі педагогічного училища. Їх Нікіруї прискіпливо відбирають за конкурсом, а потім ще «школять» у підготовчих групах перш ніж включити до основного складу. Адже ансамбль гідно носить звання народного, а це зобов'язує постійно тримати його у високій художній формі, вдосконалювати майстерність співаків, музикантів і танцюристів до професійного рівня. За час існування «Веселки» її школу пройшло більше півтисячі студентів педучилища, і всі вони, незалежно від обраної спеціальності, на все життя стали палкими шанувальниками української пісні. А ще за ці роки в ансамблі з'явилися колективи-паростки – співочі й інструментальні гурти, організовані по всій Україні його колишніми вихованцями. Таких уже налічується близько тридцяти.

Багато колишніх вихованців ансамблю продовжують удосконалювати свою майстерність в спеціальних учбових закладах, а деякі стали керівниками самодіяльних колективів. Так, наприклад, А. Гринько створив в селі Петрівка оркестр з народних інструментів, який вже став відомим в Білгород–Дністровському районі. В «Веселці» колись починав Андрій Яцеленко – керівник ансамблю «Водограй». В Молдові в ансамблі «Віоріка» співає Наталка Дачева.

В 1999 році «Веселку» запросили дати концерт. Товариство слов'янської культури кожного року проводить концерти з участю представників всіх слов'янських народів по черзі. Цього разу підійшла черга України. При виборі ансамблю вибрали «Веселку». Виступ проходив в залі Державної філармонії, вели трансляцію по телебаченню та радіо на всю країну. В цьому ж році

«Веселка» виступила на великому Українському концерті в Варшаві в залі Конгресу.¹⁴¹⁴³

У 2001 році «Веселка» приймала участь в 55-у Міжнародному фестивалі аматорського мистецтва у Валлійському містечку Ланголлен. У ньому брали участь 140 народних колективів більш ніж з сорока країн світу. В кожній номінації – своє журі. Богдан Пікіруй півроку вів електрону переписку з Ланголленом. Але це був тільки перший крок на шляху до Уельсу. Коли вже ансамбль під'їжджав до Ланголлену. Через дорожні затримки, визвані відсутністю необхідної кількості коштів. Колектив запізнювався. Час виступу в номінації «соло» вже пройшло. Ансамбль приїхав практично перед початком конкурсу в номінації народних колективів. До виходу на сцену залишалося менше години. Добре, що виступ «Веселки» згодились пересунути на пізніше. Їх два номери зайняли тільки 6 хвилин. Це дуже складна справа – показати за лічені хвилини те, що готується роками, показати культуру цілого народу. Журі очолював Член Королівської Академії; «Веселка» підкорила тисячі слухачів і професійне журі. І ось підсумок – «Веселка» стала першою. Жаль, що маючи заявки на участь у двох номінаціях фестивалю, «Веселка» виступила тільки в одній. Але журі в номінації «соло» прослухало солістку В. Нікіруй й дозволило виступити їй поза конкурсом. Це був дивовижний виступ.

З Білгород–Дністровська за славою для України їздили в Англію: В. Герасименко, І.Горяну, Т.Довганич, О.Долготьор, В.Іщенко, З.Кожухарь, Н.Котеля, І.Костова, Д.Корженко, В.Кошельник, Н.Мельник, Т.Мельницька, Н. М'якінова, В.Нікіруй, Т.Новаченко, М.Прищепа, І.Рогова, В.Сухаренко, І.Царук, С.Цуркан.

В 2002 році на цьому ж фестивалі колектив виступив вже у трьох номінаціях. В номінації ансамблів народної музики «Веселка» зайняла друге місце. Журі при оцінюванні приймало до уваги артистизм, костюми, оригінальність і культуру виконання, різноплановість і багато інших критеріїв. Склало враження й те, що у колектива є оркестрова група, де звучать бандура, цимбали, сопілка, скрипки, козо бас. Серед колективів такого рівня на фестивалі не було, а, можливо, й на Україні немає такого любительського колектива, у якого є свій оркестр. В номінації Folk Song Party «Веселка» зайняла перше місце. Валентина Афанасіївна Нікіруй прийняла участь в конкурсі солістів, виконуючих фольклорні композиції. З вісімнадцяти претендентів вона ввійшла в п'ятірку найкращих.¹⁴¹⁴⁴

Визначні творчі віхи ансамблю «Веселка»:¹⁴¹⁴⁵

1973 р. Почались перші репетиції троїстих музик.

1974 р. Творча зустріч з кобзарем О. Чуприною. Формування вокальної і оркестрової груп ансамблю.

1975 р. Участь в фестивалі «Студентська весна».

1976 р. Представляли державу на міжнародному фестивалі в Югославії; – концерт на республіканському телебаченні.

1977 р. Стали переможцями 1-го Всесоюзного фестивалю народної творчості (Велика Золота медаль);
– «Веселкі» присвоєно звання Народного;
– участь у міжреспубліканському фестивалі в Тирасполі.

¹⁴¹⁴³ Олесские известия. Варшавяне аплодируют «Веселке». 1999. – 19 травня.

¹⁴¹⁴⁴ Советское Приднестровье. Нас знает мир! 2002. – 18 июля.

¹⁴¹⁴⁵ Нікіруй М.І. Перелік виступів ансамблю. Архів автора.

- 1978 р. Концерти по Україні, запис телепередач.
- 1979 р. Участь в фестивалі–конкурсі «3 піснею по життю». Стали лауреатами;
 – концерти в Бресті, Білорусія;
 – участь у відкритті III Міжнародного телефестивалю «Радуга», Москва, Останкіно. 7–14 січня.
- 1980 р. Концерти по Україні. Записи по радіо, телебаченню.
- 1981 р. Концерт для делегатів XXVI з'їзду України.
- 1982 р. Запис для телебачення Німеччини;
 – концерт на ВДНГ в Києві.
- 1983 р. 30–ти хвилинний концерт на союзному телебаченні.
- 1984 р. Концерти по Україні, творчі зустрічі.
- 1985 р. Участь у відкритті десятого Міжнародного кінофестивалю;
 – концерти в Києві;
 – концерти для викладачів педагогічних училищ республіки;
 – творча зустріч і концерт з колективом з Данії 24 жовтня;
 – на протязі року ансамбль дав 60 концертів.
- 1987 р. Участь у фестивалі «Студентська весна».
- 1988 р. Концерт в м. Києві в рамках фестивалю, 15 –18 квітня.
- 1989 р. Концерти на святі мистецтв в Молдавії (Стефан–Воде);
 – концерт по телебаченню звіту Одещини в Києві;
 – участь в концертах в рамках II Республіканського фестивалю народної творчості «Вінок дружби».
- 1990 р. Творча зустріч з хоровою капелю «Дударик»;
 – концерт для викладачів і студентів педагогічних училищ України;
 – концерти в Києві (педучилище №2, Будинок культури і т. д.).
- 1991 р. Концерт для делегації з Фінляндії.
- 1992 р. Концерт для учасників Республіканського семінару;
 – концерт в м. Бендери.
- 1993 р. Ювілейні концерти до 20–річчя;
 – стали лауреатами фестивалю «Травнева калина».
- 1994 р. Концерти по Україні.
- 1995 р. Концерти по Україні.
- 1996 р. Концерти по Україні.
- 1997 р. Участь в міжнародному фестивалі в м. Черкаси;
 – участь в міжнародному фестивалі в м. Тирасполь;
- 1998 р. Програми на телебаченні, по радіо.
- 1999 р. Виступ у Варшавській філармонії, 19 січня;
 – концерт в Залі Конгресовій в м. Варшава, жовтень;
 – концерт в м. Отвоцк, Польща у жовтні;
 – запис на польському телебаченні.
- 2000 р. Концерти в рамках днів української культури в Болгарії;
 – показ по болгарському телебаченні;
 – стали лауреатами фестивалю «Таланти твої, Україно».
- 2001 р. Концерти в м. Бамберг, Еффельтріх – Німеччина, 9 –10 липня;
 – концерти в м.Криниця – Польща, 12 липня;
 – участь в 55–му міжнародному фестивалі під патронатом Принца Уельського в м. Лланголлен, Великобританія у липні;
 – запис на телебаченні Великобританії;
 – концерт в Соборі міста Лланголлен;

- концерт в м. Бала;
- 2002 р. Концерт для педагогів м. Зальцбург, Австрія (Музична академія ім. В.А. Моцарта);
- конкурсні виступи в рамках 56-го фестивалю під патронатом Принця Уельського в трьох номінаціях. В номінації «Ансамбль народної музики» завоювали друге місце. В номінації «Народний спів» – перше місце;
- концерт в м. Бала, Уельс;
- виступи в рамках фестивалю лемківської культури в Варшаві;
- концерт в м. Форхейм, Еффельтріх, Німеччина;
- стали лауреатами в конкурсному фестивалі «Козацькому роду нема переводу»;
- участь в урядових концертах.
- 2003 р. Участь у гала–концерті в рамках фестивалю, присвяченого входженню Польщі в Євросоюз, м. Польща;
- стали лауреатами конкурсного фестивалю «Байда», після приймали участь в гала–концерті лауреатів в м. Києві, у Національній опері;
- концерти в рамках ювілею ансамблю (30 років);
- науково – практична конференція.
- 2004 р. виступ 9-го липня на сцені міжнародного фестивалю–конкурсу під патронатом Принца Уельського в м. Лланголлен у Великобританії;
- запис на телеканалі «BBC», «Опус» – Великобританія;
- концерт «Веснянки на вулицях Парижу»;
- концерт в м. Санс;
- концерт в м. Форхайм, Еффельтріх, Німеччина;
- концерт для учасників Регіонального семінару замісників директорів педагогічних училищ України з проблем патріотичного виховання молоді.
- 2005 р. Проведення творчого вечора–концерту солістки ансамблю В. Нікіруй;
- концерт для учасників республіканського семінару журналістів.

4. Ансамбль української народної музики «Гроно».¹⁴¹⁴⁶

Ансамбль був створений у 1997 році на базі міського Центру дитячої творчості. У цьому ж році колектив вперше став Лауреатом міського і обласного конкурсів–оглядів «Таланти твої, Україно».

У складі ансамблю працюють три різновікові групи, що складає 45 гуртківців. Творча діяльність колективу спрямована на відродження української народної пісні. Весь склад ансамблю – хлопчики, тому і репертуар колективу побудований на українських похідних маршах, козацьких піснях, думах, баладах.

Керівник Богдан Михайлович Пікіруй професійно досконалий педагог, вміло організовує навчальний процес, розвиває творчі здібності вихованців, їх художні особливості.

Ансамбль веде активну роботу по естетичному вихованню юних слухачів, по пропаганді українських народних пісень. Колектив користується

¹⁴¹⁴⁶ Ансамбль української народної музики «Гроно». Характеристика. Архів автора.

великою популярністю у мешканців міста, є постійним гостем у навчальних закладах, дитячих таборах відпочинку та санаторіях смт Затока та Сергіївка. Є активним учасником дитячих свят, концертів і акцій, які проводить міський Центр дитячої творчості.

В основі успіху колективу полягає системність навчально– виховного процесу: гра на музичних інструментах, пошук і відтворення пісенного матеріалу, розвиток вокальних здібностей дітей. Колектив постійно працює над удосконаленням своєї виконавчої майстерності. Всі вихованці і керівник завжди знаходяться у творчому пошуку.

Ансамбль «Гроно» є лауреатом I, II та III ступенів XI, XII, XIII, XIV, XV обласних в рамках Всеукраїнських оглядів–конкурсів «Таланти твої, Україно». У 2003 році ансамбль прийняв участь у Всеукраїнському фестивалі козацької пісні «Байда», де здобув звання Лауреата. Того ж року хлопці прийняли участь у святковому концерті на Всеукраїнській козацькій Раді в Національній Опері України. Влітку 2005 року вокальне тріо ансамблю представляло Україну на XXIII конкурсі «Лемківська ватра» в Польщі.

Ансамбль народної української музики «Гроно» має звання «зразковий художній колектив».

VI. КОЗАЦЬКА ПЕДАГОГІКА

Національна ідея є провідною, об'єднуючою в історичному бутті кожного народу, нації (етносу). Українська національна ідея проходить через всю педагогічну спадщину минулих епох. Вона надихала цілі покоління освітніх діячів, педагогів на вірне служіння рідному народу. Дослідження витоків, становлення й розвитку національної системи виховання, вітчизняної педагогіки є першорядною проблемою, від розв'язання якої залежить вихід незалежної Української держави на сучасний рівень світових стандартів у галузі освіти і виховання.

Творчий підхід до історико-педагогічної спадщини нашого народу дозволяє стверджувати, що чільне місце в ній належить могутньому освітньо-виховному потенціалу, який найдоцільніше назвати українською козацькою педагогікою. Щоб розкрити її основні ознаки, необхідно насамперед з'ясувати, що таке українське козацтво як культурно-історичний феномен.

Народ – нація – це самовідтворювана система. Вона може втратити певні функції (державницькі), але доки жива – спроможна сягати ще вищих рівнів свого розвитку. Потрібні лише внутрішня сила і воля. Втіленням волі і сили, феноменом відродження свідомо і послідовно стало козацтво. Славетний байда (Вишневецький) не тільки поборює військову потугу татар і турків, а й гордо відкидає компроміс (навіть в ім'я життя) з поневолювачами народу (віра твоя, кидає він у вічі султанові погана - тож волю умерти, але не бути в спілці з тобою). В ім'я розквіту народу П.Конашевич-Сагайдачний з усім своїм кошем вступає до Київського освітнього братства. Б. Хмельницький сприяє розвитку Києво-Могилянської академії, багато полковників здобуває освіту в зарубіжних університетах. Гетьман І.Мазепа будує освітні заклади та храми. П. Орлик творить найдемократичнішу та найгуманістичну в Європі Конституцію, а Кирило Розумовський докладає максимальних зусиль для створення в Батурині університету й 52 роки очолює російську академію наук і здобуває всеєвропейське визнання.

Історія вчить: поки козацтво було могутньою, суспільною культуротворчою, моральнодуховною, національно-патріотичною потугою, доти Україна зберігала свою незалежність чи автономію. Загальновідомо: козацтво – надзвичайно високого, елітного рівня військова організація, але самою історією їй судилося відіграти роль вирішальної сили у відродженні нації-держави, захисті демократії і свободи, гуманізму, найвищого рівня – конституційної, правової культури. Дика і темна, свавільна, гультяйська сила, як атестували козацтво недруги України, цієї місії виконати не могла. Нагадаймо свідчення Д. Яворницького: на Січ приймали лише тих, хто визнав православну віру, спілкувався українською мовою, брав присягу захищати до останнього подиху людину, родину, військове товариство й Україну, та за них бути готовим віддати й життя. Іноземці відзначали: козацтво породило найвидатніший феномен лицарства, патріотизму, честі - духовне побратимство; їм не вдалося зафіксувати жодного випадку зради цього тилу людства! І цілком зрозуміло, що такий тип людей не міг з'явитися сам собою, з нічого.

Вирішальну роль у кристалізації українського характеру відіграла козацька освіта, педагогіка самопізнання та самореалізації, особової й національно-релігійної самосвідомості, філософії життя по-людськи: чесно і совісно, патріотично й професійно, на засадах демократії і свободи,

красиво і просто. Закономірно, що народ в історичних піснях і думах підніс козацтво на висоту ідеалу. Г. Сковорода не тільки розвинув філософсько-етичний принцип самопізнання, самотворення, самореалізації, а й уславив як образ-взірець “отця вольності Богдана”. Т. Шевченко, написавши не тільки “Кобзаря”, а й “Букваря”, еталонами людини оспівував носіїв козацької філософії, етики і моралі, гідності і честі, політичної активності та державницької мудрості. Доречі, Великий Кобзар був курінним отаманом Петербургського козацького Кошу! Тож природно, що форми козацької етнопедагогіки жили в творах П. Куліша і М. Костомарова, П. Мирного, І. Франка і Л. Українки, Карпенка-Карого, у працях видатних педагогів Г. Ващенка і Яніва, Шлемкевича, Сухомлинського і Стельмаховича, а нині повертається до системи сучасної освіти як незнищений Дух нації.

Епоха козацтва створила багатогранну, глибоку духовність, що стала гордістю і окрасою, вершиною української національної культури. Її освітньо-виховний, емоційно-естетичний потенціал ліг в основу не лише козацької, а й усієї української національної системи виховання. Козацтво було, в кращому розумінні цих понять, аристократією національного духу, високоморальною елітою своєї нації. Палкий український патріотизм козаків був могутнім стимулом до державотворчого, вільного і незалежного життя. Багатовіковий визвольний козацький рух покликав до життя унікальне явище не лише східнослов'янської, а й світової культури – козацьку педагогіку. Вона найтісніше пов'язана з матеріальною і духовною сферами, творцями яких було українське козацтво. Уся козацька Україна була поділена на “полки”, і в усіх полках та у володіннях Січі функціонували різного роду школи. Ті школи давали світську, релігійну і військову освіту, а головне – готували до життя: як приватного, так і державного. Україна вся була всяяна навчально-виховними закладами і закономірно була визнана Європою як найосвіченіша країна – нація.

Українська козацька система виховання – глибоко самотутнє явище, аналогів якому не було в усьому світі. Вона мала кілька ступенів. Передусім – дошкільне родинне виховання, яке утверджувало високий статус батьківської і материнської народної козацької педагогіки. Вже в цей період специфічною була роль батька: він цілеспрямовано займався загартуванням своїх дітей, формував у них лицарську честь і гідність, готував їх до подолання життєвих труднощів, до захисту рідної землі, вільного життя. Другий ступінь козацького виховання найдоцільніше назвати родинно-шкільним. У козацьких, братських та інших типах шкіл найвищий статус

мали родинні, національні, духовні і матеріальні цінності, які переростали в загальнонаціональні (заповіді волелюбних батьків і дідів, традиції, звичаї і обряди тощо) і включали в себе релігійно-моральні цінності. Потім молодь, яка прагнула знань, училася у вітчизняних колегіумах і академіях, у відомих університетах Європи, отримувала підвищену і вищу освіту. Такі молоді люди, освічені і виховані на європейському рівні, часто очолювали, як правило, національно-визвольний рух, брали активну участь у розбудові освіти, науки і культури України та інших, зокрема, слов'янських держав. У січових і козацьких школах, школах джур, а також по закінченню вищих навчальних закладів юнацтво одержувало систематичне фізичне, психофізичне, моральне, естетичне і трудове загартування, національно-патріотичну підготовку, спортивно-військовий вишкіл.

У центрі козацької педагогіки – ідеал вільної і незламної в своїх прагненнях до свободи людини, яка на вітчизняних традиціях громадського, політичного життя розвиває рідну культуру й економіку, будує незалежну державу. Козацька виховна мудрість плекає обумовлений конкретно-історичними обставинами тип українця, який свято береже традиційні родинні і загальнонаціональні цінності. Будучи найтиповішими представниками українського народу, козаки виробили власну духовність, яка стала гордістю національного менталітету, його найвищою вершиною. Такими компонентами духовності є козацька ідеологія, козацька філософія, козацька мораль і етика, козацький світогляд, козацький характер та ін. Оволодіваючи козацькою духовністю, підростаючі покоління української молоді заперечували рабську психологію, втрату людиною самостійності й гідності, слабодухість, пасивність, невіру в свої сили, політичне прислужництво.

Козацьке загартування тіла й духу своїми коренями сягає часів праукраїнської історії. Цілісна система козацького тіловиховання викристалізувалася і досягла найвищого ступеня розвитку саме в запорозьких козаків. Тілесне і психофізичне загартування козаків було складовою частиною комплексної і цілісної системи ідейно-морального, емоційно-естетичного і військово-спортивного виховання.

Висока ефективність дії козацької педагогіки, втілення нею найвищих досягнень національної педагогічної спадщини забезпечує глибоку і всебічну етнізацію підростаючого покоління. Пізнавально-виховний потенціал козацької педагогіки сприяє створенню таких соціальних ситуацій, умов, які найбільше відповідають сутності генофонду української нації.¹⁴⁷ В умовах демократизації і гуманізації суспільного життя, зміцнення незалежності України досягнуто такого доробку в теорії і практиці національної системи освіти і виховання, який дозволяє перейти на новий, вищий рівень розвитку вітчизняної педагогіки.

Важливу роль у її розвої відіграли Державна національна програма „Освіта. Україна XXI століття”, концепція національного виховання, схвалена Всеукраїнською педагогічною радою працівників освіти (червень 1994 р.), програми і концепції Інституту українознавства Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. Мета програми – плекання підростаючих поколінь з глибоко національною свідомістю і самосвідомістю, характером, світоглядом та ідеалами на традиціях культури, духовності рідного народу, на кращих досягненнях інших народів.

У період утвердження незалежної України відроджене Українське козацтво як громадсько-політична організація створила Українське дитяче і юнацьке товариство „Січ”, Всеукраїнський добротинний Фонд лицарського виховання ім. Петра Сагайдачного. В осередках цих організацій, у багатьох родин, школах та інших навчально-виховних закладах діє козацька педагогіка. У багатьох регіонах України діють учнівські козацькі гурти, курені, коші, братства, товариства та ін. Створюються козацькі читанки, хрестоматії, розробляються методики і технології виховної роботи на козацько-лицарських традиціях. Поряд із відродженням таких організацій, як „Січ”, „Пласт”, „Сокіл”, народжуються і міцніють дитячі та юнацькі об’єднання суто козацького характеру, зокрема „Джура” – дитячо-юнацька організація національно-

¹⁴⁷ Українська козацька педагогіка. Освіта. – 1992. – 1 вересня.

духовного відродження, дитяча та молодіжна організація Українського козацтва «Молода Січ».¹⁴⁸

У 1995 р. Міністерство освіти України довело до відома і використання в навчально-виховній роботі „Методичні рекомендації педагогічним колективам закладів освіти України по відродженню історико-культурних та господарських традицій українського козацтва”.¹⁴⁹

5-6 липня 1997 р. відбулася Всеукраїнська науково-практична конференція „Сучасна козацька педагогіка”, на якій розроблено і схвалено чимало важливих документів (концепцій, програм та ін.), спрямованих на подальший розвиток національної системи освіти, виховання молоді на традиціях українського козацтва. Такі конференції вирішено проводити щорічно.

У тижневику „Освіта” від 24 вересня – 1 жовтня 1997 р. було надруковано першу в історії вітчизняної педагогіки програму „Сучасне козацько-лицарське виховання дітей і юнацтва України”.¹⁵⁰ Програма передбачає реалізацію трьох основних змістовних компонентів. Перший стосується вивчення дітьми, підлітками і юнаками історії Українського козацтва, другий – вітчизняної національної культури (мистецтва, науки, освіти) і третій – військової майстерності козаків. Розроблені методичні матеріали, які спрямовані на надання конкретної практичної допомоги вчителям, вихователям, класоводам, класним керівникам, батькам з метою досягнення цілей програми.¹⁵¹

Ніщо не повертається в традиційних формах, час диктує свої. Не всі форми відповідають сучасності і в козацькій педагогіці: нині інший тип виробничих відносин, побуту, потреб та свідомості. Але дух не втрачає сили, енергії, цілеспрямованості до мети. Тому не можуть не використовуватися такі принципи козацької педагогіки, як любов до сім’ї, роду і нації; до рідної природи, оселі, землі; дух лицарства (побутового, військового і державницького) і волелюбності, життєносний дух побратимства; дух особової, соціальної і національної самосвідомості, гідності та честі...

Історія козацтва Задністров’я останнього десятиліття ХХ століття – першого десятиліття ХХІ століття діють нам великий історичний урок громадського почину. Він полягає в тому, що козацько-лицарські традиції, цінності, їхній могутній потенціал цілеспрямовано, творчо, відроджують козацькі організації і навчальні заклади на громадському і державному рівнях.

Започатковано ще у 2001 році проведення на базі Адамівської ЗОШ І-ІІ ст.. щорічного конкурсу на краще знання військової історії України серед учнів випускних класів за призами газети «Советское Приднестровье».

В звітний період оргкомітетом кіно свята «Козаки йдуть» було організовано показ низки фільмів про козацький період української історії (2002-2003 роки).

¹⁴⁸ Національне виховання. Яким йому бути? Освіта. – 1996. – 7 серпня.

¹⁴⁹ Інформаційний збірник Міністерства освіти України. – 1995. – №11. – С.28 .

¹⁵⁰ Програма „Сучасне козацько-лицарське виховання дітей і юнацтва України”. Освіта, 1997. – 24 вересня – 1 жовтня.

¹⁵¹ Програма „Сучасне козацько-лицарське виховання дітей і юнацтва України”. Освіта, 1997. –24 вересня – 1 жовтня.

У рамках кіно свята «козаки йдуть» було проведено перед сеансами концерти, виставки, творчі змагання школярів.¹⁵²

15 березня 2002 року – розпорядження Президента України про вшанування пам'яті гетьмана Петра Сагайдачного у зв'язку з 380-ю річницею від дня його смерті. Виконання Розпорядження Президента України було забезпечено Одеською обласною державною адміністрацією.¹⁵³

У закладах освіти Білгород-Дністровського району проведені тематичні заходи для популяризації політичної, військової та благодійної діяльності Петра Сагайдачного, виховання у молоді патріотизму та поваги до історичного минулого українського народу.

З допомогою вчителів історії, шкільних бібліотекарів проведені усні журнали, тематичні класні години, випуски газет, вечори пам'яті.

Змістовна робота проведена в Адамівській загальноосвітній школі I-II ступенів, Випаснянській загальноосвітній школі I-III ступенів №1, Старокозацькій загальноосвітній школі I-III ступенів, Долинівській загальноосвітній школі I-II ступенів.

В Адамівській загальноосвітній школі козацько-лицарського виховання проведено тиждень пам'яті П.К.Сагайдачного (з 15 по 19 квітня 2002 року):

- бліц-інформація по класах «Згадаймо праведного гетьмана...»;
- урочисте засідання Ради Джур та Дан. Присвоєння козацькому загону 6 класу імені П.К.Сагайдачного;
- спеціальний випуск шкільної газети «Річ про Адамівську Січ», усний журнал «Згадаймо праведного гетьмана»;
- урочиста шкільна лінійка у зв'язку з 380-ю річницею від дня смерті П.К.Сагайдачного;
- вечір пам'яті П.К.Сагайдачного.¹⁵⁴

26 березня 2002 року – розпорядження Президента України №55-2002 р. «Про відзначення 350-ї річниці Батозької битви «перемоги військ Богдана Хмельницького у битві під Батогом 22-23 травня 1652 року», розпорядження начальника управління освіти і науки Одеської облдержадміністрації №6206/705 від 10.04.2002 року, наказ по відділу освіти Білгород-Дністровської райдержадміністрації від 04.2002 року.¹⁵⁵

У навчально-виховних закладах Білгород-Дністровського району було проведено тематичні лекції, уроки, бесіди тощо, присвячені визвольній війні українського народу середини ХУІІ століття, зокрема перемоги у Батозькій битві; залучити до цієї роботи викладачів історії, працівників музеїв та архівів, науковців та літераторів, політичних діячів; було широко висвітлено в місцевих друкованих та електронних засобах масової інформації заходи, присвячені відзначенню ювілею Переяславської козацької ради; було організовано тематичні виставки в бібліотеках, конкурси класних газет, плакатів, малюнків і святкові концерти художньої самодіяльності, спортивні змагання з національних видів бойових мистецтв з козацьких вправ у володінні старовинною зброєю; проведено зльоти юних козачат, зустрічі з представниками громадських козацьких об'єднань.

¹⁵² Завдання Координаційної ради з питань розвитку Українського козацтва в Білгород-Дністровському районі. Архів автора.

¹⁵³ Розпорядження Одеської облдержадміністрації. Архів автора.

¹⁵⁴ Звіт Білгород-Дністровського відділу освіти РДА. Архів автора.

¹⁵⁵ Наказ по відділу освіти Білгород-Дністровської РДА від 04.2002. Архів автора.

Було затверджено наказ №287 по відділу освіти Білгород-Дністровської райдержадміністрації від 22 жовтня 2002 р. на виконання Указу Президента України від 13 березня 2002 року №238/2002 «Про відзначення 350-річниці Переяславської ради 1654 року» і розпорядження райдержадміністрації №368/2002 від 20 червня 2002 року Про збереження та пропаганди історичної і культурної спадщини українського народу.¹⁵⁶ Затверджено Заходи щодо відзначення Ради.¹⁵⁷

Згідно наказу державного управління екології та природних ресурсів в Одеській області від 29 грудня 2003 року було проведено обласний екологічний конкурс серед учнів 7-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів за підтримки управління освіти і науки Одеської облдержадміністрації та Чорноморського козацького з'єднання Українського козацтва. Мета – поширення народних традицій, виховання серед дітей та юнацтва національної гідності, готовності до захисту рідного краю, забезпечення всебічного розвитку їхнього духовного світогляду, любові до природи, української культури, мови та батьківської землі. Конкурсантами було висвітлено екологічне становище в рідному селі та місті, відношення козаків до збереження екології від ХУ до ХХ століть включно. Описано були флора та фауна території, де проживає учасник конкурсу, відродження та діяльність сучасник козаків у 1917-1921 роках вільного козацтва; сучасного козацтва; роль і діяльність суспільства в збереженні екології, запобіганні екологічним катастрофам.¹⁵⁸ У складі журі для оцінки робіт входили, крім інших, Скляренко М.П. – отаман Буджацької Січі, генерал-хорунжий УК; Городецький Л.Г. – отаман Білгород-Дністровської паланки, полковник УК.

16 січня 2004 року вийшло розпорядження Одеської обласної державної адміністрації №18/А-2004 «Про відзначення 85-ї річниці проголошення Акта злуки навчально-виховними закладами Білгород-Дністровського району». Згідно розроблених заходів щодо відзначення 85-ї річниці проголошення Акта злуки 22 січня 2004 року в навчально-виховних закладах району проведені тематичні класні години, інформаційні лінійки, конференції старшокласників, диспути. Заходи підготовлені вчителями історії, літератури, заступниками директорів з виховної роботи.

Змістовністю, науковістю відзначаються масові заходи з учнями, проведені у Випаснянській ЗОШ I-III ст. №2 (науково-практична конференція старшокласників «Етапи становлення української держави», вчитель історії Кривенко А.К.), у Випаснянській ЗОШ I-III ст. №1 (диспут для учнів 10-11 кл. «День Соборності: Я і Україна», вчителі історії Іваненко О.Я., Кожухаренко В.М., бесіда для учнів 7-8 кл. «На шляху до відродження української державності» – готували вчителі історії, класні керівники).

Тривав районний етап Всеукраїнського конкурсу учнівської творчості на тему: «Ідея Соборності України: творчість Тараса Шевченка; минуле, сучасне і майбутнє». Конкурс проводився з 4-х номінацій «Література», «Історія України і державотворення», «Образотворче мистецтво», «Декоративно-прикладне

¹⁵⁶ Наказ по відділу освіти Білгород-Дністровської РДА від 22.10.2002. Архів автора.

¹⁵⁷ Заходи відділу освіти Білгород-Дністровської райдержадміністрації щодо відзначення Переяславської Ради. Архів автора.

¹⁵⁸ Наказ державного управління екології та природних ресурсів в Одеській області від 29.12.2003. Архів автора.

мистецтво”. У березні 2004 року було проведено районне свято на базі Адамівської ЗОШ. «Геній Т.Г. Шевченка та українське козацтво». ¹⁵⁹

Протягом січня 2004 року у навчальних закладах району проведено бесіди “Універсали Центральної Ради”, виховні години “Бій під Крутами: уроки історії”, тематичні наукові конференції, “круглі столи”, тематичні уроки, лекції, зустрічі з видатними людьми краю з метою патріотичного виховання молоді. В бібліотеках закладів освіти організовано книжкові тематичні виставки “Соборна Україна: від ідеї до життя”, “В сім’ї великій, в сім’ї вольній, новій”, “Україна – соборна держава”, проведені історичні читання “Бо є держава наша Україна і є її не втрачений народ”, книжково-документальні виставки “Соборність України: державницька національна ідея” (Випаснянські ЗОШ I-III ст. №1 і 2, Шабські ЗОШ I-III ст. №1 і 2, Старокозацька ЗОШ I-III ст.). На зимових канікулах були проведені для школярів екскурсії до історичних міст України (Київ, Львів). ¹⁶⁰

Відзначався в закладах освіти Білгород-Дністровського району День захисника Вітчизни (наказ по райво №45 від 11.02.2004 року). ¹⁶¹ Була проведена така робота: проведені ряд заходів, в яких приймали участь козаки районних організацій УК: районні спортивні змагання “козацькі забави”, зустрічі з воїнами різних родів військ. ¹⁶²

Розробляється положення про Всеукраїнську дитячо-юнацьку військово-патріотичну гру «Сокіл» й проводити її так, як колись проводили «Зарницю». Військово-патріотичну гру «Сокіл» відділи райдержадміністрації: оборонної та мобілізаційної роботи, освіти, культури впроваджували в практику роботи шкіл району ще з 1998 року (тоді вона називалася військово-патріотична гра «Джура» та проводилася в Старокозацькій ЗОШ I-III ст., Вигінській ЗОШ I-II ст., Випаснянській ЗОШ I-III ст. №1, Адамівській ЗОШ I-II ст., Долинівській ЗОШ I-II ст..

Організовано спільну роботу навчальних закладів та козацьких товариств щодо виховання молоді на засадах патріотизму, демократії, високої моралі та захисту Батьківщини. Така робота організована в Адамівській ЗОШ I-II ст., Долинівській ЗОШ I-II ст., Біленьківській ЗОШ I-II ст., представники яких брали участь у травні 2004 року в обласній науково-практичній конференції з цієї проблеми.

Постійно діючий семінар з проблем козацького виховання організовано на базі Адамівської ЗОШ I-II ст. Посилено спільну роботу навчальних закладів з ВНЗ щодо пошуку та вивчення архівних документів з питань історії Українського козацтва. З Одеським національним університетом (історичним факультетом – викладачі – Бачинська О.А., Гуцолук С.В., Гончарук Т.Г.) співпрацюють Петровська ЗОШ I-II ст., Адамівська ЗОШ I-II ст. Добре було б створити раду з числа вчителів історії України, яка б координувала цю роботу.

Організуються спільно з ВНЗ виставки студентські творчі роботи під девізом «козацькому роду нема переводу». Організовані такі виставки робіт школярів в районі з 2004 року (зокрема «Збережемо Україну – козацьку державу» - травень 2004).

¹⁵⁹ Звіт про роботу координаційної ради з питань розвитку Українського козацтва в Білгород-Дністровському районі. Архів автора.

¹⁶⁰ Звіт про стан виконання Національної програми. Архів автора.

¹⁶¹ Звіт про стан виконання Національної програми. Архів автора. Наказ по Білгород-Дністровському райво від 11.02.2004. Архів автора.

¹⁶² Звіт Білгород-Дністровського райво. 2004. Архів автора.

Запроваджено в ВНЗ спецкурс «Козацтво на півдні України: історія і сучасність». В Адамівській ЗОШ I-II ст.. такий спецкурс було запроваджено ще у 1998 році.

Організовано в Одеській області з 2004 року екскурсії (зокрема – «Одеса козацька») учнівської молоді до пам'ятних місць Одещини, пов'язаних з історією Українського козацтва. Розроблюється районний туристський маршрут – «Білгород-Дністровський козацький»¹⁶³.

Аналіз діяльності шкіл (Саратського району – Миколаївсько-Новоросійської; Білгород-Дністровського району – Старокозацької, Молозької, Випаснянської № 1, Вигінської, Долинівської, Турлацької, Адамівської); Білгород-Дністровського педагогічного училища в напрямку козацько-лицарського виховання учнів свідчить, що ефективність цієї роботи значною мірою залежить від особи, яка спрямовує діяльність колективу, її впливу на оточуючих. Загальні риси цього процесу (формообразуючі фактори):

1. Наявність ентузіастів.
2. Залежність результатів роботи від особистих якостей ентузіастів.
3. Залежність результатів роботи від посади, яку займає ентузіаст (адмінресурс).

Так ось, згідно основних формообразуючих факторів цей процес в навчальних закладах Задністров'я проходив так:

1. Білгород-Дністровське педагогічне училище.

Із 1994 року (після появи в педагогічній пресі концепції козацького виховання) і по теперішній час ентузіасти–викладачі – Юрченко В.І., Віштак О.М., Головань І.М., Лобанова В.С. опрацьовують із студентами старших курсів шляхи впровадження в практику освіти козацьку педагогіку. Робота ведеться з метою теоретично-практичного вивчення методики козацько-лицарського виховання в школі. Студенти читали літературу, писали курсові роботи, зустрічалися з козаками. В своїх творах визначали студенти:

Виходцев Р.Г. (1995): «Можна зробити висновок, що відродження культурно-освітніх козацьких традицій одна з необхідніших і найважливіших граней зміцнення незалежності України. Все це досягається за допомогою козацької педагогіки, яку використовували наші предки».

Чудак О.В. (1995): «Взявшись до написання курсової роботи на тему козацької педагогіки, я хотів насамперед розкрити і донести до студентів міцний зв'язок системи виховання сучасного і минулого. Ці всі питання дуже складні і водночас дуже цікаві зараз, тим паче майбутньому педагогу. І якщо я більше буду знати про методи, форми виховання на Україні в часи козаччини, гетьманщини, то це піде тільки на користь мені і всім тим, з ким я буду про це спілкуватись».

Місержі М.В. (1999): «Пізнання ідейно-морального, виховного потенціалу козацької духовності, розкриття своєрідних форм її існування, самобутніх шляхів розвитку має багато в чому вирішальне значення у відродженні та

¹⁶³ Звіт про виконання розпорядження голови Одеської облдержадміністрації від 28.12.2001. Архів автора.

становленні української національної системи виховання, школи і педагогіки, у формуванні в наш час вільної, з стійкими морально-вольовими якостями, силою духу особистості».

Ткаченко І.В. (2002): «Як сказав директор школи козацько-лицарського виховання – українця можна виховати тільки виховуючи українця, бо людина може стати людиною тільки через виховання – і, спостерігаючи розвиток сучасного українського суспільства, ми приходимо до висновку, що відбуваються значні зміни у вихованні підростаючого покоління, зокрема національного виховання. Це відбувається завдяки тому, що все частіше в системі виховання керівники шкіл звертають увагу на те, щоб дітей, юних українців, виховували саме по-українськи, тобто використовували козацьке виховання, козацьку педагогіку».¹⁶⁴

2. Миколаївсько-Новоросійська школа Саратського району.

Ентузіасти – завуч з виховної роботи Фоменчук Валентина Анатоліївна та педагог-організатор Настаченко Галина Михайлівна. Почали в 1996 р. фундаментом слугувала історія села. На місці невеличкого поселення козаки миколаївські з Новоросії заснували містечко. Тут був розташований штаб. В 1856 р. козаками була збудована церква святого Миколая. Старожили згадували, що її з моря, яке знаходиться за 40 км., було видно. І служила вона морякам в морі за маяк. Багато залишилось доказів, документів про перебування в селі козаків. Ось так і зародилося бажання відродити славу минувшину.

В 1996 р. ввели народознавство в школі. Почали знайомство з народними традиціями, промислами, історією рідного краю і села зокрема. Навіть за дозволом РОНО була складена індивідуальна програма вивчення народознавства в школі. Познайомившись з історією козацтва глибше, вивчивши історичне минуле села, вирішили в школі організувати козацьку республіку. Спочатку йшов конкурс на найкращу назву, потім девіз підбирали, боролися за право бути обраним отаманом і т.д. Кожний клас став куренем. Поступово, набираючись досвіду, йшли до того, щоб в школі була створена козацька республіка. Велику допомогу надавали козаки Білгорода-Дністровського козачого полку Українського Чорноморського козацтва ім. П.Орлика не тільки порадою, а й шефською допомогою. Зокрема, почесним гостем у школі були Городецький Л.Г., Склярєнко М.П., Черв'як О.О., Оленєв І.П., Горлачєв В.П. та інші. Підтримував і допомагав отаман Саратського району – Іванов Сергій Іванович. Активно підтримували роботу директор школи Безотосна Марія Григорівна і зав РОНО Олійниченко Олена Савелівна. В обласній пресі про цікавий досвід роботи школи з'явилися статті Б.І.Устименка.

Шлях школи до козацтва не був легким і швидким. Спочатку в школі хотіли відродити піонерію, але незабаром зрозуміли, що новий час вимагає нових форм виховання. Хтось запропонував скаутів, але це було категорично відметено. Скаути – чужерідний рух. У нас було славне лицарство – козацтво. Ось його й потрібно відроджувати. Ось так з'явилася козацька республіка „Мрія”. Було розроблено статут, систему підготовки майбутніх козаків у республіці „Мрія”. Вся виховна робота в ній спрямована на створення

¹⁶⁴ Тимофєєв В.Я. Спомини. Архів автора.

козацької молоді в Україні. До 12-річного віку діти числяться в козачатах, до 14-річного – в пластунах, до 15-річного – в соколах, до 17-річного – в джурах і тільки потім юнаки стають кандидатами в козаки. Усі ці роки вони займаються патріотичним самовихованням, розвивають моральні, духовні і фізичні якості, вивчають традиції і звичаї своїх предків, історію козацтва на Україні.¹⁶⁵

І робиться це все заради того, щоб у дітей формувалося почуття відповідальності за себе і за інших, набувалися знання, впевненість у собі, вміння співпрацювати і керувати. Підлітку прищеплюється почуття змагань, розвиваються спостережливість, відповідальність, повага, вміння підкорятися наказу і жертвувати особистим заради спільного. Внаслідок цього джура стає людиною слова, відповідальною, обов'язковою і точною, бережливою, але не скупю, справедливою, але не жорсткою, ввічливою, але не байдужою, яка піклується про своє здоров'я, самовдосконалення, сповнений братніми почуттями до друзів, любов'ю до людей, своєї землі і Батьківщини.

Не все виходить у козацькій республіці, як планувалося й хотілося, однак головного добитися вдалося. Підтягнулась успішність, менше стало порушень, підлітки стали стриманішими і ввічливішими у поведженні. На рахунку у козачат і джур чимало добрих справ: очищене забуте джерело, з якого в минулому столітті козаки пили воду, привели в порядок на кладовищі забуті могили предків, взято шефство над учасниками війни і людьми похилого віку, надано чималу допомогу господарству, посаджено дерева, кущі, розбито квітники. Діти прикрашають рідну землю і полегшують життя людей. Вони здружились, стали відкритими і доброзичливими.¹⁶⁶

Козацтво залучає дітей до джерел нашої духовності, історії, культури, традицій, рідної мови. Молодь набуває чітких орієнтирів у житті і бачить конкретну мету перед собою. Юнаки і дівчата стають здоровими і міцними фізично, чистими морально, здобувають надійний імунітет від шкідливих звичок і пороків, які сьогодні посилено пропагують і втілюються у свідомість людей зі сторінок книг і екранів телевізорів. В підсумку Україна одержить вірних і гідних синів та дочок.¹⁶⁷

На жаль, у 2000 році Фоменчук В.А. пішла на пенсію за вислугою років й роботу з козацько-лицарського виховання поступово було звернуто.

3. Старокозацька та Молозька школи Білгород-Дністровського району.

Ентузіаст – відставний майор, курінний Старокозацького куріню Українського козацтва – Лісіцин Ігор Михайлович (тоді працював директором Старокозацького ринку). Роботу почав в 1996 р. Було створено організацію «Молода Січ», яку було зареєстровано в Старокозацькій сільській раді. Розроблено статут організації, згідно якого метою діяльності Січі було сприяння виховання національно свідомих, духовно та фізично розвинутих громадян України на традиціях українського козацтва та принципах християнської моралі.

Завданнями Січі були:

¹⁶⁵ Статут козацької республіки «Мрія». Архів автора.

¹⁶⁶ Б. Устименко. Мої улюблені слова: Вітчизна, Незалежність, Воля. Одеські вісті. – 1999. – 18 березня.

¹⁶⁷ Б. Устименко. Присягаю на вірність Україні. Одеські вісті. – 2000. – 19 грудня.

- виховання у дітей національної історичної свідомості, громадянської позиції, патріотизму, готовності захищати Батьківщину, любові до рідного краю шляхом опанування козацької духовної та культурної спадщини;
- виховання у дітей християнської моралі;
- залучення дітей до краєзнавчої діяльності, поширення та пропаганда козацьких звичаїв та традицій;
- вивчення, охорона та відновлення пам'яток української історії і культури;
- залучення дітей до самовдосконалення, занять прикладним туризмом, фізкультурою;
- організація спілкування дітей різних країн.¹⁶⁸

Козачата «Молодої Січі» мали однострої захисного кольору. У 1997 р. делегація джур та дан була на Великій Раді Українського козацтва в Києві.

Було розроблено план проведення занять з джурами Старокозацького куреня по орієнтуванню на місцевості, по наданню першої медичної допомоги, а також план заходів на літній період. Кажуть, що понеділок – день тяжкий, але своє перше заняття джури провели саме в понеділок 25 червня 1997 р. Планували, що на перше заняття, окрім трьох джур (Вови Антошела, Лісіциних Дениса та Ігора), прийдуть ще семеро. Але в своїх прогнозах помилилися. На перше заняття прийшло 30 чоловік. Потім все більше і більше. Вже на жовтень 1997 р. в організації «Молода Січ» налічувалося 108 осіб. Влітку, окрім занять з орієнтування на місцевості, правилам розташування наметового табору, вміння розвести багаття, надання першої медичної допомоги, джури знайомилися з засобами зв'язку, трохи працювали в цій сфері і навіть мали свій рекорд по проведенню польового телефонного зв'язку на відстані 100 метрів – 43 секунди.

В період шкільних занять джури Старокозацького куреню займалися художньою самодіяльністю, спортивною гімнастикою і що саме головне – вивчали історію козацтва, традиції і звичаї наших предків, відомих на весь світ козаків. Була домовленість з начальником митної застави, розташованої в Старокозацькому, про допомогу їм в несенні митної служби на дільниці державної межі. Разом з митним нарядом джури несли патрульну службу, самостійно сиділи в засадах по виявленню контрабандних вантажів.

Блакитною метою хлопців було несення кінної патрульної служби, але для цього не було коней. Хлопці обладнали шкільний клас для занять по вивченню азбуки Морзе, морського семафору, роботи на комп'ютері, занять у Малій Академії Наук.. Окрім цього, з ними двічі на тиждень проводив уроки богослів'я священник Покровської церкви отець Антоній. Готувалися вони також вивчати англійську розмовну мову.

Лісіцин Ігор Михайлович розробив чітку програму для своїх джур:

- вивчити історію козацтва;
- навчитися працювати з комп'ютером;
- оволодіти початковими знаннями з економіки;
- вивчати англійську мову (в Старокозацькій школі на той час вивчали як іноземну мову - французьку);
- стати народними артистами художньої самодіяльності та ін.¹⁶⁹

¹⁶⁸ Статут Молодої Січі. Архів автора.

¹⁶⁹ Виступ на Великій Раді Ук 17.10.1997. Архів автора.

Були плани облаштувати школу джур з проживанням там викладачів на місці військового містечка, яке покинули війська 12 військового пункту зв'язку в/ч А 2171, розташованого на території Білгород-Дністровської КЕЧ.¹⁷⁰ Але цим задумам не судилося бути здійсненими. Із виїздом Лісіцина І.М. у 2000 р. до Мологи роботу з козацько-лицарського виховання було звернуто. Ігор Михайлович працював деякий час військовим керівником в Молозькій школі – там намагався продовжувати козацьку справу, але обставини змусили його виїхати на роботу до Сибіру... Цікаво, що у довідці про перевірку і атестацію Старокозацької школи про Лісіцина І.М. та його «Молоду Січ» не було сказано ані слова!..¹⁷¹

4. Випаснянська №1 школа Білгород-Дністровського району.

Ентузіаст – майор Збройних Сил України, козак Гавриленко В.О. В 1997 р. ним було організовано при школі осередок Молодої Січі (Валерій Олексійович тоді служив в Збройних Силах й працював учителем допризовної підготовки юнаків), який прийняв всім своїм складом посвяту в джури. У довідці перевірки Випаснянської №1 школи, яка відбулася в грудні 1999 р. про цю роботу було написано: «... Система виховної роботи школи не залишила осторонь питання козацької педагогіки; впровадження козацьких звичаїв і традицій. В школі створено дитячу організацію «Молода Січ».

«Молода Січ» - самодіяльна дитяча організація, що будує свою роботу на принципах добровільності, демократії та самоврядування. Проводяться конкурси, змагання, козацький КВК, гра-конкурс «Твоєї слави козацької повік не забудем», бесіди «Жіночі імена в часи козацтва».

Педагогічний колектив не лишився в стороні від козацької педагогіки: впроваджувалися козацькі традиції, проводилися педагогічні ради «Формування національної свідомості в процесі навчання і виховання», «Вплив дитячої організації «Молода Січ» на формування патріотизму школярів».

«Десь влітку 1977-го я побачив фотографії та самвидав «Молодої Січі» з Старокозацького, якою керував В.Лісіцин. З ним познайомився, послухав про його плани і досягнення і це наштовхнуло на думку про створення аналогічного клубу. В своїй рідній школі дізнався, що керівник ДПЮ звільняється і мені запропонували працювати вчителем. До годин ДПЮ я мав взяти на себе військово-патріотичну роботу. Вона і вилилась у створення «Молодої Січі».

Відповідно до законів, я створив і зареєстрував при сільраді молодіжну громадську організацію (зі статутом та програмою заходів). Як завжди початок був хаотичним: по суботам хлопці 5-7 класів приходили на годину в спортзал, де я їх вчив елементарним гімнастичним вправам та загально фізичному розвитку, а потім обладнуючи кімнату, виділену для молодих січовиків, ловив їх по всій школі, щоб направити на ремонт приміщення. Так-сяк, за місяць-два, ми створили деякі клейноди – хоругву, шеврон-емблему, барабан, і половина хлопців вже виготовила форму. До восени я вже навчив січовиків марширувати з піснею, та перейшов до виготовлення і стрільби з козацьких луків. Потім в травні почались заняття із самостраховки при падіннях та

¹⁷⁰ Заява курінного отамана Старокозацького куреню. Архів автора.

¹⁷¹ Довідка про перевірку і атестацію Старокозацької ЗОШ від 15.11.2000. Архів автора.

найпростіші прийоми самозахисту, стрільби з пневмогвинтівки. Паралельно видава для вивчення літературу про козаків Б.Лепкого, В.Будзиновського, О.Пахучого; читав всій групі по 20-30 хвилин В.Яворницького та інших.

В травні «Молода Січ» почала готуватись до районного фестивалю дитячої творчості: з допомогою вчителів музики і математики, які і мене ще вчили, ми репетирували козацькі пісні та шили форму на свято. Гарні вийшли шапки – наші козачата виглядали на параді і на посвяті в джури ефектно і по-українськи!

Я взагалі намагався завжди, в житті, на службі, в «Молодій Січі» творити з максимальним відчуттям реальності і мінімумом формалізму. І вірив, що життя може стати схожим на ту фантазію, яку ми собі уявимо, проте більшість людей, наших людей, надто заклопотані, щоб змінювати і змінюватись. Такі люди завжди були, і в козацькі часи і зараз – просто «наші люди», але потрібні і козаки. І вони є, - просто деякі з них ще цього не знають...»¹⁷³

З від'їздом на навчання в Київ до військової Академії Гавриленко В.О. роботу з козацько-лицарського виховання було звернуто.

5. Вигінська школа Білгород-Дністровського району.

Ентузіасти – директор школи курінний Українського козацтва Біленко В.Ю. та учитель фізичної культури осавул Українського козацтва Берлізов А.М. в 1998 р. організували дитячу джурову та данову організацію «Молода Січ», яка працювала на засадах Українського козацтва. Колектив збирав кошти на придбання однострою; почалася діяльність: учні вивчали історію козацтва, основи військового мистецтва та тілодуховання козаків, пройшли посвяту в джури та дани. В лавах «Молодї Січі» налічувалося 65 членів, практично всі учні 5-9 класів. Про його роботу ані слова в акті проведення атестаційної експертизи Вигінської школи в жовтні 1998 р.¹⁷² З виходом Біленко В.Ю. та Берлізова А.М. на пенсію (2000 р.) роботу з козацько-лицарського виховання було звернуто.

6. Долинівська школа Білгород-Дністровського району.

Ентузіасти – директор школи Тома Т.І., завуч – Долгошеєнко М.І., педагог-організатор Молчанова Т.І. Роботу почали у 1996 р., але елементи цієї роботи були ще в 1992 р. На теперішній час в школі працює дитяча козацька організація «Козацький Кіш», яка працює на засадах Українського козацтва. В школі склалася своєрідна система виховної роботи, що ґрунтується на історичних і національних традиціях українського народу. Ведеться гарно оформлений та талановито написаний літопис шкільних справ. Дуже цікаве дозвілля школярів: вечори, свята, КВК, спортивні змагання, Козацькі забави «Суперкозак» - традиційне травневе спортивно-мистецьке свято козачат. Працює шкільний музей села – один з кращих в районі. Спільними зусиллями сім'ї та школи виховується у дітей бажання зберегти родинні традиції, сімейні реліквії, вивчати родовід, прилучати їх до народних традицій, звичаїв, обрядів, етичні норми взаємин між близькими людьми і в суспільному оточенні, здатність піклуватися про молодших і немічних.

¹⁷² Акт проведення атестації Вигінської ЗОШ. Жовтень 1998. Архів автора.

«Козацький Кіш» пройшов посвяту у козачата. Діти всією душою приймають кодекс козацької честі, зростають в атмосфері взаємоповаги і взаємовиручки, добре поводять себе у побуті, добре вчаться.

Про роботу школи писали районна та обласна преса. Школа продовжує діяльність в напрямку козацько-лицарського виховання, можливо, на теперішній час (2005 р.), найбільш систематично у Задністров'ї. Цікаво при цьому, що в довідках про перевірку й атестацію школи (наприклад у 1999 р.) про цю роботу не було сказано ані слова!..¹⁷³

7. Турлацька школа Білгород-Дністровського району.

Ентузіасти – директор школи – Тодорова Тетяна Петрівна та учитель молодших класів – Чумаченко Валентина Миколаївна – приділяють належну увагу козацькому вихованню.

Тодорова Т.П.: «...Я вирішила для своїх другокласників влаштувати свято «Козацькі забави». До святково оформленої класної кімнати завітали батьки, старші та молодші братики і сестрички, друзі. Спочатку другокласники розказували про історію Запорозької Січі, про славних козаків. Потім хлопчики змагались у швидкості чищення картоплі, перетягування канату, віджимання від підлоги; стрибали у мішках, намагались якнайбільше назвати українських міст, виявляли свої мовленні здібності, складали вітальні листівки, які вручали дівчаткам разом з квітами. Всі хлопчики пройшли випробування і були прийняті до козацького загону».

Чумаченко В.М.: «Я весь час намагаюся на уроках читання і рідної мови дати більше знань дітям про минуле наших предків. Я поставила перед собою мету: розширити знання учнів з життя запорозького козацтва, розкрити феномен козацтва, показати його роль в історії українського народу, виховувати в учнів любов до рідного краю, бажання бути гідними синами України, прагнути стати сильними, здоровими, розумними і цим створювати дружний колектив».

Мабуть є в тому, що Тодорова Т.П. та Чумаченко В.М. звернули увагу на патріотичне виховання дітей (у формі козацького), закономірність – козацтво, як якість менталітету українця, притягує до себе юні, незіпсовані душі – романтикою звитяги, побратимства, всім тим, що ми називаємо польотом душі.

8. Адамівська школа Білгород-Дністровського району.

Ентузіасти – директор школи Тимофєєв Валерій Якович, завуч – Лавриненко Павліна Михайлівна, педагог-організатор Гриценко Валентина Никифорівна. Почали козацьку справу в 1998 р., хоча елементи козацької педагогіки вводили в виховний процес школи ще в 1992 р.

Вже у 1992 р. на теренах незалежної України поширювалось національне відродження: функціонували національно налаштовані громадські організації – РУХ, Вільне козацтво України; створювалися товариства, які пропагували відродження національних традицій, зокрема товариства, які об'єднували дітей та молодь. Директор школи Тимофєєв Валерій Якович у 1992 р. започаткував Адамівський осередок всеукраїнської дитячої незалежної

¹⁷³ Довідка про перевірку й атестацію Долинівської ЗОШ. Жовтень 1999. Архів автора

організації «Джура» у складі учнів 7,8 класів, вважаючи, що українська Адамівська неповна середня школа не повинна стояти осторонь від національного відродження і має прийняти активну участь у цьому процесі. Мета діяльності організації – виховання національно-налаштованих українців, громадян незалежної України.

Було вирішено зареєструвати Адамівський осередок організації «Джура» згідно із Статутом Всеукраїнської дитячої незалежної організації «Джура». У зв'язку з цим було подано заяву голові Адамівської сільської ради Сердюк Т.В. з проханням реєстрації організації 11 травня 1992 року.¹⁷⁴ До заяви додавався статут організації, який складався з чотирьох розділів: загальні положення, мета, основні завдання, членство в організації, права і обов'язки членів організації.¹⁷⁵ Була складена програма діяльності дитячої організації національно-духовного відродження «Джура» Адамівського осередку.¹⁷⁶ В реєстрації директору школи було відмовлено по причині того, що дитяча незалежна організація «Джура» в Міністерстві юстиції України на той час не була зареєстрована.¹⁷⁷

Вже в серпні 1992 року на 17 сесії Адамівської сільської ради XXI скликання розглядалося питання “Про організацію роботи з національного виховання у Адамівській неповній середній школі”.¹⁷⁸ Була заслухана доповідь директора Адамівської неповної середньої школи Тимофєєва Валерія Яковича про роботу з виховання національно-свідомих громадян незалежної України, яка проявлялась в створенні дитячої громадської організації «Джура», яка працювала на засадах виховання громадянина України, патріота, захисника Вітчизни.

Проводилась велика військово-патріотична, спортивно-туристська робота, у якій було задіяно більшість школярів середнього та старшого віку. Роботу цю проводили вчителі Галицький С.П., Галицька Н.П., Буравицька Р.М., Катющев Є.М., Потужна В.О. та директор школи офіцер запасу Тимофєєв В.Я. Був налагоджений зв'язок із штабом дивізії та частинами, які дислоковані на Софіївському танкодромі. Проведено зустрічі з воїнами, які були шефами школи і проводили з школярами на полігоні збори, проводилась «Зарниця». Шкільна збірна із спортивного туризму вже кілька років займала призові місця на районних змаганнях, належним чином велась спортивна робота. Але були й недоліки: план роботи дитячої організації «Джура» був поверховий, мав здебільшого декларативний характер, не відповідав у повній мірі завданням її роботи. У виховній системі школи національне виховання існувало само по собі, воно не було органічною складовою шкільної системи виховання.¹⁷⁹

На 24 сесії Адамівської сільської Ради XXI скликання (14 листопада 1993 року) зазначено було про покращення виховання національно свідомого громадянина України – є Положення про національне виховання, змістовний план роботи школи та класних керівників, але було зазначено, що виховання школярів велось із деяким націоналістичним відхиленням, що фіксувалося

¹⁷⁸Подання директора Адамівської школи від 11.05.1992. Архів автора.

¹⁷⁵ Статут організації «Джура» Адамівського козацького осередку. Архів автора.

¹⁷⁶ Програма діяльності «Джура» Адамівського козацького осередку. Архів автора.

¹⁷⁷ Відповідь Адамівської сільської ради від 25.06.1992.

¹⁷⁸ Рішення №1 ХУІІ сесії Адамівської сільської ради XXI скликання від 21.08.1992.

¹⁷⁹ Рішення №1 ХУІІ сесії Адамівської сільської ради XXI скликання від 21.08.1992. Архів автора.

батьками та зустрічало супротив деяких школярів (про це свідчило вивішування школярами 9 класу червоних прапорів на димарі кочегарці та у лісосмузі на початку села). Цікавий факт, враховуючи, що саме я (авторка цієї книги), торішня дев'ятикласниця, була ініціатором цього вивішування, але зовсім не переслідуючи ціль супротиву незалежності України. Навпаки, червоний колір я вважала революційним, а синьо-жовтого прапору просто не було у нас. Та й бажання довести своїй компанії, особливо хлопцям, які ми з своєю подругою Наталкою Могою "круті", підштовхнули до цього вчинку. Пам'ятаю, як 4 клас нашої школи приймали до організації «Джура» і ми заздрили, що їм пов'язують жовтоблакітні галстуки – символи незалежної України. Після цього випадку директору школи Валерію Яковичу було дано завдання провести широку роз'яснювальну роботу серед батьків, школярів про необхідність дотримуватися державної символіки у громадянському житті громади, а також звернути увагу на виховування громадянина України, але зазначалося при цьому, що не треба виховувати націоналіста у поганому розумінні цього слова, особливо враховуючи, що громадська думка засуджує РУХ – «Спасибі РУХУ за розруху».¹⁸⁰ Цікаво, чому українці так не сприймають своїх націоналістів, які борються за українців, як націю?

23 березня 1995 р. згідно з Указом Президента України №1 від 4 січня 1995 р. та матеріалами Інформаційного збірника Міністерства освіти України №12 (червень 1991 р.) Адамівська сільська рада зареєструвала під №2 у Книзі реєстрації громадських організацій дитячу громадську організацію «Січ», мета діяльності якої – виховання патріота, національно налаштованого громадянина України, морально та фізично здорового.¹⁸¹

У 1994 р. директором Адамівської школи стала Тимофєєва Світлана Семенівна (Валерія Яковича обрали головою Адамівської сільської ради і на новій посаді він продовжував активну роботу в Адамівському курені Українського козацтва, залучаючи до козацькій роботі батьків своїх учнів); роботу організації «Джура» було тимчасово припинено. В школі педагог-організатор Гриценко Валентина Никифорівна організувала дитячу організацію СПОУ.

Повернувшись директором в школу в 1998 р., Тимофєєв В.Я., взявши за основу козацьку педагогіку, створив систему козацько-лицарського виховання козака та берегині. В 2000 р. свою концепцію сучасної школи козацько-лицарського виховання Валерій Якович представив на міжнародній науково-практичній конференції «Дитина в сучасному суспільстві», яка проходила в Одесі.¹⁸²

Після ряду публікацій про свою роботу в районних, обласних, всеукраїнських газетах, науково-методичних журналах,¹⁸³ Валерія Яковича

¹⁸⁰ Рішення № 3 ХХІУ сесії Адамівської сільської ради ХХІ скликання від 14.02.1993.

¹⁸¹ Свідоцтво про реєстрацію дитячої організації «Січ» від 23.03.1995.

¹⁸² Програма міжнародної науково-практичної конференції «Дитина в сучасному суспільстві». Одеса. 2000.

¹⁸³ Газета «Будьте с нами» (Білгород-Дністровський) - №35 (23.08.2001), №36 (30.08.2001). Газета «Советское Приднестровье» (Білгород-Дністровський) - №12 (15.02.2000), №24 (28.03.2000), №34 (05.05.2000), №40 (23.05.2000), №42 (02.06.2000), №50 (29.06.2000), №59 (31.07.2000), №63 (14.08.2000), №67 (28.08.2000), №68 (31.08.2000), №72 (14.09.2000), №84 (26.10.2000), №89 (13.11.2000). №94 (30.11.2000), №6 (22.01.2001), №9 (01.02.2001), №17 (01.03.2001), №21 (15.03.2001), №24 (26.03.2002), №44 (11.06.2001), №49 (28.06.2001), №56 (26.07.2001), №57 (30.07.2001), №75 (04.10.2001), №84 (05.11.2001), №8 (31.01.2002), №12 (14.02.2002), №36 (16.05.2002), №38 (23.05.2002), №42 (06.06.2002), №54 (18.07.2002), №77

було визнано кращим освітянином України 2002 року за результатами опитування читачів Всеукраїнського громадсько-політичного щотижневика «Освіта».¹⁸⁴ У 2003 р. систему козацько-лицарського виховання, створену Валерієм Яковичем, було визнано авторською.¹⁸⁵ У 2005 р. Тимофєєв В.Я. надрукував книгу «Адамівська Січ – школа козацько-лицарського виховання».

Процес становлення та розвитку Адамівської школи козацько-лицарського виховання (з квітня 1998 року) зафіксовано у шкільній газеті. У 1998-2001 роках газета випускалася у вигляді бліц-інформації: «Леля», «Козачата», «Джура», «Дана», «Джура та Дана», «Берегиня», «Козак». Всього вийшло 45 номерів. Газету випускав Валерій Якович. На сторінках газети друкувався теоретичний матеріал – зокрема спроба концепції школи такого типу, положення про школу цього типу, статут школи козацько-лицарського виховання. Велася хроніка школи та Адамівського куріня Українського козацтва - описувалися події шкільного життя, Адамівської «Молодої Січі», Адамівського куріня Українського козацтва, Білгород-Дністровської паланки Українського козацтва (міжрайонового товариства козаків Буджаку). З квітня 2001 року почала виходити газета «Річ про Адамівську Січ» (випуском якої знову ж таки займався Валерій Якович), яка поступово стала друкованим органом всієї Адамівської громади: тут друкувалися матеріали з життя громади, з життя людей, які тут мешкали.

У практичній роботі Адамівська школа дотримується основних змістовних компонентів сучасного козацько-лицарського виховання молоді, які полягають у наступних фундаментальних положеннях:

1. Школа козацько-лицарського виховання – осередок лицарської духовності з державно-громадським управлінням.

2. Козача (учень) – центр навчально-виховного процесу, суб'єкт навчання і виховання (творець, діяч).

3. Навчання і виховання козачати – це за своєю суттю є самонавчання, самоосвіта, самовиховання, самоорганізація і самореалізація особистості.

4. Родинне національне козацьке виховання – природне, провідне виховання, і батьки – головні вихователі протягом усього життя козачати.

5. Українознавство – наукова основа, духовна серцевина козацького навчально-виховного впливу в родині, школі, суспільному житті, філософія і політика державотворення.

6. Національне козацьке виховання – всеохоплююча і багатогранна система впливів, ідей, підходів, яка покликана пробуджувати і стимулювати розвиток закладених природою задатків, можливостей козачати, набуття ним етносоціального досвіду реалізації завдань гуманізації і гуманітаризації системи освіти.

(07.10.2002), №101 (13.08.2003), №103 (15.08.2003), №104 (16.08.2003), №106 (20.08.2003), №115 (02.09.2003), №165 (11.11.2004).

Газета «Одеські вісті» (Одеса) - №93 (23.05.2000), №95 (27.05.2000).

Газета «Чорноморські новини» (Одеса) - №44 (08.07.2000), №52 (23.08.2000), №3 (11.01.2001), №35 (24.05.2001), №55 (16.08.2001), №74 (09.10.2003), №78 (23.10.2003).

Газета «Сільська школа» (Київ) - №5 (20.09.2000).

Журнал «Наша школа» (Одеса) - №4(2000), №5-6 (2000), №1 (2002), №2 (2002), №2 (2003).

¹⁸⁴ Громадсько-політичний тижневик «Освіта» (Київ) - №1 (1-8 січня 2003).

¹⁸⁵ Посвідчення автора від 17.05.2003. Архів автора.

7. Українська козацька педагогіка – вітчизняна наука про виховання підростаючих поколінь українців (представників національних меншин) нашої Батьківщини, якій здавна притаманні глибокі гуманістичні традиції, яка постійно збагачується народною виховною мудрістю, вищими здобутками світової науки, культури.

В Адамівській школі козацько-лицарського виховання функціонувала модель учнівського самоврядування, що базувалася на традиціях лицарської верстви українського народу (козацтва). Згідно із Конституцією України, Законами України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Про позашкільну освіту», Положеннями «Про загальноосвітній навчальний заклад», «Про педагогічну раду середнього загальноосвітнього навчально-виховного закладу», «Про раду школи», «Про піклувальну раду школи», Статутом Адамівської школи козацько-лицарського виховання, - в Адамівській школі функціонувала модель державно-громадського управління, яка базувалася на дотриманні прав та обов'язків усіх суб'єктів навчально-виховного процесу: учнів, учителів, батьків, громадськості. Однією із складових частин його було учнівське самоврядування у формі козацько-отаманської республіки.

Вищим органом учнівського самоврядування Адамівської школи козацько-лицарського виховання було коло джур та дан (загальні збори учнів 5-9 класів), яке збиралося не рідше 2-х разів на навчальний рік: у травні та вересні. На колі джур і дан заслуховувався звіт про роботу ради джур і дан, обирався новий склад ради джур і дан (травень) та затверджувався план роботи ради джур і дан (вересень). Новий склад ради джур і дан оновлювався не менш як на третину її членів і обирався терміном на один навчальний рік. Рада джур і дан обиралася у кількості 15 осіб (головного отамана ради джур і дан, головної берегині ради джур і дан, писаря ради джур і дан та 12 отаманів (берегинь) паланок (секторів роботи). Рада джур і дан працювали за 4 циклами напрямків роботи (всього напрямків роботи -10). У школі була узгоджувальна рада джур і дан (у випадку розбіжностей в поглядах на якусь проблему між джурами та данами). Яка складається з ради отаманів загонів і ради дан (берегинь) загонів. Отаманів та берегинь обирали на класних зборах джур і дан терміном на один навчальний рік. До узгоджувальної ради джур і дан на правах співголів ради входили: головний отаман ради джур і дан та головна берегиня ради джур і дан. Узгоджувальна рада джур і дан разом із писарем ради джур і дан складала координаційну раду цікавих справ.

З числа молодих козаків 9 класу обирався суд козацької честі терміном на один навчальний рік у такому складі: суддя, радник, писар, лелі, дани, берегині, які не підсудні суду козацької честі.

Крім отаманів та берегинь, класні збори джур і дан обирали термінами на один рік (із обов'язковим піврічним звітом про роботу і можливість переобрання) писаря, хорунжого, бунчужного, товмача, скарбничого та інших посадових осіб керівного складу класного козацького загону.

Ця модель учнівського самоврядування працювала у школі козацько-лицарського виховання з 1998 року і на практиці довела доцільність виховання національної самосвідомості, громадської активності, формування творчої особистості козачат, зміцнення фізичного і морального здоров'я.

Школа мала свій однострій, прапор, марширування, салютування, загони, командири–отамани, хоча все це мало форму гри. Це форма організації, яка ґрунтується на історичному досвіді українського народу, метою

якого є виховання свідомих громадян, формування інтелектуального та культурного потенціалу як найвищої цінності нації.

Провідна ідея цієї виховної системи полягає в створенні умов для цілеспрямованого розвитку дитини як особистості. Ядро виховного процесу становлять взаємодопомога, співпереживання, підкорення спільно обраним законам – все це зумовлювало позитивний вплив на особистість в процесі формування Адамівської Січі – братства козачат. Велика увага приділялася в школі формуванню таких понять, як учнівська честь, гідність, совість. Засобами козацької педагогіки формується у козачат «командний дух»: наша команда – це, відповідно, наша Січ, наша школа, наше село, наша Україна; виховування козака – для якого найдорожче – воля і честь!

Не зайве буде додати що Адамівська школа користувалася цілковитою підтримкою Адамівської громади, де мешкає більше 80-ти козаків Українського козацтва.

Наведу ряд позитивних наслідків козацько-лицарського виховання:

- зростання національної свідомості, патріотизму, відданості ідеалам українського державотворення, демократичного суспільства, етнопатриотичної злагоди всіх учасників виховного процесу (а це – учні, вчителі, батьки, громадськість; в селі мешкають представники 9 національностей – українці, росіяни, болгари, молдовани, румуни, гагаузи, калмики, черкесяни, кеябейці);
- інтенсифікація процесів духовного єднання учасників виховного процесу, що виявляється у повазі, довірі, взаємодопомозі, щирих взаєминах між педагогами і школярами, педагогами і батьками, мешканцями громади (у школі і на території громади вже декілька років не було правопорушень – а це духовний вплив школи на село; у школі покращилась успішність – її якісний показник складав у 1998 році – 55%, у 1999 році – 53%, у 2000 році – 56%, у 2001 році – 55% - найвищий у районі серед загальноосвітніх закладів I-II ступенів);
- зростання ролі колективу учасників навчально-виховного процесу як саморегулюючої системи.¹⁸⁶

Валерієм Яковичем Тимофєєвим вперше на Україні фундаментально розроблені основні документи про школу такого типу (концепція, Положення, Статут). Розроблені навчальний план і програми (курси «Козацьке тіловиховання», «Психологія духовного розвитку», «Козацьке військово мистецтво» і т.д.), посібники з основних предметів школи цього типу.

Система виховання Адамівської школи козака та берегині:

1. Родинно-дошкільне виховання козачати та лелі (вік – до 10 років) – проводиться через роботу з батьками дошкільнят та введенням спеціальних курсів до програми дитячого садочка;
2. Родинно-шкільне – проводиться у формі роботи школи козацько-лицарського виховання;
3. Громадсько-родинне – проводиться у формі діяльності дитячо-юнацької організації «Молода Січ», та Адамівського куріня Українського козацтва місцевого осередка жіночої громади Українського козацтва.

Розроблена програма трансформації Адамівської загальноосвітньої школи у школу козацько-лицарського виховання.

¹⁸⁶ Тимофєєв В. Я. Адамівська Січ – школа козацько–лицарського виховання. Білгород – Дністровський. 2006.

Функціонували паланки (сектори) ради джур і дан: здоров'я та спорту; героїко-патріотичного виховання; національного відродження; організації дозвілля; зарубіжних зв'язків; роботи з молодшими школярами; трудової діяльності та охорони середовища; навчально-пізнавальної діяльності; інформації; дисципліни та порядку; соціального захисту; історико-краєзнавча; суд козацької честі; координаційна рада цікавих справ.¹⁸⁷

У 2003 році директор Адамівської школи переїхав до міста Білгорода-Дністровського, де працює начальником відділу організаційної та кадрової роботи Білгород-Дністровської райдержадміністрації.

Народна мудрість говорить: якщо хочеш оставити про себе пам'ять на п'ятьдесят років – сажай сад, на сто – будуй будинок, на тисячу – виховуй сина. Народ, що бажає зберегти себе в історії, повинен піклуватися про виховання своїх синів. В системі освіти виховання відіграє провідну роль, а навчання являється тільки засобом виховання, і на зміну людині розумній повинна прийти людина вихована і розумна.

Але сучасний стан виховання загрозливий. Якщо рівень навчання в загальноосвітніх школах становить 0,6 від можливої одиниці, то рівень виховання – 0,3. Цей стан взагалі погіршується, бо практично не зроблено спроби змінити в країні ситуацію з мораллю на кращу і школа залишається єдиним гарантом виховання дитини порядною людиною, патріотом України. Але ж оточення її в буденному житті не завжди співпадає з тим, чому вчать в школі. Далекоглядні педагоги – керівники розуміють необхідність відновлення чіткої організації (системи) виховної роботи в школі, і, незважаючи на сьогоднішні політичні та економічні труднощі, школа переживає процес реформування. Триває інтенсивне переосмислення цінностей. Долаються консерватизм та стереотипи педагогічного мислення і ми бачимо, яке з'являється розмаїття цілей та завдань, елементів змісту та видів форм. Неоднозначність прояву закономірностей виховного процесу в залежності від індивідуальних особливостей шкільного колективу.

У розвинених демократичних суспільствах вихованню громадських патріотичних якостей дітей приділяють велику увагу. У кожній державі своя національна система виховання. У нас своє - козацтво. Це спосіб життя вільної людини, яка зі зброєю в руках захищала Богом дані їй вільності і права. Подивіться, як люблять янки свого ковбоя (пастуха). Він має залізні м'язи, лихо скаче на коні, стріляє з кольта без промаху, захищає слабих білих і бореться з аборигенами, тим самим знищує корінну націю Америки – індіанців. А ми соромимось свого козака – високошляхетної та освіченої людини – лицаря, бійця, який виходив на бій з наймогутнішою армією Європи – турецькою і перемагав її, захищаючи свій народ, свою землю, не пригноблюючи ніяку іншу націю. До речі, у козацькій державі неписьменних не було!¹⁸⁸

У справі національного виховання ми вже маємо велику підтримку органів державної влади: є Указ Президента України «Про відродження історико-культурних та господарських традицій українського козацтва» та інші. А також накази міністерства освіти та науки України «Про започаткування в рамках позашкільного виховання у загальноосвітніх навчальних закладах програми «Молода Січ» із вивченням військово-патріотичних традицій

¹⁸⁷ Тимофєєв В. Я. Адамівська Січ–школа козацько–лицарського виховання. 2006.

¹⁸⁸ Джюра та Дана. – 1998-2000. Річ про Адамівську Січ. – 2001-2003.

українського козацтва та інші. Виконання заходів, що пропонують Укази Президента України, накази міністерства освіти, розпорядження глав обласної та районної держадміністрації, покликане дати учням додаткову сучасну козацько-лицарську освіту, забезпечити надійний духовний зв'язок з предками, розвинути стосунки з сучасниками і зорієнтувати їх на інтереси нащадків. Козацька педагогіка має забезпечити виховання мужніх і сильних духом громадян України.

У школі сучасності треба мати, розвивати й зміцнювати дитячу організацію в школі, вона – підмурівок колективної виховної роботи, бо наш педагогічний корабель накренило у бік індивідуалізації навчання та виховання. Цей крен призвів до того, що багато школярів відмовляються від шкільної «індивідуальності» на користь неформальних, а іноді й злочинних угруповань, та об'єднань. У багатьох з них панують міцний груповий тиск, жорстка система підлеглості, свавілля лідерів, але здебільшого підлітки не покидають їх, а, навпаки, цінують досить високо. Відмовившись від виховання у колективі та через колектив, ми практично відмовилися від виховання взагалі. Відомо: не може бути успішним виховання громадянина-господаря своєї країни, якщо дитина, підліток не набуватиме у ці роки досвіду відповідальності за виконання певних функцій в організації життя класу, школи, громади. Виховна система (козацька педагогіка) спирається на владу спільності: взаємодопомога, відчуття іншого, підкорення спільно обраним законам. Ніхто не має права образити іншого, бо дістане відсіч від усього дитячого гурту. Ніхто не може порушити закони життя класу, школи, - цього йому не дозволять. Стриманість, ввічливість, повага до старших, міра в одязі, відповідальність за виконання своїх обов'язків упевнено увійшли в життя молодого січі – братства козачат.¹⁸⁹

Аналізуючи зміст програм та підручників, задамо собі питання – кого формує безнаціональна система освіти України, у якій немає національної спрямованості розумового, морального, духовного, фізичного і трудового виховання? На 2000 рік всього 21% всіх школярів на Україні навчалося українською мовою (так, як у 1958 році!). В сучасному суперечливому світі «виживуть» збережуть себе ті, хто зуміє відстояти у глобальному змаганні свою культуру, мову, фольклор – усе те, з чого складаються сутність та особливості національного характеру. Саме з цих мотивів для педагогічних колективів національне виховання є обов'язковою складовою системою формування всебічно розвиненої особистості.

Різно відмовившись від комуністичної ідеології і деполітизував школи, ми самі собі завдали шкоди: ліквідували систему різноманітних політичних і патріотичних клубів та клубів за інтересами. Це привело до аполітичності, значної частини учнівської молоді, до проявів песимізму, скептицизму, байдужості і втрати патріотизму. Знищили систему політичного інформування учнів. Це сприяло формуванню політичного безкультур'я випускників. Ліквідували піонерські і комсомольські організації, але не створили ніяких інших дитячих і юнацьких громадських організацій для учнів. А відомо, що формування майбутніх громадських діячів починається з їхньої участі в дитячих і юнацьких громадських організаціях. Глибока моральна криза в нашій країні є наслідком прогалин у навчально-виховному процесі. Зокрема у недооцінці ролі української національної школи, яка виступає одним із важливих елементів збереження і розвитку етнічної спільності, її духовного

¹⁸⁹ Тимофєєв В.Я. Народе, виховуй сина! Советское Приднестровье. – 2002. – 18 липня.

ядра і постачає суспільству свідомих громадян, творчих особистостей, носіїв духовності.

Що ж таке школа козацько-лицарського виховання? Яка її загальна модель, на чому вона ґрунтується? Яка її мета, які завдання вона покликана розв'язувати?

Відомо, що загальної системи народного виховання для всіх народів немає. У кожного народу своя, особлива, національна система виховання. Вона базується на рідній національній мові. Запозичення системи виховання у іншого народу, як і мови, є неможливим тому, що формує інтелектуальну дебільність нації. Рідна школа – це головна основа національного життя держави, основа рідної школи – національне виховання. Національне виховання – це козацьке виховання, бо українці – нація козацька; козаки були типовими представниками рідного народу, вони втілювали волелюбний національний характер, відображали його потреби, інтереси, прагнення; і вони створили самобутню високоефективну, близьку до європейської, національну систему освіти і виховання – козацьку педагогіку.

Спостереження за розвитком сучасного українського суспільства показують, що відбувається "звужування" держави – громада все більше бере на себе її функції, а громадяни все частіше спільно вирішують проблеми, не звертаючись по допомогу до державних органів. Це пов'язано із загальною тенденцією нашого часу, з переходом від державного до державно-громадського управління. Ефективність нової схеми державно-громадського управління визначається рівнем громадянської культури всіх членів суспільства і тому (у теперішніх складних умовах державотворення) школа повинна керуватись принципом пріоритету прав особистості над інтересами суспільства і держави, гуманізму, свободи, демократії, миру, національної злагоди, надаючи дитині, підлітку, юнакові (дівчині) ще в школі навичок громадського самоврядування, виховуючи лідера XXI століття, людину, яка буде в змозі приймати доленосні рішення в житті громади, регіону, держави і бути відповідальним за них.

Проблема визначення універсального типу самоврядування, який забезпечив би позитивний результат, постійно хвилює педагогів. У педагогіці спостерігалось чимало спроб зробити самоврядування схожим на якісно працюючий механізм (ми пам'ятаємо учнівські комітети часів радянського періоду), але історія розвитку педагогіки учнівського самоврядування доводить, що навіть сьогодні ми не наблизились до цього ідеалу, не змогли створити ідеальний механізм під назвою «учнівське самоврядування». Це не свідчить про безсилля науки в дослідженні природи людини чи про недостатність пошуку педагогів-практиків. Психолого-педагогічна наука і передова новаторська практика не змогли зробити учнівський орган самоврядування школи певним «штучним інструментом». Що ж заважає знаходженню ідеального механізму? Розмаїття цілей та завдань самоврядування, елементів змісту та видів форм моделей. Багатоваріантність умов і засобів управління. Неоднозначність виявлення закономірностей самоврядування в залежності від індивідуальних особливостей дітей і багатьох інших факторів.

Презентація моделей самоврядування на обласному методичному зборі педагогів та учнівських лідерів «Лідер XXI століття» у 2002 році за підсумками обласного етапу всеукраїнського конкурсу на кращу модель учнівського самоврядування показала, як по-різному організовують учнівське

самоврядування кращі школи Одещини (одним із переможців на кращу модель учнівського самоврядування став Валерій Якович Тимофєєв): в кожній школі сформувалися свій стиль, темп і ритм роботи, власні методи й прийоми, певні психолого-педагогічні здобутки.¹⁹⁰ Отже немає єдино вірного підходу до виховання лідера, а є лише велике розмаїття ідей щодо організації цієї роботи. Головна ідея – ідея багатоваріантності моделей учнівського самоврядування (і взагалі організації навчально-виховного процесу!).

Офіційна українська педагогіка не заперечує того, що козацтво стало найдосконалішою формою вияву генетично закодованих здібностей і можливостей нашого народу. І тому в концепції національного виховання реалізація науково-обґрунтованих і випробуваних історією козацько-лицарських виховних традицій – вважається одним із найефективніших українознавчих підходів у навчально-виховній роботі.¹⁹¹

Генеральний суддя Буджацької Січі Б.І.Устименко: «У нас церква відокремлена від держави, але в одеських єврейських школах учнів ознайомлюють із змістом священних книг. В польських школах вивчають Біблію. Особисто я вважаю, що в наш час бездуховності, яка росте, корисно було б знайомити нашу молодь з дитинства хоча б із канонічними заповідями, щоб дитина змогла відрізнити добро від зла».

В останнє десятиліття дедалі більше політичних і культурних діячів, учителів, батьків звертаються до християнських моральних цінностей як найбільш стійких, універсальних, не підвладних політичній та ідеологічній кон'юктурі. Це означає, що сучасне українське суспільство поступово підходить до визнання й опанування етичних основ християнства, від яких воно було штучно відлучене протягом багатьох десятиліть і до яких у більшості людей навіть було сформовано різко негативне ставлення.

Ніхто не буде сперечатися, що Церква є носієм духовності. Так воно і є, адже те, чого навчають тут, спрямоване на забезпечення нашого духовного добробуту, і найперше гармонії нашого внутрішнього світу. Багато людей відвідують храми, вважають себе віруючими і повага до традицій та релігії свого народу стримує багатьох з них від хибних кроків. Свою роль тут відіграє і громадська думка, а тому людина буде намагатися жити і діяти так, щоб не було соромно перед людьми.

Лише розвинута моральність, лише прийняття абсолютно вічних норм співжиття допоможе у потрібну хвилину підлітку (юнаку, юнці) – вони не будуть вагатися, втримаються, не підуть на умовляння товаришів, адже матимуть приписи на всі випадки життя. А нагородою буде чисте сумління та гармонія внутрішнього світу...

Формування духовності як основної якості людини, визначення її духовних пріоритетів, обґрунтування системи цінностей, на яких має базуватися життя дитини – основні напрями роботи духовного виховання.

Отже, тривале функціонування і понад ситуаційний, інтегративний характер цінностей, що увійшли до людської культури як християнські моральні настанови, зумовлюють їх особливу роль у процесі виховання дітей та молоді

¹⁹⁰ Тимофєєв В.Я. Організація учнівського самоврядування в школі козацько-лицарського виховання. Наша школа. – 2002. - №2. – 12-18 с.

¹⁹¹ Тимофєєв В.Я. Сільська школа на зламі епох. Советское Приднестровье. – 2000. – 14 серпня; 2000. – 28 серпня.

й спонукають нас – педагогів – до вироблення засобів і методів їх засвоєння учнями...

Турбує сумна історія нашої української педагогіки: з уходом ентузіаста тихо конає й його ідея; добре якщо ентузіаст зможе описати свій досвід, залишивши його на шпальтах історії педагогіки; а якщо ні? Тоді досвід зовсім зникає... Адамівській школі пощастило: її директор описав досвід роботи педагогічного колективу школи козацько-лицарського виховання;¹⁹² іншим школам Задністров'я поталанило не так ... Багато матеріалів їхньої роботи вже зникли, багато чого не запам'яталось ... Тому досвід цих шкіл не подано в цій роботі належним чином, фрагментарно; та й ще й самі педагоги не розуміють важливості своєї роботи ... Але, як би не було, загальноновизнано, що у період "моральної кризи, дегероїзації" і деморалізації значної частини нашого суспільства козацько-лицарські традиції, козацька сімейна, шкільна і соціальна педагогіка (як невід'ємна складова української педагогіки) високо тримають стяг вершинних національних і загальнолюдських цінностей, здобутків елітних прошарків рідного народу, лицарської духовності...

¹⁹² Тимофєєв В.Я. Школа козацько-лицарського виховання. Наша школа. – 2000. - №5-6. с. 11-21.

ВИСНОВКИ

Що є українське козацтво у минулому й сучасному часі? Що ми активно “відроджуємо” й намагаємось “використати”? Чи зможе козацтво зайняти свою нішу в XXI столітті? Як в сучасних умовах силами громадської організації відродити тип козака-лицаря? Як згуртувати таких людей? На якій основі відроджувати козацтво?

Сучасні зміни геополітичної ситуації (тероризм, територіальні претензії Румунії до України – Буджак) висунули на порядок денний питання про додаткові гарантії захищеності та безпеки, територіальної, державної цілісності, забезпечення мирного проживання населення, підтримка на достатньому рівні мобілізаційних ресурсів. Цими обставинами в теперішній час продиктована увага державних структур до українського козацтва. На сучасному етапі в Україні, Російській Федерації та Білорусії козацтва відроджуються головним чином як громадські організації з культурологічними, господарськими, виховними, охоронними та іншими функціями. Трансформація цих організацій у військові не передбачається. В Придністров'ї на рівні Закону визначено, що козацтво виступає як громадський рух з воєнізованим характером діяльності, а головним його завданням є захист Вітчизни, сприяння зміцненню та розвитку державності і державної влади.

Оформлення й згуртування козащини швидше відбувається в тих регіонах, де загострюються військові міжетнічні, міжнаціональні, міждержавні конфлікти (Кубань, Прикавказ'я, Придністров'я). Відсутність можливостей виконання військових функцій призводить (як показує досвід) до розброду і хитань у козацькому середовищу, яке в свою чергу веде до невизначеності подальшої долі і самого козацького з'єднання. Ситуація може змінитися лише за умови зміни пріоритетів козащини із військових на господарські й культурні. Це не означає, що козакам на державному рівні не може бути довірено охороняти кордони країни чи наглядати за правопорядком усередині держави. Сучасні козацькі формування можуть стати повноцінною національною гвардією, яка буде поставлена на службу народу. У цьому випадку необхідна допомога держави. І не стільки матеріальна, скільки юридична. Саме на державному рівні мають бути вирішені питання щодо юридичного статусу козацьких військ.

Законодавча база відродження та розвитку Українського козацтва нерозвинена, тому процес розбудови козацьких організацій іде мляво. Істотною перешкодою розвитку козацтва є концептуальна невизначеність цього процесу. Історія українського державотворення переконливо свідчить про те, що в цьому історичному процесі, порівняно з іншими суспільно-політичними силами, козацтво відіграло вирішальну, провідну роль. Тому національні інтереси України вимагають створення державних документів, зокрема законів, постанов, які б сприяли дальшому розвитку українського козацтва як могутньої націотворчої і державотворчої потуги, залучення до його лав найширших верств співгромадян з метою пробудження і спрямування їхньої енергії на розв'язання історичних завдань, що стоять перед нашим суспільством і державою.

Факти неспростовно свідчать, що високі духовні набутки українського козацтва, його видатних представників – державних і політичних керманів, діячів науки і культури на сьогодні залишаються невідомими широким верствам нашого суспільства. Не пробуджена і незадіяна до конкретних

державотворчих справ і не організована в козацькі форми інтелектуальна, духовна і практично-дійова енергія сотень тисяч наших співвітчизників; вона ще «дрімає», «спить» і не набуває продуктивних і ефективних, суспільно корисних форм, справ і чину державотворчого характеру.

Справжнє відродження козацтва на Україні почнеться тоді, коли до його лав увіллється молодь, що вболіває за народні справи, прагне кращого сьогодення та працює на духовне і матеріально багате майбутнє; коли теперішні козаченьки чітко усвідомлять, що по них судять про все козацтво і народ у цілому, відмовляться від своїх користололюбних цілей і на перше місце поставлять служіння народу; коли між козаками і науковцями-просвітянами встановляться тісні зв'язки та налагодиться співпраця на ниві дослідження історико-культурної спадщини козаччини. І тоді відроджене козацтво стане тією широкою суспільно-політичною і культурницькою течією, яка згуртує всі верстви українського народу і зможе цивілізованими методами вирішувати нагальні питання сьогодення в ім'я народу і для народу.

Для історичних козацьких структур основним змістом і суттю їхнього існування була специфічна військова справа у відповідних суспільно-політичних та природно-географічних умовах. Завдяки цьому на засадах архаїчних військово-лицарських традицій сформувалась комплексна система козацького військового буття – козацько-лицарське мистецтво. Це мистецтво (специфічне бойове мистецтво зі зброєю та на його основі – рукопаш; козацьке звичаєве право; елементи архаїчної військової магії; пісенно-енергетична практика; особливе світосприйняття) і є сутністю української козацької спадщини. Тільки через відродження і поширення основ військово-лицарської спадщини ми можемо вести мову про реальне наслідування, а отже і відповідність сучасного козацтва історичним аналогам. Але до сьогодні розуміння пріоритетності дійсного відродження українських козацьких традицій у цьому контексті не досягнуто. Причинами цього є:

- переважно хибні уявлення про сутність козацької спадщини, що сформувалися під впливом романтично-історичної художньої літератури та певних стереотипів вітчизняної і зарубіжної історіографії, розроблених відносно тих чи інших історіософських концепцій;

- відсутність сприятливих умов для повноцінного відродження козаччини;
- розмитість або повна відсутність дійсних пріоритетів козацького відродження;

- руйнація родових козацьких зв'язків та втрата традиційного козацького середовища (родовий козак – представник спадкового козацького роду, життєві принципи якого сформувалися на засадах цінностей, притаманних специфічному середовищу козаків-воїнів: пріоритетність чоловічого начала у всіх царинах буття; шанобливе ставлення до родових та загальнокозацьких звичаїв; повага до військової справи взагалі і особливо до специфічної козацької військової спадщини; ознайомлення з основами козацького бойового мистецтва; прийняття особливих стереотипів поведінки та відносин, заснованих на засадах козацького звичаю; можливе ознайомлення з елементами військової магії; здоровий спосіб життя).

Основні причини гальмування козацького відродження такі:

- вплив різноманітних політичних сил;
- протилежна конфесійна орієнтація;
- залежність від окремих гілок влади та економічних еліт;
- особисте ворогування новітніх козацьких керівників;

- брак конкретної діяльності.

Головна проблема козацтва – визначити свою роль у соціально-політичному житті суспільства. Козацтво – соціально-політичний моноліт чи плід тимчасового компроміса між владою та частиною суспільства?

Козацькі організації стоять відокремлено у загальній масі об'єднань громадян за інтересами, соціальним статусом чи грішми. Нечасті публікації в пресі, присвячені козакам, в основному стосуються або парадної сторони їхньої діяльності (усі про перебіг Великих Рад і масових нагороджень самодіяльними орденами), або фінансових сторін особистісних конфліктів усередині козацького руху. Насправді за парадним антуражем – усілякими шароварами, вольтижуванням і клонуванням гетьманів – від очей широкої громадськості ховаються цікаві процеси. У запеклій боротьбі між комуністами, націонал-демократами козацтво займало скоріш вичікувальну, ніж активну позицію (хоча спочатку козацтво утворювалося як активні охоронно-штурмові загони РУХу – брало участь у хресних ходах, церемоніях покладання травянистої рослинності до підніжжя бронзових борців і антуражна охорона неформальних заходів РУХу). Оскільки здобуття незалежності України відбулося мирним шляхом, призначення козацтва і його подальша доля змусила губитися в здогадах не тільки нове керівництво України, але і самих лідерів козацтва. Сотні молодих і фізично міцних чоловіків в козацькій формі опинилися на узбіччі політичних процесів. І війни ніякої ні з ким не було. Куди бідним січовикам податися? Поки козаки думали, закрилася остання ніша – рекет. Організована злочинність вже набрала бойовиків і козакам не знайшлося місця навіть серед “биків”. Можливо, це був як раз той випадок, коли інертність керівництва, його небажання що-небудь робити, зробила козацькому руху добру послугу. Практично ніхто з козаків – за одиничними випадками – не заплямував себе зв'язками з вітчизняними і закордонними мафіозі. Таким чином, до середини 90-х років козацькі організації в Україні виявилися в стані недофінансованості і недозатребуваності. Коли немає якоїсь об'єднуючої сили, цілком природно, в середині будь-якої організації починається пошук і “призначення” винних. Українське козацтво стрясає цілий ряд скандалів, розколів і виключень з рядів. Тоді ж почався процес з очищення лав козацтва від політичних екстремістів, із залучення до “відродження” менш ангажованих, але більш кваліфікованих лідерів. В цьому сенс “одержавлення” уособлює для козацтва в цілому позитивну тенденцію, бо дає йому шанс на приведення себе у відповідність з реаліями сучасного громадянського суспільства. Але рішення питань, пов'язаних із визначенням основ козацької служби, в майбутньому. Можливо, включення козацтва в систему “держава” призведе до виникнення статусу військових козачих спільнот, які будуть поєднувати в собі риси й держави й громадської організації.

Якщо об'єктивно та тверезо проаналізувати процеси, які в теперішній час йдуть в українському козацтві, то ми побачимо, що саме козацтво поки ще розпорошено й неорганізоване. І причин для цього більш ніж достатньо. По-перше, козаків розпорошують ті, хто не бажає появи на політичній арені України нової грізної громадської сили. Для цього козаків утягують до різних апаратних та партійних ігор. Сучасний козацький рух лише встиг набрати силу, а в його середовищі через 75 років після революції з'явилися “білі” й “червоні”, “самостійники” й “державники”, “наші” й “не наші”, які готові знову зхрестити шаблі. По-друге, розпорошеності цієї підсобляють самі козаки, піддавшись розгулу марнослів'я та егоїзму, пробуджених сучасною революційною хвилею,

яка зберегла на своїх прапорах характерний для всіх революцій гасло: “Хто був ніким, той стане всім!” В результаті цього козацтво й не помітило, як опинилося в тенетах численних паралельних організаційних структур, які між собою ворогують. По-третє, відсутність наукового узагальнення багатівікового служіння козацтва Неньці-Україні виявилось при перших кроках його державного становлення. Щоб вирішувати проблеми, які виникають, необхідно вивчити механізм функціонування традиційних козацьких військ, проаналізувати діяльність козацтва в період демократичних перебудов й громадянської війни 1917-1922 років. На базі цих досліджень визначити, що можливо використати задля вироблення сучасної єдиної державної політики становлення козацтва й правильно виявити сутність козацького загалу, козацької громади, козацького війська. По-четверте, козацтву необхідно формувати наскрізну систему підготовки й виховання козака як державної людини через сім’ю – середню школу – вищий навчальний заклад (готувати кадри). Й так далі... Ще одне... Реакція багатьох козаків на критичний матеріал така: ти хочеш розвалити (добити) козацтво. Вельмишановні мої, не можна розвалити хату, яка ще тільки намальована на папері, про яку балакають, а не будують. Добити можна того, хто живий. Мертві бджоли не гудуть. Тому й критична публікація для живого й здорового – як холодний душ на похмілля. Отож, бажаючи всім плідної праці, хочеться одного: щоб люди пишалися нами так, як Наливайком, Трясилом, Сірком чи Палієм... А для цього хочуть вони бачити не погони, лампаси й незаслужені нагороди, а реальні справи.

Спроба сучасних реформаторів збудувати нове суспільство з орієнтацією лише на економічні, ринкові розрахунки, неминуче провалиться. Суспільство засновується лише на ідеї моральності й цементується духовними прагненнями народу. Ідеологія козацтва фундується на таких засадах: Християнство (Православ’я), прагнення до “Народовладдя” та самоврядування в організації свого життя й на усвідомленні святого свого обов’язку – захищати рідну українську землю й українську державність (“Душу – Богу! Серце – Людям! Життя – Батьківщині! Честь – нікому!”). Це стало в перебігу віків свого роду генетичною особливістю козацького характеру. Й в сучасному суспільстві, коли значний відсоток населення України розгубив, не мав або розміняв свої ідеали на “речовизм” та долари, козацтво за рядом обставин стало найбільш стійким носієм національно-історичних традицій українського народу, здатне зіграти роль свого роду каталізатора громадської самосвідомості, очолити всенародний рух за відродження України-Батьківщини.

Задунайський запорожець Ананій Коломієць, розповідаючи про Задунайську Січ, висловив невмирущі, сповнені глибокої віри в козацтво і його спадкоємців, слова: „А за нас... то наше не пропаде... Досі не пропало, то вже й не пропаде!.. Нашого насіння ніхто не скоренить!”

**Слава козакам!
Слава Україні!**

ЛІТЕРАТУРА

Преса.

1. Статут Українського козацтва. Свобода слова/
2. Іван Мамота. Звичаєве, модернове.//Українська культура.-1998. -№3.-с.19.
3. Тарас Чухліб. Поки кожний козак нестиме в собі такі чесноти, як свобода і честь – Україна буде жити./Свобода слова. -2003. – с.6 – с.8.
4. Свобода слова. -2003. - №6. – с.3.
5. Свобода слова. -2003. - №7. – с.3.
6. Гетьман України Іван Білас. Українське козацтво єдине, як єдина Україна і єдиний Бог. // Свобода слова. – 2003. - №7. – 2с.
7. Голос України. Козаки: стінка на стінку? 1992.- 15 жовтня.
8. Юг. Казаки возвращаются. 1992. – 20 листопада.
9. Правда. Неужели опять геноцид? 1992. – 20 вересня.
10. Інформаційний збірник Міністерства освіти України.–1991.- №6.
11. Указ президента –уточнити
12. Інформаційний збірник Міністерства освіти України. – 1995. - №11. – 28 с.
13. Указ Президента України від 7 серпня 1999 року (уточнити)
14. Указ президента -уточнити
15. Національна программа-уточнити
16. Директива –уточнити
17. Указ Президента України №916/2005 від 04.06.2005 року «Про Раду Українського козацтва».
18. Голос України. Козаки: стінка на стінку? 1992.- 15 жовтня.
19. Юг. Казаки возвращаются. 1992. – 20 листопада.
20. Правда. Неужели опять геноцид? 1992. – 20 вересня
21. Советское Приднестровье. Все на праздник. 11.08.1998.
22. Торнадо. Праздник казаков, пчеловодов и всего народа. 13.08.1998.
23. Освіта. Кращі освітяни року. №1. 2003. – 4 с.
24. Советское Приднестровье. День Белого города. Сентябрь 2003.
25. Одесские известия. Варшавяне аплодируют «Веселке». 1999. – 19 травня.
26. Советское Приднестровье. Нас знает мир! 2002, – 18 июля.
27. Советское Приднестровье. Не торопя удачу. 2001. – 29 ноября.
28. Освіта. Українська козацька педагогіка. – 1992. – 1 вересня.
29. Освіта. Національне виховання. Яким йому бути? – 1996. – 7 серпня.
30. Інформаційний збірник Міністерства освіти України. 1995. №11. – 28 с.
31. Освіта. Програма „Сучасне козацько-лицарське виховання дітей і юнацтва України”. 24 вересня – 1 жовтня 1997.
32. Одесские вести. Наследники.1999. – 18 березня.
33. Одеські вісті. Присягаю на вірність Україні. 2000. – 19 грудня.
34. Б. Устименко. Мої улюблені слова: Вітчизна, Незалежність, Воля. Одеські вісті. – 1999. – 18 грудня.
35. Громадсько-політичний тижневик «Освіта» (Київ) - №1 (1-8 січня 2003).
36. Джура та Дана. – 1998 – 2000.
37. Річ про Адамівську Січ. – 2001-2003.
38. Тимофєєв В.Я. Народе, виховуй сина! Советское Приднестровье. – 2002. – 18 липня.
39. Тимофєєв В.Я. Організація учнівського самоврядування в школі козацько-лицарського виховання. Наша школа. – 2002. - №2. – 12-18 с.

40. Тимофєєв В.Я. Сільська школа на зламі епох. Советское Приднестровье. – 2000. – 14 серпня; 2000. – 28 серпня.
41. Тимофєєв В.Я. Школа козацько-лицарського виховання. Наша школа. – 2000. - №5-6. с. 11-21.

Інтернетсайти.

42. Задунайський В.В. Родові козаки і сучасне відродження української козацької спадщини. www.cossaks.org.ua.

Література.

43. Запорожці. Київ. «Мистецтво», 1993. – с.60.
44. Віталій Щербак . Українське козацтво: формування соціального стану (друга пол.. XV – сер. XVII ст.) Київ, 2000. – с.27.
45. Хаджибей – Одеса та українське козацтво. Т. 3. Одеса. 1999. – с.10.
46. Бачинська О.А. Козацтво на півдні України. Одеса, «Маяк».2000. – с.3 – 56.
47. Гончарук Т.Г. Військові операції на території Одещини. Одеса, 2002. с.10-26.
48. О.Янчук. Український військовий рух на Одещині в першій половині ХХ ст.. Одеса, Український Чорноморський інститут ім.. Юрія Липи. 1998. – с. 8.
49. Богдан Сушинський. Лицарі Причорноморського степу. Одеса. «Словянія-ХХІ». 2000.– с.93.
50. Одеса козацька. Одеса. 2000. – с.131.
51. Козацтво, народжене на Одещині. Одеса, 2001. – с. 63.
52. Тимофєєв В. Я.. Адамівська Січ–школа козацько–лицарського виховання. ПП «Петрекс». Білгород-Дністровський. 2004.
53. Плохій с. Покрова Богородиця в Україні.// Пам'ятки України. 1991. – №5. – с.32 – 39.
54. І. І. Лиман. Церква в духовному світі Запорозького козацтва. –Запоріжжя, 1997. – с.16.
55. Яворницький Д. І. Історія Запорозьких козаків. – К.: Наукова думка, 1990. – Т.1. – 592 с.
56. Міжконфесійні взаємини на півдні України. XVIII – ХХ століття. Запоріжжя. 1999. – 70 ст.
57. І. В. Сапожников. Кам'яні хрести степової України (XVIII – перша половина ХІХ ст.). – Одеса, 1997. – 103 – 105 ст.
58. Запорожці. Київ – «Мистецтво», 1993. – с. 26.

Архів автора.

59. Регіональна програма відродження та розвитку Українського козацтва на Одещині на 2002 – 2005 роки.
60. Розпорядження Одеської облдержадміністрації. 10.05.2000.
61. Координаційна рада з питань розвитку УК на Одещині.
62. Розпорядження голови Одеської облдержадміністрації №771/А-2005 від 29.12.2005 року «Про раду козацьких отаманів при голові Одеської обласної державної адміністрації».
63. Тимофєєв В.Я. Спомини.
64. Універсал Гетьмана УК від 28.08.2000.
65. Концепція Українського козацтва.2000.

66. Козацький роз'їзд БСКВ.
67. Установчий договір кооперативу «Козацька застава» при козацтві БСКВ.
68. Скляренко М. П. Біографія.
69. Протокол Білгород-Дністровського козацького товариства від 01.03.1998.
70. Універсал Головного отамана Чорноморського козацтва від 14.10.2001.
71. Устименко Б.І. Автобіографія.
72. Зуев Олег Іванович. Біографія.
73. Воробйов В. М. Біографія.
74. Бойчев В. В. Біографія.
75. Доручення-дозвіл УЧПГК від 28.01.1995.
76. Довідка Генеральної канцелярії УК від 15.10.1996.
77. Довідка Білгород-Дністровської райдержадміністрації від 02.09.1996.
78. Заява Білгород-Дністровського паланкового товариства від 4.02.1999.
79. Статут Білгород-Дністровського міжрайонного товариства пасічників. 1995.
80. Чисельний реєстр Білгород-Дністровського паланкового козацького товариства станом на 2000 рік.
81. Довідка отамана Білгород-Дністровського паланкового товариства.
82. Характеристика Білгород-Дністровського паланкового товариства.
83. Витяг з положення про козацькі військові звання від 25.06.1998.
84. Виборча програма Білгород-Дністровської міської організації УК.
85. Протокол зборів козацького круга Білгород-Дністровського міжрайонного козацького товариства пасічників від 08.01.1998.
86. Контракт Білгород-Дністровської філії «Січ». 1998.
87. Прохання Білгород-Дністровського міжрайонного козацького товариства від 21.09.1998.
87. Звіт отамана Л.Городецького за 1998 рік.
88. Заява Білгород-Дністровського козацького товариства пасічників від 19.06.1998.
89. Заключення зав. відділом археології Північно-Західного Причорномор'я інституту археології НАНУ.
90. Відповідь отаману Білгород-Дністровського козацького товариства від 28.09.1998.
91. Заклучення Інституту археології НАНУ.
92. Запрошення Білгород-Дністровського паланкового товариства на свято медового Спаса. План проведення урочистостей святкових дат на 23.08.1998.
93. Довідка отамана Білгород-Дністровського Коша від 28.05.1999.
94. Лист Л.Городецького голові колгоспу «Вільне козацтво».
95. Спільний меморандум Білгород-Дністровської організації КУНу та Білгород-Дністровського міжрайонного товариства пасічників. 1999.
96. Меморандум організацій національно-державницького спрямування м. Білгорода-Дністровського від 28.02.2000.
97. Програма діяльності Білгород-Дністровського міжрайонного козацького товариства від 26.02.2001.
98. Городецький Л.Г. Автобіографія.
99. Якименко В.М. Біографія.
100. Майстро А.І. Біографія.
101. Статут Адамівського куреня від 15.06.1998.
102. Лист голови Білгород-Дністровської районної ради Адамівському куреню від 04.08.1998.

103. Список козаків Адамівського куреня від 23.08.1998.
104. Тимофєєв В.Я. Біографія.
105. Редько А.І. Біографія.
106. Маринеску М.К. Біографія.
107. Рибальченко В.П. Біографія.
108. Куликов Р.К. Біографія.
109. Кульчицький Анатолій Олексійович. Біографія.
110. Чеботюк Олександр Миколайович. Біографія.
111. Одорожа Ігор Федорович. Біографія.
112. Протокол козацького кола Білгород-Дністровського міжрайонового козацького товариства пасічників від 03.1997.
113. Свідоцтво про реєстрацію Білгород-Дністровського міського козацького Кошу.
114. Протокол козацького кола Білгород-Дністровського міського козацького Кошу від 01.03.1998.
115. Скляренко М.П. Біографія.
116. Статут Білгород-Дністровського Коша.
117. Протокол зборів старшинської ради Білгород-Дністровського козацького товариства від 12.07.1998.
118. Звернення отамана Білгород-Дністровського міжрайонного козацького товариства.
119. Резолюція форуму демократичних сил Одеської області. 04.10.2003.
120. Клопотання кооператива «Козацька застава».
121. Звернення старшини Білгород-Дністровського Коша.
122. Резолюція форуму демократичних сил Одеської області. 04.10.2003.
123. Звернення старшинської ради Білгород-Дністровського Кошу від 05.11.2001.
124. Подання про присвоєння козацького звання Черв'яку О.О.
125. Вітряк М.К. Біографія.
126. Царенков О.П. Автобіографія.
127. Характеристика Царенкова О.П.
128. Подання до нагороди Царенкова О.П.
129. Ковалів С.Д. Біографія.
130. Скиба М.Є. Біографія.
131. Лелеченко І.А. Біографія.
132. Характеристика Бойчева В.В.
133. Характеристика Горлачова С.П.
134. Характеристика Дейни М.К.
135. Сокорев Ю.О. Автобіографія.
136. Сокорев О.Ю. Автобіографія.
137. Наказ №18 від 25.04.2000 крайового отамана УЧПГК.
138. Наказ №19 крайового отамана УЧПГК.
139. Протокол Установчої ради Білгород-Дністровського полку ім. П.Орлика від 10.06.2000.
140. Протокол Установчої ради Білгород-Дністровського полку ім. П.Орлика від 30.09.2000.
141. Список засновників 1-го Білгород-Дністровського окружного полку ім. П.Орлика.
142. Реєстр козаків полку ім. П.Орлика.
143. Оленів І.П. Автобіографія.

144. Протокол козацького кола козацького куреня окружного полку ім. П.Орлика від 04.05.2002.
145. Протокол полку ім. П.Орлика від 20.05.2002.
146. Статут окремого козацького куреня ЧКВ.
147. Довідка №08 Одеського обласного управління статистики від 08.08.2002.
148. Протокол №6 козацького кола куреня ім. С.Білого від 22.02.2004.
149. Наказ отамана куреня ім. С. Білого від 23.02.2004.
150. Протокол №6 козацького кола куреня ім. С.Білого від 26.02.2004.
151. Реєстр куреня ім. С.Білого. 2002.
152. Протокол №2 козацького кола куреня ім. С.Білого від 20.05.2002.
153. Реєстр особового складу куреня ім. С.Білого. 2002.
154. Реєстр куреня ім. С.Білого. 2003.
155. Тимофєєв В.Я. Довідка про Білгород-Дністровський курінь Війська Запорозького.
156. Реєстр козацької жіночої громади станом на 01.10.2003.
157. Білоус В. П. Характеристика товариства. Річ про Буджацьку Січ, грудень 2005 року.
158. Павлюк Василь Васильович. Біографія.
159. Смаковський Володимир Миколайович. Біографія.
160. Розпорядження Білгород-Дністровської райдержадміністрації від 01.06.2000.
161. Склад Координаційної ради Білгород-Дністровського району.
162. Завдання Координаційної ради з питань розвитку Українського козацтва в Білгород-Дністровському районі.
163. План щодо реалізації Національної програми розвитку козацтва в Білгород-Дністровському районі.
164. Звіт щодо реалізації програми розвитку козацтва в Білгород-Дністровському районі.
165. Розпорядження Одеської облдержадміністрації від 28.12.2001.
166. Заходи Одеської облдержадміністрації щодо виконання Національної програми відродження Українського козацтва.
167. Наказ відділу освіти Білгород-Дністровської райдержадміністрації від 22.10.2002. Заходи щодо виконання Програми.
168. Перелік заходів управління освіти і науки облдержадміністрації від 18.02.2002.
169. Наказ Одеської облдержадміністрації від 18.02.2002.
170. Звіт координатора діяльності козацьких осередків.
171. Звіт про роботу українського козацького народного хору «Мрія».
172. Козацький духовий оркестр. Характеристика.
173. Хор української народної пісні «Мрія». Характеристика.
174. Нікіруй М.І. Перелік виступів ансамблю.
175. Нікіруй М.І. Біографія.
176. Ансамбль української народної музики «Гроно». Характеристика.
177. Завдання Координаційної ради з питань розвитку Українського козацтва в Білгород-Дністровському районі.
178. Розпорядження Одеської облдержадміністрації.
179. Звіт Білгород-Дністровського відділу освіти РДА.
180. Наказ по відділу освіти Білгород-Дністровської РДА від 04.2002.
181. Наказ по відділу освіти Білгород-Дністровської РДА від 22.10.2002.

182. Заходи відділу освіти Білгород-Дністровської райдержадміністрації щодо відзначення Переяславської Ради.
183. Наказ державного управління екології та природних ресурсів в Одеській області від 29.12.2003.
184. Звіт про роботу координаційної ради з питань розвитку Українського козацтва в Білгород-Дністровському районі.
185. Звіт про стан виконання Національної програми.
186. Наказ по Білгород-Дністровському райво від 11.02.2004.
187. Звіт Білгород-Дністровського райво. 2004.
188. Звіт про виконання розпорядження голови Одеської облдержадміністрації від 28.12.2001.
189. Статут козацької республіки «Мрія».
190. Статут Молодої Січі.
191. Виступ на Великій Раді Ук 17.10.1997.
192. Заява курінного отамана Старокозацького куреню.
193. Довідка про перевірку і атестацію Старокозацької ЗОШ від 15.11.2000.
194. Довідка про стан виховної роботи Випаснянської ЗОШ. Грудень 1999.
195. Акт проведення атестації Вигінської ЗОШ. Жовтень 1998.
196. Довідка про перевірку й атестацію Долинівської ЗОШ. Жовтень 1999.
197. Подання директора Адамівської школи від 11.05.1992.
198. Статут організації «Джура» Адамівського козацького осередку.
199. Програма діяльності «Джура» Адамівського козацького осередку.
200. Відповідь Адамівської сільської ради від 25.06.1992.
201. Рішення №1 XVII сесії Адамівської сільської ради XXI скликання від 21.08.1992.
202. Рішення № 3 XXIV сесії Адамівської сільської ради XXI скликання від 14.02.1993.
203. Свідоцтво про реєстрацію дитячої організації «Січ» від 23.03.1995.
204. Програма міжнародної науково-практичної конференції «Дитина в сучасному суспільстві». Одеса. 2000.
205. Посвідчення автора від 17.05.2003.
206. Посвята до козацтва Білгород–Дністровського паланкового товариства.

ДОДАТКИ. ЛІДЕРИ КОЗАЦТВА БІЛГОРОД-ДНІСТРОВЩИНИ.

СЛЕПУХІН МИКОЛА ОЛЕКСІЙОВИЧ

Слепухін Микола Олексійович народився 12 грудня 1925 року в станиці Білореченській Краснодарського краю в родині робітника. Національність – росіянин.

Батько – Слепухін Олексій Філаретович, 1901 року народження, уродженець Сталинградської області Іловлінського району. До Жовтневої революції – селянин. Учасник Громадянської війни. Після війни – робітник, службовець. Загинув під час Великої Вітчизняної війни.

Мати – Слепухіна Павлина Іванівна, 1905 року народження. Уродженка станиці Білореченської Краснодарського краю, з селян. Мешкає там ж.

Сестра – Слепухіна Юлія Олексіївна, 1929 року народження, мешкає в станиці Білореченській.

Микола Олексійович до призиву до Червоної Армії навчався в станиці Білореченській в школі №68, де закінчив 10 класів в 1941 році.

29 червня 1941 року по призову Радянського уряду «Козаки Дону та Кубані – на захист Батьківщини!» - добровільно вступив в Червону Армію, де проходив службу.

З 29 червня 1941 року по вересень 1941 року в 193 кавалерійському полку 72 кавалерійської дивізії на посаді червоноармійця-шабельника.

З вересня 1941 року по червень 1942 року в 7 та 8 бригадах морської піхоти окремої Приморської армії в Севастопольському оборонному районі в званні головного старшини на посаді заступника командира взводу.

З червня 1942 року по грудень 1942 року в протитанковому дивізіоні 4 Кубанського Козацького кавалерійського корпусу на посаді командира огневого взводу.

З грудня 1942 року по лютий 1943 року на курсах перепідготовки молодшого начскладу в місті Кіровабаді.

З лютого 1943 року по березень 1943 року в 59 кавалерійській дивізії командиром взводу розвідки.

З березня 1943 року по січень 1944 року в 45 кавалерійському полку 12 кавалерійської козацької дивізії 5 Донського кавалерійського козацького корпусу.

З лютого по березень 1944 року на лікуванні у зв'язку із пораненням в військовому шпиталю №5586 в місті Чкалові.

З березня по червень 1944 року в 42 полку 10 козацької кавалерійської дивізії 4 гвардійського козацького кавалерійського корпусу на посаді командира взводу 76-мм гармат.

З червня 1944 року по травень 1945 року в 45 кавалерійському полку 12 кавалерійської дивізії 5 Донського кавалерійського корпусу на посаді командира огневого взводу 76-мм гармат.

Учасник Параду Перемоги 24 червня 1945 року.

З липня 1945 року по серпень 1946 року – курсант Одеського піхотного училища ім. К.Є.Ворошилова.

З вересня 1946 року по червень 1948 року – командир взводу 46 окремої місцевої стрілецької роти спеціального призначення по боротьбі з бандитизмом Одеського військового округу.

З червня 1948 року по червень 1953 року – командир стрілецького, комендантського взводів, стрілецької роти 21 стрілецького полку 180 стрілецької дивізії.

З червня 1953 року по червень 1954 року – командир штабної роти 180 стрілецької дивізії.

З червня 1954 року по жовтень 1955 року – командир комендантської роти 180 стрілецької дивізії.

З жовтня 1955 року по травень 1957 року – заступник командира стрілецького батальйону 21 стрілецького полку 14 стрілецької дивізії.

З травня 1957 року по червень 1959 року – заступник командира мотострілецького батальйону 325 мотострілецького полку 88 мотострілецької дивізії.

Приймав участь в бойових діях на фронтах Великої Вітчизняної війни у складі Північно-Кавказського, Південно-Західного, Степового, 2,3,4 Українських фронтів.

В полоні та оточеннях не був.

Поранення: 2 тяжких, 4 легких.

В 1947 році вступив в брак з громадянкою Слепухіною (Шелковенко) Ніною Григорівною, свідоцтво про одруження №59998 від 26.02.1947 року. Дружина – 1929 року народження, уродженка Смілянського району Київської області. Маю двох дітей – Світлану та Людмилу 1948 року народження.

Маю урядові нагороди: ордена «Вітчизняної війни II ступеню», «Червоної зірки»; медалі «За звитягу» - 2 шт., «За бойові заслуги», «За оборону Севастополя», «За оборону Кавказу», «За взяття Будапешту», «За взяття Берліну», «За визволення Праги», «За перемогу над Германією», «30 років Радянської Армії і ВМФ», «40 років Радянської Армії і ВМФ».

Член Комуністичної партії Радянського Союзу з 1955 року, партійний квиток №04960995.

В період з 1960 року до 1973 року служив в Білгород-Дністровському гарнізоні військовим комендантом гарнізону, заступником командира полку з тилу, командиром полку.

В званні полковника в 1973 році звільнився з лав Збройних Сил СРСР у зв'язку із звільненням в запас.

Далі продовжував свою трудову діяльність в системі Громадянської оборони СРСР.

Проводив велику Військово-патріотичну роботу, виступав в дитячих садках, школах, трудових колективах із споминами про Велику Вітчизняну війну. Тривалий час був головою Ради ветеранів 180 Київської Червонопрапорної гвардійської дивізії. Організовував зустрічі ветеранів до пам'ятних дат в місті Білгороді-Дністровському. Багато робив для відродження козацтва в регіоні, був обраний Отаманом.

Створив особистий музей «Армія. Війна. Перемога».

Помер 10 жовтня 1998 року.

КОРНЕВ ЮРІЙ МИКОЛАЙОВИЧ

Корнев Юрій Миколайович народився 12.12.1952 року в станиці Россось Вороніжської області.

Батько – Корнев Микола Миколайович (1925), залізничник-машиніст, мати – Малородова Лідія Сергіївна (1929), секретар-машиністка держорганізації.

Переїхали до Молдови (місто Бендери), де закінчив 8 класів, потім технікум Базового господарства.

З 1970 по 1976 роки навчався в Кам'янець-Подільському вищому військовому інженерному училищу, після закінчення якого проходив службу взводним батальйону по знаходженню та знищенню ядерних фугасів (ВРУЯФ) в селі Малі Кандури (Грузія) на кордоні із Туреччиною.

В 1981 році – переїзд в Ахалкалаки (Грузія), потім в Кутаїсі (штаб округу), потім дивізія (ротний), отримав чергове звання й – начальник штабу батальйону.

У 1989 році – учасник ліквідації наслідків землетрусу у Спитаці. Особисто розмінував більше 5 тис. деформованих снарядів, за що дають Героя Радянського Союзу (за положенням про Зірку Героя). Там розробив нову технологію взриву напіврозрушених багатоповерхових будівель (при цьому взриві будівлі – як би складаються).

З 1990 року – Польща (один рік); далі виводять радянські війська під Калінінград.

1991 рік – штаб Одеського військового округу.

З листопаду 1991 року – Білгород-Дністровський гарнізон. Звільнено за вступ до козацтва у кінці 1994-початку 1995 року у званні підполковник, на посаді командира полку.

Дружина – Ольга Миколаївна, доньки – Олена (1978), Ольга (1979).

Після звільнення з лав Армії України переїхав до Росії у Россось, потім до Вороніжа.

Брав активну участь у розробці основних документів Земляцтва Задністров'я – «Ідеологія козацтва», «Стратегія козацтва» (товариш Отамана – це начальник штабу козацької організації).

Ю.М.Корнев багато уваги приділяв питанню підбору кадрів для роботи з козаками. «...Необхідно відмітити, що провідниками й розповсюджувачами козацької ідеології можуть бути козаки, добре освічені, із високим інтелектом, які віддані справі відродження козацтва, а не випадкові люди із низьким освітнім рівнем. Але, на жаль, оглядаючись на моду і не дивлячись на сутність розвитку козацької ідеології з її високими принципами у справі становлення козацтва та виконання перспективних планів життєдіяльності козацької громади, з'явилися заступники отаманів з ідеології, які досить смутно уявляють свої обов'язки та в силу свого рівня знань не можуть бути корисними у цій важливій для сучасного козацтва сфері.

Відсутність чіткої, хоча б коротко сформульованої козацької ідеології, свого добре налагодженого пропагандистського апарату, своїй преси дає можливість анти козацьким силам на всіх рівнях в різних виданнях, в правоохоронних органах та владних структурах вести скажену атаку на козацтво, використовуючи найменші негативні явища та факти, що проявляються в козацькому русі.»

ДЕОРДИЦЯ ІВАН МАТВІЙОВИЧ

Він мріяв про Козацьку республіку і щасливе майбутнє України

З Іваном Матвійовичем я був знайомий років двадцять, коли він був головою колгоспу в Монашах, головним агрономом в Козацькому, а після оселився у Білгороді-Дністровському на вулиці Вільній недалеко від мене. Кремезний, чорновусий з чорною чуприною і великими чорними очима він чимось нагадував Тараса Бульбу, яким я уявляв славетного запорізького полковника ще з дитинства, коли вперше прочитав про нього у Гоголя. Я часто влітку завітав до його подвір'я, де було так затишно і приємно посидіти під яблунями та грушами, які дарували прохолоду навіть у самі спекотні дні.

Іван Матвійович був визнаним винахідником і патріотом. Інженер-механік і агроном за фахом, він був постійно у творчому пошуку: розробляв сошники нової конструкції, які б забезпечили врожайність зернових під сто центнерів з гектара, дивовижні гранули для нашої посушливої зони землеробства на базі цеоліту та вермікуліту. Заорані в ґрунт, ці гранули протягом десяти років забезпечували б рослини вологою з повітря. Ілфінг, який лікує і рятує від шкідників рослини, долає рак у людей, загоює рани та виразки і знаходить ще багато інших застосувань. Виноградники нового типу, що даватимуть 500 центнерів ягід з гектару. Важко перелічити всі винаходи і пропозиції цієї щедро обдарованої природою людини, але прикро, що вона випередила час і вони не знаходили ані

порозуміння, ані підтримки у можновладців. Наші з ним сумісні поїздки до Києва закінчувалися нічим і це сильно ображало його. Починалася перебудова, можновладці та чиновники дбали лише про те, як обікрати народ, привласнити національні багатства і ніякі пропозиції нікого не цікавили. Лише учні місцевого ліцею купчилися біля діда Деордиці і за його технологіями ці міські хлопчики та дівчатка, які вперше заходилися поратися на учбових ділянках, одержували небачені врожаї сориту, кукурудзи, сої...

Нащадок запорізьких козаків славетного козацького роду Підвислицьких, Іван Матвійович був палким патріотом своєї землі, самовіддано любив її і хотів бачити свій талановитий, роботящий і волелюбний народ вільним, заможним і шанованим в усьому світі. Разом з ним мені пощастило приймати участь у роботі Першого всесвітнього конгресу українців у Києві, де ми познайомилися з паном Василем Веригою, політиком, вченим і письменником з Канади (Торонтський університет), і паном Володимиром Жилою, колишнім міністром іноземних справ уряду України в екзеклії, професором Техаського університету, з якими ми підтримували дружні стосунки до останнього часу. Пану Деордиці пощастило зробити подорож до Америки. В Нью-Йорку, на Матхаттені, у Всесвітньому торгівельному центрі його виступ протягом півтори години, замість відведених п'ятнадцяти хвилин слухали сотні неабияких бізнесменів з різних країн світу і нагородили українця гучними оплесками. Від дружив і підтримував зв'язки з відомими винахідниками і вченими багатьох країн і перш за все України та Росії...

Отже, козацтво. Іван Матвійович добре знав його історію і традиції. Він із захопленням переказував героїчні епізоди визвольної боротьби запорізьких лицарів, їздив на Хортицю, де щороку на Зелені свята збираються козаки з України, Дону, Кубані. Деордицю завжди зустрічали тепло і радо. Отаман Петро Заболотний, гетьман Мулява, курінний отаман Леонід Хлопков, винахідник і приятель Деордиці. Не дивно, що його в 1992 році було обрано першим отаманом Буджацького Козацького війська.

Іван Матвійович Деордиця мріяв про те, що Україна вибере шлях козацької республіки.

«Ми живемо у жорстокому і підступному світі. Не треба впадати в іншу крайність і ідеалізувати так званий «вільний світ». Не все, що в нас писалося про соціалізм, було правдою, зате все, що писалося про капіталізм – правда. Там царюють вовчі закони і ніхто в тому світі не хоче бачити Україну багату, міцною і самостійною країною. Кому, скажіть, потрібен сильний конкурент? І уся їхня допомога спрямована на те, щоб утворити з нашої країни сировинний придаток, резервний табір дешевої робочої сили, тобто зробити компостну яму для Європи, щоб вигідно експлуатувати наші унікальні чорноземи» - говорив він.

Він цілком виправдано не вірив заявкам Клінтона, не вірив у добрі наміри Сороса, Світового банку, міжнародного валютного фонду, програмам Джеффри Сакса та іншим «благодійникам», цілком виправдано побоюючись, що сліпа віра їхнім словам заведе нас у резервації, як колись завела американських індіанців.

«Нам треба будувати свою, козацьку республіку. Країні потрібна міцна влада з суворими законами. Тоді не буде злодіїв, гвалтівників, вбивць – вони всі розбіжаться в ті країни, де панує така звана «демократія». Хлопці та дівчата за всі роки навчання у школі повинні проходити козацький вишкіл, мати добрий фізичний і духовний гарт, знати три-чотири мови, володіти комп'ютером, козацьким бойовим мистецтвом, керувати автомобілем, добре знати економіку, історію, валеологію. З такими громадянами Україна займе гідне місце у світовій спільноті. А куди ми підемо з злодіями, наркоманами, дистрофіками і неписьменними?» – з біллю запитував він.

На жаль, до голосу старого козака в Києві прислухалися так саме, як і до його винаходів. Отже, маємо те, що маємо...

Коли Іван Матвійович Деордиця пішов від нас (29.01.2005), створилася навколо порожнеча, яка гостро відчувається зараз і довго ще буде відчуватиметься, бо навіть наша щедра українська земля не часто народжує таких могутніх і яскравих особистостей. Я впевнений, що не сучасник, а нащадки гідно оцінять його велич і наслідки його втрати. Не було і не має пророків у своєї Вітчизни, на жаль...

БОРИС ІВАНОВИЧ УСТИМЕНКО **Козацькому роду – нема переводу!**

Про козаків я чув багато в дитинстві від батька та бабці Полі. Батько народився на Рівненщині, часто бував у Дубно, де розгорталася подія, талановито висвітлені Миколою Гоголем в його безсмертному творі «Тарас Бульба». Важке враження на все життя виніс батько від поїздки у містя, де відбулася Берестецька битва, і де козацькі кістки рясно засіяли мокру поліську землю. Він сумував, що протягом половини тисячоліття Україна втрачала у битвах своїх найвідданіших синів і врешті-решт залишилася бідною удовицею, яку немає кому гідно захистити...

Бабуся Поля з роду Василевських розповідала, що її чоловік, тобто мій дід по матері, приїхав молодим хлопцем з Одеси і завіряв, що його дядько начебто був отаманом Усть-Дунайського війська, створеного з тих запорізьких козаків, які втекли за Дунай після зруйнування Катериною Січі, а згодом повернулися і посіли на бессарабських землях.

В дитинстві я зачитувався книжками про козаків і ображався на друзів, які віддавали перевагу мушкетерам Дюма, або лицарям Вальтера Скотта. Але згодом радянська дійсність переконала мене, що козацька ера залишилася в минулому, як і лицарські часи для країн Західної Європи. Козацьке прагнення до вільного життя спонукало мене вибрати професію моряка і протягом двадцяти років я блукав по морях та океанах, не розлучаючись з «Тарасом Бульбою» Гоголя та «Енеїдою» Котляревського. Це тепер ми довідуємося, що троянці та етруски були вихідцями з нашої спільної Вітчизни – Припонтиди, а тоді я лише відчував якусь невиразну тягу та симпатію до них...

З початком перебудови багато хто в Україні відновив втрачену надію відродити славне козацьке лицарство. У нас в Буд жаку неабиякий чолов'яга, схожий зовні на Тараса Бульбу, Іван Матвійович Деордиця, нащадок славного козацького роду Підвисицьких, вирішив заснувати Буджацьке козацьке військо. Разом з ним ми багато разів їздили до Києва, зустрічалися з гетьманом Мулявою, отаманом Головатим, бували на козацьких радах, але ніякої допомоги у реалізації своїх задумів не одержали. Згодом ми переконалися, що у козацтво подалися люди, які давно мріяли наситити свої апетити і задовольнити амбіції. І чим далі, тим більше таких людей з'являлося в козацьких осередках. Звідкись вийшли гетьмани і генерали з вусами, як у комишевих котів, в штанях з лампасами і при шабляках. Вони гучно гукали «Будьмо!», добре пили горілку, закликали до єдності і підтримки грішми, але самі вносили розбрат і ніколи не могли відповісти, куди витрачаються козацькі гроші. Вони охоче їздили за кордон, наносили візити українській діаспорі, в яких би далеких країнах вона не перебувала, збирали гроші і подарунки товариства, і задовільне ні поверталися додому. Згодом всі вони почали гратися в політику, обіцяючи допомогу тим політичним лідерам, які обіцяли їм більше платити, не зважаючи на те, що принесе Україні та її народу політика цього лідера.

Ми зареклися їздити до Києва і прийняли пропозицію вченого Леоніда Пимоновича Хлопка ва, фундатора Інтелектуального куреню у складі Низового Війська Запорізького. Туди, в Запоріжжя, ми їздили двічі на рік, на Зелені свята, коли Хортиця плаче за зруйнованою Січ'ю, і на Покрова, коли збирається козацьке коло. Потім Верховного отамана Панченка посадили у в'язницю за хабарництво, згодом помер Хлопков і наш інтерес до Запоріжжя згас.

Десять років тому мене обрали Генеральним суддею Буджацького козацького війська. В той час отаманом у нас обрали князя Аргунинського-Долгорукого. Князь зробив посвяту козацтва у соборі, а потім вирушив до Словаччини, де осів в замку неподалік від Братислави. Хтось помазав його на російський престол під іменем царя Володимира Сьомого, і, як казали, зробив князя Магістром Мальтійського ордену у Східній Європі.

Залишившись без отамана і без печатки, ми обрали отаманом колишнього військового підполковника Михайла Скляренка, вихідця із Слобожанщини з козацького роду. Скляренко відновив статут, замовив нову печатку і Буджацьке козацьке військо продовжує своє існування.

Я докладав зусиль, щоб створити осередки в Кілійському, Ізайльському, Тарутинському, Татарбунарському, Арцизьському і Саратовському районах, але тамтешні полковники, крім Саратовського Сергія Іванова, майже нічого не зробили для відродження козацтва.

Я зрозумів, що покладати надію на відродження козацької ідеї серед людей старшого віку справа безперспективна. Може одну людину з тисячі вдасться повернути лицем до козацтва. А ідеї тоді стають матеріальною силою, коли оволодіють масами, як вірно підмітив класик марксизму. Залишалась остання надія – молодь, але вона вже уражена гнилою ідеологією західної демократії, яка не визнає традицій, батьківщини, братства, а лише цінує гроші, розваги та розпусту.

Щоб протистояти цьому раковому захворюванню душ нашого юнацтва, я засів за книгу і цілих чотири роки працював над нею. «32 румби» - це лоція для плавання по океану, ім'я якому – Життя. В неї зібрано майже п'ять тисяч висловів самих розумних мислителів всіх часів і народів, викладені основи здорового способу життя, козацьких традицій та етикету. Я радий, що моя книга знайшла шлях до багатьох сердець і стала підручником навіть для людей старшого віку.

Часто буваючи в Миколаївці-Новоросійській, відвідуючи Адамівку, де самовідданою працею великих патріотів України виховуються діти, гідні своїх славних предків, я не втрачаю надії, що слава козацька не вмере, не поляже. Я вірю, що прийдуть часи, коли не заклик козацьких сурм під українські прапори і козацькі корогви встануть тисячі справжніх синів і дочок України, щоб захистити свою неньку і відновити невмирущу славу дідів і прадідів.

Слава Україні!

СКЛЯРЕНКО МИХАЙЛО ПЕТРОВИЧ

Я, Скляренко Михайло Петрович, народився на Покрову 14 жовтня 1934 року в сім'ї нащадків Слободських козаків у Сумській області Лебединського району село Червоні Луки. У 1652-1653 рр. на Слобожанщині з українців були утворені Острогозький, Сумський, Харківський, Охтирський, Ізюмський козацькі полки. Оскільки м. Лебедин знаходиться в 40 км. від м. Суми, то мої предки були козаками Сумського полку.

В 1953 році я закінчив навчання в школі і поступив у Челябінське військово-авіаційне училище дальньої авіації, яке закінчив у 1956 році. В 1970 році закінчив військову академію у м. Києві. В 1986 році звільнився з армії, де прослужив 33 роки. Звільнився з посади заступника командира полку у військовому званні підполковник.

Жонатий, маю двох синів...

У 1995 році у січні місяці я вступив у Буджацьке січове козацьке військо, яке було зареєстровано 15 грудня 1994 року Управлінням юстиції Одеської області (Свідоцтво №58), де займав посаду заступника Січового отамана. Це була та й є до цього часу обласна козацька організація.

10 березня 1997 року був створений міський козацький Кіш, який я очолював. А 22 травня 1998 року за №46 зареєстрований виконавчим комітетом Білгород-Дністровської міської Ради шляхом легалізації. 21 січня 1999 року міський козацький Кіш зареєстрований як юридична організація, свідоцтво №69.

Значний внесок у відродження козацтва внесли такі козаки: полковник УК – журналіст газети «Одеські вісті», Січовий та Кошовий судья Устименко Борис Іванович, полковник УК Вітряк Микола Кіндратович – голова ради старішин, осавул УК Черв'як Олександр Олександрович, який спочатку займав посаду кошового писаря, полковник УК Бойчев Василь Васильович – обозний Коша та Січі, полковник УК Воробйов В'ячеслав Миколайович – січовий та кошовий Писар, осавул УК Зуєв Олег Іванович – бунчужний Коша, осавул УК Лісіцин Ігор Михайлович – курінний отаман.

25 липня 1999 року наказом отамана Українського Чорноморського козацтва за №32 я був призначений наказним отаманом Буджацького січового козацького війська. 14 жовтня 2001 року Верховним отаманом Українського Чорноморського козацтва мені було присвоєно козацьке звання – генерал-хорунжий за активну участь у відродженні Українського козацтва...

ВІТРЯК МИКОЛА КІНДРАТОВИЧ

Я, Вітряк Микола Кіндратович, народився 17.03.1930 року в селі Березани Березанського району Київської області в сім'ї нащадків козаків.

Батько – Вітряк Кіндрат Кузьмич – народився 04.10.1903 р, дід – Вітряк Кузьма Михайлович – народився у 1870 році, прадід – Михайло Іванович – народився у 1830 році – всі козаки Березанської сотні Переяславського полку. Пращур Вітряк Харитон у 1709 році був сотником Березанської сотні, яка брала участь в битві під Полтавою. Сотня вся загинула в складі Переяславського полку під ядрами шведів, оскільки Переяславський полк був попереду позицій російської армії Петра I. Пращур був нагороджений медаллю за розгром шведів під Полтавою, окрім того отримав наділ землі 300 десятин. Мати – Марія Володимирівна – козачка – народилася 04.08.1906 року. Дід по матері – Глушак Володимир Корнійович – народження 1874 року – у 1937 році розстріляний як «ворог народу» (теж був козак Березанської сотні). Дід його по матері Роздобудьмо Матвій загинув під Севастополем у 1855 році в званні хорунжого. Його дружина – прабабка Меланія отримала «пособіє» - 300 карбованців золотом та 10 десятин землі.

Мої батько і мати прожили довге та тяжке життя, обоє померли на 89 році життя. Батько як «ворог народу» був у «лагерях» із 1937 року і в 1956 – його було реабілітовано. Сидів він у Воркутинських таборах.

Я закінчив 7 класів Березанської СШ №1 у 1946 році і поступив у Київський гірничий технікум, який закінчив у 1950 році і по 1954 рік працював на шахтах Кузбасу (Кемеровська область). У 1954 році поступив і в 1957 році закінчив гірничий факультет Київського політехнічного інституту. Працював на шахтах Донбасу і у 1965 році переїхав на мешкання у Білгород-Дністровський. Жінка – Діна Максимівна – 1937 року народження – козачка (батько її – Єременко Максим Климентович – козак Яблоневської сотні Смелянського полку на Черкащині) – пенсіонерка; колишній біолог СШ №2 Білгорода-Дністровського, закінчила Одеський університет. Маємо двох синів: Микола – 1957 року народження – лікар швидкої допомоги, сотник Білгород-Дністровського Кошу; Борис – 1966 року народження – біолог, у теперішній час – підприємець, також сотник Білгород-Дністровського Кошу. Сини брали активну участь у Народному Русі України, були делегатами I та II з'їзду НРУ іа II Конгресу КУН, а також у відродженні козацького руху – були делегатами Великих Рад у Києві у 1995, 1996, 1997, 1999 роках.

Я – полковник УК – голова Ради старійшин Білгород-Дністровського Коша та заступник голови Ради старійшин крайової організації УК Одеської області.

БОЙЧЕВ ВАСИЛЬ ВАСИЛЬОВИЧ

Бойчев Василь Васильович народився опівночі 01.01.1950 року в селі Василівка Болградського району Ізмаїльської області.

Батько – Василь Пилипович, градинар, садівник-бригадир, був членом РК КПУ, пенсіонер, але й дотепер працює – вирощує персики.

Мати – Анна Дмитрівна працювала колгоспницею.

Василь Васильович закінчив 8 класів у 1966 році й поступив до Білгород-Дністровського рибпромислового технікуму, який закінчив у 1970 році.

Після Білгород-Дністровського РПТ – «п'ять океанів»... Працював 9 років на рибному промислі; останні роки працював у ранзі заступника міністра рибної промисловості...

За сімейними обставинами (захворіла дружина) прийшлося залишити флот. Повернувся до Білгорода-Дністровського, працював у місті, із 1991 року – фермер – керівник селянського фермерського господарства.

Із 1992 року у козацтві – спочатку у Буджацькій Січі, потім у міському Коші. Разом із князем Підгайновим, Устименком, Токаревим, Диордицею, Вітряком, Павлюком – активно працював над розбудовою козацтва у місті та районі. Був і є обозним Січі, Кошу.

У 1994 році активний учасник подій у Буджацькій Січі (приїзд у Білгород-Дністровський Гетьмана Українського козацтва В.Муляви, дискусія щодо подальшого розвитку Січі та ін...).

Делегат Великих Рад Українського козацтва. Користується авторитетом серед козаків, фермерів району, промисловців...

Як непересічна особа вважає, що лідер козацтва повинен передбачувати наслідки громадської та політичної діяльності; без такої якості лідер – це вже авантюрист, який може завести козацтво у моральну прірву та ізолювати цей громадський рух від широких верств населення. Бойчев В.В. якістю передбачування був наділений від Бога.

Василь Васильович – співзасновник козацьких кооперативів «Козацька Застава», «Дозор»...

Помер навесні 2004 року після тяжкої хвороби.

ЗУЄВ ОЛЕГ ІВАНОВИЧ

Зуєв Олег Іванович народився в 1951 році в місті Горлівка Донецької області. З 17 до 40 років проходив дійсну військову службу в Військово-Повітряних Силах.

В 1971 році закінчив Васильківське авіаційне училище. В 1980 році – Військово-повітряну інженерну академію ім. проф. М.Є.Жуковського в Москві. Має авторські свідоцтва на винаходи та ідеї.

Службу проходив в Київському, Одеському (Буялик), Прикарпатському (Черляни), Московському (ВВІА), Далекосхідному (Свободний), Північно-Кавказському (Моздок), Забайкальському (Джида, Домна) округах, Семіпалатинському ядерному полігоні, Північній групі військ (Бжег, Кшива) у винищувально-бомбардировочній, транспортній, стратегічній та розвідувальній авіації. Офіцер запасу.

З 1991 року живе й працює в Білгород-Дністровському районі.

1993-2000 роки – Бунчужний отаман Буджацької Січі та Білгород-Дністровського Коша.

1993-1994 роки – разом із князем Аргутинським-Долгоруким працював над ідеєю відродження Буджацької Січі. Відмовився від посади начальника штабу на користь письменника В.Мисюка (1995-1996).

Кандидат в депутати Верховної Ради 1993-1994, 1997-1998 роки.

1997-1999 роки – голова Білгород-Дністровської організації УСДП (українська соціал-демократична партія). Помічник депутата ВР України В.В.Онопенко. З 2003 року – помічник депутата ВР України Б.М.Губського.

27.02.2003 року – делегат першого українського Форуму інтелектуальної еліти України.

З 2003 року – службовець Управління державної служби охорони Дарницького, Оболонського районів м. Києва. Письменник волею Божою. Козак з роду Росьсолюків з р. Рось. Онук Марії Михайлівни Климової, якої вже 90 років; мешкає вона у м. Черкаси. Мешкаю у м. Києві з 1999 року; козак за духом та кров'ю. Патріот України та Бессарабії.

Внучатий племінник Анатолія Григоровича Зуєва, капітан-лейтенанта, який загинув у Баренцове морі при проводці конвою PQ-16. Подвиг капітана описано у газеті «Красная звезда» за 1977 рік.

Мій прадід Михайло Климов загинув під Краковом у I Світову війну. Офіцер-козак.

Дмитро Зуєв служив опричником при дворі І.Грозного; був боярського роду. Відомості про нього з М.Костомарова в історичній повісті «Кудеяр».

Автор статті, присвяченої організації Козацької акціонерної нафтової компанії України на о.Змеїному.

Автор книг: «Загадки Скифії», «Астральні символи України», «Золота душа народу», «Тайни менталітету слов'ян, або золотий зодіак аріїв», «Національна ідея в Україні». В книзі «Загадки Скифії» довів історичні кордони Кіммерії, Скифії і, значить, України – за Геродотом. Довів місцезнаходження скарбниці Скифії – країни Геррос, місцезнаходження остова Борисфен, казкової Гілеї (Лукомор'я за О.Пушкіним).

В монографії «Астральні символи України» довів трипільські витоки астральної тасмниці поклоніння сузір'ю «Пояс Оріона» - Триглава, Тризуба – сьогодні Малого Герба України.

В книзі «Тайни менталітету слов'ян» (Золотий Зодіак аріїв) довів до грецький Зодіак Кіммерії, Скифії.

Розкрив тасмницю багатьох амулетів Кіммерії та Скифії.

Довів ідею виникнення імені Дана – богині краси рідної природи.

Довів (розкрив) тасмницю походження більш як 30 українським імен, більш як 20 історичних культурологічних назв Дніпра та др. річок.

Розкрив тасмницю походження назв Таврія, Крим – від русколанорусичів (Русланів).

Довів приналежність острова Зміїний, дельти Дунаю та др. до України.

Довів історичні етногенетичні корені походження Аскольда, Діра та Рюрика.

Довів корені виникнення козацтва від походів київського князя Олега Віщого.

Довів (розкрив) тасмницю Золотого Руна Кіммерії – довівши напрямок розвитку астропсихології, астросимвології та історичного пріоритету народу України по відношенню до даної тематики.

Виконав особистий смисловий переклад «Вересової книги». На цій основі сформулював ідею історичних коренів виникнення та становлення національної ідеї. З 1996 по 2003 роки працював у Києві над написанням монографії «Національна ідея в Україні» за завданням Адміністрації Президента України та Київського міського голови О.О.Омельченко.

Довів нову дату виникнення міста Києва як столиці русколан-русичів у 325 р. до н. е.

Розкрив таємницю походження Мамаїв та їх історичного міфологічного героя Мамаю. Виходці з Константинополю, хрестилися в церкві святої Мами та служили в охороні візантійського імператора «мамаями».

МИСЮК ВЛАДИСЛАВ СЕМЕНОВИЧ

11.07.1936 – 10.11.2001

Народився 11 липня 1936 року в місті Сімферополі, в Криму, українець, безпартійний, освіта вища.

Батько – кадровий військовий, учасник бойових дій ВВВ, помер у 1981 році.

Мати – робітниця, ветеран ВВВ, померла у 1991 році.

Брат – Борис – професійний письменник-маринист, живе у Владивостоці.

Дружина Тетяна Миколаївна, померла у 1995 році.

Донька Людмила, 1964 року народження, живе із сім'єю в Росії, в місті Рязань.

Син Євген, 1973 року народження, робітник, живе з батьком у місті Білгороді-Дністровському.

В 1954 році я (Мисюк В.С.) закінчив Білгород-Дністровську СШ №51 (тепер №3) й поступив в Московський інститут інженерів залізничного транспорту, який закінчив у 1959 році й отримав диплом інженера шляхів сполучення з експлуатації залізничних шляхів.

За час навчання в інституті навчався в літературному об'єднанні при Спілці радянських письменників СРСР. Перший розказ «Поштова марка» було надруковано в газеті «Московський комсомолец». В 1956 році за путівкою ЦК ВЛКСМ у складі ударного студентського загону приймав участь в зборі врожаю на цілинних землях Алтайського краю, за що нагороджений пам'ятним знаком та Почесною грамотою.

Після закінчення інституту був направлений на роботу в місто Кумертау Башкирської АРСР, в погрузочно-транспортне управління комбінату «Башкир вугілля», де працював за фахом три роки. Співробітничав в міській газеті «Гірняк». На початку 1962 року повернувся до батьків в місто Білгород-Дністровський. Працював за фахом на Одеській залізниці до липня 1981 року. Був позаштатним кореспондентом московської газети «Гудок», Одеської «Знамя коммунизму» та міської «Знамя Советов» (сьогодні «Советское Приднестровье»).

З липня 1981 року по травень 1999 року працював завідувачим відділом міської Білгород-Дністровської газети «Советское Приднестровье» та був позаштатним співробітником республіканських газет «Магистраль» та «Риночная площадь», Одеської обласної «Одесские известия» та «Юг». В 1982 році мене прийнято в члени Союзу журналістів України. В 1985 році нагороджений медаллю «Ветеран труда».

В 1982 році мене було удостоєно Всесоюзного диплому за розказ «Циклон», який зайняв третє місце на Всесоюзному конкурсі, проведеному Спілкою письменників СРСР та Міністерством шляхів сполучення. Цей розказ увійшов до літературної збірки «Зелений свет», яка вийшла з друку в 1987 році в московському видавництві «Профиздат». В 1987 році в молдавському республіканському журналі «Кодри» опубліковано розказ «Поет и кучер» - молдавська легенда про О.С.Пушкіна. В 1988 році у Всесоюзному журналі «Вопросы литературы» опублікована стаття «Публикола. Заметка к биографии Пушкина».

В 1991 році вийшла з друку перша самостійна книга письменника – роман-есе «Загадка Белого города». Після цього книги В.С.Мисюка стали виходити регулярно. В 1993 році вийшли повість «Тень Овидия. Пушкин в Аккермане» і збірка «Легенди Бессарабки», в 1994 році – історична повість «Месь летописца» та віршований переклад «Евангелие от Иоанна» з Нового Завіту, в 1995 році – збірка історичних новел «Его величество случай», в 1996 році роман «Сказки Вещего Бояна(мифи древних славян)», в 1997 році збірка біографій «Сто гостей Белого города», повість про Болгарську церкву «Судьба храма», в 1998 році збірка віршів «Сиреневий туман».

В 1999 році роман «Загадка Белого города» видано другим виданням; в Москві другим виданням вийшов роман «Сказки Вещего Бояна».

В грудні 1998 році в Москві мене було прийнято в члени Спілки російських письменників. В 1999 році, як кращий журналіст міста, нагороджений Почесною грамотою Одеської облдержадміністрації. В тому ж році нагороджений спеціальною грамотою Міжнародної спілки пушкіністів в США за поему «Пушкин», яка взяла участь в Міжнародному ювілейному конкурсі на честь 200-річчя з дня народження Пушкіна. В березні 2000 року переміг в конкурсі й став автором гімна с.м.т. Затоки.

Засновник (разом із князем Аргутинським-Долгоруким В., Устименком Б., Деордицею І., Токаревим А., Скляренком М., Бойчевим В., Дмитренком В., Кучером В., Харчуком Ю – БСКВ – Буджацького Січового козацького війська.

КНЯЗЬ АРГУТИНСЬКИЙ-ДОЛГОРУКИЙ ВОЛОДИМИР ВЛАДИСЛАВОВИЧ
23.10.1948 – 28.07.2004

Народився Князь 23 жовтня 1948 року в Одесі, але все своє дошкільне дитинство провів в селі Будаки (Приморське) Білгород-Дністровського району (батьки ховали маленького Князя від довгих язиків та цікавих очей). Маленький хлопчик ріс як всі сільські діти: цілий день пропадав на Будацькому лимані або в степу. На фортепіано та віолончелі він пробував грати з чотирьох років.

В 1956 році поступив в Одесі в школу Столярського по класу віолончелі до педагога П.П.Бедусенко. З 1959 по 1963 рік навчався в Центральній музичній школі при московській консерваторії в класі у професора С.М.Кнушевицького. Після смерті професора повернувся до школи Столярського в Одесі (клас Ю.Я.Жадана).

В 1967 році його було прийнято в Київську консерваторію без екзаменів й без закінчення школи Столярського. Далі Князь перевівся до Одеської консерваторії, де разом із навчанням працював ілюстратором на кафедрі струнних інструментів. Щорічно намагався перевестися до Московської консерваторії, але керівництво Одеської консерваторії не давало на це згоди. В 1971 році за спеціальним дозволом Міністерства культури СРСР перевівся до Московської консерваторії (клас професора Г.С.Козолуповой). Після закінчення Московської консерваторії (по класу віолончелі) з 1974 року по 1977 рік працював солістом Тульської філармонії. Одночасно заочно навчався в аспірантурі Московської консерваторії. З 1977 року – художній керівник, соліст та диригент створеного ним камерного оркестру «Collegium musicum». Оркестр успішно гастролював по СРСР, співпрацював з видатними співаками та інструменталістами держави. Володимир Владиславович багато займався композицією: в 1980 році написав «Філософський концерт» для камерного оркестру та солістів на свої тексти, які не сподобалися КДБ – князь став «невиїзним».

В 1982 році Володимир Владиславович залишив роботу в оркестрі, бо за границю керівника (Князя) на гастролі ніколи не випускали, замість його завжди їхали запрошені диригенти...

Від депресії та обід спасала широка, наділена різносторонніми талантами натура Князя: писав вірші, захоплювався живописом, цікавився медициною та генетикою (багато працював в лабораторії генетики Казанського медичного інституту). Створив революційну теорію.

В 1984-1987 роках був солістом Одеської філармонії та викладачем Камерного оркестру Одеської консерваторії.

В 1988 році виїхав з сім'єю у Францію, де прожив чотири роки. З поверненням на Батьківщину розвернув широку громадську діяльність. В 1991 році Великий князь Київський Володимир Долгорукий заснував Дворянське Зібрання Півдня України, урочисте відкриття якого відбулося 9 липня в Одеському будинку вчених. В 1992 році Великого князя Київського Володимира Долгорукого обрано Головою Зібрання Благородних Зібрань Росії (Москва).

В 1994 році Князя обрано отаманом Буджакського Січового козацького війська. Князь разом з дружиною Великою княгинею Тетяною Довгорукою жив в Білгороді-Дністровському в своєму будинку на вулиці Першотравневій, володів готелем-дебаркадером, давав благодійні концерти (він був другою віолончеллю в світовому табелю про ранги після В.Растроповича).

В 1966 році Народним Собором його було проголошено Великим Князем Київським, Головою Дому Юрика та благословено Православними Патріархами.

В 1998 році Князя було обрано Великим Магістром Суверенного міліарного та госпітального ордену Святого Іоанна Ієрусалимського рицарів Родосу та Мальти екуменістичного.

Останні роки Князь прожив ченцем, вивчаючи релігії світу, працюючи над теорією революції, записав на компакт-диск шість глав «Євангелія від Матфея» (вокал, фортепіанні імпровізації), цикл «Колімські пісні», декілька віолончельних компакт-дисків, фортепіанні та віолончельні імпровізації. Творчі доробки Князя: галерея живописних робіт в Словачії (в родовому замку – 200 полотен), альбом віршів та репродукцій «Остання вість Мервінга» (2003), збірка вибраних віршів «Предвидя неизбежную зарю» (2003), «Беседи и откровения» (теорія революції), «Долгорукие, Долгорукови, Долгорукие – Аргутинские» (історична розвідка), «Магия судьбы».

В 2003 році Великий князь Київський Володимир VII Долгорукий повернувся на Україну, де рік прожив під Києвом. Передчуваючи кончину, за десять днів до смерті повернувся в рідне для нього місце раннього дитинства, в рідну його серцю та душі Бессарабію, в село Будаки (Приморське). Він логічно замкнув коло свого життя в приморському селі Будаки, в будинку поряд з церквою на березі любимого їм Чорного моря, де його хрестили немовлям. Помер в день Святого равноапостольського князя Володимира 28 липня 2004 року о 9 годині ранку. Похований на Байковому кладовищі в Києві, в родовій усипальниці. Неповдалі від нього лежать Амосов, Лобановський...

Він завжди йшов тільки своїм, йому одному відомим шляхом, ніколи, ніде та ні в чому не шукав легкого успіху, пам'ятаючи мудру заповідь:

«13. Заходьте вузькими вороттями, бо широкі вороття та широкий шлях ведуть до загибелі; багато йдуть ними.

14. Вузькі вороття та вузький шлях ведуть до життя; небагато знаходять їх» (Євангеліє від Матфея. VII.).

ГОРОДЕЦЬКИЙ ЛЕОНІД ГРИГОРОВИЧ

Паланковим отаманом Білгород-Дністровського козацького паланкового товариства я з 9 березня 1996 року.

Я народився в фазі чистого водолія 24.01.1950 року в Старій Царичанці, селі, заснованому козаками Полтавського полку з Царичанки, яку спалив Меншиков за те, що гарнізон розбив його 10-тисячний загін, посланий арештувати Мазепу. Царичанські козаки пішли в Бессарабію після Полтавської поразки Карла XII. Землю Староцаричанської слободи отримали в 1710 році козаки за фірманом, підписаним хатті-шеріфом Оттоманської імперії в довічне користування. Місце для поселення вибрано так, щоб воно служило кордоном між Ногайською ордою та Молдовським князівством.

В Старій Царичанці віками зберігався подячний лист Карла XII до пори, коли в мого діда по матері, Ігната Рудаса, румуни не конфіскували 4 вози бібліотеки. Бібліотека була завезена з часів, коли Рудаси, яких в селі називали «царями», приїхали до села з Литви. Це було на самому початку заснування села. Тоді ж Литви повернувся і рід мого батька, який за твердженням діда Петра Костянтиновича, походив з княжої гілки Городецьких. Тих братів Городецьких, які керували битвою на Куликовому полі і погромили спершу Мамаю, а після поразки останнього, погромили і московитів, відібравши у них обози. Під Литвою на той час була більшість руських земель.

В селі до 1957 року велась літописна книга з 1710 року. Батько мій був свідок, як уповноважений КДБ відібрав той літопис у діда з прізвиськом Шпак.

Усе моє дитинство було пронизано історією предків. Дід Петро був видатною людиною в краї, був багатим і водночас став засновником марксистського руху в Бессарабії. Козакував в російському корпусі під Версалем, де очолив після лютневої революції солдатський ревком. Тікав звідти після жовтня через Марокко, Мавританію, Лівію, Туніс, Єгипет і пішки через всі Балкани додому в королівство Румунію. Сидів там по тюрмах. Знав те, що не вивітрилося впродовж століть з родової пам'яті. Дитинство своє я провів з дідом Петром, був його улюбленцем серед онуків. Ми робили з соняшникового кореневища лопухову булаву і приймали козацьку посвяту, робили дерев'яними шаблями врочистий вінок і дід з лежанки благословляв наші забави. Нас було 24 двоюрідних братів і всі пройшли крізь ті ігри.

Після школи в університеті ім. І.Франка у Львові я прилучився до націоналістичного підпільного руху, зійшовся в ті часи з ветеранами УПА і священиками, які контактували з Ватиканом. Мав зустрічі з Чорноволом, з Тарасом Мигалем. Після того, як був причетний до підняття жовто-блакитного прапора на башті ратуші, повернувся додому, щоб заплутати сліди учасників акції. Покійний батько мав досвід конспірації і мене заховали так, що КДБ втратило нюх. Через генерального директора скло фірми «Райдуга», сина полковника УПА я попав у Чехословаччину, якраз в 1968 році для навчання на курсах РЕВ (СЭВ).

Я побачив «соціалізм з людським обличчям». Трьох місяців було достатньо, щоб склався світогляд на подальше життя. «Комуністична» облуда майже ніколи мені не тьмарила розум. Я так будував життя, щоб мати повну свободу волі і вибору. Навіть в армії, де я пробув 20 років, я зумів закінчити майже таємно університет, крутився коло генералітету, знав усю кухню кар'єрного росту сьогоднішнього вищого командування Росії, знав як живе і чим дихає місцева номенклатура.

Коли в Києві зародився Народний Рух, я став одним з засновників його в краї. А коли раптом в метро зіштовхнувся з головним отаманом Українського козацтва Євгеном Петренко та Дмитром Сагайдаком, то ця зустріч воскресила в моїй душі найдорожче з того, що чекало на час «Ч». Дідова наука, в яку ми грали з братами, стала для мене практикою. Зі мною справу відродження козацтва починали батько та сини Вітряки, Андрій Берлізов, Євген Хоменко. Це перші делегати на перших Великих радах козацтва. Багато хто сумнівався чи вийде у нас підняти пласти забуття. Я казав: «Коли ми під Богом, і на наших погонах хрести не для бутафорії, то все залежить від нас.» Так і сталося. Товариство пасічників стало основою для козацької паланкової організації. Я вдячний мудрості ветеранів-пасічників, які підтримали мене і повірили в козацьку ідею. Георгій Марин, Дмитро Серцевич, Федір Панаїт, Іван Денисов з сином Юрієм, Яків Греча, Володимири Павловичи Соловенко та Сидоренко, Василь Чумаченко, Петро Швачка та Іван Відман. Я глибоко вдячний Павлові Смаглю, старокозачанину, нащадку славного роду, за його відданість нашій справі. І таких, особливо серед цари чан, було багато. В результаті товариство виросло до півтори тисячі козаків в реєстровому складі громади.

Постійні зради генеральних старшин остудили їх наснагу, але я знаю, що дух їх непохитний. Зараз козацтво розтеклося ручаями від великої сили і ця політика не випадкова. Немає козацької держави, немає держави народної, а є держава олігархів, яким козацтво – кістка впоперек горла...

... В початковій фазі становлення козацтва в краї російські емісари з Дону зробили спробу створити тут підрозділ Війська Донського. Разом з єгерем, нашим козаком Євсеєм Костецьким, я звернувся до начальника контррозвідки Української армії Олександра Скипальського і цей антидержавний захід було ліквідовано на корені. Після звільнення з армії високопоставлених офіцерів і командування дивізії, українське козацтво стало домінуючим в Бессарабії. Афери самозваного «князя» Долгорукого-Ангальта з прізвиськом Підгайнов були виведені на чисту воду гетьманом Мулявою, який жив у мене дома, доки йшла інспекція Генеральної канцелярії УК. Надважливу роль у

цій справі зіграв Петро Бровко, тодішній генеральний осавул УК. Після розгрому проросійського козацтва до нас пристав Михайло Скляренко, якому доручили очолити кошове товариство за рішенням Козацького Круга. Тепер отаман Скляренко взяв під своє крило обласну організацію «Буджацьке козацьке військо»...

В 2000 році в області більше десяти козацьких організацій (отамани Л.Безклубий, А.Петько, В.Пукліч, В.Кривобок, І.Коваль, Г.Загайчук, Б.Сушинський, М.Скляренко, Л.Городецький та ін.). Чи може щось об'єднати цих лідерів? Об'єднати може тільки гетьман України – глава держави – признаний авторитет для всіх козаків. Хто?

Сьогодні це – вакансія. Діждемося президентських виборів, якщо буде вибір.

Які перспективи розвитку відродженого козацтва? Перспективи відкриваються на шляху. Важливо йти тим шляхом і не збиватися ради хвилиних вигод.

Йти крізь терни і без сумнівів служити людям в ім'я Добра і Господа, ім'я якому Христос. Це найтяжчий шлях, але іншої дороги до Правди в козаків бути не може.

Козак може бути задоволений, коли народ буде задоволений своїм становищем. Чи буде це результатом діяльності козацтва, чи результатом іншого Промислу, - це не важливо. Важливо, щоб козаки не були сторонніми свідками подій.

Щоб не соромно було підписатися під гаслом: «Слава Богу, що ми козаки!», треба виборювати свої вольності, разом навалюючись на перепони і ті перепони ламати, а не обходити.

ХОМЕНКО ЄВГЕН ВАСИЛЬОВИЧ

Я, Хоменко Євген Васильович – Нікіфорович – Григорович – Ілліч.

Мати – Колісниченко Марія Мойсеївна з Турлак.

Мешкаю в селі Молога. На старому місці у Григорія була земля на Молозі (село в Білгород-Дністровському районі) – 5 десятин і в Бикозі (село в Білгород-Дністрорвському районі) не знаю скільки. Григорій віддав в Молозі землю сину Нікіфору, а дочці в Бикозі.

Я закінчив середню школу (навчався в математичному класі), Білгород-Дністровський сільськогосподарський технікум; за фахом – гідромеліоратор. Був топографом, районним меліоратором, працював в газаті хлібопродуктів, потім на Укрзалізниці 24 роки (пройшов шлях від бригадира до пічника). Пишу вірші, в основному займаюсь математикою, яку хочу присвятити Українському народу.

МАЙСТРО АНАТОЛІЙ ІВАНОВИЧ

Майстро Анатолій Іванович народився 27 липня 1955 року у селі Плахтіївка Саратовського району Одеської області в родині козаків у п'ятому поколінні.

У 1962 році пішов навчатися у Плахтіївську школу №1, яку закінчив у 1972 році.

Із 1972 року по 1973 рік працював монтером шляху ПЧ-4 міста Білгород-Дністровського, із жовтня 1973 року по січень 1976 року служив у прикордонних військах.

Із лютого 1976 року по вересень 1976 року працював монтером шляху ПЧ-4, у вересні 1976 року його переведено на службу у МВС, де прослужив у Білгород-Дністровському МВ МВС до серпня 1999 року, з 1999 року – пенсіонер МВС.

В Українському козацтві з 1997 року. Осавул Білгород-Дністровської паланки, козацьке звання – осавул Українського козацтва.

Козацькі корені йдуть по батьківській лінії з козаків Дніпропетровщини, по материнській лінії – від запорожців, побратимів Костянтина Гордієнка. Прадід під час російсько-японської війни заслужив 4 Георгіївських хреста, один з них – за спасіння прапору полку.

Як осавул українського козацтва зарекомендував себе активним та впливовим козаком; був делегатом декількох Великих Рад Українського козацтва (у містах Києві, Донецьку), входить до складу Старшинської ради Білгород-Дністровської паланки.

ЯКИМЕНКО ВАСИЛЬ МИХАЙЛОВИЧ

Якименко Василь Михайлович народився 29 листопада 1955 року в селі Кроти Пирятинського району Полтавської області в родині колгоспників, українець.

Із 1962 року по 1972 рік навчався у середній школі.

Із 1972 року по 1973 рік навчався у ТУ-2 за фахом фрезеровщик (місто Лубни Полтавської області).

Із 1973 року по 1974 рік працював на заводі «Комунар» міста Лубни.

Із 1974 року переїхав на постійне місце мешкання у місто Білгород-Дністровський, де з лютого 1974 року по серпень 1975 року працював налагоджувальником на Білгород-Дністровському заводі опорів.

Із серпня 1975 року по квітень 1975 року працював у ПМК-71 бетонником, монтажником.

Із квітня 1975 року по червень 1981 року служив у Червонознаменному Чорноморському флоті.

Із липня 1981 року по вересень 1999 року проходив службу в Органах Внутрішніх Справ. У 1982 році був прийнятий у члени КПРС, а у 1991 році – вибув.

Із 15 жовтня 1999 року пенсіонер МВС України.

Із квітня 1998 року – осавул Чорноморського козацтва.

Як осавул Чорноморського Українського козацтва займає активну державницьку позицію у старшинській раді Білгород-Дністровської козацької паланки, його пропозиції завжди виважені та доречні; він користується авторитетом серед козаків та джур паланки.

РОСОМАХА ОЛЕКСАНДР ІЛЛІЧ

Росомаха Олександр Ілліч народився 24.10.1971 року в селі Шабо Білгород-Дністровського району Одеської області.

Закінчив Шабську середню школу №1.

У 1989 році його було призвано до лав ВМФ СРСР. На флоті закінчив школу техніків у місті Севастополі (1991 рік) й отримав спеціальність електромеханіка й військове звання мічман флоту. У цьому званні Олександра було звільнено в запас у 1996 році.

Далі працював на різних посадах в організаціях та установах України.

У лавах козацтва України з 1996 року. У теперішній час – виконує обов'язки курінного наказного отамана Шабівського куреня Українського козацтва (Буджацька Січ).

У діяльності козацтва завжди займав принципову позицію щодо ставлення до політичних подій в Україні та Зарубіжжі, особливо підтримує демократичні та економічні перетворення, які направлені на підвищення матеріального та морального благополуччя українського народу, його незалежності.

Осавул Українського козацтва, має козацькі нагороди.

ТИМОФЄЄВ ВАЛЕРІЙ ЯКОВИЧ

Народився Тимофєєв Валерій Якович у 1952 році в родині сільських вчителів. Закінчив з відзнакою середню школу, декілька вузів. Перепробував багато професій. Багатий життєвий досвід та ґрунтовні знання допомагають йому ефективно будувати колектив й взаємини в ньому.

Тимофєєва В.Я. було прийнято у члени Українського козацтва Білгород-Дністровським паланковим колом у березні 1994 року. За час проходження служби в Українському козацтві він зарекомендував себе з позитивного боку. Багато уваги приділяє розширенню та укріпленню Українського козацтва.

З 1993 року, працюючи головою Адамівської сільської ради Білгород-Дністровського району, створив та очолив Адамівський курінь Українського козацтва, який налічує понад 200 козаків; підібрав, навчив та рекомендував на посади станових отаманів, писарів та обозних – впливових та достойних козаків. Надав значну матеріальну допомогу куреню: екіпував козаків одностроєм та виготовив клейноди – прапор і корогву. В роботі Адамівського куріня дотримувався основної мети Українського козацтва: забезпечення духовного і матеріального добробуту, морального і духовного здоров'я українського народу, сприяння розбудові України як суверенної держави, держави самостійної і незалежної, демократичної і правової, відродження української, за своєю суттю – козацької нації, прогресивних українських козацьких звичаїв і традицій, української національної ідеї в її козацькому варіанті, захист політичних, економічних, культурних та історичних здобутків українського народу, відродження, утвердження і розвиток української мови і культури.

З 1998 році, працюючи директором Адамівської школи Білгород-Дністровського району, створив у школі дитячу Козацьку Республіку, яка налічує більше 120 джур та дан. Екіпував козачат одностроєм, виготовив клейноди: прапор, корогву. До роботи з козачатами залучав вчителів, батьків, спеціалістів КСГП: діти вивчали основи Нового Завіту, історію народного козацтва, національні традиції та обряди, військову справу, тренувалися у вправах козацької боротьби, набували знань та досвіду з козацьких промыслів, приймали участь у змаганнях спортивних та розумових. Тимофєєв В.Я. у вихованні козачат дотримувався основної мети сучасної козацької педагогіки – формування в сім'ї, школі і громадському житті козака-лицаря, палкого патріота, мужнього громадянина Української держави, захисника рідної землі з яскраво вираженою українською національною свідомістю і самосвідомістю, світоглядом і характером, високою мораллю і духовністю.

Тимофєєв Валерій Якович за роки роботи на посаді директора школи показав себе грамотним та ініціативним фахівцем-управлінцем.

Згідно з посадовим сертифікатом на високому рівні вирішував наукові, навчально-методичні, адміністративні, фінансові, господарські та інші питання, що виникали в процесі діяльності школи. Організовував роботу з створення та забезпечення умов проведення освітнього процесу відповідно до чинного законодавства.

Досвід роботи Адамівської ЗОШ I-II ст. та її директора щодо створення цілісної системи виховної роботи вивчався Білгород-Дністровським районним відділом освіти та Одеським обласним управлінням освіти протягом 2000-2002 рр. (є публікації про цей досвід у науково-педагогічному виданні «Наша школа» №5-6 2000 р. та №1 2002 р.).

Педагогічний колектив на чолі з директором працював над проблемою «Школа козацько-лицарського виховання – гуманістична основа становлення особистості (особистісне зорієнтоване навчання та виховання у сільській українській школі-родині)». Тимофеев В.Я. виступав в центральній пресі з досвідом роботи (зокрема статті у научно-педагогічних виданнях «Наша школа» №5-6 2000 р., №2 2002 р., «Освіта» №52 2002 р.).

Тимофеев В.Я. нагороджений іменним годинником від Президента України, козацькими орденами, Грамотами Міністерства освіти та науки України, в 2002 році був признаний кращим освітянином України в номінації «Народе мій завжди буде» за створення навчального закладу нового типу – школи козацько-лицарського виховання.

В Адамівській школі розуміють: школа – соціальний інститут, але специфічний: він єдиний, який виховуючи учнів сьогодні, «працює» на перспективу. У школі зростає й розвивається майбутнє.

Продуктом творчого пошуку директора-новатора, який очолював яскравий, інтелігентний педагогічний колектив, є ідея козацько-лицарського виховання та форми, методи нетрадиційного навчання і виховання дітей. Ніщо не повертається в традиційних формах: час диктує своє. Не всі форми козацької педагогіки відповідають сучасності. Нині інший тип виробничих відносин, побуту, потреб та свідомості. Тому директор і педагогічний колектив постійно був в пошуках форм, методів, прогресивних випереджальних ідей формування творчої особистості.

Любов до сім'ї, роду і нації, до рідної природи, оселі, землі; дух лицарства і волелюбності та побратимства; дух особистісної національної самосвідомості, гідності і честі – весь виховний процес у його багатоаспектному вимірі ґрунтувався в школі на національному вихованні й був спрямований на формування у дітей і молоді свідомості, ідей, поглядів, переконань, ідеалів, традицій, звичаїв і вірувань українського народу як корінного етносу Української держави.

Виховний процес, запроваджений Тимофеевим В.Я. та підтриманий педагогічним колективом і соціальним довкіллям – козацьким формуванням Адамівської сільської ради, йде корінням у національний ґрунт (сім'я – клас – школа – родина – школа) і кожний педагог черпав звідти життєдайну силу для розв'язання всієї низки складних проблем сучасного життя.

Керуючись змістом розділу «Національне виховання» Державної національної освітньої програми «Освіта України XXI століття», Тимофеев В.Я. та педколектив допомагали (й допомагають) учням самовизначитися та самореалізуватися у соціально-культурному середовищі, відповідати потребам соціально-економічного та політичного розвитку суспільства. Як це робиться – описано директором в посібнику «Адамівська Січ – школа козацько-лицарського виховання.»

У 1998 р. Тимофеева В.Я. було обрано писарем Білгород-Дністровської паланки. За короткий термін він упорядкував документацію паланки, Реєстр козаків, Книгу наказів та надав значну допомогу в молодіжних справах козацтва.

У 1999 р. його було призначено осавулом по роботі з учнями Задністров'я: Валерій Якович координує діяльність діючих Козацьких Республік та сприяє організації нових. В роботі з координації дотримується основних завдань козацької педагогіки: виховувати міцних здоров'ям, фізично загартованих громадян України, стійких воїнів-захисників рідного народу; готувати інтелектуальну, духовну еліту нації, наукових, культурних, політичних і державних діячів в Україні; формувати високі лицарські якості, шляхетність духу, моральні чесноти, глибоку людяність, почуття милосердності до кожної особи; виховувати здатність до альтруїзму, бажання і вміння робити добрі справи, конкретні діла, готовність до подвижницького життя в ім'я Матері-України, до героїчних діянь на благо рідного народу; формувати творчу, інтелектуально розвинену особистість, яка володіє українською національною ідеологією, здатна спростовувати антинаукові, ворожі для України теорії, концепції.

З 2000 року, працюючи секретарем Координаційної ради з розвитку Українського козацтва при голові Білгород-Дністровської районної державної адміністрації, розробив та впровадив у практику роботи навчально-виховних закладів району козацько-лицарську систему виховання, яка включає в собі всі ступені – від дитячого садка до молодого козака.

З 2003 року, працюючи головним спеціалістом відділу освіти Білгород-Дністровської районної державної адміністрації, ввів в практику роботи шкіл району щорічне проведення в квітні-травні військово-патріотичної козацької гри «Джура» («Сокіл»); налагодив козацьке виховання в Долинівській, Старокозацькій, Турлацькій, Вигінській, Випаснянській №1, Андріївській, Біленківській школах; особисто вів в Шабській №2 школі клуб військово-спортивного виховання КЮМІР.

З 2005 року, працюючи начальником відділу організаційної та кадрової роботи Білгород-Дністровської районної державної адміністрації, багато сил та уваги приділяє розвитку в районі козацьких навчально-виховних закладів, розуміючи важливість цієї ділянки роботи, та координації діяльності підрозділів козацтва в районі.

Тимофеев В.Я. вмiло керує своєю ділянкою роботи і завжди доводить почату справу до кінця. Користується авторитетом серед козаків.

МАРИНЕСКУ МИКОЛА КОСТЯНТИНОВИЧ

Маринеску Миколу Костянтиновича було прийнято до складу Українського козацтва у 1996 році. Проходить козацьку службу у складі Чорноморського козацтва – Білгород-Дністровської паланки.

Був курінним отаманом Адамівського куреня, паланковим старшиною. Тепер – заступник районного отамана.

Я, Маринеску Микола (Анатолій) Костянтинович, народився 09.05.1934 року в селі Руська Іванівка. В 40-х роках жили в Румунії – в Галацах, Яссах. У 1942 році повернулися до Руської Іванівки і дочекались закінчення війни. У 1945 році переїхали до Акерману.

Одне з самих яскравих споминів дитинства – старший брат Михайло, який навчався у Турно-Северин у кадетському корпусі та з наущення старших товаришів приладнав червоний прапор на башті кірхи. Його врятувало лише те, що він був неповнолітній (10 років); його лише вигнали з корпусу. Далі він вивчився, став доктором наук (у Румунії), був радником Президента Румунії Ілієску по Бессарабії. Він колись казав Миколі, коли молодший брат закінчив сільськогосподарську академію в Києві та начепив на груди академічний знак: «У нас в Румунії й так видно, хто закінчив ВУЗ». Часто Михайло приїздив до СРСР – перевіряв як навчаються румунські студенти у Москві, Києві, Одесі, Ленінграді. Останній раз на теренах СНГ він був у 1992 році у Кишиневі, невдовзі після цього помер.

А взагалі всі родичі Маринесків – були військові моряки. Троє двоюрідних братів Миколи були командирами підводних човнів у роки війни. А син мого брата Михайла – Флорин Маринеску – капітан I рангу – командир ракетного крейсера (в Румунії), тепер командир ракетного крейсера у США.

Ще пам'ятаю простого землероба – мого дядька Івана; на зріст він був більш 2-х метрів. Моя мати була дуже висока жінка, але й вона була йому нижче плеча. Служив Іван у конвої його імператорської величності Миколи II простим козаком... Дядько мене дуже любив, я на нього був дуже схожий (тільки лицем, не зростом). Він часто брав мене додому, в ліс, який був над річкою – там росли верби та акації – і більше з раннього дитинства я нічого не пам'ятаю. На місці нашого лісу тепер ставок...

Мій батько помер дуже рано (в 1937 році) і я його не пам'ятаю. Він був учителем в школі.

Під час війни згорів наш дім, коней рекувізували у армію. Після війни ми жили дуже бідно. Я закінчив у 1951 році 7 класів СШ №1 міста Білгород-Дністровський (тепер це СШ №5) і поступив до Ісаєвського ветеринарного технікуму.

Мамин брат Федот Слободян приймав участь на флоті у повстанні проти румун, його судили та втопили у морі. Син його служив у румунських прикордонних військах, він там відзначився – спіймав радянського розвідника. При радянській владі його судили, дали йому 10 років «за измену Родине». Він писав Сталіну: «Який я предатель!? Моя Вітчизна – Румунія!» Сидів він у таборах Сибіру.

Моя двоюрідна сестра була дружиною міністра внутрішніх справ Румунії, мати її померла, батько служив у Червоній Армії. Міністра при радянській владі судили, дали 10 років. Після строку бувший міністр працював у Сталінграді – викладав історію у військовому училищі, а жінка його працювала в інституті геронтології науковим співробітником.

У Акермані (тепер Білгород-Дністровський) ми жили у будинку Слободанів (маминих родичів), займали півбудинка, другу половину займали євреї (будинок стояв на тому місці, де тепер дитсадок (вулиця Шевченко). Потім нам дали квартиру напроти дитсадка (тут тепер мешкає сестра).

Я закінчив технікум у 1955 році, мене направили працювати у Ново-Іванівську МТС Ново-Іванівського району Ізмаїльської області.

В листопаді 1955 року мене призвали до лав Радянської Армії і направили служити в Лієпаю. Служив в ЧОП (окрема бригада морської піхоти особливого призначення – російське - ЧОН). Спочатку був командиром ПТ-56 (плаваючий танк), потім служив у спецроті, де займалися спецпідготовкою (плавання, рукопашний бій, стріляли навіть з лука, водомети)... Харчували нас 4 рази на добу. 2 рази приїздив М.С.Хрущов (один раз з дружиною, другий раз із Яношем Кадаром). Приїздив до нас Фідель Кастро.

У 1958 році поступив на навчання до Кишинівського сільгоспінституту ім. Фрунзе, але через місяць мене було відраховано через невідповідність нацприналежності (я – румун). Написав М.С.Хрущову – він відповів. Мені дали можливість перейти на навчання або в медін (санлікар), або на істфак університету. Але я уперся й забрав документи. Приїхав до Білгорода-Дністровського. Треба було готуватися до вступу у ВУЗ. При Будинку офіцерів працювали курси підготовки офіцерів, але брали на курси тільки пожежників або міліціонерів. Я пішов працювати пожежником у міську пожежну частину...

В 1961 році поступив на навчання в Українську академію сільськогосподарських наук на економічний факультет (Київ), де знову зустрівся із М.С.Хрущовим. Все-таки він був неплохим чоловіком...

В академії проживав в студентському гуртожитку. У нас, хлопців з нашої кімнати, були пара парусинових тувель та світлих брюк на вихід на всі. Й ми їх носили на побачення з дівчатами по черзі. Сусід по кімнаті був старший за нас – офіцер, воював у війні льотчиком-винищувачем.

Практику я проходив у Шабо, Адамівці. За розподілом по закінченню Академії повинен був поїхати в Улан-Батор, але відмовився й опинився у Адамівці. Тут оженився, народилися діти – Міша, Олена, Оля. Працював у колгоспі економістом, інженером з БД.

Працював головою сільради із 1981 року по 1985 рік. Тоді була боротьба із пияцтвом – від нашої сільради проходили курс лікування у ЛТП 22 особи. Разом із Солов'єнком Федором Олексійовичем (тоді головний бухгалтер сільради) винайшли кошти на будову ритуального

майданчика на кладовищі та на тротуарну плитку по вулиці Молодіжній. Нас дуже довго тоді «трусило» КРУ (Пірта Іван Федорович), ми заробили «строгача», але діло було зроблено.

Після сільради працював головним лікарем ветнагляду у колгоспі, потім фельдшером у ветлікарні...

ГУЦАН ВАЛЕРІЙ ТИМОФІЙОВИЧ **08.07.1953 – 19.05.1997**

Гуцан Валерій Тимофійович народився 08 липня 1953 року в селі Благодатному Білгород-Дністровського району. В 1960 році пішов в 1-й клас Адамівської школи, яку закінчив в 1968 році. Навчався в Овідіопольському ПТУ, яке закінчив у 1970 році, отримавши професію тракторист-машиніст. Далі працював механізатором в колгоспі ім. Шевченка (Адамівка).

3 жовтня 1971 року – служба в лавах Радянської Армії в броньотанкових військах у Німеччині (командир танку, командир відділення, командир взводу – старший сержант). В жовтні 1973 року демобілізувався.

Після армії працював в Білгород-Дністровському райпо. Оженився. Дружина – Надія; син – Ігор, 1975 року народження; донька – Віра, 1977 року народження. Далі переїхав в Миколаївську область, село Юріївка; працював там електриком.

У 1982 році повернувся в Білгород-Дністровський, працював водієм.

З 1993 року працював в колгоспі ім. Шевченка орендарем: вирощував овочі, займався тваринництвом (звіроферма).

В Українському козацтві з 1994 року. Був першим становим отаманом Благодатненського стану.

Помер 19.05.1997 року.

РЕДЬКО АНАТОЛІЙ ІСИДОРОВИЧ

Редько Анатолій Сидорович народився 26 березня 1938 року в станиці Пашковській Первомайського району Краснодарського краю в родині кубанських козаків.

Батько – Ісидор Омелянович був бригадиром комплексної бригади, учасник Великої Вітчизняної війни, має державні нагороди.

Мати – Катерина Максимівна – домогосподарка.

Анатолій Сидорович закінчив середню школу у 1955 році, далі навчався у станиці Брюховецькій у сільгосптехнікуму. Після закінчення його працював механізатором до армії.

У армії служив із 1957 року у місті Білгороді-Дністровському. В запас звільнився у 1967 році у званні прапорщик.

Після служби працював механізатором колгоспу ім. Шевченко.

Одружений, має дітей: доньку Олю та сина Сергія.

У козацтво вступив у 1996 році. Проїшов всі щабелі козацької служби: від хорунжого до курінного, від станового отамана до паланкового старшини.

Вступив у козацтво тому, що мав бажання приймати активну участь у розбудові України як держави, у якій панує твердий порядок, соціальна справедливість, у якій моральні чесноти повинні бути на першому місці, а не злодійкуватість та крадіжництво.

«Шлях до цієї мети є тяжкий, але я продовжую служити народові у лавах Українського козацтва. А.Редько».

КУЛЬЧИЦЬКИЙ АНАТОЛІЙ ОЛЕКСІЙОВИЧ

Кульчицький Анатолій Олексійович народився 02.12.1952 року в смт. Врадіївка Миколаївської області в родині робітника.

Батько – Кульчицький Олексій Петрович (1925 року народження) працював майстром на елеваторі.

Мати – Кульчицька Анна Сидорівна (1930 року народження) санітаркою в лікарні.

В 1970 році закінчив середню школу, після якої працював в міжколгоспбуді. Далі – служба в лавах Радянської Армії з 1971 року по 1973 рік. Службу проходив в Термезі, потім в Середньоазійському прикордонному окрузі на кордонів з Афганістаном; відмінник прикордонних військ.

Після служби поступив до Одеського сільськогосподарського інституту, агрономічний факультет якого закінчив у 1978 році.

По закінченню ВНЗ працював в колгоспі ім. Шевченка головним агрономом до 1996 року. З 1996 року по 1999 рік працював головним агрономом колгоспу «Промінь». З 1999 року – фермер.

Одружений. Дружина – Кульчицька Наталія Миколаївна – агроном, голова сільської ради, фермер. Донька Олена та син Дмитро – за фахом теж вчені-агрономи (як і батьки, закінчили Одеський сільськогосподарський інститут з червоними дипломами).

Анатолій Олексійович в українському козацтві з 1998 року. Осавул. Має козацькі нагороди.

РИБАЛЬЧЕНКО ВІКТОР ПЕТРОВИЧ

Рибальченко Віктор Петрович народився 10.04.1960 року у місті Сталіно (Донецьк) в родині шахтаря.

Батько – Петро Костянтинович – працював на шахті, потім на будівництві (вже у селі Курортному).

Мати - Таїсія Спиридонівна – працювала технікою в санаторії «Приморський» в селі Курортному.

Віктор Петрович у 1977 році закінчив Приморську середню школу і поступив до Одеського морехідного училища рибної промисловості (ОМУРП), яке закінчив у 1980 році з дипломом техника-електромеханіка.

Далі – п'ять океанів: Далекий Схід, Японія, Сінгапур, Шрі-Ланка, Мапуту, Луанда, Лас Пальмас...

Із 1983 року працює в колгоспі ім. Шевченка електриком, енергетиком. Із заснування кооперативу «Едем» перейшов працювати туди на посаду енергетика.

Одружився 19.04.1980 року. Дружина – Рибальченко (Вронська) Наталія Мілентіївна – завідувача БК села Адамівка. Діти: Сергій – 1981 року народження, Оксана – 1986 року народження, Юрій – 1989 року народження.

У козацтві з 1997 року. Був становим отаманом Адамівського стану, приймав активну участь у збройному супротиву молдавським волонтерам (грабіжницькі наскоки під час Придністровської війни на територію Білгород-Дністровського району з боку Молдови, зокрема на Адмівську СТФ).

Активний учасник художньої самодіяльності, душа компанії, любить і цінує гумор, дотепний розказчик...

ТИМОФЄЄВ ВАЛЕРІЙ ВАЛЕРІЙОВИЧ

Тимофєєв Валерій Валерійович народився 07.05.1975 року в селі Адамівка Білгород-Дністровського району Одеської області в родині педагогів. Батько – Валерій Якович (01.05.1952 року народження) працював учителем музики, біології та хімії, завучем, директором школи, головою сільради, головним спеціалістом, начальником відділу райдержадміністрації. Мати – Світлана Семенівна (28.12.1948 року народження) працювала учителем математики, завучем, директором школи. Брат – Павло (механізатор-землероб, 12.09.1971 року народження) та сестра Світлана (викладач, 12.06.1979 року народження).

Валерій Валерійович з відзнакою закінчив Адамівську школу, потім Білгород-Дністровське медичне училище; працював фельдшером Авидіївського ФАПу, служив фельдшером у лавах Армії України в Криму в медчасті на військовій базі.

Після служби працював фельдшером, потім навчався в Одеському політехнічному інституті (факультет радіоелектроніки), Одеській державній морській академії, закінчивши яку, отримав професію морського інженера.

Ходить у рейси: був у Туреччині, у Греції, проходив Гибралтар, був на островах Зеленого Мису, в Бразилії (де багато мавп та зелених папуг), в Гонконгу, Сінгапурі, Малайзії, Шанхаї, США, країнах Центральної Америки, Німеччині...

До лав Українського козацтва вступив у 1997 році. Дослужився до сотника. Був делегатом Великих Рад Українського козацтва у 1998, 1999, 2000 роках.

Не любить балаканини; вважає, що велику справу треба робити достойно і мовчки, без напруги та галасу – як працюють моряки у морі...

Цінує і розуміє юмор; при нагоді сам вміє розважити компанію, але робить це тактовно. Товариші його люблять й цінують за відданість справі та надійність...

ЧЕБОТЮК ОЛЕКСАНДР МИКОЛАЙОВИЧ

Чеботюк Олександр Миколайович народився 18.05.1966 року в селі Новогеоргіївка Ананіївського району Одеської області.

Батько – Микола Захарович (1941 року народження) працював механізатором.

Мати – Наталія Микитівна (1932 року народження) працювала польоводом.

Олександр у 1983 році закінчив школу й поступив на навчання до Одеського автошляхового технікуму.

З 1984 року по 1986 рік служив у лавах Радянської Армії. Після армії навчався в технікумі заочно. З 1986 року працював в колгоспі ім. Шевченка водієм; про його роботу є публікації в газеті «Советское Приднестровье» №№ за 31.01.1987, 15.07.1988 та ін.).

Був активним учасником художньої самодіяльності: грав на гітарі у ВІА Адамівського БК (разом із Тимофєєвим В., Антонюком А., Орленко С., Черненко Л.)

Одружений. Дружина – Ірина Михайлівна. Троє синів – Саша, Серьожа, Женя.

Був отаманом Авидіївського стану; сотник Українського козацтва.

В теперішній час мешкає в місті Білгороді-Дністровському; працює в ПП «Сервіс-Нафтопродукт».

КУЛІКОВ РУСЛАН КОСТЯНТИНОВИЧ

Куликов Руслан Костянтинович народився 14 червня 1971 року.

Мати – Катерина Іванівна – інвалід I групи – багато зробила для виховання сина...

Руслан закінчив Адамівську школу. Отримавши базову середню освіту та права водія, працював на вантажівці спочатку в колгоспі ім. Шевченка, потім в кооперативах...

У серці Руслана – два захоплення – техніка та музика. Свій «москвич» доглядає, як немовля, тим більш, що автомобіль є годувальником сім'ї.

Самотужки навчився грати на акордеоні (це шлях багатьох талановитих сільських аматорів), грає на музичному комп'ютері, бере активну участь в художній самодіяльності села, обслуговує сільські свята, весілля...

В Українське козацтво вступив у 1997 році (під час утворення Адамівської добровільної народної козацької дружини). Підхорунжий Українського козацтва.

Завжди привітний з оточуючими, друзями, знайомими, Руслан уникає зайвих конфліктів за дрібниці, але за принциповими питаннями у суперечках не поступається своїй позиції.

Учасник багатьох козацьких акцій та обласних рад Українського Чорноморського козацтва, Білгород-Дністровської паланки.

Товариши цінують його за готовність завжди прийти на допомогу...

ОДОРОЖА ІГОР ФЕДОРОВИЧ

Одорожа Ігор Федорович народився в селі Благодатному Білгород-Дністровського району Одеської області 16.08.1967 року в родині колгоспників.

Батько – Одорожа Федір Никифорович (1940 року народження) та мати – Одорожа Тамара Іванівна (1938 року народження) працювали в колгоспі ім. Шевченка та виховували чотирьох хлопців – Олексія, В'ячеслава, Федіра та Ігоря.

Ігор закінчив у 1982 році Адамівську ВШ, у 1984 році – Приморську СШ, потім курси водіїв і з 1985 року по 1987 рік служив у Радянській Армії (Коломна, Арсенія).

Після армії працював водієм.

Одружився. Дружина – Світлана Григоровна – працювала завідуючою Благодатненським клубом. Подружжя має трьох діточок: Богдана, Ірину та Владислава...

В Українське козацтво Ігор вступив в кінці ХХ століття.

У теперішній час подружжя живе в місті Білгороді-Дністровському. Ігор працює в морському порту.

КОЗУБЕНКО В'ЯЧЕСЛАВ ОЛЕКСАНДРОВИЧ

Козубенко В'ячеслав Олександрович народився 05.05.1969 року в селі Благодатне Білгород-Дністровського району Одеської області.

У 1984 році закінчив Адамівську восьмирічну школу.

1984-1986 роки – навчання в Приморській середній школі.

1986-1987 роки – навчання в Одеському залізничному технікумі, де здобув кваліфікацію оператора СЦБ.

1987-1989 роки – військова служба в лавах Радянської Армії, звільнився у звання старший сержант.

1989-1994 роки – працював на Білгород-Дністровському заводі медичних виробів.

1994-1999 роки – праця в КСХП ім. Шевченка на посаді завідуючого борошно-мельницьким комплексом.

В 1995 році був прийнятий до лав Українського козацтва. Осавул Українського козацтва. Був отаманом Благодатненського стану, куренним отаманом Адамівського куреню. Делегат багатьох Великих Рад Українського козацтва, зокрема історичної 1998 року в Києві.

1998-2002 роки – депутат Адамівської сільської ради.

2000-2005 роки – голова селянського фермерського господарства.

Під час виборів Президента України 2004 року приймав активну участь у роботі виборчого штабу «Наша Україна», був головою ДВК.

У травні 2005 року згідно з рішенням Одеської обласної організації політичної партії «Народний Союз Наша Україна» про створення ініціативної групи для створення Білгород-Дністровської районної організації політичної партії «Народний Союз Наша Україна» був призначений членом робочої групи.

В липні 2005 року на Установчій конференції Білгород-Дністровської районної організації політичної партії «Народний Союз Наша Україна» був обраний головою районної організації.

2006 рік – депутат Білгород-Дністровської районної радим депутатів; голова фракції «Наша Україна» в Білгород-Дністровській районній раді депутатів.

МЕЛЬНИЧЕНКО ГЕННАДІЙ БОРИСОВИЧ

Я народився на Різдво в 1959 році в сім'ї військового лікаря Мельниченко Бориса Григоровича, який в ті часи проходив військову службу на острові Сахалін. Змалечку мій батько прищеплював любов до України. І я з гордістю розповідав своїм друзям, що мої дідусі і прабабусі живуть на далекій, але вже тоді рідній Україні. Я пишався тим, що я – українець і дивувався, коли мені робили зауваження, що вголос казати про це не можна. Вперше я почув це дивне тоді мені слово «націоналізм».

Коли дідусь з бабусею прислали батькам посилочку, яка йшла по пошті більше місяця, батько обережно відкривав кришку, я з жадністю вдихав аромат яблук, горіхів, часника, цибулі. Й через ці аромати я уявляв собі батьківщину своїх предків, мою Батьківщину...

Як мені хотілося швидше побачити як цвітуть вишні, яблука, почути як гудуть хрущі, гомін домашньої птиці, все те, про що розповідав мені батько, що я бачив на фотографіях! Я вже уявляв собі як ми з дідом йдемо на рибалку на місцеву річечку, заготовляємо ліщину на вудилища та качаємо мед з вуликів. Мені хотілося садити дерева, косити траву, пасти корів, дихати повітрям предків, розмовляти таємничою тоді для мене мовою.

І скоро моя мрія здійснилася. В 1968 році, по закінченні служби, батько з сім'єю переїхав в рідне село на Черкащині.

Зустрілася родина за великим столом під історичною грушею. І я вперше почув народні пісні у виконанні дідів-прадідів. Найулюбленішою з усіх була стара козацька пісня «Гей у полі там женці жнуть, а попід горою – козаки йдуть».

Слухаючи її у виконанні моїх родичів, я уявляв собі мужні обличчя гетьманів Дорошенка, Сагайдачного, образи рядових козаків, які проливали кров за волю свого народу. Вечорами моя покійна бабуся Хроня тихенько розповідала мені історію нашої родини. І я з її вуст вперше почув, що корені нашого роду йдуть від пра-прадіда Павла, батько якого – дід Іван був кошовим отаманом, козаки якого прикривали південний кордон з Турцією, який проходив тоді в районі колишнього села Калніболото, пізніше перейменованого Катериною II в Катеринопіль. Цьому сприяла зухвала вилазка козаків на територію, зайняту турками в селі П'ята рота.

Після розгону Катериною II Січі і «упразднення» козацтва, дід Іван із сином Павлом став чумаком і на волах возив сіль з Криму. Згодом вже у Павла чумацьке господарство складало близько 600 волів. І сіллю вони забезпечували мало не всю Україну. Після Павла були спадковими чумаками його син Іван, потім онук Сергій. Але всі вони вважали себе потомками козацької родини пра-прадіда Івана. І найулюбленішою піснею залишалась «Гей у полі там женці жнуть», яка завжди лунала при далеких подорожах в Крим по сіль. Мабуть, слухаючи бабусині розповіді, я ще малим для себе вибрав професію військового, щоб бути схожим на своїх предків.

Чим далі, тим розповіді були сумнішими. З приходом Радянської влади заможну родину розкулачили й вислали до Сибіру. Батька моєї бабусі Хроні, щоб заволодіти парою коней, просто розстріляли в лісі, залишивши 8-річну дівчинку без батька й матері. З 8 років вона працювала в колгоспі...

Я все більше й більше цікавився історією свого краю, своєї родини, своєї Батьківщини. І любов до неї змусила мене залишитись після служби в армії на рідній землі, хоча була можливість проживати за її межами.

Звільнився з армії я в 1998 році у військовому званні підполковник з посади начальника штабу військової частини. У жовтні цього ж року на Покрова Св. Богородиці вступив до лав Українського Чорноморського Козацтва. З 2001 року – осавул Буджацького Січового козацького війська, полковник УК.

Вважаю для себе головним завданням виховання підростаючого покоління в дусі патріотизму, любові до своєї землі, гордості за свою державу. Маю 2-х доньок, які вчителюють в одній із сільських шкіл і проводять в життя батьківські погляди, поділяють мою любов до Батьківщини. Слава Україні!

ВОРОБІЙОВ В'ЯЧЕСЛАВ МИКОЛАЙОВИЧ

Воробійов В'ячеслав Миколайович народився у м. Челябінську у 1942 році. У 1960 році закінчив середню школу. У 1962 році закінчив технікум залізничного транспорту. Із 1962 рік по 1972 рік служив у Збройних Силах СРСР. У 1975 році закінчив заочно інститут залізничного транспорту. Із 1972 року по 1977 рік працював помічником машиніста електровозу, потім викладачем технікуму залізничного транспорту.

У 1972 році закінчив заочно курси «ін яз» (німецька мова).

У 1977 році закінчив заочно Одеський технікум вимірювань. Із 1977 року по теперішній час працює метеорологом і начальником штабу ЦО на Білгород-Дністровському КП «Молоко».

Після виходу Указу Президента України про відродження Українського козацтва у 1998 році вступив до лав Білгород-Дністровського козацького кошу. Спочатку був помічником кошового Отамана з пропаганди ідей козацтва, потім його було обрано на посаду кошового писаря та скарбника.

У теперішній час після реєстрації Буджацького січового козацького війська є січовим писарем.

«У зв'язку із претворенням у життя Указу Президента України про відродження козацтва, вважаю, що історичні традиції козацтва, козацька культура повинні увійти в життя на сучасному етапі утвердження України як Держави демократичної. В.Воробйов».

СКИБА МИКОЛА ЄФРЕМОВИЧ

Народився Скиба Микола Єфремович 20 грудня 1945 року в селі Сарія (тепер Південне) Одеської області в родині сільського тракториста.

Дитинство та юнацькі роки пройшли в селі, де я закінчив 8 класів сільської школи.

Від учителів часто чув розповіді про нашу Україну та про українське козацтво.

З 1964 року служив в Радянській Армії – Військово-Морському флоті – КДБ. Закінчив службу головним старшиною.

У 1967 році повернувся до рідного краю. Закінчив Білгород-Дністровський сільськогосподарський технікум. Працював агрономом. Але цього було мало. Закінчив Одеський сільськогосподарський інститут, працював головним інженером, головним механіком. Тепер працюю заступником головного лікаря райепідсанстанції.

Коли у Придністров'ї була «заваруха», я довго не міг визначитись – піти в козацтво, чи ні...

Коли я прочитав Статут Українського козацтва – вирішив – у козаки прийду.

03.07.1996 року я написав заяву про вступ у Білгород-Дністровське козацьке товариство.

Старшинська рада призначила мене наказним курінним отаманом – готовити громадян до вступу у козацьке товариство та іншими справами піклуватися. Потім мене обрали на посаду осавула Кошу, полку...

ГОРЛАЧОВ В'ЯЧЕСЛАВ ПЕТРОВИЧ

Народився 20.11.1948 року в селі Глибоке Глибочького району Черновицької області.

Батько – Єрофєєв Петро Васильович – працював у відділі зв'язку експедитором.

Мати – Горлачова Олена Климентіївна – працювала в кооперації, в школі, в колгоспі.

Закінчив Широківську СШ Білгород-Дністровського району в 1963 році.

Навчався в Овідіопольському СПТУ-10 на газоелектрозварювальника.

В 1967-1969 роках служив у Радянській Армії. Демобілізувався і робив у Великій Долині Овідіопольського району до 1970 року.

Повернувся до Широкого. Там працював газоелектрозварювальником, оператором зважувального комплексу.

У 1972 році переїхав до Білгорода-Дністровського. Працював газоелектрозварювальником, експедитором на Шабській міжрайбазі Одеського облпотрібсоюзу, в Сергіївці оператором з озеленення, далі знову в Білгороді-Дністровському – у МХАТО експедитором. Зараз – пенсіонер.

Вступив в Українське козацтво після зустрічі з Черв'яком О.О. в 1994 році. Осавул УК з 2000 року.

Прадід його – Яковенко Сергій Васильович – був козаком, охороняв кордони від турків, їздив на білому коні...

В'ячеслав Петрович - осавул з культурно-освітньої роботи в Січі. Активний учасник козацької художньої самодіяльності.

Співає в козацькому хорі під проводом керівника Зорило І.С., виступає з сольними номерами – він чудовий розказчик-пародист, слухачі від нього завжди в захваті!

ЧЕРВ'ЯК ОЛЕКСАНДР ОЛЕКСАНДРОВИЧ

Я, Черв'як Олександр Олександрович, народився 5 червня 1952 року в селі Хмельове Хмельівського району Кіровоградської області, де в 1959 році пішов в 1 клас Хмельівської СШ №1.

В 1964 році, в зв'язку з переїздом батьків прибув до міста Білгорода-Дністровського Одеської області. В цьому році пішов в 6 клас Білгород-Дністровської СШ №4, яку закінчив в 1969 році. Після закінчення школи працював в ПМК-3 муляром до призова в Радянську Армію 14 травня 1971 року. Службу проходив: з травня по листопад 1971 року в Ленінградському військовому окрузі; з листопада 1971 року по травень 1973 року в Центральній групі військ (Чехословаччина).

Після звільнення з лав Радянської Армії працював з вересня 1973 року по квітень 1975 року в Міжколгоспдорбуді села Салгани. В 1973 році поступив на заочне відділення Білгород-Дністровського сільськогосподарського технікуму, який і закінчив в 1976 році по спеціальності технік-гідротехнік.

В квітні 1975 року поступив на роботу в МПМК «Одесрибаковгоспспілки» на посаду старшого геодезиста ПМК, де і працював до призова в армію на надстрокову службу на посаду прапорщика.

З 1978 року надстрокову службу проходив: в Одеському військовому окрузі до вересня 1985 року. В 1985 році був переведений для подальшого проходження служби в Забайкальський військовий округ, де служив до 1992 року.

З 1992 року службу проходив в Українській армії в місті Білгороді-Дністровському до 1996 року, в якому був звільнений на пенсію. Після звільнення працював в Білгород-Дністровському водоканалі на посаді інженера цивільної оборони до 2002 року. В 2002 році працював в Одеській облдержадміністрації на посаді спеціаліста I категорії, звідкіля був звільнений в зв'язку із скороченням штатів в 2004 році. З 2004 року по теперішній час працюю в Білгород-Дністровській центральній районній лікарні на посаді начальника штабу Цивільної оборони.

В Українському козацтві з початку його зародження в Білгород-Дністровському районі (з 1994 року): був начальником штабу Буджацької Січі, Білгород-Дністровського Кошу, Окремого полку ім. П. Орлика. Делегат багатьох Великих Рад, маю козацькі ордени.

Вважає, що роль козацтва на Україні в майбутньому має посилитись, особливо в зв'язку зі скороченням Збройних Сил і переходу до професійної армії. Велика кількість офіцерів, звільнених в запас, може поповнити ряди козацтва. А це вимагатиме також і належної нормативно-правової бази.

Спроба сучасних реформаторів побудувати нове суспільство з орієнтацією лише на економічні, ринкові розрахунки, неминуче провалиться. Суспільство засновується лише на ідеї моральності й цементується духовними прагненнями народу. Ідеологія козацтва фундується на таких засадах. Християнство (Православ'я), прагнення до «Народовладдя» та самоврядування в організації свого життя й на усвідомлення святого свого обов'язку – захищати рідну українську землю й українську державність. Це стало в перебігу віків свого роду генетичною особливістю козацького характеру. Й в сучасному суспільстві, коли значний відсоток населення України розгубив, не мав або розміняв свої ідеали на «речовизм» та долари, козацтво за рядом обставин стало найбільш стійким носієм національно-історичних традицій українського народу, здатне зіграти роль свого роду каталізатора громадської самосвідомості, очолити всенародний рух за відродження України-Батьківщини.

ЛЕЛЕЧЕНКО ІГОР АЛЬБЕРТОВИЧ

Я, Лелеченко Ігор Альбертович, народився 4 лютого 1963 року в місті Білгороді-Дністровському. З 1970 року по 1980 рік навчався у СШ №3.

Зразу ж після закінчення школи мене «запросили» до шостого відділення КДБ для «бесіди». Там мені дали почитати показання викладачів і заявили, що всі мої «висказивання» підпадають під статтю «антисоветська агітація і пропаганда». Зробили «внушення», що другої бесіди не буде.

Але, не зважаючи на це, я продовжував виражати свої погляди на «существующій строй», недієздатність якого на той час все більше проявлялася.

У Радянській Армії я не служив за станом здоров'я (порок серця).

На всіх посадах, де я працював, я продовжував висказувати свої погляди на «существующій строй», що визивало невдоволення керівників.

Із 1990 року я став активним членом РУХу. Приймав участь в організації та проведенні всіх мітингів та демонстрацій демократичних сил у нашому місті. Із 1996 року вступив до лав Українського козацтва, бо вважаю, що сьогодні ця організація може захищати демократичні засади у нашій молодій суверенній державі, а також приймає активну участь у господарському та економічному відродженні нашого багатішого краю, реально допомагає всім малозабезпеченим та пенсіонерам нашого міста.

ПАВЛЮК ВАСИЛЬ ВАСИЛЬОВИЧ

Я, Павлюк Василь Васильович, народився 10 лютого 1962 року на Гуцульщині в місті Яремча Івано-Франківської області в родині робітників.

Батько – Василь Федорович – тривалий час працював на шахтах Донбасу, потім охоронцем Львівської залізної дороги.

Мати – Параска Семенівна – домогосподарка, так як у нас в сім'ї семеро дітей: 4 брати і 3 сестри.

В дитинстві мене дуже вразив фільм «Олекса Довбуш». Дуже був вражений цим фільмом, а також в той ж час гордість за свій народ та Україну. Батьки, а також мій дідусь та бабця розказували різні легенди нашого краю. Приймав участь у різноманітних заходах в школі, любив мандрувати. Найбільше враження в моєму житті – це поїздка до столиці нашої України – місто Київ. Мрія стати офіцером-танкістом, до 8 класу знав повністю всю конструкцію танка.

Після закінчення Яремчанської середньої школи в 1979 році поступив до Одеського морехідного училища. Закінчив училище з червоним дипломом і пішов на практику в Чорноморське промислове об'єднання «Антарктика» на флотилію «Восток». Поступав в Одеське вище морехідне училище, але мені сказали, що «бандеровцям» немає місця на флоті.

З 1982 по 1984 роки служба в армії.

В 1985 році поступив на роботу в ЧМП матросом 1 кл.-мотористом 2 кл. Вів активну роботу за кордоном, а саме зустрівся з українською діаспорою, розказував правду про Україну.

В 1989 році поступив до Українського Народного Руху (за перебудову); один із засновників НРУ на Бессарабії; сприяв розвитку козацтва на території Півдня України, а також Міжнародне товариство прав людини, Міжнародна спілка моряків та інше. Ставши за права українським моряків, змушений був зійти на берег і з грудня 1999 року приватний підприємець. Люди нашого краю узнали, що найкращий виробник є український, а найкращим товаром України – «Оболонь».

Учасник Помаранчевої революції; голова Білгород-Дністровської міської та районної організації Української Народної Партії.

Одружений. Дружина – Павлюк Людмила Володимирівна – домогосподарка.

Син – Павлюк Олег Васильович – студент Одеського Державного Педагогічного Університету ім. К.Д.Ушинського.

ЦАРЕНКОВ ОЛЕКСАНДР ПЕТРОВИЧ

Я, Царенков Олександр Петрович, народився 14 листопада 1949 року в місті Алма-Ата Казахської РСР в родині службовців. Батьки померли, поховані в місті Алма-Ата. Маю двох братів та двох сестер.

У 1964 році поступив у Алма-Атинський енергобудівельний технікум, який закінчив у 1969 році і за розподілом поїхав працювати у м. Астрахань. Працював мастером на будівництві Астраханського вододільця. У 1969 році мене було призвано до лав Радянської Армії, де я служив на посадах рядового та сержантського складів до 1971 року. У 1971 році я повернувся до Алма-Ати, де працював мастером у трестах «Алма-Атажилбуд» та «Алма-Атапромбудматеріали».

У 1973 році я знову пішов служити у Радянську Армію, у якої прослужив на різних командних та інженерних посадах. Громадянин України. Освіта – вища. Закінчив Ленінградське вище інженерно-будівельне училище ім. генерала армії Комаровського. З 1991 року по 1999 рік я обіймав посаду начальника Білгород-Дністровської КЕЧ району. У 1997 році мені було присвоєно почесне звання «Заслужений працівник сфери послуг України». У теперішній час працюю начальником Білгород-Дністровського військотргу №624.

Приймаю участь у роботі Білгород-Дністровського козацтва. Був отаманом Білгород-Дністровського Окружного полку ім. П.Орлика.

Одружений. Маю двох дорослих синів та чотирьох онуків, які мешкають у місті Білгород-Дністровський.

ОЛЕНЄВ ІГОР ПАВЛОВИЧ

Оленєв Ігор Павлович, осавул УКЧКВ і Білгород-Дністровського козацького полку ім. П.Орлика, народився 15 червня 1948 року у місті Сторожинецьк Чернівецької області у сім'ї службовців-фінансистів. Батько був керівником райфінвідділу, а мати – держбанку. У 1954 році у зв'язку з переводом батьки переїхали на Одещину.

Проживали і в Березіно, і в Тарутіно, і в Тузлах, і в Арцизі (все районні центри). Запамятався з дитинства чітко епізод, коли в дитячому садку вихователька показувала портрет і говорила, щоб ми плакали, бо помер батько народів – Сталін. А я не хотів, бо це не був мій батько, а хтось вусатий.

Навчався в СШ №1 м. Арциза. А коли закінчив 8 класів, поступив у Рибинський лісничий технікум.

В цей час в країні була «хрущовська відлига», ми активно почали цікавитись політикою, подіями в житті, багато дискутували, читали книги, передаючи один одному їх з рук в руки. Хотілось якнайбільше знати. Багато чого довідався про тоталітаризм від матері, яка на собі відчула діяльність НКВД і МПБ, проживаючи на території Західної України. У зв'язку з тим, що батьки мали службову зброю при собі, їх змушували приймати участь в облавах на так званих українських націоналістів, бо вони намагалися протистояти тоталітаризму. Їх розповіді мене так вразили, що і до сьогодні їх пам'ятаю. З часом їх розповіді підтвердилися. І сьогодні ми вже знаємо багато про те, що відбувалося, але в той час замовчувалося.

Серце моє так і залишилось непримиреним до всякого насилля, безчестя, облуди. З виникненням політичного руху «РУХ», я став його членом. Коли ж побачив, як деякі почали ставати агітаторами-прихвизаторами, використовуючи для цього службове становище, порвав з ними. Згодом у місті Білгороді-Дністровському почав відроджуватися козацький рух. Він мені став близьким і по совісті і по духу.

Зароджувалася сила, яка б змогла об'єднати однодумців, повести боротьбу з ганебною несправедливістю, з безчинствами.

Так багато людей потребували допомоги, підтримки, а козацтво завжди стояло на сторожі інтересів людей. Я став активним членом нового руху. Виникло бажання організувати щось дієве. Хоч були люди різного віку, різних професій, але всіх об'єднувало бажання приносити користь іншим. Стільки було ентузіазму. Організовувалися суботники. Запущені, занедбані приміщення відремонтовували, пристосовували для робочих місць. Так з'явилися майстерні по ремонту взуття, хімічстка, майстерні по ремонту побутової техніки і т. д. Активними учасниками були Скляренко М.П., Горлачов В.П., Царенков О.П., Городниченко П.М., Лелеченко І.А....

КОВАЛІВ СТЕПАН ДМИТРОВИЧ
01.01.1934 – 19.03.2003

Ковалів Степан Дмитрович народився 01.01.1934 року у Дрогобичі Західної України. Закінчив середню школу, потім військове училище авіації. Служив в Ленінграді. Отримав травму, був демобілізований з військ. Працював старшим техніком Білгород-Дністровської міжколгоспної райзаготконтори, 10 років – директором бази відпочинку «Карпати» (Затока) до виходу на пенсію за віком (1994).

В Українське козацтво вступив у 1994 році. Був обраним Білгород-Дністровської паланки, Білгород-Дністровського Кошу, делегатом Великих Рад УК 1994, 1995, 1996, 1997, 1999, 2000, 2002 років. Помер 19.03.2003 року.

ВРУБЛЕВСЬКИЙ МИКОЛА ВАСИЛЬОВИЧ

Врублевський Микола Васильович народився 19 червня 1945 року в селі Грабина Ярмоленецького району Хмельницької області, в робітничій багатодітній сім'ї.

Освіта вища, юрист.

В 1961 році почав трудову діяльність в якості електрика Гіндештського цукрового заводу Молдови. З 1962 року по 1966 рік працював електриком Одеського авто збирального заводу. З 1966 року по 1968 рік служба у Збройних Силах Одеського військового округу. В 1978 році закінчив Київську Вищу школу МВД. З 1968 року по 1998 рік служив в МВС на різних посадах. З 1998 року пенсіонер МВС. З квітня 2001 року очолює громадську організацію, є отаманом 1-го Білгород-Дністровського козацького полку ім. П.Орлика.

Безпартійний. Одружений. Має двох дорослих дітей.

ДЕЙНА МИКОЛА КИРИЛОВИЧ

Народився 24 лютого 1938 року в селі Олександрівка 1 Ширяївського району Одеської області; громадянин України.

Освіта вища юридична.

У 1956 році закінчив Затишанську СШ. У 1957 році закінчив технічне училище №1 міста Одеса. У 1964 році закінчив Свердловське пожежно-технічне училище. У 1977 році закінчив Київську Вищу школу МВС СРСР.

У 1957 році після закінчення училища був направлений на завод фрезерних станків міста Одеса. З 1957 року по 1960 рік служив у лавах Радянської Армії в Німеччині в бронетанкових військах. У 1960 році після звільнення з армії по комсомольській путівці був направлений на Урал у «Уралтяжтруббуд». З 1960 року по 1961 рік працював у Ключевському будівельному управлінні міста Сисерт Свердловської області. З 1961 року по 1969 рік працював у Сисертському райвідділі міліції УВС Свердловської області. У 1969 році переводом був направлений на Україну в управління внутрішніх справ Одеської області. З 1969 року по 1970 рік працював інспектором карного розшуку Овідіопольського РО МВС Одеської області. З 1970 року по 1985 рік працював на різних посадах в Білгород-Дністровському МВ УМВС України Одеської області та навчався у Київській Вищій школі МВС СРСР, яку закінчив у 1977 році. З 1977 року по 1985 рік працював заступником керівника Білгород-Дністровського МВ УМВС України в Одеській області. У 1985 році звільнився з міліції у зв'язку з виходом на пенсію.

З 1985 року по 1999 рік, будучи на пенсії, працював юрисконсульту у ОАО «ЕЗяБІИ» міста Білгород-Дністровський.

Виконую громадські обов'язки: з 1996 року реєстровий козак Українського козацтва – суддя, голова поважних козаків міського козацького товариства. З 2000 року голова Ради старійшин Чорноморського козацького війська Українського козацтва. Полковник УК. З 2001 року голова спостережної Ради ОАО «ЕЗяБІИ».

Безпартійний, одружений, не судимий, проживаю в Україні з 1969 року.

СРЕМЄЄВ ВІКТОР ІЛЛІЧ

Сремєєв Віктор Ілліч народився 08.07.1950 року в Росії.

Батько - Ілля, 1920 року народження – військовий, артилерист, полковник, перед виходом в запас служив в Олексіївці. Мати – Анастасія Степанівна (1925 року народження). Брат – Іван.

Разом з батьком кочували по Союзу: Тюмень, Одеса, Олексіївка (з 1968 року). Закінчив в Тюмені середню школу, ПТУ-10 (тракторист-машиніст). Служив в радянській Армії на Україні: П'ятихатки, Знаменка, Жовті Води). Після служби (з 1971 року) – Якутія, Білгород-Дністровський – АТП-15073, «Істок».

Дружина – Валентина Іванівна (1952 року народження) – працює на «Істоке». Діти: Віталік (1971 року народження), Сергій (1973 року народження), Ірина (1980 року народження). Є онуки: Аліса, Ліна, Антон, Денис, Валентин, Глорія.

В Українському козацтві з 1993 року – був скарбником, начальником охоронної служби, начальником кадрової служби полку ім. П.Орлика.

Вважає, що тільки ті козацькі з'єднання мають майбутнє, які можуть забезпечити потреби не тільки своїх сімей, а й забезпечити добробут війська в цілому та створити належні умови для виконання козаками своїх обов'язків. Тому необхідно братися спочатку за облаштування козацьких станиць, хуторів, військових земель із квітучими садами, млинами, греблями, церквою та школою при ній – надбанням не тільки попередніх поколінь, а й найближче майбутнє. Козакам необхідно мати самодостатнє господарство.

ХОМЕНКО ІВАН ВАСИЛЬОВИЧ

Я, Хоменко Іван Васильович, народився 13 червня 1950 року в сім'ї колгоспників, в селі Молога Білгород-Дністровського району Одеської області, де й проживаю.

Батько – Хоменко Василь Нікіфорович (1914), мати – Хоменко (Колісниченко) Марина Мойсеївна (1919).

В сім'ї нас виросло четверо; я – третій.

Мій прапрадід – Хоменко Григорій Терентійович народився в 1848 році в сім'ї втікачів з кріпацтва. Його батьки (тато – Павук) тікали від пана разом з кріпаком, який виведений в літературі під ім'ям Миколи Джері. Прапрадід мав сина – Никифора (1879 року народження, учасник Першої світової війни), доньку Мотрю. Дружина прадіда – донька Політовченка Романа Ілліча (учасник російсько-турецької війни; батько його був військовий).

По лінії матері – Древа Петро (учасник російсько-турецької війни, отримав наділ землі в Салганах; мав дітей Марію, Євгеру, Аврама). Євгена виїшла заміж за Комісаренко Мойсея Самійловича у Випасне...

В 1957 році пішов до школи, яку закінчив в 1968 році, одержавши середню освіту.

Того ж року був призваний до лав Червоної Армії. Служив в ракетних військах стратегічного призначення. Звільнився з лав Червоної Армії у 1970 році.

Вивчився на водія. Працював на цій посаді в Чорноморській геофізичній експедиції. Здобув професію бурового майстра. А в 1977 році одержав посвідчення машиніста автомобільного крана (після звернення робіт в нашому регіоні).

Переїшов працювати в Мінпродбуд. Приймав участь в будівництві заводів МІЗ, Медвиробів, Опорів («Сопротивления») в Білгороді-Дністровському, в Іллічівську – «Квант». Будував житло в Одесі, Білгороді-Дністровському, Житомирській області для чорнобильців.

Після реорганізації Мінпродбуду перейшов працювати до Одеського відділення залізничних доріг (станція Білгород-Дністровський – колійна частина №4).

Приймав активну участь у будівництві житла постраждалим від повіні в Закарпатті.

Зараз працюю в колійній частині №4 машиністом автомобільного крану.

Є депутатом Білгород-Дністровської районної ради. В Українському козацтві з 1994 року. Був в старшинській Раді Січі, Кошу, Окремого Полку. Делегат багатьох Великих Рад. Маю козацькі відзнаки й нагороди.

ВІТРЯК БОРИС МИКОЛАЙОВИЧ

Я, Вітряк Борис Миколайович, народився в місті Білгороді-Дністровському 23.07.1966 року в родині інтелігентів.

Батько – Вітряк Микола Кіндратович (17.03.1930) – гірничий інженер. Родом з козацької родини. Його пращур був посмертно нагороджений за боротьбу з турками за оборону Севастополя. Дід розкулачений і підстрілений, а батько пройшов табори ГУЛАГу з 1937 по 1956 роки. Сам все ж таки здобув вищу освіту. Але ж, як син ворога народу, працював спочатку в експедиціях Сибіру, потім, оженившись, по містечках України підіймав колективи відстаючих шахт, підприємств. В Сибіру навіть трохи сидів під слідством у підозрі, як зв'язківець «гулагівців» з «великою землею». Потім за невиконання місячного плану (пішов слій породи) передовик соціалістичної праці за 1972 та 1973 роки Вітряк М.К. був звільнений з керівної посади. Після чого за власним бажанням пішов з лав КПРС й пішов працювати на підприємство звичайним робітником, з яким й по сьогодні спілкуються посадовці – колись директори підприємств та інші начальники.

Батько – учасник ВВВ, почесний й поважний козак; заступник голови старійшин регіонального козацтва Одещини. До 2000 року включно ще й сплачував податки, як приватний підприємець.

Мати – Вітряк Діна Максимівна, 14.06.1937 р. н., - викладач біології. З інтелігенції. Батько її – інженер, мати – врач-гінеколог. Ветеран праці.

Брат – Вітряк Микола Миколайович, 05.09.1957 р. н. – лікар швидкої допомоги, вища освіта.

Я з 1973 по 1983 рр. навчався в Білгород-Дністровській СШ№2 в математичному класі (середній бал 4,8). Паралельно – музична школа по класу скрипки, один семестр музичного училища. Участь в самодіяльності. Запис з ансамблем «Дністр» неодноразово на телебаченні. З 1983 по 1984 рр. працював слюсарем 3 р. на МІЗе. З 1984 по 1985 – служба в Севастопольській водолазній школі. Навчання на водолаза-інструктора. 1985-1987 рр. – служба на атомному ракетному крейсері

«Фрунзе». Був на переході з Североморська до Владивостока. Закінчив службу на мічманській посаді – старшина водолазної команди. З 20-ти років член КПРС та секретар комсомольської організації БЧ-5 (електромеханічної та руху на крейсері з ядерним двигуном-2 атомних реакторів). З 1987 по 1988 рр. працював слюсарем 3 р. експериментальної дільниці Білгород-Дністровського заводу медичних виробів з полімерів. З 1988 по 1992 рр. студент Одеського медичного інституту, староста 2-го лікувального курсу. Вчився на 4. В 1989 р. пішов з КПРС. В 1990 р. – зі старост, а в 1992 р. з ОМІ за власним бажанням. З 1991 р. по т. ч. – приватний підприємець.

В 1991 р. був делегатом 2-го з'їзду Конгресу українських націоналістів. Спілкувався за перспективи української молоді з провідницею і керівницею на той час проводу КУНа Славою Стецько. В 1992 р. на Великому колі Українського козацтва був делегатом від Білгород-Дністровського Коша.

З 1993 по 1994 рр. жив і працював в Греції.

05.03.1994 р. народився син – Борис Борисович Вітряк.

З 1994 по 1999 рр. – студент Одеського державного університету. В 1995-1996 рр. працював в Білгород-Дністровській СШ№4. Викладав ботаніку та анатомію. В 1996 р. відкрив спортивно-технічний клуб водних видів спорту. З 1999 р. спонсував та приймав участь у козацьких справах та інших патріотичних організацій. З 2001 по 2002 рр. працював матросом на балкері. З літа 2002 поставив на ринку ст. Лиманська кіоск «Інформаційна служба» - курортний сервіс. З грудня 2002 р. зробив базову цілорічну точку «Інформаційна служба», щоб розшири коло та час діяльності, козацьку майстерню побутової техніки, козацьку газету. І почав зі злободенних тематик на Дошці оголошень, яку зробив при вході. Про склад комунальних платежів і їх тарифікацію, зміст та якість обслуги, виділення на це коштів та пенсії. З іншого боку, про зміст та склад договорів оренди, зміну складу власності підприємств, їх «прихватування». Як «Сільгосптехніка», «Автопарк». Там же почала збиратись рада старійшин Білгород-Дністровського Коша...

Перші два тури виборів – спостерігач від В.А.Ющенко. 21.12.2004 р. – член виборчої комісії.

Сподіваюсь, що настануть кращі часи для нашої Неньки-України, для її народу!

СМАКОВСЬКИЙ ВОЛОДИМИР МИКОЛАЙОВИЧ

Я, Смаковський Володимир Миколайович, українець, народився в 1951 році в селі Вільхівці Борщівського району Тернопільської області в сім'ї службовців.

Батько Смаковський Микола Васильович, 1920 року народження, українець, лікар-терапевт, учасник ВВВ з 1940 по 1947 роки, кавалер бойових нагород, дбайлива, мудра, поважна людина, був порадиником та опорою для мене на протязі всього свого життя.

Мати Надія Олексіївна, 1926 року народження, українка, вчитель, викладач української мови, літератури та історії, все життя віддала національно-патріотичному вихованню своїх двох синів та неміряній кількості учнів на протязі всієї своєї педагогічної діяльності.

Моє дитинство проходило в прекрасних місцях нашої неньки України – це заповідні подільські товтри по лівому узбережжю Дністра з його багатою природою і животворящими джерелами, історичними місцями.

Я ріс міцним спортивним козачком, вбираючи в себе, «як губка», Українські традиції, пісні, прислів'я, історії про події та борців за незалежність України. Знаходячи зі своїми товаришами предмети історії та давнини, ми, під керівництвом моєї мами, створили при своїй школі історико-краєзнавчий музей, а деякі експонати, знайдені нами, поповнили експозицію історичного музею Кам'янець-Подільської фортеці.

Навчаючись в школі, маючи здібності до фізики, математики, музики, захоплювався радіоконструюванням, приймав активну участь в художній самодіяльності, оволодів вмінням грати на музичних інструментах баяні та гітарі, що дало можливість бути душею в моїх товариствах та бути на «ти» з технікою.

Після успішного закінчення Китайгородської середньої школи поступив до Тернопільського державного медичного інституту.

Освоюючи медицину, паралельно досить серйозно захопився стрілецьким спортом, захищаючи честь інституту, пізніше честь області, виконав норматив кандидата в майстри спорту по кульовій стрільбі і, починаючи з 3-го курсу інституту, паралельно з навчанням працював тренером обласної збірної студентського спортивного товариства «Буревісник». Неодноразово мене, як граючому тренеру, і нашій команді вдавалося виборювати призові місця та перемоги, здобуваючи спортивні нагороди на різноманітних спортивних змаганнях. Не чужі були і інші види спорту: волейбол, теніс, боротьба, спелеологія, туризм (на честь свого 20-ти річчя підкорив найвищу вершину України в Карпатах – Говерлу).

По закінченні Тернопільського державного медичного інституту та інтернатури на базі Горьківської медичної академії ім. Кірова, оволодівши професією акушера-гінеколога хірурга, в 1977 році був направлений в залізничношляхову лікарню Іжевського відділення Горьківської залізниці. Ви запитаете, чому так далеко? На той час існувала таємна постанова ЦК КПРС про народорозселення з територій, на яких прогресують національно визвольні рухи і у всіх учбових закладах Західної України існував так званий союзний розподіл. Більшість випускників були направлені на роботу за межами

України. Багато моїх «однокашників» і я мусили відпрацювати мінімум три роки навіть на Далекому Сході, а частина їх там залишалася постійно, не маючи змоги повернутись на Україну.

В 1978 році я одружився. Моя дружина Віра Павлівна, 1955 року народження, закінчила Московський інститут інженерів залізничного транспорту і працює інженером з експлуатації залізничних шляхів і «трохи мене».

В нашій сім'ї народилося два сини (Леонід – 1979 року народження, українець, закінчив Одеський політехнічний університет; Сергій – 1986 року народження, українець, студент Одеської академії холоду).

В 1982 році я повернувся на Україну в місто Білгород-Дністровський Одеської області де й проживаю. Працював лікарем спочатку в районній лікарні, а з 1983 року в міському пологовому будинку. Побудував з допомогою сім'ї власний будинок, посадив сад.

Маючи національно-патріотичні впевнення, завжди щиро підтримую і приймаю участь в боротьбі за незалежну, заможну, цілісну, самостійну, цивілізовану Україну. Будучи офіцером медичної служби в запасі, з великою вірою, надією, любов'ю до неьки України прийняв посвяту Українського козацтва з готовністю в його лавах служити Україні до кінця своїх днів.

ЛУКАШЕВСЬКИЙ В'ЯЧЕСЛАВ ВАСИЛЬОВИЧ

Лукашевський В'ячеслав Васильович народився 29.06.1948 року в місті Ульяновка Кіровоградської області.

Його прадіда в свій час було репресовано як куркуля. Батько – Василь Іванович (народився в хуторі Жеребному Мартиновського району Ростовської області – річка Сал, 15.05.1920 року), служив в кавалерії, після війни працював водієм. Мати – Людмила Мефодіївна. Батьки переїхали в Кіровоградську область, потім в місто Білгород-Дністровський в 1950 році. В'ячеслав закінчив СШ№2, потім Одеське морехідне училище (судмех), ходив по морях, працював водієм, такелажником (місто Іллічівськ), мастером з добування золота (місто Алдан, Якутія) й вже 15 років – налагоджував автоматичної лінії на АО«Гемопласт».

Дружина – Галина Анатоліївна (1949 року народження) – начальник ОТК АО «Гемопласт». Син – Володимир (1973) та невістка – Вікторія Леонідівна працюють в Одесі. Є внучка – Марія.

В'ячеслав Васильович в козацтві з 1996 року. Курінний Українського козацтва, активний учасник його відродження. Має козацькі відзнаки, делегат РАД УК. Вважає, що справжнє відродження козацтва на Україні почнеться тоді, коли теперішні козаченьки усвідомлять, що по них судять про все козацтво, відмовляться від користолюбивих цілей і на перше місце поставлять служіння народу, Україні.

ЛАБУНЕЦЬ ПЕТРО ЯКИМОВИЧ

Лабунець Петро Якимович народився у 1958 році в селі Крива Балка Саратського району Одеської області в родині хліборобів. Батько та мати віруючі люди. Петро Якимович – православний, українець.

Закінчив 8 класів, далі вчився на курсах водіїв, служив у лавах Радянської Армії.

Після армії працював водієм в автопарку міста Білгорода-Дністровського (як водій, мав всі категорії – ABCD).

Дружина – Люба, донька – Альона.

В Українському козацтві з 1996 року. Був заступником курінного Скиби М.Є. (писарем куреня), в останній час працював курінним отаманом Переможненського (Папушойського) куреню.

Помер після тяжкої хвороби у 2004 році.

ГОРОДНИЧЕНКО ПЕТРО МАКСИМОВИЧ

Городниченко Петро Максимович народився 23.02.1942 року. В 1958 році закінчив школу (в місті Кишинів).

Після школи працював н 4 хлібозаводі (помічником кочегара), на ЗЗБВ (бульдозеристом).

За комсомольською путівкою працював у Казахстані – Східно-Казахська область, село Зевакіно.

Закінчив сільськогосподарський технікум (факультет сільгоспмеханізації), отримав диплом механіка.

У 1961 році Петра Максимовича було призвано до лав Радянської Армії. Служив у Латвії (Рига): навчався у школі молодших командирів. Потім служба у Калінінградській області – місто Гвардійськ, в.ч 61905 12-й гвардійський орденів Леніна, Суворова, Червоного Прапора мотострілецький полк. Ліжко Максимовича стояло поруч із ліжком солдата Олександра Шевченка, який повторив подвиг Олександра Матросова. О.Шевченко посмертно нагороджений Золотою Зіркою Героя Радянського Союзу.

У 1964 році Петра Максимовича було демобілізовано.

До 1970 року він працював у Кишиневі командиром ДНД Жовтневого району міста Кишинів. Із 1970 року служив спочатку у Кишиневі у лавах Радянської Армії, потім його було переведено в 180-ту дивізію на посаду командира взводу, там служив до 1975 року. Далі – механік комунального підприємства Затока, завідуючий гаражем мехколони №26, механік ДЕУ, із 1980 року – головний механік заводу продтоварів, із 1990 року ІТД. На пенсії з 2002 року.

В Українському козацтві з 1991 року, починав цю справу разом із Городецьким Л.Г. Петро Максимович – делегат Великих Рад УК 1997, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002 рр....

СОКОРЕВ ЮРІЙ ОЛЕКСАНДРОВИЧ

Я, Сокорев Юрій Олександрович, народився 6 лютого 1953 року в місті Львів в родині військовослужбовця.

У тому ж році моя родина переїхала до міста Білгорода-Дністровського.

У 1060 я пішов до першого класу загальноосвітньої середньої школи №3 в місті Білгороді-Дністровському. У 1970 році закінчив 10 класів цієї ж школи і в 1971 році мене було призвано до лав армії.

У 1993 році був демобілізований з армії і приїхав до місця постійного проживання до міста Білгорода-Дністровського. В цьому ж році поступив на роботу до Білгород-Дністровського заводу опорів. Проробив на цьому заводі слюсарем-налагоджувальником до 1977 року. У цьому ж році звільнився з заводу і поступив на службу в армію.

У 1978 році звільнився з армії за станом здоров'я у званні прапорщика. З 1978 року по 1996 рік працював на Білгород-Дністровському заводі «Тіра». У 1996 році був звільнений з заводу по скороченню штатів.

З 1996 року і по теперішній час працюю адміністратором комп'ютерного залу.

Склад сім'ї:

Батько – Сокорев Олександр Моїсеєвич, 1924 року народження, уродженець хутору Калинівка Ростовської області, учасник Великої вітчизняної війни, помер у 1974 році.

Мати – Сокорева (Яшко) Тамара Андріївна, 1931 року народження, уродженка міста Акерман (Білгород-Дністровський), пенсіонерка.

Жінка – Сокорева (Косі нова) Лариса Іванівна, 1958 року народження, уродженка міста Рені, померла у 1983 році за причиною хвороби.

Син – Сокорев Олег Юрійович, 1979 року народження, уродженець міста Білгород-Дністровський, працює на Білгород-Дністровському заводі «Тіра».

За віросповіданням я православний християнин, хрещений був у 1953 році, безпартійний, в Українському козацтві з 1997 року.

Я, Сокорев Юрій Олександрович, рішив вступити до лав Українського козацтва за такою причиною:

Україна завжди була козацькою державою. За роки панування радянської влади, тобто з жовтня 1917 року, козацтво в Україні, а також і в Росії було знищено як клас. Україна перетворилась в аграрний придаток Російської тоталітарної держави, але не дивлячись на це, як говорять – козацькому роду нема переводу. І я хотів би прийняти активну участь у справі відродження нашого славного Українського козацтва. Рахую для себе великою честю приймати участь у відновленні історичної справедливості – Українське козацтво, як клас, треба відродити. У козацтві могутність і сила нашої неньки України.

СОКОРЕВ ОЛЕГ ЮРІЙОВИЧ

Я, Сокорев Олег Юрійович, народився 15 серпня 1979 року в місті Білгороді-Дністровському в родині робітників.

У 1986 році я пішов до першого класу Білгород-Дністровської середньої школи №5, яку закінчив у 1994 році. У цьому ж році поступив до Білгород-Дністровського ліцею економіки і бізнесу, закінчив його у 1996 році. З 1990 по 1995 роки навчався у музичній школі, яку успішно закінчив за класом «гітара».

У 1996 році поступив до Одеської Державної Академії Харчових Технологій (ОДАХ) на факультет «Автоматизація технологічних процесів».

У 2000 році отримав базову вищу освіту за фахом «Автоматизація і комп'ютерно-інтегровані технології» з кваліфікаційною ступеню «бакалавр».

У 2001 році закінчив навчання у ОДАХ і отримав повну вищу освіту за фахом «Автоматизоване керівництво технологічними процесами і агрегатами» з кваліфікаційною ступеню «спеціаліст».

За роки навчання у академії приймав активну участь у роботі Національно-демократичної ліги молоді.

Свою трудову діяльність почав у серпні 2001 року на ВАТ «Завод Тіра» за фахом інженера КВПТА, де і працюю по теперішній час.

Моя родина:

Батько – Сокорєв Юрій Олександрович, 1953 року народження, уродженець міста Львів. Працював слюсарем-налагоджувачем технологічного обладнання на заводі «Тіра». В теперішній час працює адміністратором комп'ютерного залу.

Мати – Сокорєва Лариса Іванівна, 1958 року народження, уродженка міста Рені. Працювала лінотипістом в міській типографії, пізніше – контролером ОТК на заводі «Тіра». Померла у 1983 році за причиною хвороби.

Я завжди був і є громадянином України, безпартійний, не одружений, судимостей не маю.

За віросповіданням я православний християнин, хрещений був у 1979 році, в Українському козацтві з 2001 року.

Історично склалося так, що Україна завжди прагнула бути вільною та незалежною державою. Але незалежність вона здобула тільки в наші часи, після розпаду Радянського Союзу. Ця незалежність є формальною. Фактично ми маємо державу, яка має великі внутрішні та зовнішні борги, поруйновані підприємства, дуже слабку економіку, великі податки, небоєздатну армію та корумповану державну систему.

Козацтво – це національний рух, який завжди, у всі часи боровся за волю та самостійність Української держави. Козаки – це прості українські люди, які самі здобували для себе нормальне життя, права, і самі вирішували свою долю. Я також дотримуюся думки, що кожен сам коваль свого щастя, кожен сам повинен боротися за свої права, за благополуччя своєї Держави. Але один в полі не воїн. Тому я знайшов однодумців, які зібралися під чесним стягом Українського козацтва. Я дуже бажаю нормально жити і працювати саме у своїй державі, у своїй Батьківщині, і вважаю, що діяльність нашого козацького братства з часом вплине на ситуацію в Україні та змінить наше з вами життя на краще.

ОТЕЦЬ МИКОЛАЙ ГЕОРГІЙОВИЧ ГРИГОРАШЕНКО

Отець Миколай Григорашенко, ієрей Української православної церкви Київського патріархату. Народився у 1975 році. Закінчив 4 курси Одеського інституту сухопутних військ, Одеську духовну семінарію, вчиться в Київській духовній академії.

Один із засновників Іверського монастирю (Одеса), має церковні нагороди.

У серпні 2002 року підготував пакет документів для реєстрації Свято-Казанської церковної громади села Адамівка та згодився бути її духовним пастирем. Приміщенням церкви тимчасово слугував пришкільний інтернат; священник жив при церкві. Проводилися богослужіння, просвітницька робота – отець Миколай проводив заняття з учителями, школярами, жителями села. Готувалися документи для збудування церкви...

Діакон Миколай Григорашенко рукоположений у сан священника був у п'ятницю 7 лютого 1997 року в Свято-Григоро-Богословському храмі міста Одеси мітрополітом Одеським та Ізмаїльським Агафангелом.

Служив настоятелем в храмах Свято-Успенському міста Анан'їва (1997), Свято-Іоанно-Богословському села Жеребково (1997 - там створив парафію), Свято-Роздества-Богородичного села Байтали (1997), Свято-Казанського села Тимково (1998 - там створив парафію), Святих Мучениць Віри, Надії, Любові та матері їх Софії села Кірове (2000), Св. Димитрія Солунського села Новоградівка (2000), Свято-Михайлівського села Леніно (2001), Святого рівноапостольного князя Володимира міста Білгорода-Дністровського (2002). Був призначений Благочинним Білгород-Дністровського округу Одеської області Української православної церкви Київського патріархату з правом відкриття парафій та нагляду за ними (2002). У 2003 році переїхав до Одеси. В теперішній час – Благочинний Савранського округу Одеської області.

До Адамівської шкільної газети «Річ про Адамівську Січ» отець Миколай у жовтні 2002 року писав: «Першочерговим завданням держави, школи і батьків являється виховання морально і фізично здорового покоління, тому що від цього залежить майбутнє нашої нації. Яке насіння в дітях буде посіяне зараз, такі виростуть і плоди, як написано в Біблії: «Бо що тільки людина посіє, те саме й пожне!» (Гал. 6:7).

Протягом багатовікової історії людства були відпрацьовані певні норми поведінки людини у суспільстві, які закладені Богом-Творцем у її совісті...

... Дітей треба вчити добру, стримувати в них вияв жорстокості і агресії, прищеплювати любов до праці, шанувати батьків, бути милосердними і співчутливими, вихованими, дружелюбними і не егоїстичними, допомагати один одному і бути завжди вдячними, бо вдячність – це плід високої культури. На жаль, багато дітей не навчені навіть елементарним нормам поведінки у суспільстві.

Життя за заповідями любові Ісуса Христа приносить людині внутрішній мир і душевний спокій, відводить почуття страху і неспокою, які стають причиною багатьох хвороб, що підтверджують і лікарі-психіатри.

Навколишнє середовище формує характер дитини, і її треба навчити розпізнавати добро і зло, протистояти злу, дотримуючись біблійних настанов, щоб уникнути морального падіння. Біблія вчить: «... утікаючи від пожадливого світового тління, докладіть до цього всю пильність і покажіть у вашій вірі чесноту, а в чесноті – пізнання, а в пізнанні – стриманість, а в стриманні – терпеливість, а в терпеливості – благочестя, а в благочесті – братерство, а в братерстві – любов» (2 Петр. 1:4-7)...

... Якщо ми бажаємо бачити нашу країну процвітаючою в усіх сферах життя, то молоде покоління треба виховувати в дусі християнської моралі...»

ВОЗНИЙ МИКОЛА МИХАЙЛОВИЧ

Возний Микола Михайлович народився 28.02.1941 року в селі Литвинівка Вишгородського району Київської області.

В 1966 році закінчив Литвинівську СШ й поступив до Харківського гвардійського вищого танкового командного училища ім. Верховної Ради УРСР. У 1979 році закінчив Академію броньотанкових військ ім. маршала Малиновського.

В Збройних Силах СРСР проходив службу на різних командних посадах: від командира танкового взводу до заступника начальника штабу мотострілецької дивізії. Службу закінчив на посаді радника начальника штабу Північного фронту Збройних Сил Демократичної Республіки Афганістан.

Полковник, учасник бойових дій. Одружений. На теперішній час – пенсіонер. Є син – Руслан.

В Запорозькому козацтві – з часу його відродження. Очолює місцевий осередок (Білгород-Дністровський курінь Війська Запорозького). Полковник козацтва, має козацькі нагороди.

Працює в напрямку зміцнення лав козацтва України, підвищення ефективності його роботи. Член Координаційної Ради Задністрового козацтва.

ЖУКОВСЬКИЙ ВІКТОР КОСТЯНТИНОВИЧ

Жуковський Віктор Костянтинівич народився 22.12.1965 року в місті Козятин Вінницької області. Батьки переїхали до міста Білгорода-Дністровського.

В червні 1981 року закінчив ВШ №5, з 1981 року по 1984 рік навчався в Білгород-Дністровському ПТУ-10. Закінчив Християнський гуманітарно-економічний університет (за фахом – юрист).

У 1984 році був призваний на дійсну військову службу, після закінчення якої залишився у 1986 році на зверх строкову. З 1987 року по 1988 рік проходив службу в Афганістані. За бойові операції нагороджений орденом «Червоної Зірки», медалями «Заслуги в військовій службі» III степеня, «За громадську мужність», грамотою Президента Радянського Союзу. У 1989 році став пенсіонером Міністерства Оборони (за інвалідністю).

З 1990 року по 1993 рік працював на БДЗМВ. З 1994 року по 1997 рік – відповідальний секретар Співки ветеранів Афганістану (міськвиконком). З 1997 року – головний спеціаліст виконавчого комітету міської ради, з 1998 року – головний спеціаліст міської ради.

З 2000 року уповноважений представник Державного Комітету України у справах ветеранів по місту Білгороду-Дністровському (на громадських засадах).

Одружений, є син та донька. У козацтві з кінця ХХ ст. Кандидат у народні депутати України 2002 року.

ЛЕСІН ВІТАЛІЙ ПЕТРОВИЧ

Лесін Віталій Петрович народився 12.12.1941 року в селі Шалби Олександрівського району Татарської АРСР.

У 1960 році закінчив 10 класів й поступив до Тамбовського артилерійського училища. У 1961 році був переведений до Сумського артилерійського училища, яке закінчив у 1963 році.

Після училища проходив службу в м. Кременчук (до 1966 року). У 1966 році разом з військовою частиною Віталія Петровича було переведено в Одеський військовий округ в село Шабо Білгород-Дністровського району, де служив до 1969 року. У цьому ж році його було переведено до нового місця служби – до міста Білгорода-Дністровського, де служив до 1988 року на різних командних посадах. Звільнений в запас за вислугою років у 1988 році.

З 1988 року по 1994 рік працював автомеханіком в автоколонні автобуду. З 1995 року по теперішній час – викладач ДПЮ міського ліцею.

Одружений. Дружина – Лесіна Алевтина Іванівна, пенсіонерка. Діти: донька – Світлана, 1965 року народження; син – Костянтин, 1969 року народження.

У козацтві з кінця ХХ століття. Осавул козацтва, має козацькі нагороди.

ТКАЧЕНКО ВАЛЕРІЙ ПАВЛОВИЧ

Я. Ткаченко Валерій Павлович народився 03 липня 1955 року в селі Монаші Білгород-Дністровського району Одеської області.

Мати була учителем, батько – держслужбовцем.

Я – громадянин України, за національністю – українець.

В 1962 році пішов до першого класу Монашівської загальноосвітньої школи, яку закінчив у 1970 році. Спроба поступити до Одеської середньої морехідки закінчилась не вдало. Медицина не дала мені можливості зв'язати своє життя з морем – за станом здоров'я не допустили мене до навчання. Не бажаючи тратити марно часу, пішов учитись до Білгород-Дністровського професійно-технічного

училища №10, де до армії отримав середню освіту та спеціальність – будівельника. У 1973 році пішов служити до Збройних Сил колишнього СРСР. Що цікаво? Закінчив Миколаївську спеціальну школу зв'язку ВМФ, був направлений до Північного флоту, де пройшов усі медичні комісії щодо плав складу і два з половиною роки на великому противоцвонному (БПК) кораблі «Бойкий» пройшов понад 75000 миль водами Атлантики. Потім ще постійно залучався до навчальних зборів як на сторожові катера Дунайської флотилії, так і до підводних човнів м. Балаклава Чорноморського флоту. Ось такий парадокс.

Був за кордоном: в Сполучених Штатах Америки – м. Бостон, Норвегії – м. Осло, Кубі – м. Сендуегос.

В 1976 році повернувся додому, а в 1977 році одружився. Військова спеціальність докорінно змінила подальше моє життя. Почав я з учня регулювальника електро-радіо апаратури на Білгород-Дністровському колишньому заводі резисторів (Об'єднання «Оріон»), закінчив в спеціальному конструкторському бюро при заводі медичних виробів – монтажником електричних машин та систем. Маю вищу, шосту кваліфікацію. Загальний трудовий стаж 36 років. Освіта середня спеціальна.

З 2000 року депутат Монашівської сільської ради. Голова депутатської комісії з законності, правопорядку, регуляторної та депутатської діяльності, керівник загону охорони громадського порядку, голова адміністративної комісії з питань адміністративних порушень.

В 2004 році зареєстрував козацьку структуру, де на даний час займаю посаду отамана, козацьке звання – сотник.

Одружений. Маю доньку 1977 року народження, яка одружена та має свою сім'ю. Син 1980 року народження – кадровий військовий, неодружений.

З 2005 року член партії Народний Союз Наша Україна. Брав активну участь в виборах 2004 року, будучи заступником та секретарем дільничної комісії. В виборах 2006 року зареєстрований кандидатом на посаду сільського голови с. Монаші. Час покаже, чим будемо займатись після 26 березня.

ПАРПАЛАК ВОЛОДИМИР ЯКОВИЧ

Я, Парпалак Володимир Якович, народився 5 вересня 1961 року в м. Арцизі Одеської області.

В 1968 році пішов в перший клас Долинської ВШ Саратського району. В 1978 році закінчив 10 класів Саратовської СШ.

В 1978 році поступив і в 1979 році закінчив Овідіопольське СПТУ за спеціальністю газоелектрозварювальник.

В 1979 році мене було призвано до лав Радянської Армії на дійсну строкову службу, яку проходив у складі групи радянських військ у Німеччині.

З 1981 року по 1986 рік проходив надстрокову службу в лавах Радянської Армії на посаді старшини роти, військове звання прапорщик.

З березня місяця 1987 року поступив на службу до органів внутрішніх справ, де служив на посадах міліціонера ППС, помічника чергового Білгород-Дністровського міського відділу внутрішніх справ, дільничним інспектором, оперуповноваженим карного розписку Білгород-Дністровського районного відділу внутрішніх справ.

В 1994 році закінчив Одеську школу міліції за спеціальністю правознавство.

В 1999 році звільнився з органів внутрішніх справ на пенсію за вислугою років в званні старшого лейтенанта.

В теперішній час працюю старшим змінного наряду охорони 5 дільниці Білгород-Дністровського КХП.

Одружений. Дружина – Парпалак Галина Пилипівна.

Син – Парпалак Віталій Володимирович, 1985 року народження, студент Київської академії будівництва та архітектури.

Донька – Парпалак Ольга Володимирівна, 1989 року народження, студентка Білгород-Дністровського кооперативного технікуму.

Проживаю в селі Монаші Білгород-Дністровського району Одеської області.

В козацтво вступив, усвідомлюючи необхідність активної боротьби за розбудову незалежної держави Україна, боротьби із негативними проявами за світле майбутнє моїх дітей, онуків.

БІЛОУС ВОЛОДИМИР ПЕТРОВИЧ

Білоус Володимир Петрович народився в селі чернече Балтського району Одеської області 16 червня 1951 року.

В 1968 році закінчив середню школу с. Чернече і в тому ж році поступив до Одеського культурно-освітнього училища. В 1969 році був призваний до лав Радянської Армії; службу проходив в НДР (група Радянських військ в Німеччині). Брав участь в ліквідації локальних конфліктів в Європі, маю державні нагороди (орден «Червоної Зірки», медалі).

Мій батько – Білоус Петро Маркович – учасник ВВВ, пройшов з боями від Сталінграда до Відня. Мати – Білоус Ніна Костянтинівна – робітниця радгоспу. Обоє померли.

В 1972 році закінчив училище і працював в Будинку культури с. Чернече на посадах художнього керівника та директора.

В 1975 році зміною місце мешкання та поступаю на роботу в органи внутрішніх справ, де працюю міліціонером, співробітником карного розшуку, старшим оперуповноваженим УБОЗ – підполковник міліції, пенсіонер МВС з 1996 року.

Одружений, маю двох дітей, двох онуків.

Мої діди та прадіди мешкали на території Балтського району і були селянами.

Володимир Петрович вважає, що у козацтві є декілька основних проблем:

- лідерства (специфіка громадської організації визначає особливі вимоги до її лідера; керівник громадської організації не має таких важелів впливу на її членів, як матеріальне заохочення, трудова книжка; громадська організація – це добровільне об'єднання, до якого можна вступити і яке можна легко покинути; громадська організація діє ефективніше за умови, коли лідер сам робить більше, ніж він вимагає від інших; це правило необхідно засвоїти кожному претенденту на отаманську булаву);

- чисельності козацьких осередків (невідповідність реєстрів фактичній чисельності козаків; доводиться спостерігати, коли на звітно-виборчі ради з'являються люди, яких протягом року ніхто не бачив; отамана обирають сторонні люди);

- демократизації (новообраний отаман дивує козаків незнанням козацьких звичаїв).

ГОРЛАЧОВА ЛАРИСА ЯКІВНА

Горлачова Лариса Яківна народилася в місті Білгороді-Дністровському 23.03.1952 року в родині робітників.

Батько – Осадчук Яків Йосипович та мати – Болотіна Марія Костянтинівна працювали на Білгород-Дністровському хлібозаводі.

Лариса Яківна закінчила школу-інтернат міста Кілія в 1969 році. Працювала в місті Білгороді-Дністровському на хлібозаводі, заводі електронних виробів (опорів), механіком з обслуговування ліфтів.

Вступила в жіночу громаду Українського козацтва в 1998 році; на теперішній час є її керівником; хорунжа Українського козацтва.

Лариса Яківна вважає, що основними напрямками роботи жіночої громади у теперішній час є: відродження Православної Віри та обрядності, історичних та сучасних свят, традицій; виховання молоді на історичних традиціях козаччини; відродження духовності, культурно-історичних традицій української козацької жіночості.

ТОМА ТЕТЯНА ІВАНІВНА

Я, Тома Тетяна Іванівна, народилася 15 липня 1962 року неподалік залізничної станції Роздільна, в мальовничому селі Марківка Роздільнянського району Одеської області.

Мій батько, Соловійов Іван Гаврилович, працював водієм, а мати, Соловійова Світлана Семенівна, вже 40 років вчить діток читати, писати, малювати, любити рідний край в Марківській ЗОШ I-II ступенів.

З дитинства я цікавилася багатющою творчістю українського народу: піснями, казками, легендами. Щодня чула чимало казок, повір'їв, легенд, пісень від бабусі. На все життя запам'яталися її розповіді про козаків, чумаків, які добре володіти зброєю, не розгублювалися в скрутну хвилину.

Найулюбнішими книжками під час навчання в школі з 1969 року по 1977 рік були «Кобзар» Тараса Григоровича Шевченка, оповідання Марко Вовчок, байки Глібова, співомовки Степана Руданського.

Під час навчання в Білгород-Дністровському педучилищі з 1977 року по 1981 рік була старостою групи, приймала активну участь у спортивному житті училища. Захищала честь училища з гандболу. Надовго залишилися у пам'яті перші уроки в Білгород-Дністровській школі №4, збір винограду, екскурсії групи до Москви.

У Білгород-Дністровському педучилищі був організований гурток юних філологів. Часто на засіданнях на задану тему писали творі, зачитували і обговорювали їх. Ця робота збагачувала кругозір і визначила подальшу мою долю.

У серпні 1982 року вступила на філологічний факультет Одеського державного університету імені І.І.Мечнікова за спеціальністю українська мова і література, який закінчила у червні 1988 року, одержавши диплом філолога, викладача української мови та літератури.

Зустріч з прекрасними людьми в університеті надихнула на організацію в школі кімнати-музею «Хата моїх предків», яка згодом виросла до музею села і школи. Я тоді (з серпня 1981 року по вересень 1995 року) працювала вчителем української мови та літератури, а з 1995 року працюю директором школи.

У житті я досягла чималих успіхів, бо поруч був прекрасний друг, порадник – мій чоловік, Тома Віктор Якович, 1954 року народження, заступник начальника управління сільського господарства райдержадміністрації.

Мої доньки завжди надихають мене на щось нове. Тома Ірина Володимирівна, 1983 року народження, студентка 5 курсу філологічного факультету Південноукраїнського державного університету імені К.Д.Ушинського; Тома Юлія Вікторівна, 1991 року народження, учениця 8 класу Долинівської ЗОШ І-ІІ ступенів.

У 1995 році виникла думка про створення в школі нової організації – козацької паланки. Цю ініціативу підтримали педагог-організатор Молчанова Тетяна Іванівна, завуч школи Долгошеєнко Марія Іванівна.

На виховних годинах почали знайомити учнів з козацтвом, що виникло в ХУ-ХУІ ст. та життям козаків. Кожен клас обирав прізвище козака, яке мав носити їх загін.

З особливим хвилюванням та захопленням діти перечитували гоголівського «Тараса Бульбу», полонилися героїєю запорожців, їх славетними подвигами.

19 травня у школі вирішили проводити традиційне свято «Козацькому роду нема переводу». В цей день учні 4 класу складають символічний іспит на право називатися козачатами – нащадками славного лицарства Запорозького, присягають на вірність козацьким звичаям, традиціям. Після святкової лінійки приймають участь у виставі, грають ролі Сагайдачного, Тараса Бульби, його синів, Андрія і Остапа, писаря. Проводять один день на Запорозькій Січі.

Дуже подобається козачатам конкурсна програма «Супер-козак», де проводяться ігри «Хто швидше спорожнить свої миски», конкурси знавців козацької термінології, прислів'їв та приказок, кмітливих, «П'ю і не нап'юся», умільців, «Оседель», «Втеча з полону», перетягування канату і т. д.

Козачата показують свою силу, спритність і відвагу у козацькій естафеті, яку організовує вчитель фізвиховання Касаткін Олександр Леонович. У супроводі музичного інструменту під керівництвом вчителя музики Новохатської Тетяни Олексіївни виконують пісні «Ой на горі та жінці жнуть», «Їхав козак за Дунай», «При долині кущ калини», «Запорозька похідна». Звучать гуморески, народні анекдоти про козаків.

Народні перекази стверджують, що прийнятих на Запорозьку Січ буцімто піддавали особливому випробуванню. Накажуть, наприклад, варити кашу. Наші кашовари готують теж українську козацьку страву: зварене пшоно, галушки, куліш із сала і т. д.

Журі підводить підсумки, де враховується і дисципліна, і явка учнів на свято. Переможцям свята вручається кубок «Козацькому роду нема переводу». Свято закінчується запалюванням вогнища; учні співають пісні:

Гей, ви запорожці, -
Вітер в чистім полі,
Научіть нащадків
Так любити волю.

ДОЛГОШЕЄНКО МАРІЯ ІВАНІВНА

Я, Долгошеєнко Марія Іванівна, народилася 20 липня 1961 року, в сім'ї колгоспників, в селі Широке Білгород-Дністровського району Одеської області.

Батько, Деревенча Іван Іванович, 1941 року народження, пенсіонер. До пенсії працював у колгоспі «Прогрес» трактористом

Мати, Деревенча Лідія Василівна, 1938 року народження, пенсіонерка. Працювала спочатку в польовій бригаді колгоспу, а потім останні 10 років технічною в Широківській школі.

В 1968 році вступила до 1 класу Широківської СШ. В 1975 році стала членом ВЛКСМ. В школі була членом комсомольського комітету школи, завідувала учбовим сектором. В 1978 році закінчила середню школу і в цьому ж самому році вступила до Одеського державного педагогічного інституту імені К.Д.Ушинського на фізико-математичний факультет. Закінчила його в 1983 році.

В 1982 році вийшла заміж. Чоловік, Долгошеєнко Олександр Федорович, 1960 року народження, працює шофером в КСП «Долинівський». Старша донька, Долгошеєнко Тетяна Олександрівна, 1984 року народження, закінчила Білгород-Дністровський рибпромисловий технікум, спеціальність – бухгалтерський облік і в даний момент працює в КСП «Долинівський» обліковцем. Менша донька, Долгошеєнко Ірина Олександрівна, 1988 року народження, навчається в Білгород-Дністровському педучилищі на 2 курсі, спеціальність «вчитель початкових класів».

З 1983 року працювала вчителем математики і фізики Долинівської НСШ, де і працюю по сьогоднішній день. З 1991 року – заступник директора по навчально-виховній роботі.

МОЛЧАНОВА ТЕТЯНА ІВАНІВНА

Я, Молчанова Тетяна Іванівна, народилася в селі Широке Білгород-Дністровського району Одеської області 27 березня 1961 року.

У 1978 році закінчила Широківську середню школу і вступила до Білгород-Дністровського педучилища на дошкільне відділення.

У 1980 році закінчила педучилище і була направлена на роботу в Долинівську школу вихователем ГПД.

З 1983 року працювала завідуючою дитячим садком «Казка» в с. Долинівка.

У 1955 році переведена на посаду педагога-організатора в Долинівську ЗОШ I-II ступеня.

У 2000 році здобула вищу освіту в Південноукраїнському державному університеті імені К.Д.Ушинського і отримала кваліфікацію викладача дошкільної педагогіки, вихователя дітей дошкільного віку.

Чоловік, Молчанов Петро Степанович, 1957 року народження, підприємець. Син, Молчанов Володимир Петрович, 1981 року народження, інвалід дитинства. Донька, Молчанова Наталія Петрівна, 1986 року народження, студентка музичного відділення Білгород-Дністровського педучилища.

НОВОХАТСЬКА ТЕТЯНА ОЛЕКСІЇВНА

Я, Новохатська Тетяна Олексіївна, народилася 14 травня 1983 року в селі Долинівка Білгород-Дністровського району Одеської області.

У 1989 році була зарахована до складу учнів 1 класу Долинівської школи; закінчила 9 класів в 1998 році.

З 1998 року по 2002 рік навчалася в Білгород-Дністровському педагогічному училищі на шкільному відділенні з музичним нахилом.

У 2002 році поступила в Ізмаїльський гуманітарний університет за спеціальністю «Початкове навчання».

Моя мама – Новохатська Євгенія, працювала довгий час завгоспом у дитячому садку.

Мій батько – Новохатський Олексій Дмитрович, працював трактористом у радгоспі «Долинівський»

Маю двох старших братів Юрія та Віталія.

У 2005 році Тетяна Олексіївна переїхала до села Щербанка Роздільнянського району, де працює шкільним бібліотекарем.

ЛІСІЦІН ІГОР МИХАЙЛОВИЧ

Лісіцин Ігор Михайлович народився 16 листопада 1952 року в Грузії (в місті Тбілісі) в родині службовців.

Батько - Михайло Андрійович – працював прорабом на будівництві.

Мати – Кенкишвілі Ніна Іванівна – працювала учителем історії, секретарем міськвиконкому.

Дитинство пройшло в місті Руставі. Разом із матір'ю Ігор бував в багатьох історичних місцях Грузії.

В 1958 році Ігор почав вчитися в школі. Навчався в музичній школі по класу скрипки; виступав з сольними концертами. З сьомого класу грав в шкільному духовому оркестрі на трубі. Мріяв стати моряком; займався легкою атлетикою, радіо спортом, працював на колективній радіостанції; зібрав свій радіопередавач.

Закінчивши 10 класів середньої школи в місті Руставі, Ігор Михайлович поступає в Тбіліське вище військове артилерійське училище, яке закінчив в 1973 році. В училищі служив у роті почесного караулу Тбіліського гарнізону; рота відкривала паради в Тбілісі, зустрічала на аеродромі почесних гостей.

В 1973 році почалася його служба в якості командира взводу протитанкових керованих ракет повітрянодесантних військ в місті Кіровабаді в Азербайджані.

Далі служив командиром взводу розвідки; має 357 стрибків з парашутом. Взвод, яким командував Ігор Михайлович, неодноразово був кращим в ВВВ; постійно на навчаннях перевиконував нормативи.

У 1975 році за зразкове виконання службових обов'язків на військових тактичних навчаннях «Кіровабад-75», Лісіцина І.М. було представлено до нагородження Орденом Червоної Зірки.

У десантних військах Ігор Михайлович прослужив десять років. Оженився. Дружина – Олена. Далі була служба у Кутаїсі. Тут народилися його діти – Славик (1980), Денис (1982), Наташа (1985).

Після Кутаїсі служба у Німеччині у складі обмеженого контингенту радянських військ (містечко Штатс, далі – місто Потсдам). Службу проходив в військах ПВО в той час, коли проходило об'єднання ФРН та ГДР, коли було зруйновано Берлінську стіну.

Військова частина, в якій служив майор Лісіцин І.М., в повному складі було переведено в село Старокозаچه Білгород-Дністровського району Одеської області. У 2004 році цю частину було розформовано.

В 1992 році Ігор Михайлович звільняється з лав армії й отримує «вихідні» гроші, на які купує собі велосипед та міхову шапку. Два роки не може знайти роботу. У 1994 році його приймають на роботу завгоспом на Старокозацький племптахрадгосп. Пішли економічні реформи – птахрадгосп розвалився. Михайловича запрошують працювати директором Старокозацького ринку.

Діти його підросли й вже не хтять грати в пігромушки. Лісіцин І.М. знайомиться із Городецьким Л.Г. й організовує молодіжну козацьку організацію, яка в 1997 році налічувала вже 295 дітей та підлітків. Багато в чому допомогла йому Кузаконь Т.П. (тоді вона працювала начальником відділу райдержадміністрації по роботі з молоддю).

Виникла ідея створення школи джур; з цією ідеєю Лісіцин І.М. їздив до Міністра оборони, але допомоги не отримав. В дитячій козацькій організації йшли заняття з історії рідного краю, ходили в наряд разом із прикордонниками, ходили в походи, організовували свята, відроджували старі традиції та ін. У козачат був однострій (допоміг Городецький Л.Г.).

На Покрову 1997 році їздили джури на Велику Раду Українського козацтва. На Раді виступили із концертом.

У 2001 році Ігор Михайлович із сім'єю переїхав до Мологи; в Молозькій школі теж займався джурами; потім виїхав на заробітки до Сибіру (там співробітничав із козаками й теж вів літню школу джур). Рік (2004) працював завідувачим складом готової продукції Моложського винзаводу.

З 2005 року Ігор Михайлович веде школу здорового способу життя.

ГАВРИЛЕНКО ВАЛЕРІЙ ОЛЕКСІЙОВИЧ

Я, Гавриленко Валерій Олексійович (формально Горовий Валерій В'ячеславович), народився в селі Руська Поляна, Чигиринського району, на славній Черкащині – батьківщині Великого Тараса, героїчного Богдана, відважного Максима Залізняка, трагічного Гонти, нерозгаданої Трипільщини, прекрасної Софії Уманської, на землі, яка густо полита кров'ю за дві світові війни, де можливо і загинув мій дід – Слюсар Омелян.

У мого діда (командира зенітної батареї в 1941 році) було три дочки – як пропав безвісти на війні в 1943 – му, так баба їх сама і піднімала. Я був сином найменшої, самої романтичної, «несерйозної», артистки, від якої я, в два моїх роки, фактично, поїхав жити до старшої – моєї бездітної та заможної тітки. Так і жив, маючи велику рідню – обох мамами називав. Дякувати Богові, що так вийшло, а то б невідомо що з мене вийшло.

Спогади дитинства пов'язані з тією війною – що розповіді баби про діда - красною командира та евакуацію 1941-го, що рідної матері про голод воєнний та бідність повоєнну, що названої матері – про Велику війну, Родіну і Сталіна, яких вони захищали. А мати моя названа, Ніна – знала війну мабуть краще всіх: від Москви 1941 -го, до Будапешту 1945 – го вона і проїхала і пройшла ногами. Так і зростав я в сім'ї, яка про захист Вітчизни знала не з книжок, шкільних уроків, та кіно «про немців». А баба моя Анастасія, себе називала – «донская казачка», та розказувала, як вона на коні по селу скакала, а ми з братом, у своїх 5-7 років все сміялись, не могли уявити як це наша баба, та на коні скаче. Для нас вона завжди бабою старою була, от і реготали ми на печі в хаті, в Руській Полянці.

Таким чином доля моя була передбачена – став і я Вітчизні служити. І не де небуть – а в горезвісних військах – «стройбат». І не ким не будь, а замполітом. Хто про ці війська знає по анекдотам - той може сміятись, а хто там був, той може дивуватись. Звичайно нічого романтичного та героїчного, але яка школа життєвої мудрості та вивчення доль людських, правди і кривди, честі і безчестя, вивчення психології та етнології, такого не кожен моряк і льотчик розкаже. Робота моя пов'язана була з вихованням у солдат не скільки комуністичної ідеології, як військової, і можливо комуністичної дисципліни. Бо для радянської батьківщини потрібні були низькозатратні, згуртовані, дисципліновані мілітаризовані будівельники, які б будували Байконур і Капустін Яр, спецоб'єкти та житло радянському народу. І в умовах недалеко кращих за ГУЛАГ. Для себе, я через два лейтенантські роки визначив головну задачу : боротись за гідність людини - солдата і офіцера, викорінювати хамство, дідівщину та знущання, від яких не один повісився і не один став калікою. Взагалі нахаб, агресивних чванливих молодиків ненавиджу з дитинства, і в отримавши на службі певну владу, я втручався де тільки міг в принципи та правила вулично-зековської філософії, якими просякнуті ці горезвісні війська. Проте я не знав, до якого розмаху аморальності, низькопробності та дикості дійде потім пострадянське суспільство, особливо шкільне виховання, молодіжна псевдокультура та філософія, яка соціальна психотравма чекала молодь 90-х років. Ця проблематика була і залишається головною домінантою в моїх ініціативах в козацькому русі.

А тоді в стройбаті я вивчав національні особливості майже всіх націй великої імперії, керував категоріями людей, яких не брали до збройного війська чи то за олігофренію, чи то за надлишок вищої освіти від МГУ при допризовному контролі КГБ. І це при комплектуванні мінімум 30 % судимих, чи після відстрочки призову 26 – літніми сімейними хлопцями. Ось така збірна солянка в кількості близько сотні молодиків і була об'єктом виховання і управління. Це не те, що управляти вихованими, освіченими, наївними 18- річними юнаками в доблесних військах, заступаючи черговим офіцером зі зброєю. І при всій своїй офіцерській самоповазі, кожен хоч солдат, хоч прапорщик, хоч офіцер буде вартий лише того, чого він вартує. Потім, вже років через 10, вивчавши, аналізуючи і співставляючи принципи та систему взаємин в збройних формуваннях різних часів та народів, дійшов висновку про **ганебність та згубність репресивних, антагоністичних, авторитарних стосунків** у рекрутизованих підрозділах, особливо імперських арміях. Коли «господіна офіцера» треба поважати і підкорятись, тому що він «голубая кровь». Їх характерні риси можна помітити при описуванні взаємин начальників та підлеглих царської армії у творах Тараса Шевченка. Це зовсім протилежний погляд на положення людини у формі, не як у Л.Толстого «Війна і мир». Вся ця муштра, стройова стійка, затягнуті мундири, бездумна покора, «чинопочитаніє», і сам принцип рекрутизації, чи то призову, під загрозою покарання, викривався і ганьбився всіма гуманістами та вільнодумцями, в т. ч. російськими. («Служить

би рад...»). Проте, заганяти до війська «гарматне м'ясо» в традиціях всіх імперій – і російської і британської, і німецької, і японської.

Ось тут ми дійшли до головного – **сутності та відмінності козацької системи військового товариства від імперської авторитарної системи військової школи.**

Там, на далекозахідних, традиційно «ссильних» краях, і сформувались мої життєві цінності, зневага до бюрократизму, чиновництва, кар'єризму та певний бунтарський дух, який в тих краях культивувався серед всіх категорій населення, і військових також.

Через 6 років, в 1992-му, з великими труднощами перейшов на службу в Збройні Сили України. Вже рік як Україна стала незалежною, вже років п'ять, як український соціум переварював питання націоналізму і патріотизму, відродження історії та культури, двомовності та Чорнобиля, бандерівщини та скарбів Полуботка, а я з Далекого Сходу (м. Хабаровськ) прибув на службу в рідну Україну. Ось тут я і почав розуміти сутність національної гордості «великоросів», та холуйської суті «хохляцької» меншовартості. Ось тут і проявилось моє далекозахідне «дальше Кушки не пошлють!», і самоповага офіцера, який з великими труднощами репатріював на Батьківщину, і побачив старших «сотаварищей», вже зайнявши вищі посади, які не виїхали до Росії, а с'як-так змирившись з фактом «хахляцької армії», вирішили служити далі. На «Україне». А не Україні. Деякі сьогодні, дослужили, як і я, до пенсії, і зараз продовжують хаяти «ето государство», добросовісно отримуючи по 1-2 тис. гривень пенсії. А деякі «незамениміє» спеціалісти щось там, десь там, комусь служать, важко мучачись із своїми панськими пузами в Збройних Силах 2006 року.

Вже в 1994 - му через рік служби в Збройних Силах, я чітко мав друзів, або принаймні лояльних однодумців в питаннях боротьби з великодержавним «держимордием», що тиснуло на молодих офіцерів, і недругів, тих хто знав мене як націоналіста, «націка», як казав співслужбовець мій Юра І. В тих роках я керував гуманітарною підготовкою своєї роти і фанатично проводив заняття навіть тоді, коли мав би відпочивати черговим частини – бо знав, що ніхто не буде пропагувати Українських Січових Стрільців, Галицьку Армію, Івана Мазепу та всю попередню історію України. Мабуть у нас в народознавчій світлиці в ремонтному батальйоні, єдиного принаймні в місті, місті проросійсько- прорадянської орієнтації, була інформація про роль УПА, та картина на всю стіну «Зустріч Івана Мазепи з Костем Гордієнком». Якщо текст про УПА за наказом генерал-майора Бондаренка прийшлося замінити (і це в 1994 році!), то про картину, навіть генерал не зрозумів, що воно за козаки там зустрілись.

В ці роки сильний поштовх мені дали двомісячні курси підвищення кваліфікації в Києві, де я остаточно оформився як національно свідомий (так і хочеться сказати – елемент). Весною я прочитав в газеті, що для школярів Криму надсилають безкоштовно брошуру - коротку історію України, з міста Бережани. Я написав і отримав 30 штук, які і приніс до бібліотеки в свою рідну школу. Це зараз ніяких проблем з підручниками історії, а тоді ще не було в школах літератури з малюнками про С.Петлюру та А.Шептицького. Я був гордий своєї ролі і внеску. Літом того ж 1994 – го я привіз із Києва штук 300 українських аудіокасет і їх більшість було розповсюджено за демпінговими цінами на цьому русофільському ринку, бо це була для мене особиста боротьба за українську пісню, а по одному екземплярові я залишив собі. Але не це головне – головне те, що я відкрив для себе світ сучасної української музики і навіть організував з допомогою патріотичних вчителів у Випаснеській школі №1 мабуть, що першу, і мабуть що на сьогодні єдину, українську дискотеку в нашому Задністров'ї. Це треба було бачити, який психологічний спротив, скепсис, і сміх спочатку викликало подібне явище, але перемога була за нами! Все таки наші підлітки - українці Бесарабії проявили цікавість і може відчули себе трошки українцями.

Зараз, дехто з моїх колишніх співслужбовців може посміхатись, мовляв, що – тобі не було чим займатись, ти ж офіцер а не культ-просвітпрацівник? Тоді спочатку нехай згадають де те все, над чим вони «упорно» працювали день та ніч – де та техніка, документація, ремонт парків та казарм? А потім, вони забувають, в яких чинах служили Лермонтов, Грибоєдов, Котляревський та інші офіцери. А деяких, читаючи це, буде дратувати. Навіть Росія, і та є Росія двох Муравйових: декабриста і карателя. Так і для мене завжди були офіцери і «офіцерийо», солдати і «солдафони», люди думаючі та люди - сліпі виконавці, люди які служили і які вислужувались. І саме ця ідея – ідея свободи духу, волі людини, є провідною. Вона провідна і для тих, хто скепсує і пасує перед реаліями життя, вони цього лише не визнають. Пріоритет ідей гуманізму, свободи особистості, справедливості, честі і правди – ось те що об'єднувало людей, які звались козаками. І які хочуть сьогодні зватись козаками. І які через 100 літ будуть зватись козаками.

Таким чином, переживаючи внутрішнє формування національного самоусвідомлення, вивчаючи історію, дискутуючи з ортодоксами та пофігістами, захоплюючись то анархістами, то бандерівцями, то сучасними УНА-УНСОвцями, я десь в кінці 1996 - го познайомився з Білгород – Дністровськими козаками - пасічниками, і був урочисто посвячений в козаки отаманом Городецьким. До Григоровича в мене завжди були претензії як до організатора, проте на той час, та його робота була прогресивною. Особливо в такому далеко не українізованому краї, як Бесарабія, чи то Білгород –Дністровщина. Мої зустрічі, участь в деяких козацьких заходах привели мене до бажання більш радикально та реально реалізувати в житті відродження козацької ідеї. Тим паче, що з преси надходила інформація про розвиток козацьких товариств і на Запоріжжі, і в Галичині, і в Наддніпрянській Україні. Тоді ж, і почав я складати проект військово – спортивного клубу, як

організації патріотів та людей спроможних захищати себе, свою родину, власний світогляд та національну ідею. Десь ті записи є і зараз, проте вони вже неактуальні, зараз подібні організації розвинуті по всій Україні, і половина на обліку в СБУ. Десь влітку 1997 - го я побачив фотографії, та самвидав «Молодої Січі» з с. Старокозаче, якою керував В.Лісіцин. Я з ним познайомився, послухав про його плани і досягнення і це наштовхнуло на думку про створення аналогічного клубу. Восени цього ж року я привіз до своєї рідної школи №1 у Випасному штук 30 протигазів, для уроків допризовної підготовки, їх списали майже нові і начієм полку видавав їх на розтопку котельної. Не мало не багато 1550 штук – завдяки чимось головоутяпству. Там дізнався, що керівник ДПЮ звільняється і мені запропонували працювати в школі вчителем ДПЮ. Що я й зробив, на той час держава Кучми затримувала зарплатню, і я подумав про додатковий заробіток для сім'ї, та й самореалізацію інших творчих ідей.

Тоді ж зрозумів, що вихованням хлопців з 14-15 років вже займається соціум, в першу чергу - її величність Вулиця. Тому щось радикально змінювати у вихованні юнака можна з років 10-12. Так як мені потрібно для півставки ще 4 години, я мав узяти на себе військово – патріотичну роботу. Вона і вилілась у створення «Молодої Січі»

Відповідно до законів, я створив і зареєстрував при сільраді молодіжну громадську організацію, зі статутом та програмою заходів. Як завжди початок був хаотичним: по суботам хлопці 5-7 класів приходили на годину в спортзал, де я їх вчив елементарним гімнастичним вправам, та загальнофізичному розвитку, а потім обладнучи кімнату, виділену для молодих січовиків, ловив їх по всій школі, щоб направити на ремонт приміщення. Так – саяк, за місяця два, ми створили деякі клейноди - хоругву, шеврон-емблему, барабан, і половина хлопців вже виготовила форму. До весни я вже навчив січовиків марширувати з піснею, та перейшов до виготовлення і стрільби з козацьких луків. Потім в травні почались заняття їх самостраховки при падіннях та найпростіші прийоми самозахисту, стрільби з пневмогвинтівки. Паралельно видавав для вивчення літературу про козаків Б.Лепкого, В.Будзиновського, О.Пахучого читав всій групі по 20-30 хвилин і Яворницького та інших. Найбільше захопився літературою Олег Молоквас, хлопець перечитав мабуть все що в мене було, а це значить, прочитав більше від мене.

В травні «Молода Січ» почала готуватись до районного фестивалю дитячої творчості: з допомогою вчителів музики і математики, які і мене ще вчили, ми репетировали козацькі пісні, та шили форму на свято. Взагалі велику роль зіграли в сприянні розвитку «Молодої січі», як сама директор школи - Тетяна Олександрівна, так і класний керівник - Валентина Анатоліївна. І самий такий показовий момент був тоді, коли все для форми козачат віднайшли : червону матерію на шаровари, та китиці, емблему та уніформу, а от на справжні козацькі шапки хутра не було. Нас врятувала Лідія Анатоліївна – в клас де січовики готували форму для параду, вона заходить (у травні місяці !) в цегейковій шубі. Після короткого здивування прийшло почуття тріумфу – так! У наших козачат будуть справжні козацькі шапки! Лідія Анатоліївна пожертвувала для січовиків свою шубу. Гарні вийшли шапки – наші козачата виглядали на параді і на посвяті в джури ефектно і по-українськи !

Я взагалі намагався завжди, в житті, службі, і в «Молодій Січі» творити з максимальним відчуттям реальності і мінімум формалізму. І вірив, що життя може стати схожим на ту фантазію, яку ми собі уявимо, проте більшість людей, наших людей, надто заклопотані, щоб змінювати і змінюватись. «Треба ліс валити, ніколи вдосконалювати» - відповіли лісоруби на пропозицію зупинитись та нагострити сокири. Зараз я думаю, що їм не треба заважати; такі люди завжди були, і в козацькі часи і зараз - просто «наші люди», але потрібні і козаки. І вони є, – просто деякі з них ще цього не знають...

ФОМЕНЧУК ВАЛЕНТИНА АНАТОЛІЇВНА

Я, Фоменчук Валентина Анатоліївна («Відмінник освіти», учитель вищої категорії) народилася в 1949 році на Вінниччині в с. Сніжна Погребищенського району. Але дитячі та шкільні роки пройшли на Київщині, в Сквирському районі, в тому чарівному куточку України, де неподалік протікає річка Роставиця, яка з такою любов'ю описана Н.Левицьким в повісті «Микола Джеря». Жили спочатку в Орхівцях, потім в Мовчанівці, звідки родом був батько. Навчалася в школі, мріяла про вчительську професію, ким і стала згодом.

Спочатку закінчила Переяслав-Хмельницьке педагогічне училище ім. Г.Сковороди, а вже згодом Херсонський педін. 19-тирічною дівчиною приїхала по направленню на Одещину в с. Миколаївка-Новоросійська Саратовського району. Робота була мені до душі, бо змалечку любила дітей. Так трапилось, що взявши дітей в першому класі, пройшла з ними поруч всі 10 років. Це була чи не єдина випадковість в роботі вчителя., що почав роботу вихователем групи продовженого дня в 12 класі і став класним керівником 10 класу.

Всього було зо 10 років. Звиклись так, що після рідних батьків я була їм другою матір'ю. І до сьогодні вони по можливості провідують, завжди вітають і не забувають. Я чи не найщасливіша людина, що мала таке щастя – вчити дітей, робити справу, яка була до душі. За 30 років роботи в школі ні разу не пошкодувала, що обрала саме цю професію. Вдячна долі, що поруч зі мною були справжні патріоти своєї справи, люди великої душі: Товсто лик Ніна Савівна – учитель української мови та літератури,

мій наставник; Скалозуб Микола Олександрович – директор школи, який зумів підтримати у скрутну хвилину, дати мудру пораду.

І до сьогодні незабутнім для мене є такий випадок: плачучи, я прийшла в кабінет директора і сказала, що не буду вчителем, що не получається в мене. Гірко плакала, а він мовчав. А коли мені вже забракло сил плакати і я замовкла, він лише сказав: «Плачеш – діло буде». І я, мовчки розвернувшись, пішла в клас. Більше ніколи в житті я не дозволяла собі зірватись і вийти з класу.

Вдячна долі, що поруч були хороші люди. Будучи учителем літератури, я вивчала історію. Історичні події і художні твори тісно переплітались на уроках. Коли вивчали народну творчість, то на уроках і співали, і драми розігрували. А на зимові свята колядували. Співаючи колядки, щедрівки, вивчаючи побажання господарям, вчила дітей любити і шанувати кожну людину, берегти кожну рослиночку.

Нас чекали, запрошували до хати, і стільки було щастя на обличчях дітей, що приходилося про власну сім'ю забувати, аби відчувати, що ти робиш щось корисне.

Про роботу вчителя можна розповідати безконечно. Але найбільш вразливо запам'яталися уроки народознавства. Я закохалася в цей предмет. У мене було таке відчуття, що саме цього ще не хватало мені для повноти дій. Знати історію краю, в якому живеш, не по книгам, а узнавати його по документам, спогадам старожилів, робити власні висновки – що могло бути захоплюючим і цікавішим?!

А історія Миколаївки-Новоросійської багата і цікава. На місці невеличкого поселення козаки миколаївські з Новоросії заснували містечко. Тут був розташований штаб. В 1856 році козаками була збудована церква святого Миколая. Старожили згадували, що її з моря, яке знаходиться за 40 км, було видно. І служила вона морякам в морі за маяк. Багато залишилося доказів, документів про перебування в селі козаків. Ось так і зародилось бажання відродити славу минувшину.

В 1996 році ввели такий предмет, як народознавство. Почали знайомство з народними традиціями, промислами, історією рідного краю і села зокрема. Навіть за дозволом РОНО мною була складена індивідуальна програма вивчення народознавства в школі.

Познайомившись з історією козацтва глибше, вивчивши історичне минуле села, вирішили в школі організувати козацьку республіку. Спочатку йшов конкурс на найкращу назву, потім девіз підбирали, боролися за право бути обраним отаманом і т.д. Кожний клас став куренем.

Поступово, набираючись досвіду, йшли до того, щоб в школі була створена козацька республіка.

Велику допомогу надавали нам козаки Білгород-Дністровського козачого полку Українського Чорноморського козацтва ім. П.Орлика.

НАСТАЧЕНКО ГАЛИНА МИХАЙЛІВНА

Я, Настаченко Галина Михайлівна (учитель I категорії), народилася в 1967 році 23 травня в с. Візирка Комінтерновського району. Тут пройшли дитинство і юність.

Закінчивши школу, поступила до Одеського педінституту в 1985 році. З дитячих років запала в душу батькова наука: «Живи так, щоб нам за тебе не було соромно». Ніколи не будь байдужою до чужої біди. Самі батьки були для мене взірцем.

Закінчивши педінститут в 1990 році, не довго працювала в школі, так як стала дружиною військовослужбовця і приходилося часто переїздити з одного місця на друге. Побували від Уралу до Німеччини. Останні роки служби чоловіка проходили в Арцизі, що в Одеській області.

Після закінчення його служби поселилися в с. Миколаївка-Новоросійська, де жили батьки чоловіка. Я пішла працювати в школу. Будучи організатором позашкільної та позакласної роботи, приходилося багато часу проводити з дітьми, так сказати, в неформальній обстановці. Діти зовсім по іншому розкриваються; бачиш те, чого не побачиш на уроці. Кожна дитина – індивідуум, але всіх їх об'єднує бажання бути поміченим, щоб їх любили, довіряли.

Коли організувалися якісь заходи, я завжди опиралася на дітей, давала можливість проявити себе, відчувати відповідальність. Поступово вивчалися нахили дітей, їх здібності. І ми поступово згуртувалися.

Так через деякий час виникла думка про єдину організацію, яка б об'єднувала всіх. Допомогли уроки народознавства, класні години. В школі виникла козацька республіка, якій дали назву «Мрія». З її виникнення появилось багато проблем: як організувати керівництво? Які підібрати дітям девізи? Символи?

Фантазії дітей не мали кінця. Треба було самому багато знати. На допомогу приходили козаки Білгород-Дністровського району, згодом і отаман Саратовського району підключився активно. Це був Іванов Сергій. Нам дуже важлива була їх порада і підтримка. Зав Роно Олійниченко Олена Савеліївна, директор школи Безотосна Марія Григорівна безвідмовно надавали допомогу. Я вивчала досвід інших. Зокрема роботу в Балтському районі. Важливо було мати підтримку всього колективу. І вона була.

Думаю, що важливу роль у відродженні козацтва мало те, що історія села була багата і цікава, тісно пов'язана з козацтвом. Тут був осередок козацького війська. Діти активно розпочали розшуки документів, спогадів. На цвинтарі збереглися козацькі могили з хрестами. Ми їх прибрали, побілили,

що не слід було робити, як дізналися пізніше. До нас приїжджали з Одеського університету викладачі (Бачинська Олена Анатоліївна)...

Я щаслива, що залишила свій слід в житті; що не соромно за мене моїм батькам і дітям...

БІЛЕНКО ВАЛЕНТИН ЮЛІАНОВИЧ

Я, Біленко Валентин Юліанович, народився в місті Білгороді-Дністровському Одеської області 02.08.1936 року в родині дрібних підприємців.

Батько – Біленко Юліан Степанович мав свою перукарню, де працював з моєю матір'ю Біленко Валентиною Семенівною. Освіта в них була початкова, як на цей час.

Батько в 1941 році пішов на війну, де і загинув. Я виховувався під впливом моєї матері і бабусь. Ще в дитинстві я знав про те, що прадід мій з маминого боку був козаком Задунайської Січі. Коли з-за Дунаю повернувся на Україну, отримав 12 десятин землі і оселився в селі Байрамча. Помер він в грозу від удару блискавки, коли ховався в курені на 102 році життя.

Бабуся і мама багато розповідали про їхнє подружнє життя, співали пісень, розповідали вірші Т. Шевченка (як я зрозумів пізніше).

Бабка казала, що в байрамчанській церкві знаходились козацькі клейноди: бунчук, прапор, але не могла пригадати, де вони ділись. Я мріяв, коли виросту, буду шукати і обов'язково знайду ці клейноди, або хоча їхній слід.

Дід мій був волосним писарем, набрався революційних ідей і в 1918 році, взявши трьох своїх синів саме перед приходом румунів, поїхав в Україну робити революцію. Бачив я його одного разу, коли він повернувся майже сліпий у 1940 році з радянськими військами. Прожив недовго, з початком війни виїхав і десь загинув.

В 1954 році я закінчив СШ №1 м. Білгорода-Дністровського.

В шкільний період я більше спілкувався з другою частиною своєї родини – батьковою. Знав, що діда мого називали «хохлом», але не розумів чому, до поки він не сказав, що вони козацького роду і приїхали сюди з України.

В 1955 році я пішов служити до війська і попав у повітрянодесантні війська. В 1958 році прямо з армії поступив до Псковського педагогічного інституту на історико-філологічний факультет. І не мріяв жити десь поза своєї Батьківщини, тому в 1961 році повернувся до м. Білгорода-Дністровського і почав педагогічну діяльність в школах району і міста (Шабо, Біленьке, Вигін, НСШ №5, СШ №11, СШ №4).

В 1993 році був призначений директором Вигінської школи. В цей час саме почалося відродження українського козацтва. Для мене як українця, вчителя, директора школи стало ясно, що необхідно створювати дитячу організацію. І головне, щоб це була патріотична організація, в якій головним питанням було виховання патріотичної молоді. В цей перехідний час нашої історії тільки патріотична дитяча організація може і повинна заволодіти серцями і душами нашої молоді.

За допомогою талановитого отамана Леоніда Городецького та інших козаків-одномисльців у Вигінській школі в 1997 році було створено Кіш джур з учнів 4-9 класів – 69 чоловік. Разом із мною працював з джурами вчитель фізичної культури моєї школи Берлізов А.М.

В 1999 році я вийшов на пенсію, але через рік пішов знов працювати до ЗОШ №4 м. Білгорода-Дністровського.

В 2004 році через далеких родичів дізнався про свою тітку, що живе в м. Києві, яку я не бачив 50 років. Про неї можна було б не говорити, та саме від неї я дізнався, що мій прадід з батькового боку був родом з Полтавської губернії Кременчугського уїзду с. Вільне (це місце зараз вкрите водою водосховища). Після розвалу Запорозької Січі мої предки Біленко Артем з родиною приїхали до Новоросійського краю і оселилися в різних місцях: Білгород-Дністровський, Одеса, Київ. Доля розкидала родину. Але залишилася пам'ять, що і сприяло моєму бажанню вступити змолоду до лав козацьких і тягнути за собою молодь.

ТОДОРОВА ТЕТЯНА ПЕТРІВНА

«...Ще з дитинства пам'ятаю розповіді своїх батьків про те, як вони побралися, як у 1972 році переїхали жити з Саратовського району у сусідній Білгород-Дністровський, у село з дивною назвою Турлаки. Батько поїхав на цілий місяць у відрадження, а матір залишилася сама у старенькій хатинці, яку з вулиці не було видно із-за височезних бур'янів. За тиждень після переїзду 22 липня 1972 року народилася я.

У дитинстві відвідувала дитячий садок нашого села, але згодом випала чудова нагода і кілька років я жила у бабусі в селі Крива Балка Саратовського району, де також відвідувала разом із ровесниками дитсадок. А ще пам'ятаю, як тато брав мене з собою на роботу, оскільки не було з ким залишити вдома. Він працював водієм автобусу у ПМК-241 (села Бритівка). І, звичайно, разом з ним я їздила зранку до вечора та була забавлянкою для працівників підприємства, які завжди жартували зі мною та пригощали солодощами.

У 1979 році мама привела мене до школи, де нас зустріла наша перша вчителька, Тараннік Олександра Дмитрівна, дуже лагідна і спокійна жінка. Саме вона навчила нас читати, писати, рахувати, з повагою ставитись до оточуючих людей, любити батьків, рідну землю.

В кінці лютого 1890 року у нашій сім'ї сталося незвичайна подія – народився братик Сергій, для якого я стала нянькою і весь вільний час проводила з ним.

У 1982 році ми перейшли до 4 класу, де нам передавали свої знання вчителі-предметники, цей рік запам'ятався мені обласними змаганнями з мотокросу, які проводилися на пагорбах за селом. Вчитель фізичного виховання Георгій Степанович подарував нам чудову можливість на уроці фізкультури поспостерігати за ходом змагань.

У грудні 182 року сталася ще одна радісна подія: ми перейшли до нової двоповерхової школи. До цього вчилися у трьох корпусах з півним опаленням, з дерев'яними партами та лавками. Звичайно, спочатку все було дивним, цікавим; планували, навіть, по школі ходити у змінному взутті. А потім звикли і лише зрідка згадували про минуле. Протягом навчання у 5-8 класах я мріяла стати в майбутньому лікарем, вчителем, агрономом. І все-таки, після отримання свідоцтва про освіту, за пропозицією батьків вступила до Білгород-Дністровського педагогічного училища на шкільне відділення.

Незабутні студентські роки пригадуються мені наполегливим навчанням, оскільки дуже хотілося в майбутньому стати справжнім спеціалістом, цікавими вечорами, які організувала для нас наша класний керівник Даценко Раїса Павлівна, трудовими досягненнями курсу на виноградниках села Абрикосове та у радгоспі іменні 28 Червня (на зароблені кошти була організована узимку поїздка до славного міста-героя Ленінграду, а також до міста Одеси – екскурсія по місцям бойової слави (катакомби с. Нерубайського)...

...У 1991 році, після закінчення Білгород-Дністровського педагогічного училища, я приїхала працювати до невеличкого села з ласкавою назвою – Біленьке, про існування якого навіть не здогадувалася. Село розмістилося по обидва береги лиману, які з'єднувалися дерев'яним місточком.

Директор школи, Глибишин Володимир Денисович, привітно мене зустрів, розказав про село, про його жителів-трудоарів, показав мій класний кабінет, в якому я мала починати свою педагогічну діяльність. Мене дуже вразило приміщення школи з просторими світлими класами, великим спортивним залом. Згодом я познайомилася зі своїми колегами, мудрими досвідченими вчителями, що вже не один рік працювали у школі, в якій склались свої незвичайні традиції, яких дотримувались протягом багатьох років. Звичайно, я з цікавістю вивчала досвід своїх колег, з повагою відносилася до правил, установлених у школі раніше, але мені дуже хотілося спрямувати свою роботу в якомусь оригінальному напрямку, зацікавити моїх другокласників, залучити до роботи батьків.

Саме в цей час у Радянському Союзі відбулися політичні зміни, а 24 серпня Україна стала незалежною державою. Зміни відбувалися не тільки в політиці, а й у свідомості, світогляді людей. Поступово почали приділяти більше уваги історії України, вивченню звичаїв українського народу.

За багаторічною радянською традицією 23 лютого відзначали День Радянської Армії. У школі в цей день дівчатка вітали хлопчиків. Я вирішила для своїх другокласників влаштувати свято «Козацькі забави». На той час майже не було сценаріїв, присвячених саме цій тематиці. Тому необхідно було працювати масу літератури, батькам виготовити козацькі костюми, дітям підготуватись, щоб влаштувати справжнє свято.

І ось довгоочікуваний день настав. До святково оформленої класної кімнати завітали батьки, старші та молодші братики і сестрички, друзі. Спочатку другокласники розказували про історію Запорізької Січі, про славних козаків. Потім хлопчики змагались у швидкості чищення картоплі, перетягуванні мотузки, віджимання від підлоги; стрибали у мішках, намагались якнайбільше назвати українських міст, виявляли свої мовленні здібності, складали вітальні листівки, які вручали дівчаткам разом з квітами. Пробували якнайшвидше випити через соломину сік із склянки, із зав'язаними руками спіймати і з'їсти цукерку, що висіла над їх головою. Присутнім було дуже цікаво та весело.

Всі хлопчики пройшли випробування і були прийняті до козацького загону. Переможець змагань став їх ватажком...

Саме завдяки проведенню таких свят ми прищеплюємо дітям любов до Батьківщини, формуємо пізнавальний інтерес до історичного минулого українського народу...

Ті два роки, які я пропрацювала у Біленькому, залишили у пам'яті приємні спогади про моїх справжніх перших учнів, про досвідчений педагогічний колектив, про гостинних біленківців, а більше – про цікаво проведену юність та широкі друзів...

У 1993 році за сімейними обставинами я переїхала у своє рідне село Турлаки і почала працювати вихователем групи продовженого дня, одночасно вчилася на другому курсі філологічного факультету Одеського державного університету імені І.І.Мечнікова на заочному відділенні. Через півроку мені запропонували 2 клас, оскільки їх класовод Яценко Н.О. пішла в декретну відпустку. З цими дітьми ми мандрували по Країні Знань аж до 8 класу й продовжували займатися козацькими справами. За цей час я встигла закінчити у 1998 році університет, стати вчителем української мови та літератури...

А потім мені випала нагода попрацювати півроку у Білявіці. Там удвічі більша школа, інші учні, новий педагогічний колектив, подолання труднощів періоду адаптації. Але водночас було дуже цікаво. Мені доручили класне керівництво та викладання української мови та літератури у 5,8 і 9 класах.

Ностальгія за рідним селом змусила мене повернутися у Турлаки, хоча директор Білявівської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів Міхеєва Лариса Іванівна довго вмовляла мене залишитися. Я

дуже вдячна цій людині за розуміння і підтримку. Не забували про мене мої п'ятикласники. Протягом кількох років ми листувалися, їздили в гості.

З радістю я взялась до роботи у рідній школі, хоча тижневе навантаження було лише 10 годин української мови та літератури. Та поступово вихор шкільного життя підхопив мене, вже не вистачало часу для нудьги. У червні 2001 року дев'ятикласники запросили мене на випускний. Це ті учні, у яких я була класним керівником з 2 по 8 клас. Спогади про те свято залишаться у моїй пам'яті назавжди. Ця подія була водночас приємною і сумною. Я бачила перед собою вже не хлопчиків та дівчаток, а змужнілих юнаків та чарівних красунь. Кожен з них обрав свою життєву стежку. І куди вона їх виведе: чи на широкий шлях, чи на вузьку доріжку – залежало від самих випускників. І саме це турбувало, хвилювання викликала і думка про те, що рідко будемо бачитись, адже розлетяться наші пташки по різних містах і селам. А збиратиме їх разом школа через 10, 15, 20 ... років.

А восени я прийняла під свою опіку 5-Б клас. Почався новий навчальний рік. Знову завирувало шкільне життя: уроки, виховні заходи, щоденні зустрічі з дітьми. Та все це проходило вже без нашого директора Мостепаненка Петра Лаврентійовича. Важка хвороба змусила його залишити школу...

У лютому 2002 року мене призначили директором Випаснянської загальноосвітньої школи І-ІІ ступенів.

Час летить... Життя іде... Що далі буде, згодом побачимо...»

Мабуть, є в тому, що Тодорова Т.П. звернула увагу на патріотичне виховання дітей (у формі козацько-лицарського), закономірність – козацтво, як якість менталітету українця, притягує до себе юні, незіпсовані душі – романтикою звитяги, побратимства, всім тим, що ми називаємо польотом душі.

ЧУМАЧЕНКО ВАЛЕНТИНА МИКОЛАЇВНА

Народилась я 23 квітня 1967 року в селі Михайлівка Саратського району Одеської області. Коли було мені два роки – помер батько. Матір зі мною переїжджає до Турлак. Але з малою дитиною на руках їй важко було влаштувати своє життя і вона мене здає до Білгород-Дністровського Дитячого будинку.

Коли мені було п'ять років, мене звідти мати забирає до «сім'ї». Вітчим був фронтовиком і тому як тільки вип'є, то так і ганяє нас з матір'ю.

У 1974 році я вступила до школи (Випаснянська середня школа №1). Але взимку матір захворіла запаленням легенів і померла. Я залишилася круглою сиротою. Ось таким бездолем було моє дитинство.

Але, як кажуть в народі: «Світ не без добрих людей». Так і мені допомогли дуже добрі люди, які на той час працювали в школі. Це директор школи Тимошенко Олександр Олександрович і техпрацівник Безкостенко Єфросинія Степанівна, яка стала мені другою матір'ю, а директор школи – опікуном.

Друга мама була жінкою самотньою, жила разом з бабусею. На вихідні дні ходила до церкви і водила мене. Я з дитинства знала духовні пісні, молитви, що на той час дуже заборонялось.

В 1982 році закінчила Випаснянську восьмирічну школу і поступила до Білгород-Дністровського педучилища. В 1986 році закінчила його і прийшла працювати у Випаснянську неповну середню школу с. Турлаки.

В 1985 році вийшла заміж і через рік народився в нас синок. Жили всі сім'єю біля моєї другої мами. Чоловік працював в місті, я в школі, а наша бабуся гляділа дітей.

Сімейне життя і до сьогоднішнього дня дуже бурхливе. Як кажуть: «Нема щастя змалку – не буде і до останку». Це про мене.

Але я щаслива іншим і дякую Богові за те, що маю 2-х діток: сина – Чумаченко Романа Володимировича, який вчиться в Білгород-Дністровському аграрному технікумі, та доньку – Чумаченко Тетяну Володимирівну, яка вчиться в школі в 6 класі, є кращою ученицею школи.

Я щаслива тим, що працюю вчителем, маю діток, до яких біжу кожного ранку, які мене люблять, а я їх. Дуже жаль мені дивитись на тих дітей, де батьки пиячуть. Дивлячись на них, я бачу своє дитинство.

На свята та на вихідні ходжу до церкви. Помолюсь, подякую Богові за все, поплачу, душевно відпочину і знову в своє бурхливе життя...

Працюючи в школі з дітками, намагаюся їм дати більше знань про минуле наших предків, про історію свого народу, свого села...

...Працюючи в школі 17 років, я весь час намагаюся на уроках читання і рідної мови дати більше знань дітям про минуле наших предків. Я поставила перед собою мету: розширити знання учнів з життя запорозького козацтва, розкрити феномен козацтва, показати його роль в історії українського народу, виховувати в учнів любов до рідного краю, бажання бути гідними синами України, прагнути стати сильними, здоровими, розумними і цим створювати дружний колектив учнів.

І ось в 1998 році я набрала клас з 20 учнів. Батьки цього класу, як і діти, були дуже дружними і в усьому мені допомагали. І спало мені на думку, чому б в селі Турлаки не заснувати Козацький осередок. На протязі 3-х років я працювала над тим, щоб дати дітям знання в історії Батьківщини: про Запорозьку Січ, про її засновників та славетних людей України.

Коли вже побачили, що діти майже готові, то ми з батьками вирішили провести свято Збройних Сил України на козацькій тематиці 6 грудня. На батьківських зборах класу була обрана (серед батьків) козацька рада. І коли настав день прийняття дітей в козачата, то діти дійсно повірили, що вони є нащадками тих Запорозьких козаків минулого. Після свята проведено було змагання між хлопчиками для обрання козацькою радою отаману класу. Кошовий Коваленко Олександр передав отаману свою шаблю. Вибраний отаман прийняв присягу на вірність Україні і народу.

Потім дівчата пригостили хлопчиків та гостей і батьків українськими стравами: сало і часник, вареники, пшоняна каша, млинці, коровай. Всі були дуже задоволені.

І так до кінця року я працювала над цією темою. Кожного місяця в нас були засідання ради, на якій розбирали поведінку хлопчиків.

В кінці року я давала відкритий урок з читання (позакласне) на тему: «Легендарні імена жінок в часи Козацтва». Всі ті набуті знання діти показали на уроці. Готуючись до уроку, діти самі писали реферати з різних збірок, газет, журналів про видатних людей Козаччини: «Роксолану» Марію Богуславку, Богдана Хмельницького, Петра Сагайдачного...

Я надіюсь на те, що ці мої діти виростуть справжніми громадянами нашої неньки – України. Знаючи її минувшину, славні бойові традиції козаків, вони будуть будувати незалежну державу, в якій все робиться на благо людини...

ТИМОФЄЄВА СВІТЛАНА ВАЛЕРІЇВНА

Тимофєєва Світлана Валеріївна народилася 12 червня 1979 року в селі Адамівка Білгород-Дністровського району Одеської області в родині педагогів. Батько – Валерій Якович (01.05.1952 року народження) працював учителем музики, біології та хімії, завучем, директором школи, головою сільради, головним спеціалістом, начальником відділу Білгород-Дністровської райдержадміністрації. Мати – Світлана Семенівна (28.12.1948 року народження) працювала учителем математики, завучем, директором школи. Брати – Павло (механізатор-землероб, 12.09.1971 року народження) та Валерій (мореплавець, 07.05.1975 року народження).

Світлана Валеріївна закінчила з відзнакою 9 класів Адамівської школи, Муравлівську середню школу Ізмаїльського району, історичний факультет Одеського національного університету ім. І.І.Мечнікова, навчається на художньо-графічному факультеті Південноукраїнського педагогічного університету ім. К.Д.Ушинського, в аспірантурі Одеського національного університету (кафедра історії України історичного факультету; керівник к.і.н. Гончарук Т.Г.). Тема кандидатської дисертації «Українське Відродження кінця ХХ – початку ХХІ століть на Одещині».

Працювала учителем образотворчого мистецтва, історії України Адамівської школи; має творчі доробки: нею створена джерельна база історії сучасного козацтва Задністров'я - «Архіви козаччини Задністров'я» у 11 томах, надрукована книга «Сучасне козацтво Півдня Одещини» (2005), готується до друку книга «Козацтво Задністрове» (частина 1).

ТИМОФЄЄВ ВАЛЕРІЙ ЯКОВИЧ

Народився Тимофєєв Валерій Якович 01.05.1952 року в родині сільських вчителів. Закінчив з відзнакою Муравлівську середню школу, декілька технікумів та вузів. Перепробував багато професій. Багатий життєвий досвід та ґрунтовні знання допомагають йому ефективно будувати колектив й взаємини в ньому.

Валерій Якович за роки роботи на посаді директора школи показав себе грамотним та ініціативним фахівцем-управлінцем.

Згідно з посадовим сертифікатом на високому рівні вирішує наукові, навчально-методичні, адміністративні, фінансові, господарські та інші питання, що виникають в процесі діяльності школи. Організовує роботу із створення та забезпечення умов проведення освітнього процесу відповідно до чинного законодавства.

Досвід роботи Адамівської ЗОШ І-ІІ ст. та її директора щодо створення цілісної системи виховної роботи вивчався Білгород-Дністровським районним відділом освіти та Одеським обласним управлінням освіти протягом 2000-2002 рр. (є публікації про цей досвід у науково-педагогічному виданні «Наша школа» №5-6 за 2000 р. та №1 за 2002 р.).

Педагогічний колектив школи на чолі з її директором працює над проблемою «Школа козацько-лицарського виховання – гуманістична основа становлення особистості (особистісне зорієнтоване навчання та виховання у сільській українській школі-родині)». Тимофєєв В.Я. виступав в центральній пресі з досвідом роботи (зокрема статті в науково-педагогічному виданні «Освіта» №52 за 2002 р.).

Валерій Якович нагороджений іменним годинником від Президента України Л.Кучми, козацькими орденами, Грамотами Міністерства освіти та науки України; в 2002 році був признаний кращим освітянином України в номінації «Народе мій завжди буде» за створення навчального закладу нового типу – школи козацько-лицарського виховання.

У Адамівській школі розуміють: школа – соціальний інститут, але специфічний - він єдиний, який, виховуючи учнів сьогодні, «працює» на перспективу. У школі зростає і розвивається майбутнє.

Продуктом творчого пошуку директора-новатора, який очолює яскравий, інтелектуальний педагогічний колектив, є ідея козацько-лицарського виховання та форми, методи нетрадиційного навчання і виховання дітей. Ніщо не повертається в традиційних формах: час диктує своє. Не всі форми козацької педагогіки відповідають сучасності. Нині інший тип виробничих відносин, побуту, потреб та свідомості. Тому директор і педагогічний колектив в пошуках форм, методів прогресивних випереджальних ідей формування творчої особистості.

Любов до сім'ї, роду і нації, до рідної природи, оселі, землі; дух лицарства і волелюбності та побратимства; дух особистісної національної самосвідомості, гідності і честі – весь виховний процес у його багатоаспектному вимірі ґрунтується в школі на національному вихованні і спрямований на формування у дітей і молоді свідомості, ідей, поглядів, переконань, ідеалів, традицій, звичаїв і вірувань українського народу як корінного етносу Української держави.

Виховний процес, запроваджений Тимофєєвим В.Я. та підтриманий педагогічним колективом і соціальним довкіллям – козацьким формуванням Адамівської сільської ради, йде корінням у національний ґрунт (сім'я – родина – клас – школа – Україна) і кожний педагог черпає звідти життєдайну силу для розв'язання всієї низки складних проблем сучасного життя.

Керуючись змістом розділу «Національне виховання» Державної національної освітньої програми «Освіта України XXI століття», Тимофєєв В.Я. та педагогічний колектив школи допомагають учням самовизначитися, самореалізуватися у соціально-культурному середовищі, відповідати потребам соціально-економічного та політичного розвитку суспільства. Як це робиться – описано директором в посібниках «Адамівська Січ – школа козацько-лицарського виховання» (2004), «Козацька педагогіка – сучасна освіта» (2005), «Козацька освіта. Сучасний стан» (2006)...

ЛАВРИНЕНКО ПАВЛІНА МИХАЙЛІВНА

Лавриненко Павліна Михайлівна народилася 1 січня 1960 року в селі Адамівка Білгород-Дністровського району в сім'ї Червінських. Росла дівчинка розумною, доброю, хоча дитинство було нелегким (рано втратила батька). Добре закінчила школу.

Пролетіли літа і повернулася в село тендітна красуня, але вже Павліною Михайлівною, вчителькою російської мови та літератури. І ось уже багато років працює завучем Адамівської школи.

Найбільше притягує вона людей своєю щирістю. Навіть коли вперше бачиш її, то відчуваєш, як вся вона випромінює людське тепло, доброту, увагу.

Павліна Михайлівна вірна, надійна подруга. Їй можна довірити найпотаємніші думки, поділившись радістю і болем. Вона терпляче вислухає, добрим словом, мудрою порадою і навіть кусочком хліба поділиться з людиною.

Славна господиня наша Павліна Михайлівна. Як в народі кажуть, що хата в неї як у вінку. Від ранньої весни до пізньої осені квітнуть у садочку тюльпани, жоржини і, особливо, багато троянд. А як гарно лунає пісня в цій домівці. Павліна Михайлівна разом з своїм чоловіком, Олександром Володимировичем, співають і на сімейних святах, і на сцені Будинку культури, і на відпочинку на природі. І хочеться слухати ще і ще раз.

Павліна Михайлівна не тільки вчитель, щира людина, але й турботлива, ніжна й ласкава матір. Вона разом з чоловіком виховує двох гарних синів – Сергія та Віталія, які відповідають їй любов'ю та повагою.

Завдання підтримувати компетентність кадрів на рівні сучасних вимог у Адамівській школі Павліна Михайлівна вирішує через систему методичної роботи. З її ініціативи і при безпосередній участі в школі створено методичний кабінет, який став центром педагогічної думки. Це справжня лабораторія педагогічної творчості, без якої вчителі не уявляють сучасну школу. У методкабінеті зібрано матеріали з досвіду роботи учителів. Тут можна одержати допомогу в роботі з батьками. П.М.Лавриненко систематично добирає щось нове, зокрема з педагогіки особистісне орієнтованого навчання та виховання, пропонує вчителям прочитати, осмислити і спробувати застосувати у своїй практиці.

Великого значення Павліна Михайлівна надає систематичному, цілеспрямованому, всебічному і поглибленому контролю. Лише такий контроль, вважає завуч, допомагає творчому зростанню вчителів, виявляє недоліки в навчально-виховному процесі і дає змогу своєчасно їх усунути.

Лавриненко П.М. разом із Гриценко В.Н. та Тимофєєвим В.Я. є співзасновницею Адамівського куреня дитячої та юнацької організації «Молода Січ» Українського козацтва, яка діє на території Адамівської сільської ради; мета діяльності «Молодої Січі» - формування в родині, школі, громадському житті творчої особистості козака-лицаря, захисника рідної землі з яскраво вираженою українською національною свідомістю і самосвідомістю, світоглядом і характером, високою мораллю і духовністю; виховання всебічно розвиненої особистості українця (національне виховання у формі козацько-лицарського).

ГРИЦЕНКО ВАЛЕНТИНА НИКИФОРІВНА

Гриценко Валентина Никифорівна народилася 4 листопада 1953 року в селі Адамівка Білгород-Дністровського району. Закінчила Білгород-Дністровське педагогічне училище, філологічний факультет Душанбінського державного педагогічного інституту. Вона – вихователь вищої категорії. Разом із Лавриненко П.М. та Тимофєєвим В.Я. є співзасновницею Адамівського куреня дитячої та юнацької організації «Молода Січ» Українського козацтва, мета діяльності якої – виховання всебічно розвиненої особистості українця (національне виховання в формі козацько-лицарського).

Валентина Никифорівна працює педагогом-організатором. Вона людина серйозна, може навіть видатися строгою на перший погляд; з дітьми не заграє і не сюсюкає, але й не командує. Говорить, як рівна з рівними, витримано і небагатослівно (як зі своїми трьома рідними, вона завжди з дітьми; не над, а з ними. Так і має бути. Адже позакласна робота – не продовження уроку, класної години. І взагалі учнівське життя – не тільки оцінки в журналі, успіхи з предметів. Це і спорт, і музика, і веселі іскристі розваги, і серйозні справи. Це життя, соціальне становлення дитини в колективі.

Як учитель Валентина Никифорівна викладає німецьку мову. Досвідчений педагог знає як зацікавити кожного із своїх учнів. На початковому і середньому етапах навчання прагне вона закріпити інтерес до німецької мови, а наприкінці середнього і в старших класах створює всі умови, щоб перетворити його в пізнавальний, щоб він набув особистісного значення для кожного вихованця.

Нерідко кажуть, що вчитель повинен мати щось від актора – вміння перевтілюватися і проживати із своїми вихованцями їхнє життя, конструювати душі – це високе мистецтво. Валентина Никифорівна не виробляла спеціально ці прийоми, вони народжуються від любові до дітей, до своєї педагогічної справи, від пристрасного бажання віддати себе цим допитливим, чутливим серцям. Із самозабуттям поринула вона у цікавий, трохи фантастичний, героїчний світ учнівської юні.

Демократизація шкільного, учнівського життя. Ще кілька років тому важко було б уявити, що може існувати таке поєднання слів, а сьогодні – це реальна перспектива. У школі цікаво проводяться дні учнівського самоврядування. І велика заслуга в організації цих днів педагога-організатора.

Валентина Никифорівна – друг, порадник, утаємнича у дитячі секрети, а нерідко й у секрети їхніх батьків – одне слово, Вихователь.

Прожити з дітьми щасливий козачатський вік, сказати б, на рівних, зробити його школою громадянського виховання – ось як їй бачиться основне завдання педагога на цьому етапі. А треба ж тільки викресати іскорку, запалити і дітей, і батьків, і колег на ті буденні і разом з тим романтичні справи, до яких кличуть козацькі литаври і які допомагають виховати і сміливість, і відповідальність, і гуманізм, так потрібні в майбутньому дорослому житті.

ГРАЖДАН КАТЕРИНА МИХАЙЛІВНА

Граждан (дівоче прізвище - Коваль) Катерина Михайлівна народилася 10 березня 1957 року в селі Авидівка Білгород-Дністровського району Одеської області.

Мріяла стати вчителькою ще з шкільної лави: закінчила Адамівську школу, Одеський державний університет імені І.І.Мечнікова (філологічний факультет). Працювала в Козацькій, Адамівській школах: старшою піонерською вожатою, директором школи, учителем української мови та літератури. Катерина Михайлівна – учитель вищої категорії.

Вона керує практикою студентів, які навчаються за фахом «учитель української мови та літератури» (практику у неї проходили учителі Антоніна Ткаченко, Євгенія Нестерук).

Разом з чоловіком В'ячеславом Григоровичем виховали трьох дітей: Оксану, Тетяну, Євгена; знають її в селі як добру господиню – встигає і хліб спекти, і зошитів чималу купу перевірити, і з онуком побавитись.

Багато років поспіль готує Катерина Михайлівна святкування Шевченківських днів, урочисте відкриття яких відбувається у поруддя Великого Кобзаря, яке з 70-х років минулого століття стоїть у центрі Адамівки.

Не цурається Катерина Михайлівна й наукових розвідок із козацької тематики: у п'ятій книжці обласного науково-педагогічного видання «Наша школа» за 2000 рік надрукована її розробка усного журналу «Згадаймо праведних гетьманів, що Україну боронили»; збирає матеріал до курсу «Українська козацька культура», який ми вводимо до шкільного компоненту; опрацювавши масу джерел з історії козацтва, довела, що у 40-х роках ХІХ століття Тарас Шевченко був курінним отаманом Петербургського козацького кошу.

Фундамент громадянськості в своєму класі вона закладає добрий: діти знають національну символіку, не соромляться співати Гімн України, приклавши правицю до серця (знають його!); з великим бажанням вивчають курс «Історія українського козацтва». Коли розроблялися принципи, за якими має працювати школа козацько-лицарського виховання, саме Катерина Михайлівна наполягла на вихованні козачат на позитивних прикладах. Ми назвали його принципом ідеалізації – формування в молоді ідеалів – одних із найважливіших компонентів духовності як кожної особистості, так і всього народу...

ГАЛИЦЬКА НАТАЛІЯ ПАВЛІВНА

Галицька Наталія Павлівна народилася 7 вересня 1957 року в місті Білгороді-Дністровському. Закінчила Одеський педагогічний інститут (факультет фізичного виховання). Депутат Білгород-Дністровської районної ради двох скликань. Працювала учителем фізкультури Адамівської школи. Разом з чоловіком – Галицьким Сергієм Павловичем – виховали двох дітей: Євгена та Лілію. На теперішній час учителька на пенсії за вислугою років

Наталія Павлівна в рамках концепції школи козацько-лицарського виховання розробила Положення про козацьке таборування. Воно в Адамівській школі є складовою частиною фізкультурно-оздоровчої роботи, підсумком чергового етапу фізичного розвитку козачат. Проводиться таборування взимку (взяття снігової фортеці), восени та навесні (змагання з основних туристських навичок), влітку (кількадобовий похід на море з ночівлею).

Творчих доробок у Галицької Н.П. багато: це і туристичний гурток із традиційним літнім таборуванням, і спортивні секції, і танцювальний колектив (дипломант обласного конкурсу «Таланти твої, Україно», і дві збірні команди з баскетболу – учнівська та учительська.

Багато років вчителька керує переддипломною практикою студентів Білгород-Дністровського педучилища та Ізмаїльського педінституту, які отримують додаткову спеціальність «учитель фізкультури»; веде факультатив «Козацьке тіловиховання» і спецкурс «Козацьке загартування» в рамках курсу «Валеологія».

Засобами козацької педагогіки Наталія Павлівна формує у козачат «командний» дух: наша Молода Січ – наша школа – наше село – наша Україна; виховує козака, для якого «найперше – воля, найперше – честь!»

БУРАВИЦЬКА РАІСА МИКОЛАЇВНА

Буравицька Раїса Миколаївна народилася 10 лютого 1945 року в селі Благодатне Білгород-Дністровського району. Освіта – вища, закінчила історичний факультет Кишинівського державного університету. Працює учителем історії та правознавства Адамівської школи. Учитель вищої категорії, учитель-методист.

Розробила та впровадила в практику роботи школи курс «Історія українського козацтва» для учнів 7,8 класів, веде його за власним підручником.

Раїса Михайлівна є координатором роботи школи з виховання громадянськості. Вона вважає, що випускникові не відводиться якогось перехідного періоду для адаптації до дорослого життя. Тому вона допомагає школярам робити вибір, вирішувати життєві проблеми, розв'язання яких потребує уміння і навичок комплексного використання усіх знань, а не тільки суспільство значних дисциплін.

Буравицька Р.М. працює скромно, просто, над малими речами, а досягає великих результатів. Сім випусків зробила вона як класний керівник. Серед її вихованців багато знаних у районі та шановних людей. Двох синів виростила разом із чоловіком Іваном Антоновичем – Сергія та Володимира.

Коріння її авторитету у тому, ясному та незгасному, мабуть, зростаючому з роками бажанні знати нове і навчатися та заражати цим бажанням інших. Її авторитет – це авторитет живої робочої людини, яка ґрунтовно та всебічно знає свою справу.

Атмосфера напруженої роботи над собою, яка почувається навколо Раїси Миколаївни, створює в оточуючих стійкий інтерес до справи. Вона вчиться не тільки від книг, журналів, статей, а й від живих людей, які приходять до неї самої вчитися. І ось молодь відчуває інтерес до себе, до своїх думок та справ з боку досвідченого, авторитетного педагога і стає справжнім учнем, вивчаючи те, як треба працювати.

Зовнішня стриманість, сухуватись, іноді холоднуватість і внутрішня теплота відносин, яка виникає у багатьох дітей, підлітків, молоді, дорослих, що знають її. Головну роль у цьому відіграє її відвертість та бажання з'ясувати до кінця усіляку ділову та розумову плутанину. Її інтерес до кожної особистості і готовність завжди потратити на людину свій час. Велику роль відіграє взагалі властивий Раїсі Миколаївні широкий погляд на життя та її терпимість по відношенні до людей...

КОРЖЕНКО ІННА ІВАНІВНА

Корженко Інна Іванівна народилася 7 серпня 1968 року в селі Благодатне Білгород-Дністровського району. Освіта вища, закінчила Ізмаїльський державний педагогічний інститут. Працює учителем початкових класів Адамівської школи.

Разом із чоловіком – Сергієм Миколайовичем – виховує чотирьох дітей.

Теоретично добре підготовлена, володіє сучасною методикою викладання. Сумлінно готується до кожного уроку, здійснює індивідуальний підхід до учнів, приділяє достатню увагу розвиваючому навчанню. Посилює інтерес учнів до знань, показує необхідність їх набуття і засвоєння. На уроках читання, математики, мови проводить дидактичні ігри, загадки, приділяє багато уваги розвитку зв'язного мовлення учнів. За час роботи в школі виготовила багато роздаткового матеріалу і наочних посібників, які використовує на уроках. Це все дає змогу учням логічно мислити, працювати творчо.

Підбирає відповідні вправи розвиваючого характеру, використовує графіки, таблиці, які допомагають від учнів використання набутих знань. Багато працює над створенням міцного дитячого колективу. Веде велику роботу з батьками по вихованню учнів, часто відвідує їх дома.

ВРОНСЬКА ВАЛЕНТИНА МИКОЛАЇВНА

Вронська Валентина Миколаївна народилася 25 квітня 1961 року в селі Вищий Ольчедаїв Вінницької області. Освіта вища. Закінчила біологічний факультет Одеського державного університету. Працювала вихователем пришкільного інтернату, учителем біології та хімії, з грудня 2003 року працює директором Адамівської школи. Є класним керівником першого випуску Адамівської школи козацько-лицарського виховання (2001 рік). Разом із чоловіком – керівником СК «Едем» Віктором Мілентійовичом виховали двох дочок – Мар'яну та Вікторію.

Валентина Миколаївна добре підготовлена теоретично і методично, знає сучасний стан хімічної і біологічної науки і перспективи їх розвитку. Вміло здійснює між предметні зв'язки на уроках, по'язуючи навчальний матеріал з життям, широко використовує на уроках і в позакласний час державні документи з питань виховання і навчання. Її уроки сприяють засвоєнню учнями основних хімічних і біологічних понять, наукових фактів, законів, теорій. Чітке планування навчального і виховного матеріалу, його систематичне повторення, використання умов кабінету, облік індивідуальних особливостей учнів, вміння доступно викладати матеріал, організувати колективну, самостійну та індивідуальну роботу, створити проблему, раціонально використовувати наочність, технічні засоби навчання, дають їй можливість прививати учня міцні знання з предмету. Її урокам характерна чітка логічна послідовність, оптимальний відбір змісту, різноманітні прийоми роботи.

НІКІРУЙ МИХАЙЛО ІВАНОВИЧ

Мабуть твердження, що творчою людиною не стають, а народжуються, є вірним. Доказом цього є життя особистостей, які своїм творчим шляхом являють приклад для інших людей.

Такою Людиною (з великої букви) є викладач Білгород-Дністровського училища Південноукраїнського педагогічного університету ім. К.Д.Ушинського, керівник ансамблю народної пісні «Веселка» Михайло Іванович Нікіруй.

Народився він в 1941 році в селищі Кирилівка, в минулому – родове помістя графів Потоцьких. Нині – це територія Польщі, але, як відомо, з давніх часів ці землі були колискою української етнокультури. В діда Михайла Івановича було вісім дітей, всі були хлопцями. Після того, як в кінці дев'ятнадцятого століття дід Нікіруй приїхав зі Сполучених Штатів, де був на заробітках, він побудував кузню. Всі його сини і він сам були ковалями. Окрім звичайних побутових замовлень, вони створювали справжні витвори мистецтва. Творчістю родина Нікіруй займалася далеко не тільки в приміщенні своєї кузні... Наприклад, батько Михайла Івановича, окрім того, що робив брочки для селян, був регентом Православної церкви, керівником сільського та церковного хору. Ще він сам робив скрипки, які у свій час користувалися досить великим попитом.

Любов до народної музики в Михайла Нікіруя народилася ще у дитинстві, адже вся його рідня складала сімейний оркестр народної української музики. Дядьки грали на скрипках, цимбалах, гармошці, кларнеті, сопілках...

Родина Нікіруєв через свою високу духовність шанувалась далеко за межами рідного селища.

Але під час Великої Вітчизняної війни, навесні 1945 року, ця родина була вивезена з вже польських земель і розкидана по всій Україні.

Михайло Іванович закінчив на Тернопільщині школу та педагогічне училище (з відзнакою). По закінченні він працював два роки в Путивльському педагогічному училищі та в загальноосвітній школі. За роки його вчителювання школа займала перші місця в усіх міських конкурсах самодіяльності. Безліч музичних колективів, які створював та очолював Михайло Іванович, завжди визначалися високим рівнем професійності виконання, мали українську народну спрямованість репертуару.

В 1964 році Михайло Іванович заочно вступив до Київського державного університету ім. Т.Г.Шевченка на історичний факультет. Треба сказати, що у ті часи цей університет єдиний мав такий високий статус на території України, і вступити туди з конкурсом в чотирнадцять чоловік на одне місце було досить важко.

В Білгород-Дністровський він потрапив за досить несподіваних обставин: Михайло Іванович просто почув про наше місто та написав листа в Білгород-Дністровське педагогічне училище. Відповідь прийшла відразу. Михайла Нікіруя запросили викладати у нас. Він просто забрав речі і приїхав. Це сталося в 1965 році. Саме тут він і зустрів студентку, а сьогодні свою дружину, Валентину Нікіруй, яка є його вірною супутницею та найкращим другом.

Приблизно в 1969 році Михайло Нікіруй разом з ще двома викладачами організували вокально-інструментальний ансамбль, який пізніше отримав назву «Веселка». Спочатку учасники ансамблю грали виключно для свого задоволення, але пізніше Михайло Нікіруй вирішив розширити репертуар виконання, збагативши його народними піснями. Певний поштовх до цього дав приїзд в наше місто справжнього бандуриста, як то кажуть, з народу, Олександра Сергійовича Чуприни. Це

була людина, яка сама собою являла унікальність глибинної народної культури, не залишаючи жодної байдужої людини.

На базі своєї групи, де Михайло Іванович був класним керівником, у 1971 році він і створив свій видатний ансамбль народної музики...

Наснажена робота дала вагомі результати вже у 1976 році, коли ансамбль «Веселка» представляв увесь СРСР на міжнародному фестивалі. Після цього і почалися поїздки по різноманітних фестивалях, конкурсах, які відбувалися на території всієї України і не тільки...

Загальновідомо, що у «Веселки» є безліч друзів з багатьох європейських держав. А почалося це в 1999 році. Спочатку це були фестивалі у східноєвропейських державах (Польща, Угорщина, Югославія). Пізніше були тури і в Германії, Франції, Великобританії...

Визначальну роль у цьому зіграли організаторські якості Михайла Івановича Нікіруя (треба враховувати, що ніхто не спонсорував і не спонсорує усі потреби колективу). Але окрім цього, учасники «Веселки» у всі часи відчували якесь високе духовне начало, яке виховувалося керівниками ансамблю.

Серед шанованих українських колективів, які є друзями «Веселки», можна відмітити, наприклад, такі, як Національний оркестр народних інструментів України (під керівництвом В.О.Гуцала), Державна хорова школа і капела хлопчиків і юнаків «Дударик», Державний хор ім. Г.Верьовки, Державний фольклорний ансамбль «Берегиня» і багато інших. Ансамбль «Веселка» є лауреатом конкурсів «Козацька пісня». Отаман Одеського козацтва – щирий друг Михайла Івановича...

Всіх заслуг не перерахувати. Можна ще підмітити, що Михайло Іванович розписав для ансамблю партитури більш ніж сто творів народної та авторської творчості. А це дуже виснажлива та кропітка робота.

У Михайла Івановича є син Богдан та донька Зоряна та троє онуків. Зберігаючи вірність давнім традиціям, в сім'ї Нікіруй усі відносини будуються на високодуховних культурних ідеалах. Усі родичі грають на музичних інструментах, співають народні пісні, спілкуються українською мовою.

На думку Михайла Нікіруя, відданість рідним народним традиціям та повага до інших культур виховує благородну, високодуховну особистість. Як на мене, саме над цим треба частіше замислюватися нам сьогодні, у переломні часи самовизначення людства.

РАДЧЕНКО СТЕПАН ФЕДОРОВИЧ

Радченко Степан Федорович народився в селі Безименка Тузлівського району Одеської області в козацькій родині – 29.12.1941 року.

Батько – Радченко Федір Петрович, 1915 року народження – коваль, учасник війни (кавалерист).

Мати – Марія Сергіївна, 1918 року народження – домогосподарка.

У 1950 році переїхали до міста Білгорода-Дністровського; Степан закінчив Переможненську школу (1960), далі – служба в армії (1962-1965) – Забайкальє, керував духовим оркестром, грав на трубі.

Після армії закінчив Одеське музичне училище по класу баяна (1970), далі працював в музичних школах міста Білгород-Дністровського, села Старокозачого, керував оркестрами в селах Красна Коса, Козацьке.

З 1985 року працює в місті Білгороді-Дністровському культпрацівником, керівником оркестру, баяністом народного хору, керівником духового оркестру при фольклорному центрі.

Жінка – Любов Дмитрівна (1945 року народження) – викладач іноземної мови.

Сини – Сергій, Володимир (військовий музикант, служив в Боснії, Африці).

Степан Федорович разом із Лісовим Анатолієм створив козацький духовий оркестр й був його керівником (з 1996 року). Оркестр обслуговував козацькі заходи: конференції, зустрічі з отаманами, паради, ходи...

ЗОРИЛО ІВАН СЕРГІЙОВИЧ

Зорило Іван Сергійович народився в селі Фараонівка Саратського району Одеської області 27.07.1957 року.

Батько – Сергій Іванович, 1921 року народження, з села Бессарабка.

Мати – Дар'я Євдокимівна, 1916 року народження, з села Фараонівка.

Іван Сергійович в 1974 році закінчив Фараонівську середню школу. В 1975 році його було призвано до лав Радянської Армії. В 1978 році Зорило І.С. поступає до Одеського культурно-освітнього училища на хормейстерське відділення, закінчивши яке, отримав спеціальність – керівник хорового колективу.

В 1981-1985 роках працював в Білгород-Дністровському Палаці культури керівником вокального ансамблю.

В 1985-1987 роках працював директором БК села Молога Білгород-Дністровського району.

В 1987 році створив хоровий колектив з учителів Випаснянських СШ при Випаснянському БК.

З 1988 року працював в Білгород-Дністровському районному БК керівником хорového колективу, який створив з працівників дитячого садку, птахофабрики, службовців колгоспу ім. Кутузова.

В 1989 році перейшов на роботу до заводу медичних виробів художнім керівником українського народного хору «Мрія». В 1992 році колектив отримав звання народного.

Далі працював директором Білгород-Дністровського міського Палацу культури ім. Т.Г.Шевченка, заступником директора педагогічного училища, на теперішній час працює завгоспом Білгород-Дністровського міського пологового будинку й керує українським народним козацьким колективом «Мрія» вже 16-рік.

Іван Сергійович має велику родину, виховав трьох дітей...

НІКІРУЙ БОГДАН МИХАЙЛОВИЧ

Я, Богдан Михайлович Нікіруй народився в 1971 році 13 червня в місті Білгороді-Дністровському в сім'ї вчителів.

Батьки працюють на музичному відділенні Білгород-Дністровського педагогічного училища, тому наша сім'я тісно пов'язана з музикою, концертами, виступами, поїздками. З дитинства, скільки себе пам'ятаю, був оточений народною піснею, українським костюмом, національними інструментами, тим збудженим настроєм від незвичної атмосфери творчості. Часті поїздки, концерти, репетиції вплинули на подальше формування мого світосприйняття.

В 1986 році закінчив 8 класів загальної середньої школи № 1 в місті Білгороді-Дністровському. В 1990 році закінчив Білгород-Дністровське педагогічне училище.

Зі школи найсильніші спогади – це вулички та квартали старого міста, по яким ходив до свого класу. Предмети, які подобались найбільше – це історія та література.

В педучилищі – яскравим враженням є постать директора С.Б.Балана, на жаль, якого вже нема. Завжди суворий й вимогливий, був розумною і відповідальною людиною, організатором, керівником.

Після складання державних іспитів та отримання диплому пішов працювати у СШ №2 вчителем музики. Емоційно робота подобалась, але хотілось більшої реалізації і свободи діяльності.

Початок 90-х років - бурний розвиток індивідуального підприємництва та кооперації. З головою поринувши в море купівельно-торгівельних відносин, ледве не захлинувшись, не бачачи перспективи, а саме головне, порядності людей, став перед вибором. Результат один – продовження сімейної педагогічної династії, можливість не дати загубитися в життєвому океані підростаючому поколінню.

Дуже багато пишуть, розказують, підказують, диктують з теле та радіопередач, з міністерств та відомств про проблеми виховання та шляхи їх вирішення. Як те робити, та хто буде робити, й що це таке. А все дуже просто. Традиції, мова, звичаї, українська наша пісня, колорит, історія українського народу. Багатство незрівняне наших предків. Не дати цьому зникнути, не пройти мимо цього. Прості, а водночас складні речі. Знищені часом, природними катаклізмами свідки історичних змагань народу, вимирання сіл, фізіологічний відхід носіїв народного живого епосу, самоідентифікації. Злочини політичних систем, які в різні історичні періоди виходили на арену Української держави. Але зараз, в наш час, дивлячись по нашому Одеському регіону, м'яко кажучи, мало робиться, аби зберегти те, що не втрачене, або ще гірше, руйнується свідомо ради сьогоденного меркантильного рефлексу (Олександрівські казарми). Людська байдужість, снобізм та лицемірство переповнюють спільноту, люди отруєні тваринним інстинктом споживання.

Я з моїм другом Іларіоном Лебедевим ходимо час від часу до ЗОШ №2 і проводимо на класних годинах просвітницькі бесіди з грою на музичних інструментах, співом, розповідями з артистичного життя, історій про видатних людей і коли заходиш в 7-9 класи й бачиш скляні очі у молодих людей, їх апатію, низький освітній рівень, все в середині опускається, бо ті духовні зерна не знають, чи знайдуть вони тут підходящий ґрунт. Але треба цим займатися. Бо втрачаємо майбутнє, націю, громадян. Ми незадоволені нашим життям, так оце все, що навкруги, це все в наших душах. Кожному треба починати з себе. Треба перейти від постсоветського синдрому мислення й буття. На дворі XXI століття! 1. Ніхто нікому нічого не дасть! 2. Працюй, домагайся, старайся, все маєш зробити сам! 3. Якого ти роду. Поважай країну, батьків; предків знай, вчи! 4. Забудь принцип «моя хата с краю»; будь ініціативним-активним громадянином!

МИЦА ОЛЕКСАНДР ДМИТРОВИЧ

Мица Олександр Дмитрович народився 02.05.1951 року в селі Нова Царичанка Білгород-Дністровського району Одеської області.

В 1966 році закінчив Новоцаричанську восьмирічну школу і поступив до Одеського військово-морського медичного училища для здійснення мрії дитинства - стати медичним працівником, але по династії, оскільки дід по батькові був офіцером царської армії (загинув у першу світову війну - його портрет завжди висів над моїм дитячим ліжком) і обов'язково хотів бути військовим. По закінченню училища, яке під час навчання перевели на цивільне навчання, з 1969 року проходив службу в повітряно-десантних військах на посадах військового медика. Закінчив Запорізький державний

медичний інститут і з 1976 року до 1991 року продовжив службу в Радянській Армії на посадах офіцера-медика від начальника відділу до командира медичної установи (за другим штатом). В 1977 році виконував інтернаціональний обов'язок по медичному забезпеченню в Ефіопії. З 1991 року по 2001 рік проходив службу в Збройних Силах України на посаді командира медичної установи.

Нагороджений медалями: „За військову звитягу”, „Заслуги в військовій службі 2 і 3 ступеня” та іншими.

В теперішній час воєнний пенсіонер. Одружений, має доньку і сина.

З 2001 року викладач допризовної підготовки юнаків Білгород-Дністровського училища Південноукраїнського державного педагогічного університету ім. К.Д. Ушинського. Військово-спортивна команда училища під його керівництвом перемагала тричі на міській спартакіаді допризовної молоді, тричі ставала чемпіоном Одеської області та двічі чемпіоном України. З 2002 року інструктор по повітряно – десантній, медико-санітарній та вогневій підготовках Молодіжного військово-патріотичного клубу „Десантник” (продовжує стрибки з парашутом).

В козацтві з 2002 року. Працює в напрямку розвитку, відродження та єдності Українського козацтва, патріотичного виховання молоді в козацтві. Полковник Українського козацтва, нагороджений орденом Українського козацтва ІУ ступеня „Віра”.

ЗМІСТ

Від автора.	1
I. Відродження українського козацтва у 90–ті роки ХХ століття.	3
II. Історичні витоки та особливості розвитку козацьких організацій на Одещині.	21
III. Білгород–Дністровські козацькі товариства: історія виникнення, структура, склад.	47
IV. Основні напрямки діяльності козаків.	69
V. Козацькі художні колективи.	77
VI. Козацька педагогіка.	89
Висновки.	119
Література.	123
Додатки. Лідери.	129

**@Тимофєєва С.В. Сучасне козацтво Білгород-Дністровщини.
СПД СП. Свідоцтво про державну реєстрацію
№ 2552000000002957 від 23.02.2006 р.
Замовлення № 27/29-11 від 12.06.2006.
м. Білгород-Дністровський.**